

Etelä-Karjalan hyvinvointialueneuvottelu

PÖYTÄKIRJA

Aika: 23.3.2023 klo 9-12

Paikka: Mariankatu 9, kokoushuone Paja, 00170 Helsinki

Alueen edustajat

Sally Leskinen, hyvinvointialuejohtaja
Anneli Kiljunen, aluehallituksen puheenjohtaja
Juhani Grönlund, terveydenhuollon toimialuejohtaja
Anu Koivumäki, sosiaalipalvelun toimialuejohtaja
Jani Kareinen, pelastusjohtaja
Kaisa Heino, strategia- ja hallintojohtaja
Juuso Tamminen, vaikuttavuus- ja tietojohdaja
Liisa Mänttari, talousjohtaja

Puheenjohtajisto

osastopäällikkö Kari Hakari, STM, puheenjohtaja
pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka, SM, varapuheenjohtaja

Valtioneuvoston edustajat

Andreas Blanco Sequeiros, johtaja, STM (etänä)
Elina Vesterinen, erityisasiantuntija, STM
Taru Koivisto, johtaja STM
Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM
Mirva Kahlos, pelastusylitarkastaja, SM
Timo Ukkola, erityisasiantuntija, STM
Teemu Luukko, pelastusylitarkastaja, SM (etänä)
Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM (etänä)
Tero Tyni, budjettineuvos, VM
Taru Syrjänen, arviointipäällikkö, THL
Eero Nyman, pelastusylitarkastaja, AVI (etänä)
Märta Lehtonen, assistentti, STM (tekninen sihteeri)

1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtajat osastopäällikkö Kari Hakari ja pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Päätösesitys: Todetaan osallistujat, lyhyt esittäytyminen ja hyväksytään asialista muutoksitta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Todettiin osallistujat ja hyväksyttiin asialista muutoksitta.

3. Neuvottelun yleisten tavoitteiden toteaminen

Puheenjohtaja Kari Hakari esittelee hyvinvointialueneuvottelujen yleiset tavoitteet.

Viite: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 24§) ja Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021, 10§)

Päätösesitys: Todetaan neuvottelujen yleiset tavoitteet puheenjohtajan esityksen mukaisesti.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Puheenjohtaja kävi läpi neuvottelujen tavoitteet ja lainsäädännöllisen taustan.

4. Hyvinvointialueen käynnistyminen

4.1 Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

Esittelijä: Sally Leskinen, hyvinvointialuejohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Hyvinvointialueen aluevaltuuston toimikausi käynnistyi 24.3.2022. Hyvinvointialuejohtajaksi valittiin 15.6.2022 Sally Leskinen ja hän aloitti tehtävässään 15.8.2022. Valtuuston, henkilöstön ja hyvinvointialueen johdon kesken valmisteltu strategia hyväksyttiin valtuustossa 14.12.2022. Strategian kärjiksi valittiin 1) Henkilöstöön panostaminen, 2) Prosessit ja sujuvuus ja 3) Perustason vahvistaminen. Aluehallitus päätti 6.9.2022 johtamisjärjestelmästä. Toimialueiksi määriteltiin **Pelastustoimi, Terveystoimen ja kuntoutuksen** sekä **Arjen Tuen ja toimintakyvyn** toimialueet. Yhteisten palveluiden alueiksi määriteltiin **Strategia- ja hallintopalvelut, Henkilöstöpalvelut, Vaikuttavuus- ja tietopalvelut** sekä **Tukipalvelut**. Lisäksi määriteltiin kolme professiojohtajatehtävää: Johtajaylilääkäri, Hoitotyön johtaja ja Sosiaalityön johtaja. Aluehallitus päätti, että hyvinvointialuejohtajan alaiset johtajatehtävät täytetään avoimen hakumenettelyn kautta. Johtajavalinnat tehtiin 15.11.2022. Johtoryhmä päästiin muodostamaan vasta tammikuussa 2023 em. johtajien aloitettua työnsä.

Hyvinvointialueelle siirtymän osalta kaikkia henkilöstöjärjestelmiä ei ole saatu vielä toimintaan. Palveluntuottajana toimii Meita Oy. Palkanmaksu on toiminut väliaikaisratkaisuilla lähes kiitettävästi, mutta väliaikaisratkaisujen kesto on pitkittynyt ja häirinyt mm. lomasuunnittelua.

Hyvinvointialueella ylimmän johdon ja tiettyjen yhteisten palveluiden toimintojen lisäksi siirtymävaiheessa laajempia muutoksia organisaatorakenteisiin ei tehty. Johtamisjärjestelmän selkeyttäminen ja rakenteiden uudistamisen tarve on kuitenkin tunnistettu muillakin tasoilla.

Palvelustrategian valmistelu etenee yhtäaikaaisesti tasapainottamissuunnitelman ja palveluverkkosuunnitelman kanssa ja ne on tarkoitus hyväksyttää kesäkuussa 2023 valtuustossa.

STM valmistelee aluekortin tammikuun ajankohtaiskeskustelujen pohjalta (liite 1, dia 9).

Päätösesitys: Käydään läpi siirtymävaiheen keskeiset huomiot ja keskustellaan asiasta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Todettiin, että turvallinen siirtymä on sujunut hyvin kattavan valmistelutyön ansiosta. Hyvinvointialue näkee integraation edistämisen tärkeimpänä tehtävänä.

4.2 Toiminnan ja talouden uudistusohjelma (dia 37)

Esittelijät: Sally Leskinen, hyvinvointialuejohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Etelä-Karjalan hyvinvointialueella uudistuksia ja siten myös tasapainottaminen vaatii sekä merkittäviä innovaatioita, toiminnan uudistamista, palveluverkon tarkastelua ja mitä todennäköisemmin myös palveluiden supistamista, joskin tähän liittyy riski nykyainsäädännön mukaisten palveluiden järjestämisen osalta. Toiminnan ja talouden toimenpideohjelma on vasta valmisteilla yhtä aikaa palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman kanssa. Pääpaino toimenpiteille on seuraava:

- 2023 toiminnan uudistamisen periaatteet ja toimenpiteiden aloittaminen:
  - Häiriökysynnän systemaattinen tunnistaminen ja vähentäminen
  - Palvelupolkujen ja –prosessien kuvaaminen ja kehittäminen
  - Ennaltaehkäisyn ja terveyden edistämisen valikoidut ohjelmat
  - Palveluiden perustason vahvistaminen ja siten raskaampien palveluiden kasvutarpeen hillitseminen
- 2024 edellisten lisäksi:
  - Palveluverkkoa koskeva toimenpideohjelma ja toimenpiteiden käynnistäminen
  - Hankintojen ja palveluostojen laajamittainen arviointi
- 2025 edellisten lisäksi:
  - Toiminnan ja palvelutuotannon supistaminen, mikäli edellisillä toimenpiteillä ei päästä tarvittavalle talouden tasapainottamisen tasolle

Vuosina 2023–2025 sopeuttamistarve on yhteensä noin 66 miljoona euroa.

Tasapainottamisohjelman aikataulu koetaan erittäin vaikeaksi ja saattaa vuoden 2025 osalta johtaa toimiin, jotka heikentävät alueen väestön lakisääteisten palveluiden järjestämistä.

(liite 1, dia 37)

Päätösesitys: Käydään keskustelu toiminnan ja talouden uudistusohjelmasta. Ministeriöt suosittavat, että alue käynnistää muutosohjelman mahdollisimman nopeasti ja sen käynnistymistä ja toteutusta seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Todettiin talouden ja toiminnan toimenpideohjelman olevan tekeillä osana palvelustrategiaa. Valmius muutostyöhön on Eksoten pohjalta hyvä. Palveluverkkoa koskeva toimenpideohjelma on aikataulutettu vuodelle 2024. Alueella pyritään vaikuttavuusperustaiseen työhön ja vaikuttavuutta pohditaan asiakasarvon kautta. Tavoitteena on myös käytettävissä olevan tiedon parempi ajantasaisuus. Häiriökysyntä on suurta ja tämän vuoksi osana palvelustrategiaa palveluja ja työnkuvia tarkastellaan. Poliittisena tahtotilana on alueen edelläkävijyys. Talouden ja toiminnan toimenpideohjelman toimeenpanoa seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

5. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistehtävän toteutuminen

Huom! Tämä aika 45 min on varattu koko asiakohdalle 5.1. eli kaikille asiakohdan nostoille 1-4.

Mikäli alue esitti kohdassa 4.2 toiminnan ja talouden uudistusohjelman yhteydessä selkeästi tavoitteita, toimenpiteitä ja aikatauluja liittyen asiakohdan 5.1. nostoihin, niin asioita ei toisteta kokouksessa, vaan päätöksiin kirjataan sovitut asiat asiakohdan 4.2 7mukaan.

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Esittelijä: Taru Syrjänen, arviointipäällikkö, THL ja Anu Koivumäki, sosiaalipalvelun toimialuejohtaja sekä Juhani Grönlund, terveydenhuollon toimialuejohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

1.1 Ongelmakohdat (STM/THL): **(diat15 ja 16)**

Hyvinvointialueen asiakkaat ovat pitäneet palvelujen saavutettavuutta keskimääräistä parempana kuin maassa keskimäärin. Alueella oli keskimääräistä vaikeampaa päästä lääkärin vastaanotolle, ja jonot erityisesti ikääntyneiden palveluihin kasvoivat. Etelä-Karjalan hyvinvointialueella ikääntyneiden osuus on maan suurimpia ja väestömäärä vähenee. Asiakkaiden arvio sosiaalityön palvelujen riittävydestä on Etelä-Karjalassa maan heikoimpia.

Etelä-Karjalassa terveyskeskuslääkärin vastaanotolla yli kymmenen kertaa käyneiden osuudet ovat olleet maan suurimmat ja perusterveydenhuollon päivystyskäyntejä on ollut maan viidenneksi eniten vuonna 2021. Alueella on ollut maan eniten kotihoidon asiakkaita, jotka on ohjattu osastohoitoon päivystyksestä. Eksote on vahvistanut päivystys- ja akuuttihoidon palvelujen saavutettavuutta liikkuvan päivystysyksikön toiminnalla. Päivystysyksikön palvelu on vähentänyt erityisesti tarvetta siirtää ikääntyneitä

päivystyspalveluun. Toiminta- ja fysioterapeutit ovat jalkauttaneet arkiympäristöihin kotikuntoutuksen palveluja.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alueellisen asiantuntija-arvion mukaan kehittämistoimenpiteistä huolimatta palveluissa on vielä kohtia, joissa palveluintegraatio ei ole riittävää. Hyvinvointialueen peruspalveluissa on hyödynnettävä laajemmin moniammatillisuutta ja lisättävä verkostomaista työskentelyä. Hyvän lähtökohdan palvelujen integraation toteutumiseksi ovat antaneet yhdenmukaistetut asiakas- ja potilastietojärjestelmät.

1.2 Alueen esittämät tavoitteet:

Etelä-Karjalassa ikääntyneiden määrä on maan suurimpia. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät vaikeudet ovat johtaneet esimerkiksi ympärivuorokautisen palveluasumisen asukaspaikkojen vähentämiseen. Hyvinvointialueella on yhtenäiset palvelujen myöntämisperusteet kotihoitoon ja asumispalveluihin. Kotihoidon asiakasmäärissä on havaittavissa kasvua. Kotihoidon henkilöstövajetta on pystytty kompensoimaan virtuaalisten kotikäyntien avulla.

Lastensuojelun osalta yhdellä sosiaalityöntekijällä on keskimäärin asiakkaana 13 lasta. Lastensuojelussa hoito- ja palvelutakuu on toteutunut. Lasten ja nuorten tilanteesta on huomioitava, että pieni joukko lapsia / nuoria voi huonosti ja sen vuoksi on tärkeää kehittää varhaisen tunnistamisen keinoja ja vahvistaa monialaista työtä sekä laaja-alaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Vammaispalvelujen osalta asiakaskunnan kasvu tulee jatkumaan tulevina vuosina. Lokakuussa 2023 voimaan tulevan vammaispalvelulain taloudelliset vaikutukset ovat vaikeasti ennustettavissa.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelurakenne on avohoito ja kuntoutuspainotteinen. Vahvuutena matala kynnyks, läheteettömyys ja minipuoliset hoito- ja kuntoutuspalvelut sekä integroidut mielenterveys, päihde- ja sosiaalipalvelut. Aktiivisesti päihteitä käyttävien asumisen ja osallisuutta tukevan palvelun kehittäminen on käynnissä.

Avoterveydenhuollon palveluiden tuotanto on Etelä-Karjalan hyvinvointialueen kahtena ensimmäisenä toimintakuukautena ollut samalla tasolla kuin Eksoten viimeisenä toimintavuonna. Perusterveydenhuollon lääkärikäyntien määrä oli vuoden 2023 tammikuussa 5842 ja helmikuussa 5678. Vuoden 2022 aikana vastaava luku oli 4357–6437. Perusterveydenhuollon lääkärikäyntien jakautuminen Etelä-Karjalan hyvinvointialueella on niin ikäryhmien kuin asuinkuntienkin suhteen ollut samanlainen vuoden 2022 aikana ja tammi-helmikuun aikana vuonna 2023.

Hammaslääkärikäyntien jakaantuminen ikäryhmittäin ja asuinkunnittain on profiililtaan samanlainen tammi-helmikuussa 2023 kuin vuoden 2022 aikana.

Itse tuotettujen etäpalveluiden osuus lääkärikäynneistä on hitaasti lisääntymässä. Vuoden 2022 aikana etäpalveluiden osuus kuukausittain vaihteli välillä 1,1–1,9 % käynneistä. Kuluvan vuoden tammikuussa etäpalveluiden osuus oli 1,9 % ja helmikuussa 2,0 % käynneistä.

Ulkoistetun asiakaspalvelukeskukseemme, Kaiku24, etälääkärikontaktien määrä on jatkuvassa kasvussa. Tammikuussa 2022 kontaktien määrä oli 1012 kappaletta ja joulukuussa 2324 kappaletta. Kuluvana vuonna Kaiku24 etälääkärikontaktien määrä oli tammikuussa 2454 kappaletta ja helmikuussa 2542 kappaletta.

Erikoissairaanhoidon palvelutapahtumaprofiili on sekä ikäryhmittäin että asuinkunnittain ollut samanlainen Etelä-Karjalan hyvinvointialueen kahtena ensimmäisenä toimintavuotena kuin Eksoten kolmena viimeisenä toimintavuotena.

Henkilöstö: Osaavan henkilöstön saanti turvataan. Tavoitteena tunnistaa tarvittava osaaminen, henkilöstön osaamisen kehittäminen ja hyödyntäminen.

Prosessit: Perustason palvelujen toimintavarmuus vahvistuu ja integraatio lisääntyy.

Palvelujen porrastus: Tavoitteena painotus perustason palvelujen ensisijaisuuteen. Tavoitteena tyytyväinen asiakas, joka on oikeassa paikassa oikeaan aikaan.

1.3 Alueen esittämät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

Osallistavan ja oppimiseen ja kehittämiseen innostavan organisaatiokulttuurin sekä rekrytoinnin ja työnantajamarkkinoinnin systemaattinen kehittäminen.

Sote-keskus toimintamallin käyttöönotto. Omahoitajan ja asiakasvastaavan välisen yhteistyön kehittäminen.

Asiakas- ja potilasohjautuvuuden ja palvelutarpeen arvioinnon edelleen kehittäminen. Asiakasohjausyksikkö Sujuvan toiminnan varmistaminen.

Osa palveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta on käsitelty seuraavassa kohdassa Hoito- ja palveluvelka, koska saatavuuden ja saavutettavuuden erottaminen hoito- ja palveluvelasta korjaamistoimenpiteineen on sangen teoreettista. Korjaavat toimenpiteet on esitetty terveydenhuollon ja kuntoutuksen toimialueen osalta seuraavan kohdan, Hoito- ja palveluvelka, lopussa.

Päätösesitys: Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Todettiin tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Keskustelussa nousi esiin erityisesti ikäihmisten palvelujen tilanne. Jonoja muodostuu, koska henkilöstön saatavuus on hankalaa. Uusia asumisyksiköitä on rakenteilla ja asiakasohjausta kehitetään sosiaalihuollon palveluissa. Palveluverkkoa kartoitettaessa pohditaan myös keskittämisen mahdollisuuksia. Sosiaalihuoltolain muutos antaa mahdollisuuden monimuotoisiin asumisratkaisuihin, jolloin

henkilöstömitoituksetkin ovat joustavampia. Kotihoidon osalta on keskeistä varmistaa hoidon jatkuvuus asiakkaiden hoitosuunnitelmissa. Yhdenvertaisten palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden osalta seurataan tilannetta syksyn neuvottelussa.

Nosto 2: Hoito- ja palveluvelka (diat 17 ja 18)

Esittelijä: Anu Koivumäki, sosiaalipalvelujen toimialuejohtaja ja Juhani Grönlund, terveydenhuollon toimialuejohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

2.1. Hoito- ja palveluvelan kohdentuminen

Kukin hyvinvointialue on mukana Suomen kestävän kasvun ohjelmassa, jonka rahoitus tulee EU:n elpymävälineestä. Ensimmäisellä hankekaudelle sairaanhoitopiirit ovat arvioineet hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa alueillaan ja rakentaneet tämän pohjalta hankesuunnitelmat vuosina 2023 – 2025 hyvinvointialueilla toteutettavalle ohjelmalle, jolla velkaa puretaan ja edistetään hoitoon pääsyä. Nämä pohja-analyysit ovat nyt hyvinvointialueilla käytössä. Hyödyntäkää tätä analyysiä neuvotteluun valmistautuessanne ja tiiviin esityksen ja tavoitteiden laatimisessa.

2.2. Alueen esittämät tavoitteet (huomioiden valtakunnalliset tavoitteet):

Helmikuun 2023 lopussa erikoissairaanhoidon hoitoa odotti 1612 potilasta, joista kolme potilasta oli odottanut hoitoa yli 6 kk ja 238 potilasta oli odottanut 3–6 kuukautta.

Perusterveydenhuollossa tammi-helmikuussa 2023 keskimääräinen hoitoonpääsaika lääkärin kiireettömälle vastaanottokäynnille oli 16 vuorokautta. Vaihteluväli oli suuri, 5–39 vuorokautta. Suurimmalla terveysasemallamme Lappeenrannan Armilassa odotusaika oli 13 vuorokautta.

Keskimääräinen odotusaika kiireettömälle hammaslääkärin vastaanotolle oli 90 vuorokautta tammikuussa 2023 ja helmikuussa 91 vuorokautta. Vuonna 2022 vastaava aika vaihteli välillä 64–104 vuorokautta.

Tavoitteenamme on potilaan pääsy vastaanotolle säädösten edellyttämässä ajassa.

lääkäiden palvelutarve on pysynyt tasaisen korkeana, joka on näkynyt jonoina eri asumismuotoihin. Keskimääräinen jonotusaika on ollut noin kaksi kuukautta

2.3. Alueen esittämät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

Eksoten perintönä Etelä-Karjalan hyvinvointialueella erikoissairaanhoidon jonot ovat inhimilliset, mutta perusterveydenhuoltoon pääsy on liian hidasta. Erikoissairaanhoidon avohoitokäyntejä Eksotessa on ollut kansallisesti verrattuna vähän, mutta yhteispäivystyksessä käyntejä hyvin paljon. Lisäksi osastohoitopäiviä niin perusterveydenhuollossa kuin erikoissairaanhoidossakin on kansallisesti verrattuna runsaasti.

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen strategian mukaisesti Terveystieteiden ja kuntoutuksen toimialueella on valittu seuraavat kehityskärjet:

Asiakas - Omatimimalli, jossa perusterveydenhuollon yksikössä toimii yhden lääkärin ja kahden hoitajan tiimit. Tiimin toimintaan osallistuu myös erityistyöntekijöitä kuten fysioterapeutteja. Potilaalle luodaan mahdollisuus olla yhteydessä suoraan omaan tiimiinsä.

Henkilöstö - Henkilöstön rekrytointi ja pysyvyys. Tällä hetkellä kriittisintä on lääkäreiden saatavuus ja pysyvyys. Tämän takia on päätetty projektiluontoisesti palkata lääkäreiden ammattiryhmää varten rekrytointikoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu kontaktointi yliopistoihin, opiskelijakursseihin, olla mukana lääkäreiden tapahtumissa, kartoittaa ja huolehtia lääkäreiden tarpeista työn maailmassa ja yleensäkin parantaa niin rekrytointia kuin työssä pysymistäkin. Työnkuva on uusi, tarkoitus on hankkia kokemuksia lääkäreiden ammattiryhmästä ja sen jälkeen laajentaa mallia muihin ammattiryhmiin.

Potilasvirtaus - Potilaan sujuva polku kotoa tai sosiaalipalveluiden asumisyksiköistä perusterveydenhuoltoon, päivystykseen, erikoissairaanhoidon, osastohoitoon ja sieltä edelleen takaisin kotioloihin. Tämän kartoitustyö on alkamassa selkeän tilannekuvan ja sitä vastaavan raportointijärjestelmän laatimisella.

(liite 1, diat 17–18)

Päätösesitys: Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Todettiin tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti.

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

Esittelijä: Taru Syrjänen, arviointipäällikkö, THL ja Kaisa Heino, strategia- ja hallintojohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

3.1 Ongelmakohdat (STM/THL): (diat 21)

Henkilöstövajeet ja rekrytointihaasteet ovat kasvaneet alueen lähes kaikissa palveluissa ja siten lisänneet ostopalvelujen tarvetta. Alueen pitkään jatkunut lääkäripula on pahentunut entisestään. Henkilöstötilanne lasten ja nuorten palveluissa on kohtalaisen hyvä, mutta koulupsykologeista on pulaa. Henkilöstövaje on merkittävin ikääntyneiden palveluissa. Tilanteen vakavuutta on lisännyt henkilöstön kuormittuminen lisähenkilöstön saatavuuden tyrehtyttyä lähes täysin.

3.2 Alueen esittämät tavoitteet (huomioiden valtakunnalliset tavoitteet): (diat 22 ja 23)

Työntekijöiden sitoutumista edistävä sisäinen työnantajamaine: Tavoitteena on rakentaa rohkeasti ääneen lausuttu ihmislähtöinen, inhimillinen organisaatiokulttuuri, jota edistää sen pohjalle systemaattisesti rakennettava johtamiskulttuuri ja -osaaminen. Henkilöstön osallisuutta ja sitoutumista varmistetaan myös uudistamalla yhteistoimintaa tavoitteellisemmaksi ja vuorovaikutuksellisemmaksi kaikilla organisaatiotasolla.

Houkutteleva ulkoinen työnantajamaine: Tavoitteena on puhutteleva, kiinnostava, kilpailukykyinen työnantajabrändi, joka kertoo ihmisiin ja kulttuuriin panostavasta, omaleimaisesta ja sympaattisesta työpaikasta. Konkreettisenä tavoitteena on lisätä työnantajan tunnettuutta ja hyvää mainetta myös pidemmällä tähtäimellä eli edistää sote- ja pelastusalueille hakeutumista lähialueilla sekä avoimien työpaikkojen kiinnostavuutta ja konkreettisia hakijamääriä.

Sujuva ja joustava sisäisten resurssien kohdentaminen: Tavoitteena on varmistaa mahdollisimman tehokas sisäisten resurssien allokaatio.

3.3 Alueen esittämät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

Työntekijöiden sitoutumista edistävä sisäinen työnantajamaine: Organisaatiokulttuurin tutkimus- ja kehittämisohjelma; Pidä huolta! -brändikampanja; Oppiva organisaatio - tiedolla johtaminen ja sen kautta oppiminen; Pehdytyksen ja sisäisen viestinnän tehostaminen; Esihenkilöiden pehdytyksen muotoilu; Sisäinen esihenkilötyön valmennus - johdon läsnäolo; Johdon systemaattinen tuki ja sparraus keskijohdon ja lähiesihenkilöiden johtamistyölle; Strateginen yhteistoimintasopimus - henkilöstön sitouttaminen strategian tavoitteisiin; Työelämän joustot

Hyvä ulkoinen työnantajamaine: Pidä huolta! -brändikampanja; Yhteistyö maakuntaliiton ja kuntien kanssa (markkinointi, viestintä ja tulomuuttopalvelut); Yhteistyö yritysten, kuntien ym. alueen työnantajien kanssa; Työntekijöiden "rekrytointi" kertomaan työnantajatarinaa; Oppilaitosyhteistyö tiiviimmäksi "yläkouluista LUTiin"; Henkilöstöryhmäkohtaiset rekrytointiohjelmat/projektit

Sujuva ja joustava sisäisten resurssien kohdentaminen: Varahenkilöstön ja sijaispoolien kehittäminen; Urapolukumallin rakentaminen

(liite 1, diat 22-23)

Päätösesitys: Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Todettiin tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Hyvinvointialue on esittänyt konkreettisia toimenpiteitä ammatillisen henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden edistämiseksi.

Keskustelussa nousi esiin erityisesti hyvän henkilöstöä sitouttavan organisaatiokulttuurin vahvistamisen ja työnantajabrändin luomisen tärkeys, osatyökykyisten työllistymismahdollisuudet sekä oppilaitosyhteistyö osaavan henkilöstön turvaamiseksi sekä pelastustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuoltoalan tutummaksi tekemisessä. Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Nosto 4: Ikäihmisten palvelut ja Investointi- ja innovaatioblokki

Esittelijä: Sally Leskinen, hyvinvointialuejohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

4.1. Etelä-Karjalan hyvinvointialueella 2023 yli 75-vuotiaiden sote-kulut ovat 37 % koko hyvinvointialueen kuluista, vaikka kotiin vietäviä palveluita on kehitetty jo hyvin pitkälle. Myös mm. hoivan kustannukset ovat kansallisessa vertailussa hyvät ja yli75v osalta ympärivuorokautisia hoivapaikkoja on maan vähiten. Miten uudistetaan palveluita reunaehdot huomioiden (mm. hoitajamitoitus). Jos uudistamiseen ei kyetä, ikäennusteen ja palvelutarvearvion mukainen osuus sote-kuluista on 2040 jo 60 % koko hyvinvointialueen kuluista (>75v).

Investointi- ja innovaatioblokki: toimintamallien uudistamisen haastaa henkilöstövaje sekä rahoituksen tilanne, jossa esimerkiksi ennaltaehkäisyn, terveyden edistämisen ja merkittävien toiminnallisten muutosten tekeminen edellyttäisi pitkäjänteistä - joskin tuloksia edellyttävää - investointikykyä. Sopeuttamisen ja supistamisen tarpeen ollessa liian syvä ja koskiessa myös lakisääteisiä palveluita, on suuri riski, että pidemmällä tähtäimellä vaikuttavia toimia ei pystytä käynnistämään.

4.2. Alueen esittämät tavoitteet (huomioiden valtakunnalliset tavoitteet):

Ikäihmisten palveluohjauksen sujuvoittaminen ja palveluvalikoiman (ml. asumisen ja hoivan palvelut) kehittäminen siten, että alueen kantokyky (henkilökunta ja resurssit) riittää myös ennusteen mukaiseen palvelutarpeen järjestämiseen.

Investointi- ja innovaatioblokin vähentämiseksi 2023-2024 valtionavustuksen kohdentamisen ohjelma kaikista tärkeimpiin toiminnan muutoksiin, joista tärkeimmät ovat johtamisen uudistaminen ja häiriökysynnän systemaattinen tunnistaminen ja vähentäminen. Investointiblokki, joka koskee rakennuksia (Armila sote-keskus, keskussairaalan kuuma sairaala-rakentaminen) pyritään estämään lisälainanottovaltuusneuvotteluissa, yhdistäen tavoitteelliseen tasapainottamisohjelmaan. Lisäksi erilaiset ict-, tietoturva- ja digipalveluiden kehittäminen vaatii rahoitusratkaisuja, joista osa todennäköisesti toteutuu kansallisella tasolla tietyllä aikavälillä.

4.3. Alueen esittämät toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi:

Ikäihmisten palveluissa tarvetta on uudentilaisille hoivan palveluille ja asiakasohjaukselle. Mm. Hybridiasumisen palveluita tulee kehittää siten, että asumista leimaa muuntojoustavat tilat ja palveluita muuntojoustava henkilöstö. Palveluita tarjotessa

(esim. kotihoito tai asumisen palvelut) tulee huomioida tarvittaessa pariskunnan palvelutarve nykyistä laajemmin. Hyvinvointialue toimii aktiivisena investointikumppanien kartoittajana esim. asumispalveluiden ratkaisujen osalta.

Johtamisen uudistamisen ohjelma aloitetaan 2023.

Häiriökysynnän vähentämisen ohjelmaa ja kyvykkyyttä rakennetaan osana palvelustrategiaa ja professiojohtajien palveluprosessien integraatio-ohjelmaa.

Rahoitusmekanismin korjausta edistetään osana muiden hyvinvointialueiden verkostoa.

Päätösesitys: Todetaan hyvinvointialueen nosto. Todetaan tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi asialistaan kirjatun esityksen mukaisesti. Lisäksi todetaan toimenpiteiden toteutusaikataulu ja sovitaan seurannasta (alueen oma seuranta ja valtakunnallinen seuranta). Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan syksyn 2023 neuvotteluissa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys. Merkittiin Etelä-Karjalan nosto tiedoksi.

Tauko 10 min klo 10.20-10.30

5.2 Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

Puheenjohtajana: Kimmo Kohvakka

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen (alueen pelastustoimelta siirtynyt palvelutaso):

- o Pelastustoimen palveluiden saatavuuden turvaaminen (valtakunnallinen teema)

- **VK haaste 1: Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus**

Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus ovat valtakunnallinen haaste ja ilmenee alueellisesti eri tavoin. Haasteen juurisyöt ovat väestön ikääntymisessä ja suurien ikäluokkien eläköitymisessä sekä työaikajärjestelyihin (varallaolojärjestelyjen purkaminen) ja pelastustoimen palvelutason nostamiseen riittävälle tasolle (aluehallintovirastojen antamat korjausmääräykset toimintavalmiuden korjaamiseksi) liittyvissä asioissa.

Pelastustoiminnan puolella henkilöstön valtakunnallinen saatavuushaaste koskee niin hyvinvointialueiden päätoimista henkilöstöä kuin sopimuspalokuntalaisia. Pätevien hakijoiden saaminen pelastustoiminnan tehtäviin on vaikeutunut. Haasteita on myös onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviin rekrytoinneissa, mutta ne ovat mittakaavaltaan pienempiä pelastustoiminnan haasteisiin nähden.

Sopimuspalokuntalaisten osalta haasteena on saada varmistettua pelastustoiminnan palvelutaso tasaisesti läpi vuorokauden. Se koskee erityisesti II-riskiriuudussa (kuten iso taajama, pelastustoiminnan aloittaminen 10 minuutissa hälytyksestä) päivääikaan tapahtuvia hälytystehtäviä.

Valtakunnallisena henkilöstön saatavuusongelmana pelastustoimessa on tunnistettu myös ruotsinkielisen työvoiman rekrytointihaasteet. Ruotsinkielistä pelastusalan koulutusta on ollut tarjolla epäsäännöllisesti eikä työvoimaa ole työmarkkinoilla.

Pelastusopiston puutteellinen täydennyskoulutustarjonta tuotiin usean pelastuslaitoksen toimesta esiin valtakunnallisena haasteena. Koulutusvaje koskee erityisesti onnettomuuksien ennaltaehkäisyn täydennyskoulutustarjontaa.

▪ **VK haaste 2: Pelastustoiminnan palveluiden saatavuus**

Pelastustoimen toimintavalmiudessa on parannettavaa. Valtakunnallisesti ilmiö keskittyy kasvualueisiin ja niiden suurimpiin kaupunkeihin, missä väestön määrä on kasvanut ja asutus tihentynyt eikä pelastustoiminnan palvelut ole kehittyneet väestökasvun mukana.

Aluehallintovirastot ovat havainneet pelastustoiminnan palvelutasossa huomattavia epäkohtia ja ovat antaneet korjausmääräyksiä toimintavalmiuden kehittämiseksi alueen riskejä ja uhkia vastaavalle tasolle eri alueille yhteensä viisi kappaletta.

▪ **VK haaste 3: Ympäristövahinkojen torjunnan valmius**

Yksi pelastustoimen valtakunnallinen haaste on ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden nostaminen riskejä vastaavalle tasolle. Suomenlahdella ja Saimaan alueella on suuri alusöljy- ja kemikaaliriski, mikä realisoituessaan laajassa mittakaavassa aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa Itämeren alueelle. Vallitseva maailmanpoliittinen tilanne on lisännyt varautumisen tarvetta.

▪ **VK haaste 4: Varautuminen väestönsuojeluun**

Pelastustoimen valtakunnallisena haasteena on puutteellinen väestönsuojeluun varautumisen taso. Tähän tulee kiinnittää huomiota pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelussa.

Alueen vastine valtakunnallisille edelle mainituille haasteille:

Esittelijä: Jani Kareinen, pelastusjohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella on saatu täytettyä toistaiseksi kaikki avoimena olleet vakanssit ennalta laadittujen kriteerien mukaisesti. Haasteeseen on pyritty vastaamaan pitämällä pelastuslaitos vetovoimaisena ja kilpailukykyisenä organisaationa (palkkaus,

urakehityksen mahdollistava työpolku esim. kv-tehtävät, panostus henkilöstön työkyvyn ylläpitoon).

Alueelta on varallaolon järjestelyt purettu pois lukien päivystävä päällikkö. Tilalla on maakunnissa palokunnan vastaavan ryhmänjohtajan palvelu, jossa kenelläkään ei ole yksittäiseen henkilöön sidottu lähtö- tai toimintavalmiusaikaa. Pelastuslaitos maksaa sopimuspalokunnille korvaukset suorituskykyperusteisesti (esim. Hälytysrahakertoimet) kannustaen kehittämään toimintaa.

Lisäksi olemassa olevien palvelumuotojen rinnalle on tunnistettu tarpeena kehittää ketteriä ratkaisuja, jotka soveltuvat harva-alueiden palvelutason ylläpitämisen turvaamiseen (esim. moniammatillinen yksikkö). Selvityksessä tunnistettiin tarve viidelle Etelä-Karjalan alueen sisäiselle moniammatillisen yksikön toimipisteelle huomioiden alueellinen saavutettavuus (käytännössä tarkoittaa 25 pelastajan mitoitusta).

Nopean avun turvaamisen osalta riskialueet on saavutettu kiireellisissä pelastustoimintatehtävissä palvelutasopäätöksessä vahvistettujen toimintavalmiusaika vaatimusten mukaisesti koko maakunnan alueella. Vuonna 2021 alueen pelastustoimella oli kaksi riskiruutua, joissa ei v. 2017–2021 TVA-tavoitteita ei saavutettu (Lpr-Mustola ja Lpr-Rauha). Pelastuslaitos on tunnistanut pienempien kuntien alueella sopimushenkilöstön saatavuushaasteet erityisesti arkipäivisin. Ratkaisuvaihtoehtoja on kuvattu henkilöstöriittävyys- ja –saatavuuskohdassa.

Maakunnan alueella olevat riskikohteet ja riskit liittyen ympäristövahinkoihin on tunnistettu ja riskien kehittymistä seurataan mm. onnettomuuskehityksen, valvonnan ja alueellisen riskiarvioinnin kautta. Kemiallisen puunjalostuksen kemikaalit ovat pääsääntöisesti vesiliukoisia, joten päästötilanteessa tuotantolaitoksen omilla toimenpiteillä on keskeinen merkitys mahdolliseen ympäristövahinkoon: tunnistaminen-päästön asianmukainen suunniteltu hallinta esim. varoallas.

Olemassa oleva kalusto ja materiaalivalmius on suunniteltu Syken ohjeistuksen mukaan huomioiden paikalliset olosuhteet. Kalustoa ei ole pystytty hankkimaan suunnitelman mukaisesti. Hankinnan esteenä on ollut öljysuojarahaston rahoitusosuuden puuttuminen uushankintojen osalta, kun korvaukset on saatu pelkästään toimintavalmiuden kannalta välttämättömiin ylläpitokorvauksiin.

Itä-Suomen pelastuslaitoksen ja ympäristöviranomaiset perustivat 2014 Itä-Suomen öljyvahinkojentorjunnan yhteistyöryhmän. Kalustohankintojen osalta on pyritty huomioimaan sen yhteensopivuus, mutta hankintoja ei vielä ole tehty yhdessä. Kehittämiskohteita tunnistettiin useita ja niiden priorisointi sekä kustannusvaikutusten arviointi on parhaillaan työstettävänä.

Etelä-Karjalan pelastuslaitos valmistele kevään aikana sotilaallisen uhkan riskianalyysin, jonka pohjalta kehitetään maakunnan alueen väestönsuojelua. Erityisesti väestönsuojelun tarkentavissa ohjeistuksissa tulee huomioida Etelä-Karjalan sekä muidenkin Venäjän rajan läheisyydessä olevien pelastuslaitosten tarpeet sotilaalliseen uhkaan varautumisessa.

- o Pelastustoimen palveluiden ja talouden tila (alueellinen teema)

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: ympäristövahinkojen torjunta

Etelä-Karjalan pelastuslaitos sijaitsee maantieteellisesti yhden suurimman sisävesialueen, Saimaan, alueella. Ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus edellyttää pelastuslaitoksella kehittämisresursseja, jotta valmius nousee tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavuttaa siltä vaaditun minimitason. Pelastuslaitos on tunnistanut riskiarviossaan alusöljyvahingon mahdollisuuden ja se asettaa ennalta määritellyt vaatimukset pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjuntavalmiudelle. Pelastuslaitoksella on olemassa suunnitelma torjuntavalmiuden kehittämiseksi. Suunnitelman toteutuminen edellyttää henkilöresursseja ja investointeja.

Pelastustoimen palvelutason toteutuminen

Henkilöstön määrään kohdistuu lisästarvetta tulevina vuosina. Pelastuslaitos on tuonut vastauksessaan esille, että lähivuosina tarvitaan 30 htv lisäys, jotta pelastustoiminnan toimintavalmius on riskejä vastaavalla tasolla. Myös onnettomuuksien ehkäisyn osalta henkilöresurssivajaus on noin 3 htv, mikä tarvitaan, jotta onnettomuuksien ehkäisyn palvelut saadaan tuotettua.

(liite 1, diat 25-29)

Alueen vastine alueellisille edelle mainituille haasteille:

Esittelijä: Jani Kareinen, pelastusjohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Päätösesitys: SM ja AVI esittelevät keskeiset haasteet, jotka perustuvat pelastustoimen selvitykseen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arvioon (liite 3). Alueen edustajat antavat vastineen, jossa kertovat ratkaisuesityksensä haasteisiin. Käydään keskustelu.

Kaksi pelastustoimen alueellista teemaa on käsitelty valtakunnallisten haasteiden osiossa.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys ja todettiin sisäministeriön ja aluehallintoviraston esittelemät pelastustoimen valtakunnalliset ja alueen haasteet, jotka perustuvat pelastustoimen selvitykseen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arvioon. Todettiin Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen tuottama vastine esitettyihin haasteisiin. Keskustelussa nousi esiin pelastusopiston puutteellinen täydennyskoulutustarjonta ja palkkauksiin sekä työaikoihin toivottiin valtakunnallisia ratkaisuja.

6. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta

Esittelijä: Juuso Tamminen, vaikuttavuus- ja tietojohdaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Hyvinvointialuetta pyydetään valmistelemaan asiakirjapohjalle tiivis kuvaus tiedonhallinnan YTA- ja kansallisen tason yhteistyöstä seuraavasta kokonaisuudesta:

Millaisia mahdollisuuksia näette

- *YTA-tason yhteistyölle sosiaali -ja terveydenhuollon toimintaa tukevan tiedonhallinnan ja sitä tukevien tietojärjestelmien kehittämiseksi,*

- *YTA-tason yhteistyölle digiturvallisuuden strategian muodostamiseksi ja käytännön toimenpiteiden käynnistämiseksi,*
- *kansalliselle yhteistyölle tiedolla johtamisen edistämiseksi ja*
- *kansalliselle yhteistyölle pelastustoimen tiedonhallinnassa.*

Alueen vastaus:

Asiakas- ja potilastietojärjestelmien osalta YTA-tasoista yhtenäistä järjestelmäratkaisua ei nähdä mahdollisena, eikä ajankohtaisena. Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan osalta tarkoituksenmukaisena kehittämissuuntana näemme kansallisiin tietojärjestelmäratkaisuihin perustuvan toimintamallin. Pelastustoimen siirtyminen TUVE-verkon käyttöön aiheuttaa muutoksia HVA:n tietojärjestelmäarkkitehtuuriin ja lisää kustannuksia.

Keskeisiä yhteistyökohteita olisivat tuotannonohjaukseen liittyvät tietojärjestelmäpalvelut, mukaan lukien sähköisten asiointipalveluiden ja palveluohjaukset ratkaisut. Haasteita yhteistyölle tuo YTA-alueen hyvinvointialueiden toisistaan poikkeavat tietojärjestelmäratkaisut ja hyvinvointialueen investointikyky. Yhteistyössä tuli keskittyä HVA viitearkkitehtuurin jalostamiseen siten, että tiedonhallinta pystytään turvaamaan myös tilanteessa jossa käytettävä järjestelmä ei olisi koko alueella yhteneväinen (esim. saman toimittajan tuote). Kehitystyö pitäisi kohdentaa yhteisen viitearkkitehtuurin rakentamiseen ja sallia sen rajoissa alueita parhaiten tukevat ratkaisut. Muutoin olemme sitä mieltä, että lääkityksen hallinnassa pitäisi pyrkiä kansallisesti yhteneväiseen ratkaisuun esim. kansallisen lääkelistan kautta.

Digiturvallisuuden osalta yhtenäiset ratkaisut ja kehittäminen nähdään toivottavana, mutta on huomattavaa, että eri organisaatioiden lähtötilanne poikkeaa paljon ja Etelä-Karjalassa tieto- ja digiturvallisuuden rakenteita tulisi vahvistaa jopa merkittävin investoinnein. Ensimmäisenä toimenpiteenä tulisi olla hyvinvointialuekohtainen nykytilan ja kypsyystason arviointi.

Tiedolla johtamisen kansallinen edistäminen on edellytys mm. vaikuttavuusperusteiselle toiminnalle ja priorisoinnille ja kehittäminen vaatii kansallisesti ja paikallisesti mahdollisuuksia investoida järjestelmäarkkitehtuuriin ja palvelutuotannon ratkaisuihin (PROM ja PREM-data osana palvelupolku ja -prosessityötä). Emme toistaiseksi ole hyödyntäneet laajamittaisesti kansallisia tiedolla johtamisen työkaluja. Kansallinen yhteistyö tietojohdamisessa on pidemmällä aikavälillä kannatettava kehityssuunta, mutta hyvinvointialueen käynnistyessä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen tietojohdamisen kehittämisen fokuksessa on alueen palvelutuotannon kehittämisen kannalta keskeiset toimenpiteet.

Pelastustoimen tiedonhallinta on keskeinen osa palveluntuotannon laadun ja vaikuttavuuden varmistamista. Sen osalta tarvitaan monen toimijan keskeistä yhteistyötä paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. Etelä-Karjalan näkökulmasta pelastuslaitosten tuottama tiedolla johtamisen strategia 2023–2024 toimii hyvänä lähtökohtana kehittämistyölle.

(liite 1, dia 33)

Päätösesitys: Kuullaan alueen esitys tiedonhallinnan YTA- ja kansallisen tason yhteistyön mahdollisuuksista. Käydään keskustelu ja päätetään mahdollisista jatkotoimista ja seurannasta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösesitys ja käytiin asiasta keskustelua. Alueella on hyvä sitoutumistaso tiedonhallinnan kysymyksiin ja se näkyy alueen esittämässä vastauksissa. YTA-tasoisen yhteistyön kehittäminen nähdään pitkän aikavälin tavoitteena. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisissa tavoitteissa vuosille 2023-2026 on tavoite YTA-tasoisesta tiekartasta, joka olisi laadittu sosiaali- ja terveysministeriön, hyvinvointialueiden ja keskeisten valtakunnallisten toimijoiden yhteistyönä. Tiedonhallintaan liittyviin kokonaisuuksiin palataan syksyn neuvottelussa.

7. Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys

Esittelijä: Liisa Mänttari, talousjohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Aluetta on pyydetty valmistelemaan asiakirjapohjaan tiivis kuvaus alueen taloudesta ja kustannuskehityksestä suhteessa hyvinvointialuelain mukaiseen talouden tasapainottamisen vaatimukseen taloussuunnitelmakaudella (115 §). Kuvauksessa pyydetään nostamaan esille keskeiset huomiot alueen talouden tilanteesta sekä tarvittavat euromääräisesti merkittävimmät toimenpiteet (yksilöitynä) ja asiaan liittyvät suurimmat riskit talouden tasapainon saavuttamiseksi talous-suunnitelmakaudella.

Alueen vastaus:

Hyvinvointialueen TA2023 on 33,3 m€ alijäämäinen. Vuodelle 2023 tulevan lisärahoitus (arvio 17,8 m€) laskee alijäämän n. 15,5 m€ tasolle. Tässä ei ole huomioitu vielä tuoreita lisäpalkkaratkaisun vaikutuksia. V. 2023 laaditaan 66,1 m€ (3,7 %) sopeuttamisohjelmaa osana palvelustrategia, mikä sisältää mm. toimitilaselvityksen. Konkreettisista toimenpiteistä ei ole vielä päätöksiä, koska palvelustrategia on vielä valmisteluvaiheessa.

Etelä-Karjalan väkiluku pienenee työikäisten ja lasten osalta, mutta ikäihmisten määrä kasvaa. Nykyinen rahoitusmalli leikkaa kohtuuttomasti kapitaatioon perustuen ja ikärakenteeseen liittyvää kustannusvaikutusta jää huomioimatta. Etelä-Karjalassa helpot muutokset on jo tehty mm. ikäihmisten palvelurakenteen osalta. Kevyempiin palveluihin siirtyminen on monin paikoin laajamittaisesti toteutettu; mm. valtakunnan pienin peittävyys yli 75- vuotiaiden ympärivuorokautisessa hoidossa ja psykiatrisen sairaanhoidon osastopaikoissa. Nopeita talouteen pitkällä tähtäimellä suotuisasti vaikuttavia toimenpiteitä on vaikea löytää. Mikäli sopeuttamisohjelmassa onnistutaan ja lisärahoitus toteutuu suunnitelmien mukaisena, talous olisi tasapainossa vuoden 2025 lopussa. Laskelmat eivät sisällä uusia tehtäviä eikä ylimääräisiä kustannustason nousuja v. 2023–2025; ainoastaan painelaskelmien mukaisen kustannusten nousun ja hyväksytyt investointisuunnitelman mukaisen poistojen kasvun. Riskeinä rahoituksen nousua suuremmalle kustannustason kasvulle ovat mm. palkkaratkaisujen vaikutusten riittämätön huomiointi rahoituksen muutoksissa ja monet ostopalvelujen kilpailutukset (ikäihmisten asuminen, työterveyspalvelut). Viimeksi mainitut heijastelevat myös palkkaratkaisuja. Rahoituksen nykytaso ei ole riittävästi huomioinut hintojen nousua eikä myöskään uusien tehtävien aiheuttamia todellisia kustannusten nousuja.

(liite 1, diat 35-38)

Päätösesitys: Kuullaan alueen kuvaus hyvinvointialueen taloudesta ja kustannuskehityksestä suhteessa hyvinvointialuelain mukaiseen talouden tasapainottamisen vaatimukseen taloussuunnitelmakaudella. Käydään keskustelu ja päätetään mahdollisista jatkotoimista ja seurannasta.

Päätös: Kuultiin alueen kuvaus hyvinvointialueen taloudesta ja kustannuskehityksestä sekä investointeihin liittyvistä kysymyksistä. Päätöksentekijät tunnistavat vastuullisuuden asukkaiden suuntaan ja ovat valmiita tekemään rakenteellisia muutoksia tilannekuvan tarkentuessa. Tarve päivittyvälle tilannekuvalle on ilmeinen. Kokonaisuutta on katsottava pidemmälle, kuin vuoteen 2025 ja rahoituksen riittävyyden arvioinnille on hyvä antaa aikaa.

8. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027

Esittelijä: Liisa Mänttari, talousjohtaja, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Investointisuunnitelmaesitys 2024-2027 (2028->) sitoo lainanottovaltuuksia 10,8 m€ v. 2024.

Esitys jakautuu seuraavasti:

1. Koneet ja kalusto (sote) v. 2024 4,3 m€
2. Koneet ja kalusto (pela) v. 20233 0,9 m€
3. v. 2024 rakennusten vuosikorjaukset (sote) 1,5 m€
4. v. 2024 ICT (sote) 3,8 m€
  - o HVA:lle siirymisen valmistelu 1,7 milj. euroa
  - o Muu ICT 2,1 milj. euroa
5. v. 2024 ICT (pela) 0,3 m€
  - o HVA:lle siirymisen valmistelu 0,3 milj. euroa

Investointisuunnitelmaesitykseen 2024-2027 on koottu vain

- välttämättömät rakennusten vuosikorjaukset ja leikkaussalien suunnitteluun pieni osuus
- koneiden ja kaluston uusintaan liittyvät investoinnit (suurimpana lineaarikiihdytin 2,4 m€) sekä
- ICT:n osalta hyvinvointialueen käynnistämiseen liittyvien välttämättömien investointien jatkaminen (2,0 m€) sekä potilastietojärjestelmän kehittämiskumppanuussopimukseen perustuva kehittämissuunnitelma, vuosijulkaisuiden käyttöönottoprojektit ja välttämättömät versiopäivitykset (2,1 m€)

Investointisuunnitelma ei sisällä vielä leikkaussalien uudistamista eikä Armilan perusterveydenhuollon yksikön korvaavia tiloja (suunnitelmassa v. 2026 arvoltaan 71 m€ pääomavuokran sitomisen kautta laskettuna), koska riittävän tarkkoja suunnitelmia ei vielä ole. Nämä ovat kuitenkin toiminnan kannalta kriittisiä kohteita, mitkä tulisi myös pystyä toteuttamaan lähivuosina.

Vuoden 2023 talousarvio on ollut 33,3 m€ alijäämäinen, joten laskennallisia lainanottovaltuuksia ei suoraan ole. Tällä hetkellä tiedossa oleva lisärahoitus ei korjanne vuosikatetta riittävästi.

Hyvinvointialue esittää neuvottelujen aloittamista lisälainanottovaltuuksista välttämättömien investointien turvaamiseksi.

(liite 1, diat 35-39)

Päätösesitys: Kuullaan alueen esitys hyvinvointialueen investointisuunnitelmasta vuosille 2024-2027 (liite 1, diat 40-41 ja todetaan investointisuunnitelman jatkokäsittelystä.

Päätös: Kuultiin alueen esitys ja todettiin investointien tarve, johon on nostettu keskeiset tarpeet.

Vuoden 2024 investointisuunnitelmaan on nostettu keskeiset tarpeet. Lisälainanottovaltuudella katettavat investoinnit ovat pääosin korjausinvestointeja. Laskennallisia lainanottovaltuuksia ei vuoden 2024 investointisuunnitelman osalta ole negatiivisen vuosikatteen takia. Investointeja on saatava eteenpäin.

9. Hyvinvointialueelle annettavat toimenpidesuosituksukset

9.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpidesuosituksukset

Päätösesitys: Annetaan tarvittaessa toimenpidesuosituksukset.

Päätös: Toimenpidesuosituksia ei annettu.

9.2 Pelastustoimen toimenpidesuosituksukset

Päätösesitys: Annetaan tarvittaessa toimenpidesuosituksukset.

Päätös: Toimenpidesuosituksia ei annettu.

10. Syksyn 2023 neuvottelujen ajankohta

Neuvottelupäivä on viikolla 48 vuonna 2023

Päätösesitys: Hyväksytään seuraavien neuvottelujen ajankohdaksi viikko 48 vuonna 2023

Päätös: Todettiin, että syksyllä on seuraavat neuvottelut. Neuvottelun tarkkaa päivämäärää ei ole vielä päätetty.

11. Muut mahdolliset esille tulevat asiat

Päätös: Ei muita asioita.

12. Tilaisuuden päätös

Puheenjohtajat Kari Hakari ja Kimmo Kohvakka päättivät neuvottelun klo 12:12.

Sally Leskinen
hyvinvointialuejohtaja,
Etelä-Karjalan
hyvinvointialue

Kari Hakari
osastopäällikkö,
sosiaali- ja terveysministeriö

Kimmo Kohvakka
pelastusylivohtaja,
sisäministeriö

Liitteet

Liite 1: Neuvottelun esitysmateriaali

Liite 2: THL:n asiantuntija-arvio

Liite 3: AVI:n asiantuntija-arvio ja alueen pelastustoimen selvitys

VN/1674/2023-STM-23

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Hakari Kari 91185654P

2023-04-20

KOHVAKKA KIMMO 91260243T

2023-04-25

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 20 pages before this page

Dokumentet inneholder 20 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 20 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 20 sider før denne side

Detta dokument inneholder 20 sider före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Etelä-Karjalan neuvottelu

23.3. klo 9-12

Asialista

1. Tilaisuuden avaus
2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen
3. Neuvottelun yleisten tavoitteiden toteaminen
4. Hyvinvointialueen käynnistyminen
5. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen
6. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta
7. Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys
8. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027
9. Hyvinvointialueelle annettavat toimenpidesuosituks
10. Syksyn 2023 neuvottelujen ajankohta
11. Muut mahdolliset esille tulevat asiat
12. Tilaisuuden päätös

2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

3. Neuvottelun yleisten tavoitteiden toteaminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

HVA-neuvottelujen pykälät

- Neuvottelut perustuvat lakiin:
  - Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 24§)
  - Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021, 10§)
  - Investoinnit ja laskennallinen lainanottovaltuus (VM Hval 15§ ja 16§, STM JärjL 25-26§, SM JärjL 11§)

Neuvottelujen tavoitteet

- Neuvottelusta tulee olla hyötyä sekä hyvinvointialueelle että valtioneuvostolle – oppimisprosessi
- Seurataan järjestämistehtävän toteutumista.
- Tarkastellaan hyvinvointialueen tilannekuvaa (mm. palvelutarve, palvelujen saatavuus, laatu, vaikuttavuus, henkilöstön riittävyys ja osaaminen sekä kustannuskehitys)
- Neuvotteluissa tulee tunnistaa/tunnustaa ongelmakohdat, katsoa tulevaan, asettaa tavoitteita ja pohtia tavoitteisiin pääsemisen keinoja
- Valtioneuvoston ja hyvinvointialueiden yhteistyön edistäminen
- STM, SM ja VM voivat tarvittaessa antaa hyvinvointialueelle järjestämistä koskevia toimenpidesuosituksia.

4. Hyvinvointialueen käynnistyminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

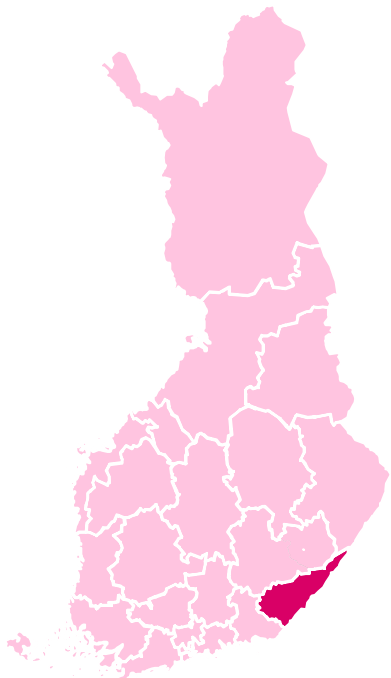
4.1 Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Etelä-Karjala

Etelä-Suomen yhteistyöalue

Perustiedot

9 kuntaa
2 järjestämisvastuullista toimijaa vuonna 2022 (THL:n arviointiraportin mukaan)

126 107 asukasta
Väestön ikääntyminen ja vähentyminen jatkuvat tulevina vuosina

5 294 siirtyvän henkilöstön määrä

Hyvinvointialueen strategiakonaisuus

- ✓ Hyvinvointialuestrategia on hyväksytty aluevaltuustossa 12/2022
- Palvelustrategian työstö jatkuu vuonna 2023.

Strategian kärjet

- ✓ **Arvot:** Mie turvaan, Mie uskallan, Mie vastaan, Mie välitän
- ✓ **Visio:** Olemme edelläkävijäyhteisö, jonka vuoksi hyvinvointialueellamme on saavutettavat palvelut, Suomen hyvinvoivin väestö ja onnellisimmat työntekijät.

Nostot tammikuun ajankohtaiskeskustelusta

- Järjestämisvastuun siirto sujui alueella hyvin sekä sosiaali- ja terveystoimen että pelastuslaitoksen osalta.
- Henkilöstön jaksaminen puhututtaa alueella, sillä henkilöstön työkuorma on ollut merkittävä. Alueella ollaan kuitenkin toiveikkaita, että työkuorma tulee tasaantumaan ja työnhallinnan tunnetta ollaan palauttamassa.
- Asukkaille on viestitty, ettei mikään asukkaiden näkökulmasta muutu. Sisäistä viestintää on saatu hoidettua lähes kiitettävästi vajailla resursseilla

Organisaatorakenne

Alueella lautakuntamalli: Aluehallituksella erityisvastuullaan myös sote-palvelut (ei eri lautakuntaa); lisäksi turvallisuuslautakunta, osallisuus- ja demokratiajohtokunta, yksilöasioiden jaosto, henkilöstöjaosto, tarkastuslautakunta ja aluevaalilautakunta.

Alueen seuraavat toimet

Tasapainotusohjelmaa valmistellaan kesäkuussa valtuuston päätettäväksi (samaa aikaan kuin palvelustrategia). v. 2023 käynnistetään toimintamallien muutoksiin tähtäävät toimenpiteet, v. 2024 palveluverkko-uudistuksen kuvaaminen ja aloitus, ja v. 2025 myöhemmin keväällä tarkentuvat sopeuttamistoimet. Ohjelman kärkiä ei erikseen mainittu.

Talous

- Investoinnit 2023-2026 205 M
- Kokonaisrahoitus 543 M
- Lainanottovaltuus 154 M
- Alijäämäennuste 33 M

ICT-valmistelun tilanne

ICT-siirtymä toteutunut hyvin, esille tuli vain pieniä häiriöitä. Tammikuun palkanmaksussa tukeuduttu vanhoihin järjestelmiin. Taloushallinnon järjestelmä on otettu käyttöön suunnitelmien mukaan ja ostolaskujärjestelmä toimi odotetusti.

Alueellisen toimeenpanon valmiusaste 01/23

Hallinto, talous
ja tukipalvelut

97 %

Johtaminen ja
osaaminen

100 %

Palveluiden
järjestäminen

100 %

Yhdyspinnat

100 %

ICT

100 %

VISIONME: Olemme edelläkävijäyhteisö, jonka vuoksi hyvinvointialueellamme on saatutettavat palvelut, Suomen hyvinvoivin väestö ja onnellisimmat työntekijät.

MISSIONME: Toimintamme lisää asukkaidemme terveyttä, toimintakykyä ja turvaa läpi elämän.

**STRATEGIAMME
KÄRJET:**

**HENKILÖSTÖÖN
PANOSTAMINEN**

**PROSESSIT
JA SUJUUVUUS**

**PALVELUIDEN
PORRASTUS**

Toimintani lisää luottamusta tilimissäni ja asiakkaisissa. Tästäkin päivästä selvittän yhdessä, koska **Mie turvaan.**

Uudistan ja uudistun. Sanon ääneen sen mitä pitää ja teen tarvittavat päätökset, koska **Mie uskallan.**

Teen ylpeydellä työni ja kannan vastuun omasta ja tiliniin tekemisestä, koska **Mie vastaan.**

Kohtaan aidosti ja arvostavasti. Otan kopin ihmisistä ja asioista, koska **Mie välitän.**

STRATEGIAMME KÄRJET

HENKILÖSTÖÖN PANOSTAMINEN

Uskomme siihen, että hyvinvoiva henkilöstö tekee oikeita asioita oikealla tavalla ja asiakkastaan parhaalla tavalla palvelleen. Vain hyvinvoiva henkilöstö voi rakentaa hyvinvointia kestävällä tavalla. Siksi olemme päättäneet nostaa perustyon teijämme keskiöön – haluamme, että meillä työskentelevät onnelliset ja tekemisestämme ylpeät työntekijät.

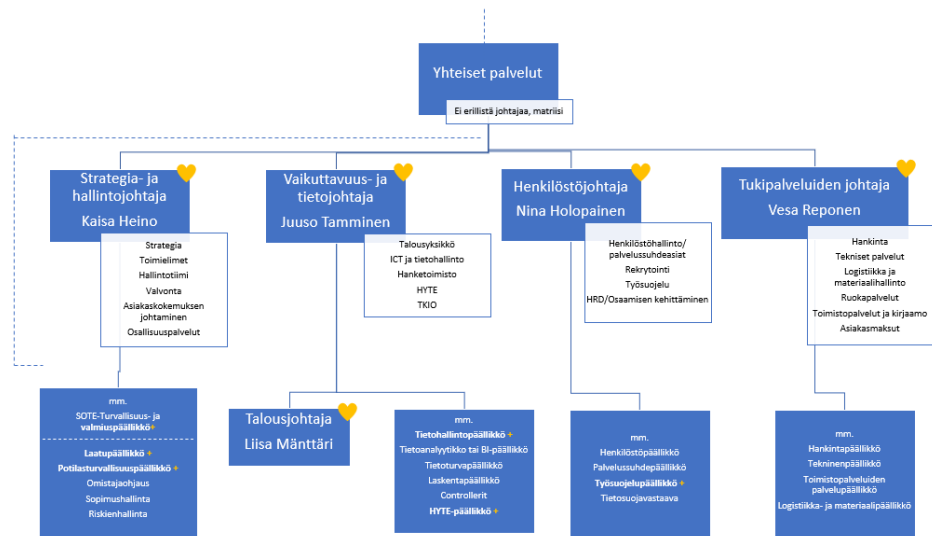
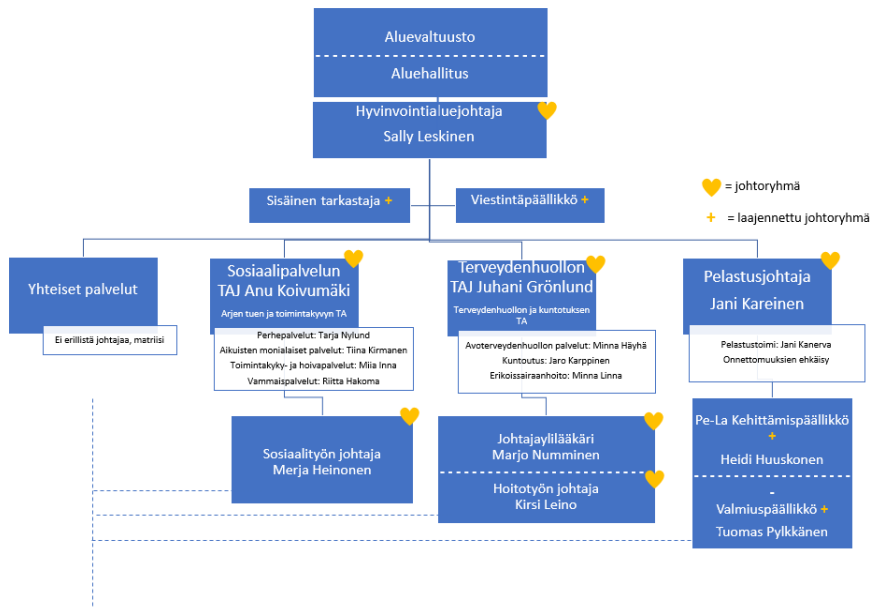
PROSESSIT JA SUJUUVUUS

Tekemällä viisailta palveluvaihtoja saamme enemmän ja mahdollistamme alueemme asukkailla sellaisia palveluita, joita he eniten paikallisesti tarvitsevat. Sujuvat toiminnot edellyttävät, että muodostamme yhteisen kuvan siitä mitä ja miten haluamme tehdä asioita ja siksi tärkeimpien prosessien kuvaaminen asiakkaan kannalta ja asiakkaan kanssa, tulee olla tekemisemme kärjessä. Sujuvuus ja prosessien erinomaisuus edellyttävät myös viisailta kumppanuuksia avarakateisesti muodostaen.

PALVELUIDEN PORRASTUS

Oikea-aikainen ja tarkoituksenmukainen palveluiden tarjonta on edellytys vaikuttavalle ja turvalliselle toiminnalle. Palvelut tulee saada oikeasta paikasta, lähestä silloin kun mahdollista ja sellaiselta ammattilaiselta, joka tekevään parhaiten ja riittävästi osaamisensa puolesta sopii. Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden ohjaamisella ja moniammatillisista yhteistyötä hyödyntäen voimme myös varmistaa, että palvelut ovat koordinoituja, kustannuksiltaan järjkeitä ja inhimillisiä

4.2 Toiminnan ja talouden uudistusohjelma

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

**5. Hyvinvointialueen sosiaali-
ja terveydenhuollon sekä
pelastustoimen
järjestämistehtävän
toteutuminen**

**VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET**

5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistehtävän toteutuminen

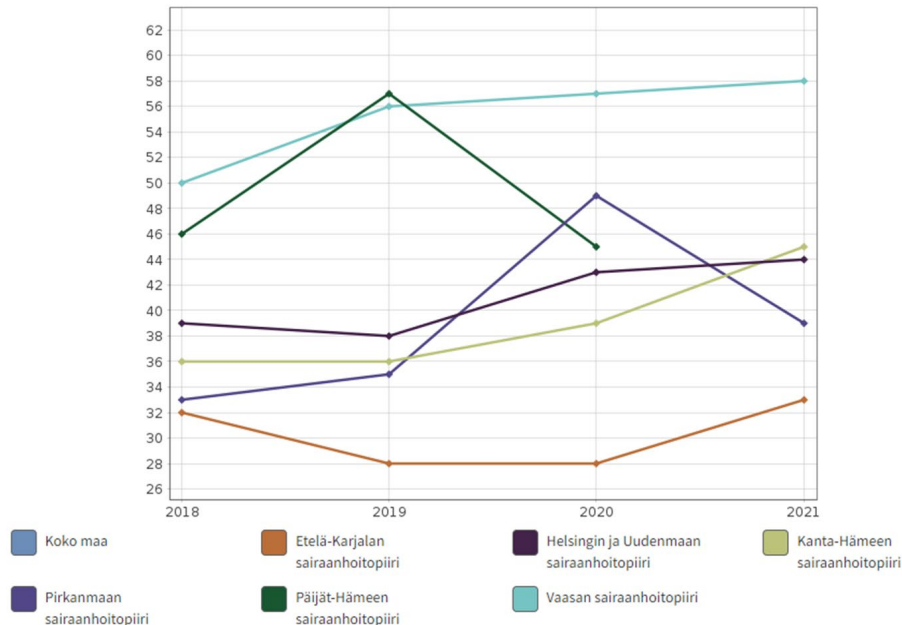
VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus (THL)

- Asiakkaat ovat pitäneet palvelujen saavutettavuutta keskimääräistä parempana. Alueella oli keskimääräistä vaikeampaa päästä lääkärin vastaanotolle, ja jonot erityisesti ikääntyneiden palveluihin kasvoivat. Etelä-Karjalan hyvin-vointialueella ikääntyneiden osuus on maan suurimpia ja väestömäärä vähenee. Asiakkaiden arvio sosiaalityön palvelujen riittävydestä on Etelä-Karjalassa maan heikoimpia.
- Etelä-Karjalassa terveyskeskuslääkärin vastaanotolla yli kymmenen kertaa käyneiden osuudet ovat olleet maan suurimmat ja perusterveydenhuollon päivystyskäynnejä on ollut maan viidenneksi eniten vuonna 2021. Alueella on ollut maan eniten kotihoidon asiakkaita, jotka on ohjattu osastohoitoon päivystyksestä. Eksote on vahvistanut päivystys- ja akuuttihoidon palvelujen saavutettavuutta liikkuvan päivystysyksikön toiminnalla. Päivystysyksikön palvelu on vähentänyt erityisesti tarvetta siirtää ikääntyneitä päivystyspalveluun. Toiminta- ja fysioterapeutit ovat jalkauttaneet arkiympäristöihin kotikuntoutuksen palveluja.

Nosto 1: Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus (THL)

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alueellisen asiantuntija-arvion mukaan kehittämistoimenpiteistä huolimatta palveluissa on vielä kohtia, joissa palveluintegraatio ei ole riittävää. Hyvinvointialueen peruspalveluissa on hyödynnettävä laajemmin moniammatillisuutta ja lisättävä verkostomaista työskentelyä. Hyvän lähtökohdan palvelujen integraation toteutumiseksi ovat antaneet yhdenmukaistetut asiakas- ja potilastietojärjestelmät.

Hoitoa odottavat, erikoissairaanhoido

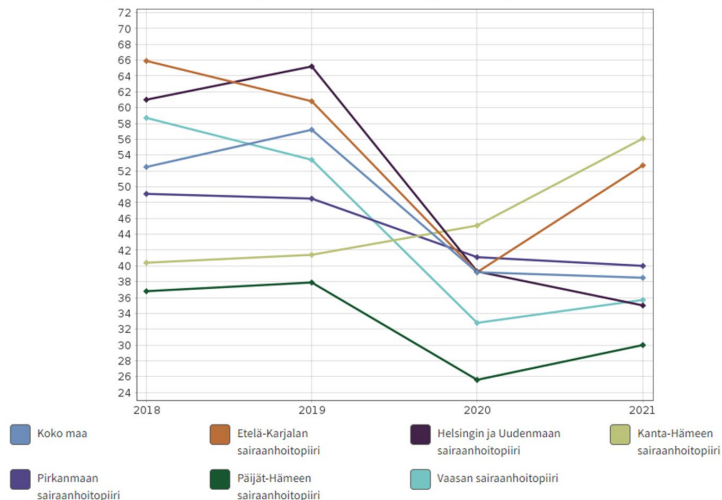
Hoitoa odottavien määrät ja odotusajat erikoissairaanhoidossa

Odotusaika lasketaan ajanvaraus- tai jonoonasetuspäivästä tarkasteluukauden loppuun. Mediaani on erikoissairalakohtaisten odotusaikojen keskimääräinen arvo.

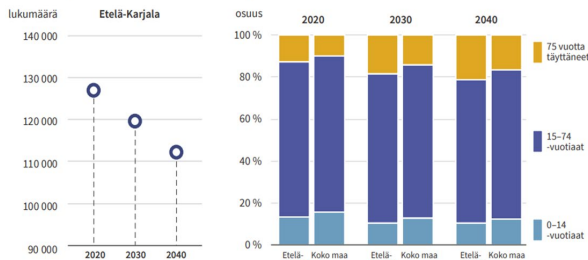
Valitse kuukausi

02/2023

Erikoissalat	Hoitoa odottavien lkm yhteensä	1-90 vrk odottaneet	91-180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet	Yli 180 vrk odottaneet %	Odotusajan mediaani, vrk
10 SISÄTAUDIT	88	84	3	1	1,1 %	12,00
10 SISÄTAUDIT	2	2				8,00
10E Endokrinologia	22	22				26,00
10G Gastroenterologia	25	21	3	1	4,0 %	12,00
10H Hematologia	5	5				12,00
10I Infektiosairaudet	1	1				13,00
10K Kardiologia	24	24				8,00
10M Nefrologia	2	2				9,00
10R Reumatologia	7	7				20,00
11 Anestesiologia ja tehohoito	15	15				38,00
20 KIRURGIA	422	386	34	2	0,5 %	32,00
20 KIRURGIA	3	3				3,00
20G Gastroenterologia	127	125	1	1	0,8 %	24,00
20J Käsikirurgia	10	7	3			32,00
20O Ortopedia ja traumatologia	118	97	21			32,50
20P Plastiikkakirurgia	27	27				27,00
20U Urologia	71	62	9			33,00
20V Verisuonikirurgia	12	12				26,50
20Y Yleiskirurgia	54	53		1	1,9 %	38,00
30 NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET	28	23	5			31,00
Yhteensä	1612	1373	238	3	0,2 %	25,50

Kuvio 1. Hyvinvointialueen väestömäärä ja ikärakenne.

▲ Kuvioissa esitetään hyvinvointialueen väestömäärä ja ikärakenne vuonna 2020 sekä ennusteet vuosille 2030 ja 2040. Ikärakennetta verrataan koko maan tietoihin. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen aineistoihin. Väestöennuste pohjautuu vuoden 2018 tietoihin.

T3-aika

Terveys- ja hyvinvointiasemien hoitoon pääsy kiireettömien asioiden osalta

Jos sarakkeessa näkyy luku 92, se tarkoittaa, että kyseisen aseman ajanvarausaikoja ei ole vielä avattu nähtäväksi näin pitkälle aikavälille työjärjestelystä johtuen. Luvut päivittyvät nettisivuille parin päivän viiveellä.

Aineistopäivä: 01.03.2023

Lääkärit

Ensimmäinen vapaa aseman mediaani: 92
T3 mediaani (=vastaanottajien mediaani): 92

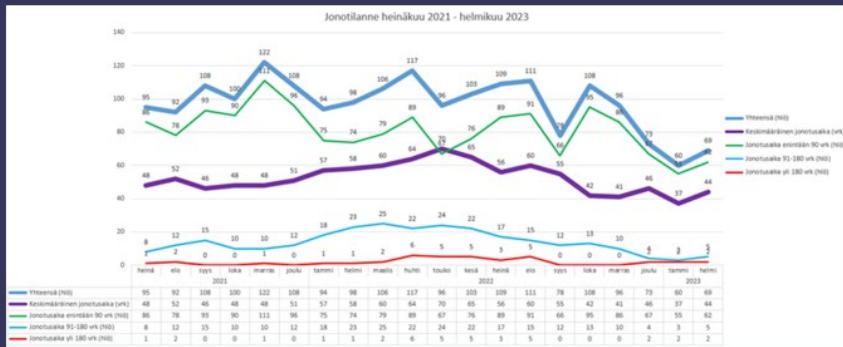
Terveysasema	Ensimm. vapaa mediaani	T3 mediaani
Armilan terveysasema	92	92
Honkajarjun terveysasema	92	92
Joutsenon hyvinvointiasema	92	92
Lemin hyvinvointiasema	92	92
Luumäen hyvinvointiasema	92	92
Parikkalan hyvinvointikeskus	92	92
Rautjärven hyvinvointiasema	92	92
Ruokolahden hyvinvointiasema	92	92
Sammonlahden hyvinvointiasema	92	92
Savitaipaleen hyvinvointiasema	92	92
Taipalsaaren terveysasema	92	92

Hoitajat

Ensimmäinen vapaa aseman mediaani: 92
T3 mediaani (=vastaanottajien mediaani): 92

Terveysasema	Ensimm. vapaa mediaani	T3 mediaani
Armilan terveysasema	92	92
Honkajarjun terveysasema	92	92
Joutsenon hyvinvointiasema	92	92
Lemin hyvinvointiasema	92	92
Luumäen hyvinvointiasema	92	92
Parikkalan hyvinvointikeskus	92	92
Rautjärven hyvinvointiasema	92	92
Ruokolahden hyvinvointiasema	92	92
Sammonlahden hyvinvointiasema	92	92
Savitaipaleen hyvinvointiasema	2	2
Taipalsaaren terveysasema	92	92

Ympäri vuorokautiseen palveluasumiseen paikkaa odottavat

Kehityksen kärjet terveydenhuollossa ja kuntoutuksessa

- Omatimimalli *Käynnissä*
  - Potilaalle tutut lääkäri, hoitaja, terapeutit ja muut ammattilaiset
- Potilas- ja asiakasvirtaus *Kehitys alkanut*
  - Palveluketjut
  - Integraatio
    - Horisontaalinen, vertikaalinen
- Henkilöstö *Kehitys alkanut*
  - Rekrytointi ja pysyvyys

Asiakas

Prosessit

Henkilöstö

Arjen tuen ja toimintakyvyn toimialueen toimenpiteet

- Henkilöstöön panostaminen
  - Osaavan henkilöstön saanti turvataan - rekrytointi
  - Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja osaamisen hyödyntäminen
  - Oikeanlainen osaaminen oikeassa paikassa
- Prosessit ja sujuvuus
  - Asiakas- ja potilasohjautuminen sekä palvelutarpeen arviointi
  - Perustason palvelujen toimintavarmuus vahvistuu ja integraatio lisääntyy (Sote-keskus)
- Palveluiden porrastus
  - Painotus perustason palvelujen ensisijaisuuteen
  - Omahoitajan ja asiakasvastaavan välisen yhteistyön kehittäminen

Nosto 3: Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys (THL)

- Henkilöstövajeet ja rekrytointihaasteet ovat kasvaneet lähes kaikissa palveluissa ja siten lisänneet ostopalvelujen tarvetta. Alueen pitkään jatkunut lääkäripula on pahentunut entisestään. Henkilöstötilanne lasten ja nuorten palveluissa on kohtalaisen hyvä, mutta koulupsykologeista on pulaa. Henkilöstövaje on merkittävin ikääntyneiden palveluissa. Tilanteen vakavuutta on lisännyt henkilöstön kuormittuminen lisähenkilöstön saatavuuden tyrehtyttyä lähes täysin.

3.2 & 3.3 Alueen esittämät tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

1. SISÄISEN TYÖNANTAJAMAINEN KEHITTÄMINEN	
Organisaatiokulttuurista omannäköinen	<ul style="list-style-type: none"> • Ihmislähtöisen organisaatiokulttuurin tutkimus- ja kehittämisohjelma • Pidä huolta! -brändikampanja • Oppiva organisaatio - tiedolla johtaminen ja sen kautta oppiminen • Perektyksen ja sisäisen viestinnän tehostaminen
Johtamisen kulttuurin suuntaaminen ja osaamisen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Esihenkilöiden perektyksen muotoilu • Sisäinen esihenkilötyön valmennus - johdon läsnäolo • Johdon systemaattinen tuki ja sparraus keskijohdon ja lähiesihenkilöiden johtamistyöhön
Yhteistoiminnan uudistaminen ja henkilöstön osallisuuden varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Strateginen yhteistoimintasopimus - henkilöstön sitouttaminen strategian tavoitteisiin psykologisella tasolla
Sisäisten resurssien oikea allokointi	<ul style="list-style-type: none"> • Jokainen % käyttöön: työelämän joustojen mahdollistaminen • Varahenkilöstön ja sijaispoolien kehittäminen • Urapolkumallien rakentaminen

3.2 & 3.3 Alueen esittämät tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

2. ULKOISEN TYÖNANTAJAMAINEN KEHITTÄMINEN	
Työnantajabrändistä puhuttelevampi: EKHVA on sympaattinen sote- ja pelastusalan edelläkävijä hyväntuulisessa ja energisessä Etelä-Karjalassa!	<ul style="list-style-type: none"> • Pidä huolta! -brändikampanja • Yhteistyö maakuntaliiton ja kuntien kanssa (markkinointi, viestintä ja tulomuuttopalvelut) • Yhteistyö yritysten, kuntien ym. työnantajien kanssa • Työntekijät kertomaan työnantajatarinaa
Oppilaitosyhteistyö tiiviimmäksi ja tavoitteellisemmaksi	<ul style="list-style-type: none"> • Pelastus- ja soteala tutuksi (yhteistyö yläkoulujen ja lukioden kanssa) • Harjoittelut, opinnäytetyöt, projektit, oppisopimukset jne. (yhteistyö LUTin, LABin ja Sampon ym. kanssa)
Henkilöstöryhmäkohtaiset rekrytointiohjelmat	<ul style="list-style-type: none"> • Lääkärit, hoitohenkilöstö, muut sote-asiantuntijat, pela-henkilöstö • Resurssit ja tavoitteelliset projektit • Toimialue- ja professiojohto & HR yhdessä

5.2 Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

I Pelastustoimen valtakunnalliset haasteet

VK haaste 1: Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus

Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus on valtakunnallinen haaste ja ilmenee alueellisesti eri tavoin. Haasteen juurisyyt ovat väestön ikääntymisessä ja suurien ikäluokkien eläköitymisessä sekä työaikajärjestelyihin (varallaolojärjestelyjen purkaminen) ja pelastustoimen palvelutason nostamiseen riittävälle tasolle (aluehallintovirastojen antamat korjausmääräykset toimintavalmiuden korjaamiseksi) liittyvissä asioissa.

Pelastustoiminnan puolella henkilöstön valtakunnallinen saatavuushaaste koskee niin hyvinvointialueiden päätoimista henkilöstöä kuin sopimuspalokuntalaisia. Pätevien hakijoiden saaminen pelastustoiminnan tehtäviin on vaikeutunut. Haasteita on myös onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviin rekrytoinneissa, mutta ne ovat mittakaavaltaan pienempiä pelastustoiminnan haasteisiin nähden.

Sopimuspalokuntalaisten osalta haasteena on saada varmistettua pelastustoiminnan palvelutaso tasaisesti läpi vuorokauden. Se koskee erityisesti II-riskiruudussa (kuten iso taajama, pelastustoiminnan aloittaminen 10 minuutissa hälytyksestä) päiväaikaan tapahtuvia hälytystehtäviä.

Valtakunnallisena henkilöstön saatavuusongelmana pelastustoimessa on tunnistettu myös ruotsinkielisen työvoiman rekryointihaasteet. Ruotsinkielistä pelastusalan koulutusta on ollut tarjolla epäsäännöllisesti eikä työvoimaa ole työmarkkinoilla.

Pelastusopiston puutteellinen täydennyskoulutustarjonta tuotiin usean pelastuslaitoksen toimesta esiin valtakunnallisena haasteena. Koulutusvaje koskee erityisesti onnettomuuksien ennaltaehkäisyn täydennyskoulutustarjontaa.

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

VK haaste 2: Pelastustoiminnan palveluiden saatavuus

Pelastustoimen toimintavalmiudessa on parannettavaa. Valtakunnallisesti ilmiö keskittyy kasvualueisiin ja niiden suurimpiin kaupunkeihin, missä väestön määrä on kasvanut ja asutus tihentynyt eikä pelastustoiminnan palvelut ole kehittyneet väestökasvun mukana.

Aluehallintovirastot ovat havainneet pelastustoiminnan palvelutasossa huomattavia epäkohtia ja ovat antaneet korjausmääräyksiä toimintavalmiuden kehittämisestä alueen riskejä ja uhkia vastaavalle tasolle eri alueille yhteensä viisi kappaletta.

VK haaste 3: Ympäristövahinkojen torjunnan valmius

Yksi pelastustoimen valtakunnallinen haaste on ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden nostaminen riskejä vastaavalle tasolle. Suomenlahdella ja Saimaan alueella on suuri alusöljy- ja kemikaaliriski, mikä realisoituessaan laajassa mittakaavassa aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa Itämeren alueelle. Vallitseva maailmanpoliittinen tilanne on lisännyt varautumisen tarvetta.

VK haaste 4: Varautuminen väestönsuojeluun

Pelastustoimen valtakunnallisena haasteena on puutteellinen väestönsuojeluun varautumisen taso. Tähän tulee kiinnittää huomiota pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelussa.

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

II Pelastustoimen alueelliset haasteet

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: ympäristövahinkojen torjunta

Etelä-Karjalan pelastuslaitos sijaitsee maantieteellisesti yhden suurimman sisävesialueen, Sai-maan, alueella. Ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus edellyttää pelastuslaitoksella kehittämisresursseja, jotta valmius nousee tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavuttaa siltä vaaditun minimitason. Pelastuslaitos on tunnistanut riskiarviossaan alusöljyvahingon mahdollisuuden ja se asettaa ennalta määritellyt vaatimukset pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjuntavalmiudelle. Pelastuslaitoksella on olemassa suunnitelma torjuntavalmiuden kehittämiseksi. Suunnitelman toteutuminen edellyttää henkilöresursseja ja investointeja.

Pelastustoimen palvelutason toteutuminen

Henkilöstön määrään kohdistuu lisästarvetta tulevina vuosina. Pelastuslaitos on tuonut vastauksessaan esille, että lähivuosina tarvitaan 30 htv lisäys, jotta pelastustoiminnan toimintavalmius on riskejä vastaavalla tasolla. Myös onnettomuuksien ehkäisyn osalta henkilöresurssivajaus on noin 3 htv, mikä tarvitaan, jotta onnettomuuksien ehkäisyn palvelut saadaan tuotettua.

Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen

I Pelastustoimen valtakunnalliset haasteet

VK haaste 1: Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys ja saatavuus

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella on saatu täytettyä toistaiseksi kaikki avoimena olleet vakanssit ennalta laadittujen kriteerien mukaisesti. Etelä-Karjalan pelastuslaitos on tiedostanut valtakunnallisen haasteen ammattihenkilöstön riittävydestä. Haasteeseen on pyritty vastaamaan pitämällä pelastuslaitos vetovoimaisena ja kilpailukykyisenä organisaationa (palkkaus, urakehityksen mahdollistava työpolku esim. kv-tehtävät, panostus henkilöstön työkyvyn ylläpitoon).

Alueelta on varallaolon järjestelyt purettu pois lukien päivystävä päällikkö. Tilalla on maakunnissa palokunnan vastaavan ryhmänjohtajan palvelu, jossa tosin kenelläkään ei ole yksittäiseen henkilöön sidottu lähtö- tai toimintavalmiusaikaa. Pelastuslaitos on panostanut alueen sopimuspalokuntiin siten että alueen sopimuspalokuntasopimukset on päivitetty, ja sopimuksiin on sisällytetty sopimuspalokuntatoimintaa vahvistavia elementtejä kuten hälytysrahakertoimet eri vuorokauden aikoihin ja nuoriso-osastotoiminnan tukeminen sekä henkilökohtaisiin sopimuksiin panostaminen joiden kautta turvataan mm. voimassa olevien C-ajokorttien terveystarkastus- ja todistuskustannukset. Pelastuslaitos maksaa sopimuspalokunnille korvaukset suorituskykyperusteisesti kannustaen kehittämään toimintaa.

Lisäksi olemassa olevien palvelumuotojen rinnalle on tunnistettu tarpeena kehittää ketteriä ratkaisuja jotka soveltuvat harva-alueiden palvelutason ylläpitämisen turvaamiseen (esim. moniammatillinen yksikkö). Moniammatillista yksikköä koskien on teetetty ulkopuolinen selvitys (Tamora Oy) vuonna 2022 Etelä-Karjalan kuntien toimesta. Selvityksessä tunnistettiin tarve viidelle Etelä-Karjalan alueen sisäiselle moniammatillisen yksikön toimipisteelle huomioiden alueellinen saavutettavuus (käytännössä tarkoittaa 25 pelastajan mitoitusta). Lisäksi onnettomuuksien ehkäisyn osalta on tunnistettu 2 htvn henkilöresurssivajaus, jotta onnettomuuksien ehkäisyn palvelut saadaan tuotettua laadukkaasti ja vaikuttavasti.

Etelä-Karjalan pelastuslaitos nostaa esiin huolena ja tarpeena kehittää valtakunnallisia ratkaisuja työaikajärjestelyihin ja palkkaukseen joilla estetään haitallinen kilpailu rajatun henkilöstön saatavuuden osalta (42h / 40 h keskimääräinen viikkotyöaika 24 h työjaksoissa, kokonaispalkkaus ja eriävät haittaprosentit). Yhtenä kehittämisaikatuksena voisi olla valtion virka- ja työehtosopimusten mukaiset työaikatarkaisut esim. jaksotyön mahdollisuus tai vastaava.

Pelastusopisto ei kykene tällä hetkellä tuottamaan riittävästi tarvetta vastaavaa täydennyskoulutusta koskien erityisesti onnettomuuksien ehkäisyn palveluita. Pelastuslaitokset ovat joutuneet hakemaan täydentäviä ratkaisuja erilaisten kumppanuuksien kautta jotka sitovat myös pelastuslaitoksen omaa henkilöstöresurssikehystä.

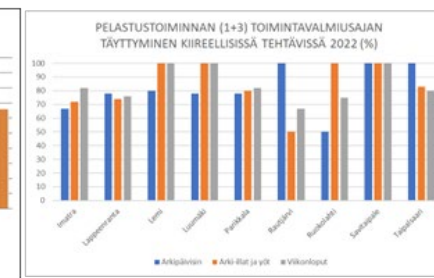
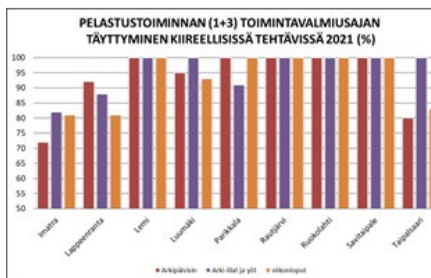
I Pelastustoimen valtakunnalliset haasteet

VK haaste 2: Pelastustoiminnan palveluiden saatavuus

Nopean avun turvaamisen osalta riskialueet on saavutettu kiireellisissä pelastustoimintatehtävissä palvelutasopäätöksessä vahvistettujen toimintavalmiusaikavaatimusten mukaisesti koko maakunnan alueella.

Vuonna 2021 alueen pelastustoimella oli kaksi riskiruohtua, joissa ei v. 2017-2021 TVA-tavoitteita ei saavutettu (Lpr-Mustola ja Lpr-Rauha). Lauritsalan uudispaloaseman myötä Mustola korjautuu v. 2023 lähtien. Rauhan osalta tarvitaan korjaavia toimenpiteitä paloasemaverkoston uudistamiseksi, esim. Imatran Korvenkankaan alueen kevytyksikkö 24/7-ratkaisua.

Pelastuslaitos on tunnistanut pienempien kuntien alueella sopimushenkilöstön saatavuushaasteet erityisesti arkipäivisin. Ratkaisuvaihtoehtoja on kuvattu yllä henkilöstöriittävyys- ja –saatavuuskohdassa

Vuosi 2021	Vuosi 2022
I riskialue: 72 / 63 %	I riskialue: 72 / 67 %
II-riskialue: 83 / 76 %	II-riskialue: 78 / 63 %
III-riskialue: 88 / 100 %	III-riskialue: 97 / 95 %
yhteensä: 90 / 89 %	yhteensä: 90 / 89 %

VK haaste 3: Ympäristövahinkojen torjunnan valmius

Yksi pelastustoimen valtakunnallinen haaste on ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden nostaminen riskejä vastaavalle tasolle. Suomenlahdella ja Saimaan alueella on suuri alusöljy- ja kemikaaliriski, mikä realisoituessaan laajassa mittakaavassa aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa Itämeren alueelle. Vallitseva maailmanpoliittinen tilanne on lisännyt varautumisen tarvetta.

•Etelä-Karjalassa merkittäviä ympäristövahinkoriskikohteita – kemiallinen puunjalostus – VAK-kuljetukset:

Maakunnan alueella olevat riskikohteet ja riskit liittyen ympäristövahinkoihin on tunnistettu ja riskien kehittymistä seurataan mm. onnettomuuskehityksen, valvonnan ja alueellisen riskiarvioinnin kautta. Merkittävimpinen riskikohteiden kuten kemiallinen puunjalostus: Kemira Chemicals, Metsä Group, Stora Enso ja UPM kemikaalimäärät ovat tiedossa ja kohteissa harjoitellaan säännöllisesti ulkoisten pelastussuunnitelmien tavoitteiden mukaisesti. UPM Kaukas, Metsä Group Joutseno ja Stora Enso Imatran tehtaat sijoittuvat Saimaan rannalle. Kemiallisen puunjalostuksen kemikaalit ovat pääsääntöisesti vesiliukoisia, joten päästötilanteessa tuotantolaitoksen omilla toimenpiteillä on keskeinen merkitys mahdolliseen ympäristövahinkoon: tunnistaminen-päästön asianmukainen suunniteltu hallinta esim. varoalas.

•Öljyntorjunnasta ympäristövahinkojen torjuntaan – Osaaminen ja kalusto vastaamaan alueen riskejä:

Suunnitelman päivittäminen ympäristövahinkojentorjuntasuunnitelmaksi kattaa kaikki ympäristölle vaaralliset kemikaalit ja riskit. Suunnitelma tulee päivittää siten, että se täyttää SM asetuksen pelastustoimen suunnitelmista 1363/2018 4-5 § sisältövaatimukset huomioiden paikalliset olosuhteet. Ympäristövahinkojentorjunnan suorituskyky päivitetään ja määritetään vastaamaan SM Suorituskykyvaatimuksia huomioiden paikalliset olosuhteet ja riskit. Olemassa oleva kalusto ja materiaalivalmius on suunniteltu Syken ohjeistuksen mukaan huomioiden paikalliset olosuhteet. Kalustoa ei ole pystytty hankkimaan suunnitelma mukaisesti. Hankinnan esteenä on ollut öljysuojarahaston rajoitusosuuden puuttuminen uushankintojen osalta kun korvaukset on saatu pelkästään toimintavalmiuden kannalta välttämättömiin ylläpitokorvauksiin. Kalustonkäyttötaitoa ja osaamista ei kaikilta osin ole varmistettu riittävällä koulutuksella. Vesistöissä tapahtuvan vahingon nopeaan rajaamiseen on varauduttu pikapuomikalustolla, kolme lavaa yht. 900m. Kalusto on sijoitettu Saimaan äärelle ja liikuteltavissa nopeasti myös kuorma-autolla – koukkulavalaiteistolla varustettuja pelastusajoneuvoja on pelastuslaitoksella 4 kpl ja sopimuspalokunnilla 2 kpl. Muuta rajaavaa puomikalustoa on pari kilometriä sijoitettuna mm. varastointipaikkoihin Saimaan rannalla Lpr- Joutseno – Imatra – Ruokolahti. Kemikaalivahinkojen torjunnan osalta kalustollinen kehittämisshanke on jo osin toteutettu.

•Alueellisen yhteistyön kehittäminen – Itä-Suomen ympäristövahinkojen yhteistyöryhmä:

Itä-Suomen pelastuslaitoksen ja ympäristöviranomaiset perustivat 2014 Itä-Suomen öljyvahinkojentorjunnan yhteistyöryhmän. Nykyään ryhmän nimi on Itä-Suomen ympäristövahinkojen yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmän tarkoituksena on edistää ympäristövahinkojentorjuntaa, torjuntaan osallistuvien tahojen yhteistyötä, kehittää ja yhtenäistää ympäristövahinkojen toimintatapoja ja kalustoa. Yhteistyöryhmä on järjestänyt koulutusta mm. jälkitorjuntaviranomaisille, öljyntorjunta-aluksella toimintaan ja vuosiharjoitus jossain Saimaan riskikohteessa. Yhteistyöryhmällä on valmistelussa Saimaan syväväyläalueen ympäristövahinkojen yhteistoimintasuunnitelma. Kalustohankintojen osalta on pyritty huomioimaan sen yhteensopivuus mutta hankintoja ei vielä ole tehty yhdessä.

•ESAVI arvioinut ympäristövahinkojentorjunnan suorituskykyä 2022 - Ympäristövahinkojentorjunnan kehittämissuunnitelma:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on arvioinut Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen ympäristövahinkojentorjunnan valmiutta syksyllä 2022. Arvioinnissa käsiteltäviin sisältöihin liittyen on laadittu Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen ympäristövahinkojentorjunnan kehittämissuunnitelma. Kehittämisskohteita tunnistettiin useita ja niiden priorisointi sekä kustannusvaikutusten arviointi on parhaillaan työstettävänä.

VK haaste 4: Varautuminen väestönsuojeluun

Etelä-Karjalan pelastuslaitos valmistee kevään aikana sotilaallisen uhkan riskianalyysin, jonka pohjalta kehitetään maakunnan alueen väestönsuojelua. Väestönsuojelun yhteensovittaminen onnistuu jatkossa helpommin, kun hyvinvointialueen pelastustoimi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat samaa organisaatiota. Pelastustoimi ja SOTE-toimialat vastaavat suurimmasta osasta Geneven sopimuksen mukaisista väestönsuojelutehtävistä ja niiden yhteensovittamisesta. Varautumisen valmistelut tulee suunnitella siten, että ne toimivat kaikissa valmiuslain 3 §:n mukaisissa poikkeusoloissa.

Sisäministeriön tulee kansallisesti kuitenkin antaa tarkempia ohjeistuksia alueiden väestönsuojelun suunnitteluun sekä määritellä tarkemmin pelastustoimen suorituskykyvaatimukset väestönsuojeluun liittyen. Erityisesti väestönsuojelun tarkentavissa ohjeistuksissa tulee huomioida Etelä-Karjalan sekä muidenkin Venäjän rajan läheisyydessä olevien pelastuslaitosten tarpeet sotilaalliseen uhkaan varautumisessa.

Pelastustoimen alueelliset nostot

Saimaan kanava ja vuokra-alueen pelastustoimi

- Taustalla valtiosopimus (8/2012)
- Suomen tehtävä on huolehtia Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimesta kanavan vesiliikenteen, erikoiskulkuvalla liikkuvan henkilöstön sekä kanavarakenteiden osalta. Edellä mainittujen tehtävien hoidosta väylävirasto on tehnyt Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen Saimaan kanavan vuokra-alueen pelastustoimen järjestämisestä ja korvauseriaatteista.
- Etelä-Karjalan pelastuslaitos näkee perusteltuna, että em. tehtävät määrätään järjestämislainsäädännön perusteella hyvinvointialueen järjestettäväksi erityistehtävinä. Näistä aiheutuvat kustannukset korvataan hyvinvointialueelle erillisrahoituksella.

YTA-alueen tike/joke muutokset

- Itä-Suomen pelastuslaitosten kesken toteutettu yhteistä tilannekeskustoimintaa jo vuodesta 2015 alkaen. Toiminta saatu hiottua vuosien aikana sujuvaksi ja kustannustehokkaaksi. Tulevan aihetta koskevan asetusvalmistelun Etelä-Karjalan pelastuslaitos arvio kustannusten nousevan nykyisestä tasosta vähintäänkin kaksinkertaiseksi.

Öljytorjuntakyky Vuoksen vesistö ja 1. luokan pohjavesialue

- Öljysuojarahastolaista kumottiin vuoden 2023 alusta lähtien muun muassa rahastolain 17 §, jonka nojalla pelastuslaitoksille on korvattu kalustohankintoja sekä ylläpito- ja koulutuskustannuksia. Jatkossa öljysuojarahasto ei siis korvaa kyseisiä kustannuksia. Ympäristövahinkorahasto aloittaa toimintansa 1.1.2025, jolloin pelastuslaitosten on mahdollista hakea harkinnanvaraista avustusta kalustohankintoihinsa. Edellä esitetyn mukaisesti vuodet 2023 ja 2024 muodostavat väyläviheen, jossa öljytorjunnan rahoitusta niin kalustohankintojen sekä ylläpito ja koulutuskustannuksiin ei ole vakiinnutettu.

Maastopalomuodostelma

- Etelä-Karjalan pelastustoimen johdolla kehitetään yhdessä neljän muun Itä-/Kaakkois-Suomen pelastuslaitosten kanssa kansallista ja kansainvälistä maastopalotoimintaa.

6. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tiedonhallinta

- Asiakas- ja potilastietojärjestelmien osalta YTA-tasoista yhtenäistä järjestelmäratkaisua ei nähdä mahdollisena, eikä ajankohtaisena.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan osalta tarkoituksenmukaisena kehittämissuuntana näemme kansallisiin tietojärjestelmäratkaisuihin perustuvan toimintamallin. Pelastustoimen siirtyminen TUVE-verkon käyttöön aiheuttaa muutoksia HVA:n tietojärjestelmäarkkitehtuuriin ja lisää kustannuksia.
- Digiturvallisuuden osalta yhtenäiset ratkaisut ja kehittäminen nähdään toivottavana.
- Tiedolla johtamisen kansallinen edistäminen on edellytys mm. vaikuttavuusperusteiselle toiminnalle ja priorisoinnille ja kehittäminen vaatii kansallisesti ja paikallisesti mahdollisuuksia investoida järjestelmäarkkitehtuuriin ja palvelutuotannon ratkaisuihin (PROM ja PREM-data osana palvelupolku ja -prosessityötä).
- Pelastustoimen tiedonhallinnan osalta tarvitaan monen keskeistä yhteistyötä paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. Etelä-Karjalan näkökulmasta pelastuslaitosten tuottama tiedolla johtamisen strategia 2023–2024 toimii hyvänä lähtökohtana kehittämistyölle.

7. Hyvinvointialueen talous ja kustannuskehitys

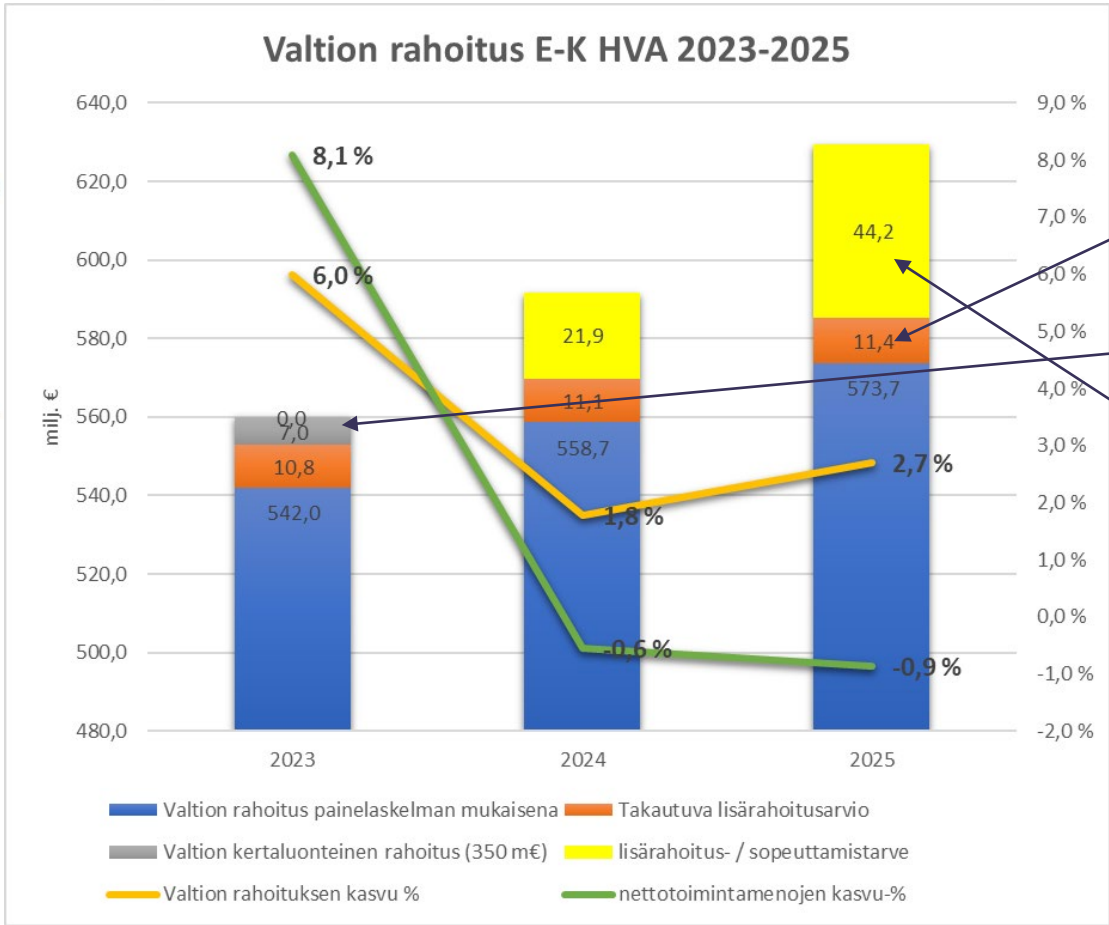

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

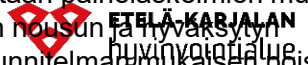
Etelä-Karjalan hyvinvointialueen talouden tasapainotus taloussuunnitelmakaudella 2023-25

Talouden tasapainotuksen oletukset

- Takautuva kuntien v. 2022 tilinpäätösarvioiden korjausvaikutus **10,8 m€** vuoden 2023 rahoitukseen
  - Eksoten neg. bu-ero 5,6 m€
  - Kuntien TA2022:sta puuttuneet avustukset Eksotelle 7,0 m€
  - Muu vähennys -1,8 m€
- Osuus valtion 350 €:n lisärahoituksesta on 9,2 m€
  - Tasapainotusvaikutus **7,0 m€**, koska osa toiminnan vakiinnuttamisen ja kehittämisen kustannuksista ei sisälly TA2023 varauksiin
- Talouden **66,1 m€** (3,7 %) tasapainotusohjelma nettotoimintamenoista vuosina 2024-2025
  - 0 m€ (0,0 %) sopeutus v. 2023
  - 20,1 m€ (3,4 %) sopeutus v. 2024
  - 20,1 m€ (3,5 %) lisäsopeutus v. 2025

* laskelmat eivät sisällä uusia tehtäviä eikä ylimääräisiä kustannustason nousuja v. 2024-2025; ainoastaan painelaskelmien mukaisen kustannusten nousun ja hyväksytyin investointisuunnitelman mukaisen poistojen kasvun

Keskeisimmät huomiot Etelä-Karjalan hyvinvointialueen taloudellisesta tilanteesta

- Etelä-Karjalan väkiluku pienenee työikäisten ja lasten osalta, mutta ikäihmisten määrä kasvaa
  - Nykyinen rahoitusmalli leikkaa kohtuuttomasti kapitaatioon perustuen ja ikärakenteeseen liittyvää kustannusvaikutusta jää huomioimatta
    - v. 2023 perusrahoitus pohjasta leikkautui n. 5 m€ (831 asukkaan vähennys, näistä valtaosa ollut työikäisiä)
  - Painelaskelmassa rahoitus kasvaa n. 1 %-yksikön keskimääräistä vähemmän
  - Palvelutarpeen lisääntymisen laskentamalli ei vastaa todellista kustannusten nousua
- Talouden n. 66,1 m€ sopeuttamisohjelmaa rakennetaan osana palvelustrategiaa
  - Palvelustrategia sisältää mm. toimitilaselvityksen omien ja vuokrakohteiden osalta
  - Konkreettisista toimenpiteistä ei ole vielä päätöksiä
  - Etelä-Karjalassa helpot muutokset on jo tehty mm. ikäihmisten palvelurakenteen osalta
    - Kevyempiin palveluihin siirtyminen on monin paikoin laajamittaisesti toteutettu: mm. Valtakunnan pienin peittävyys yli 75- vuotiaiden ympärivuorokautisessa hoidossa ja psykiatrisen sairaanhoidon osastopaikoissa
  - Nopeita talouteen pitkällä tähtäimellä suotuisasti vaikuttavia toimenpiteitä on vaikea löytää
    - Riskinä mm. palveluverkon ja palveluvalikon epätarkoituksenmukaiset muutokset sekä hoitoon ja palvelujen piiriin pääsyn viivästyminen
    - Mahdollista – jopa todennäköistä - myös on, että tasapainotustavoitetta ei ole mahdollista toteuttaa niin, että lakisääteiset tehtävät hoidetaan

	€/asukas
	2022 a'-hinta
0-5	2 825
6-15	2 921
16-24	2 342
25-64	2 458
65-74	4 475
75-84	8 937
85-	18 156
Yhteensä €	3 882

* Suuntaa antava

Toimi	Vaikutuksen nopeus talouteen	Vaikutus toimintaan	Etelä-Karjalan osalta
Henkilöstön vähentäminen	Nopea: Lähes ainoa saman talousarviokauden sopeuttamistoimista	Negatiivinen	3v sisään kahdet YT:t ilman merkittävää tulosta. Henkilöstövajaus. Ei realistinen.
Palveluiden (valikoiman) supistaminen	Nopea paikallisesti: johtaa eriarvoisuuteen	Negatiivinen	Lakisääteisten palveluiden ylittävältä osalta toimintaa joudutaan arvioimaan.
	Pitkän aikavälin kansallinen priorisointi	Järkevä	
Palveluverkon uudistaminen	N. 1-3 vuoden aikana tehtävissä, osassa kohteita vuokra-aika ohjaa nopeutta	Järkevä, mutta saavutettavuus heikkenee, jos toteutus liian raju	Johtaa palveluvalikoiman ja työnjaon muutokseen, jotta saavutettavuutta voidaan säilyttää ja kehittää
Ikäihmisten palveluiden uudistaminen	N. 3-10v. Vaatii investointeja.	Järkevä	Yhteisöllinen ja muuntojoustavat asumisyksiköt
Arkihyödyn tunnistaminen, vaikuttavuuden johtaminen	>3v (laaja-alaisesti) Vaikuttavuuden mittaamisen ja tiedon analysoinnin kehittäminen johtamisessa ja operatiivisessa toiminnassa.	Välttämätön	Tiedolla johtamisen pohja hyvä. Prosessijohtamisen vahvistaminen. Vaikuttavuus- ja tietojohdamisen uusi rooli.
Häiriökäynnän poistaminen	Korjausliikkeet näkyvät asteittain ja vaativat jatkuvaa prosessien parantamista ja arviointia toimintamalleista.	Välttämätön	Professiojohtajien rooli merkittävä integraation edistäjinä ja rajapintojen poistamisessa.

Siirtyvä rahoitus ei riitä nykyiseen toimintaan

/tilanne 12/2022

Rahoituksen erät	Valtio m€	Ekhva m€	Erotus m€=alijäämä
Perusrahoitus	504,3	508,7	-4,3
Rahoituspohjasta puuttuva osuus	0	6	-6
Siirtymätasaus	7,3	7,3	0
Perusrahoituksen lähtötaso KS2022	511,6	522	-10,3
Palvelutarpeen lisäys	6	7,15	-1,15
HVA- hintaindeksi	18,0	33,9	-15,9
Perusrahoitus ilman lakisääteisiä uusia tehtäviä	535,6	563,05	-27,4
Lakisääteiset tehtävät			
- oppilashuolto ja muu perhepalvelu	0,7	0,7	0,0
- hoitotakuu	1,7	2,3	-0,6
- henk. mitoitus	2,7	3,6	-0,9
- vammaispalv	0,5	0,5	0,0
- Pelastuslaitoksen vuokrat	0	1,4	-1,4
-muut	1,4	2,53	-1,1
Muut	0	1,8	-1,8
Kokonaisrahoitus/kustannukset	542,5	575,9	-33,3

• laskentamalli, rahoituspohjasta puuttuvat

- Pormestarinkatu 1.1 m€ (ikäihmisten hoivyksikkö)
- Nuorten mielenterveys- ja päihdekuntoutusyksikkö 0,65 m€
- Muu henkilöstökulujen kasvu 5,2 m€ (lakisääteiset tehtävät)
- Omaishoidontuen lisäys 0,2 m€

- Palkankorotukset 12,7 m€
- Aineet ja tarvikkeet 4,4 m€ (lääkkeet 2,6 m€)
- Hinnankorotus ruoka-, puhtaus- ja kuljetuspalveluissa 2,5 m€
- ICT 1,3 m€
- Asiantuntija- ja toimistopalvelut 1,2 m€
- Kunnossapito 0,9 m€
- Diagnostiikka 0,7 m€
- Silmäyksikkö 1,1 m€
- Sairaalapalvelut 1,6 m€
- Perso asumis- ja hoivapalv. ostojen kasvu ja hinnat 1,9
- Muut vuokratulut 2,2 m€
- Korot 0,9 m€
- Myyntituotot 2,5 m€

• Toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus 0,2, valmistelurahoituksen päättyminen 0,9, ryhmäraha 0,2, päätöksenteon kulujen kasvu 0,1, ruokapalvelutyöntekijät 0,6, asiakasmaksulain muutokset 0,5

• Henkilöstöpanostus 0,4, työsuohdepolkupyörä ja e-passi 0,3, muu 0,6 organisaatio

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

8. Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2024-2027

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Investointisuunnitelma 2023-2026 (2027->), joka sitoo

lainanottovaltuuksia **110,436 milj. eurolla vuonna 2023**, on seuraava:

➤ A-tornin rakennus (sote)	12,7 milj. euroa
➤ Välinehuolto ja ravintokeskus (sote)	24,0 milj. euroa
➤ A-tornin kalusto (sote)	2,5 milj. euroa
➤ Välinehuollon ja ravintokeskuksen kalusto	5,3 milj. euroa
➤ Muu koneet ja kalusto (sote) v. 2023	4,0 milj. euroa
➤ Muu koneet ja kalusto (pela) v. 2023	0,8 milj. euroa
➤ v. 2023 rakennusten vuosikorjaukset (sote)	1,2 milj. euroa
➤ v. 2023 ICT (sote netto sis. investointituen)	2,7 milj. euroa
➤ v. 2023 ICT (pela netto sis. investointituen)	0,1 milj. euroa
➤ Sidotut vuokravastuun lisäykset (sote)	40,9 milj. euroa
➤ Sidotut vuokravastuun lisäykset (pela)	16,4 milj. euroa

Investointisuunnitelma 2024-2027 (2028), jolla esitetään sidottavaksi

lainanottovaltuuksia **10,8 milj. eurolla vuonna 2024**, on seuraava:

➤ v. 2024 rakennusten vuosikorjaukset (sote)	1,5 milj. euroa
➤ Koneet ja kalusto (sote) v. 2024	4,3 milj. euroa
➤ Koneet ja kalusto (pela) v. 2024	0,9 milj. euroa
➤ v. 2024 ICT (sote)	3,8 milj. euroa
• HVA:lle siirymisen valmistelu 1,7 milj. euroa	
• Muu ICT 2,1 milj. euroa	
➤ v. 2024 ICT (pela)	0,3 milj. euroa
• HVA:lle siirymisen valmistelu 0,3 milj. euroa	

- ❖ Laskennallisia lainanottovaltuuksia vuoden 2024 investointisuunnitelman osalta ei negatiivisen vuosikatteen takia ole
- ❖ Armilan perusterveydenhuollon vuokraohteen korvaava investointi/vuokrasitoumus eikä leikkaussalien saneeraus ole vielä sisällytynyt sitovana investointisuunnitelmaesityksiin

	2023*	2024	2025	2026	2027 ->
Rakennukset	57 246	0	0	71 207	0
Vuokratavastuiden lisäys (pääomavuorka x sopimusaika)	57 246	0	0	71 207	0
Sosiaali- ja terveydenhuolto	40 854	0	0	71 207	0
<i>Palvelutalo (Pormestarinkatu 4) 2023</i>	12 531				
<i>Käskynkkä palvelutalo 2023</i>	5 860				
<i>Pajarilan päihdekuntoutusyksikkö 2024</i>	6 533				
<i>Savitaipaleen palvelutalo 2024</i>	2 312				
<i>Imatra hybridi-talot 2024 (Jukola/toimintakeskus/vammaispalvelut)</i>	4 108				
<i>Imatra hybridi-talot 2024 (Juhonkoti/palveluasunnot/vammaispalvelut)</i>	942				
<i>Imatra hybridi-talot 2025 (Simeoninkoti/palvelutalo/ikäihmiset)</i>	3 512				
<i>Luumäen hyvinvointiasema 2025</i>	5 057				
<i>Armila</i>				71 207	
Pelastustoimi	16 392	0	0	0	0
<i>Lauritsalan pelastusasema 2023</i>	7 423				
<i>Joutsenon paloasema 2024</i>	5 054				
<i>Ruokolahden paloasema 2025</i>	3 915				

	2024	2025	2026	2027	2028 ->
Rakennukset	16 866	12 750	2 576	5 000	10 000
Sosiaali- ja terveydenhuolto	16 866	12 750	2 576	5 000	10 000
Sairaalinvestointi (päätös vuosille 2023-2024)	3 616	0	0	0	0
<i>EKKS/A-siipi saneeraus</i>	3 616				
Sairaalinvestointi (ei päätöstä, ravintokeskus ja välinehuolto)	11 750	11 750	0	0	0
<i>Uudis/Ravintokeskus ja välinehuolto</i>	11 750	11 750			
Muut rakennusinvestoinnit	1 500	1 000	2 576	5 000	10 000
<i>Tilamuutokset vuokratiloissa</i>	300	300	300	300	300
<i>Leikkaussalien B-osan saneeraus</i>	500		1 576	4 000	9 000
<i>Muut vuotuiset rakennusinvestoinnit</i>	700	700	700	700	700

- Vihreällä ja 2023 osalta oranssilla merkityt osuudet sisältyvät STM:n hyväksymään v. 2023 investointisuunnitelmaan
- 2024-> oranssilla merkityt kuuluvat 2024-2027 (2028->) sitovaksi esitettyyn investointisuunnitelmaesitykseen
- Harmaalla merkityt osuudet v. 2025-2027 (2028->) kuvaavat vuosittaisia investointisuunnitelmia, mutta ohjeistuksen mukaan, niiltä ei esitetä vielä sitovana v. 2024 investointisuunnitelmassa
- Keltaisella merkitty Armilan perusterveydenhuollon vuokraohteen korvaava sopimus ei sisälly sitovana investointisuunnitelmiin
- Vuoden 2024 investointisuunnitelmaesitykseen ei sisälly uusia vuokraohteita

	2024	2025	2026	2027 ->	2028
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	4 072	3 045	3 000	3 000	3 000
Sosiaali- ja terveydenhuolto	3 767	2 945	2 900	2 900	2 900
HVA:lle siirtymisen valmistelu (investointituki alempana)	1 650	1 000	0	0	0
<i>PTT & infra, AD-metsän eriyty</i>	1 000	1 000			
<i>Tiedollajohtaminen + lisätarpeet 2023</i>	650				
Muut ICT-investoinnit	2 117	1 945	2 900	2 900	2 900
<i>LC kehittämiskumppanuus</i>	1 045				
<i>TerveysLC:sta sos. huollon asiakastiedot Kanta-arkistoon</i>	400				
<i>SosiaaliLC Kotihoito</i>	200				
Muut vuotuiset ICT-investoinnit	472	1 945	2 900	2 900	2 900
Pelastustoimi	305	100	100	100	100
HVA:lle siirtymisen valmistelu (investointituki alempana)	305	0	0	0	0
<i>Integraatiot</i>	305				
Muut ICT-investoinnit	0	100	100	100	100

	2024	2025	2026	2027	2028 ->
Laite- ja kalustohankinnat	6 529	8 689	3 509	3 910	3 910
Sosiaali- ja terveydenhuolto	6 529	8 689	3 509	3 910	3 910
Sairaalinvestointi (päätös vuosille 2023-2024)	1 284	0	0	0	0
<i>EKKS/Suun th</i>	674				
<i>EKKS/Kuntoutus</i>	260				
<i>EKKS/Välinehuolto</i>	349				
Sairaalinvestointi (ei päätöstä)	0	5 300	0	0	0
<i>Uudis/Ravintokeskuksen ja välinehuoltokeskuksen laitteet</i>		5 300			
Muut koneet ja kalusto vuotuiset investoinnit	4 300	2 500	2 500	2 500	2 500
<i>Lineaarikehitty</i>	2 400				
Muut vuotuiset kone- ja kalustoinvestoinnit	1 300	2 500	2 500	2 500	2 500
<i>Ambulanssit x 2</i>	600				
Pelastustoimi	945	889	1 009	1 410	1 410
Muut koneet ja kalusto vuotuiset investoinnit	945	889	1 009	1 410	1 410
<i>Pelastusajoneuvokalusto</i>	665	649	929	800	800
<i>Muu kalusto</i>	50			50	50
<i>Alus- / venekalusto</i>	0		20		
<i>Paloasemakalusto</i>	100	100			
<i>Väestövaroitussjärjestelmä</i>	60	60	60	60	60
<i>Öljyntorjuntakalusto</i>	70	80		500	500

9. Hyvinvointialueelle annettavat toimenpidesuosituksset

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

10. Syksyn 2023 neuvottelujen ajankohta

Viikolla 48

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

11. Muut mahdolliset esille tulevat asiat

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

12. Tilaisuuden päätös

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

TIEDOSTA ARVIOINTIIN

tavoitteena paremmat palvelut

Sosiaali- ja
terveydenhuollon
järjestäminen
Etelä-Karjalan
hyvinvointialueella

PÄÄTÖSTEN TUEKSI 9/2022

Alueellinen
asiantuntija-arvio,
syksy 2022

Julkaisu vapaa 31.1.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijaryhmä

Arvioinnin vastuuhenkilönä on toiminut arviointijohtaja, dosentti **Nina Knape**.

Asiantuntija-arvioita ovat laatineet seuraavat arviointipäälliköt:

Katja Croell – Pohjanmaan hyvinvointialue, Satakunnan hyvinvointialue, Varsinais-Suomen hyvinvointialue

Tiina Hetemaa – Helsingin kaupunki, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Jaana Leipälä – Etelä-Savon hyvinvointialue, Keski-Suomen hyvinvointialue, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue

Tuulikki Louet-Lehtoniemi – Kainuun hyvinvointialue, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue, Lapin hyvinvointialue, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Hannele Ridanpää – Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Pirkanmaan hyvinvointialue

Taru Syrjänen – Etelä-Karjalan hyvinvointialue, HUS-yhtymä, Kymenlaakson hyvinvointialue, Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Arviointityötä on koordinoanut kehittämisspäälikkö **Vesa Syrjä**. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus -osion vastuuhenkilönä on toiminut erityisasiantuntija **Jutta Nieminen**. Arvioinnin viestinnästä on vastannut viestintäpäälikkö **Jari Kirsilä**, julkaisemisesta suunnittelija **Päivi Kiuru** ja tietopohjasta asiantuntija **Tuuli Suomela**.

Päätösten tueksi 9/2022

ISBN: 978-952-343-944-3 (verkko)

ISSN: 1799-3946 (verkko)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-944-3>

Sisällys

Lukijalle	4
Asiantuntija-arvio	5
Väestö ja palvelutarve	8
Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen	11
Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys	15
Palvelujen integraation nykytila ja kehittämistoimet	18
Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus	22
Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus	28
Menetelmät ja laatuseloste	33
Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto	35

Lukijalle

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtävänä on 1.7.2021 voimaan tulleen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) mukaisesti laatia vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti, yhteistyöalueittain ja hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioilla on merkittävä asema sosiaali- ja terveysministeriön, valtiovarainministeriön, sisäministeriön ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa, joissa tarkastellaan kunkin alueen järjestämisvastuuseen kuuluvien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamista.

Vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy vuoden 2023 alusta kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle. Lisäksi Helsingin kaupungilla säilyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja HUS-yhtymällä on erikseen säädetty järjestämisvastuu erikoissairaanhoidon liittyvistä tehtävistä omalla alueellaan. THL:n kesän ja syksyn 2022 aikana laatimissa arvioissa tarkastellaan uusien hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen lähtötilannetta.

THL:n laatimat arviot perustuvat sekä määrälliseen että laadulliseen aineistoon. Arvioinnissa on hyödynnetty aluekohtaisia indikaattoritietoja, joista merkittävä osa pohjautuu kansalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuusmittaristoon (KUVA). Mittariston tarjoamat indikaattoritiedot sekä niiden alueellinen ja valtakunnallinen kehitys on raportoitu THL:n vuoden 2022 alkupuolella julkistamassa [sotekuva.fi](https://www.sotekuva.fi)-verkkopalvelussa. Asiantuntija-arvion KUVA-mittaristoon perustuva tietopohja on ajankohdan 17.6.2022 mukainen.

Arviointien keskeisenä tietopohjana ovat toimineet lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran ja aluehallintovirastojen valvontahavainnot. Ajantasaisen tilannekuvan muodostamisessa on hyödynnetty alueiden hallinnollisia dokumentteja sekä kansallisten viranomaisten tuoreimpia laskelmia ja selvityksiä. Hyvinvointialueiden tilannekuvan tulkintaa on syvennetty ja täydennetty keskusteluissa, joita on käyty hyvinvointialueiden valmistelusta vastaavien toimielinten edustajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista järjestämisvastuussa olleiden kuntayhtymien ja kuntien edustajien kanssa.

Kiitämme lämpimästi Etelä-Karjalan alueen yhteyshenkilöitä ja asiantuntijoita erinomaisesta yhteistyöstä ja panostuksesta arviointiimme työntäyteisessä hyvinvointialueiden toimeenpanovaiheessa. Kiitos myös sosiaali- ja terveysministeriön ohjausyksikön, Valviran, aluehallintoviranomaisten ja THL:n asiantuntijoille arvokkaasta tuesta.

Helsingissä 31.1.2023

Nina Knappe
Arviointijohtaja

Taru Syrjänen
Arviointipäällikkö

Asiantuntija-arvio

Väestön ikääntyminen ja vähentyminen jatkuvat tulevina vuosina

Etelä-Karjalan hyvinvointialueella ikääntyneiden osuus on maan suurimpia ja väestömäärä vähenee. Alueella lasten ja nuorten vähäinen määrä sekä alhainen syntyvyys eivät riitä estämään huoltosuhteen heikkene mistä, vaan ikääntyneiden määrä kasvaa edelleen voimakkaasti. Alueella on ulkomaalaistaustaisen väestön osuus kasvanut tasaisesti usean vuoden ajan, ja erityisesti venäjänkielistä väestöä on alueella runsaasti. Alueen työttömien osuudet vastaavat maan keskimääristä, mutta nuorisotyöttömyys on hieman keskimääristä suurempaa. Hyvinvointialueen väestön sairastavuus on myös keskimääristä suurempaa, ja se heijastuu myös suurena menetettyjen elinvuosien määränä.

Kuntayhtymä vankka pohja hyvinvointialueelle siirryttäessä

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Eksote) on luonut hyvinvointialuetta varten vahvan pohjan. Palvelut on jo yhdenmukaistettu, ja palvelukriteerit turvaavat asiakkaiden yhdenvertaisuutta palveluissa. Alueella on jo paljon yhdenmukaisia toimintoja ja rakenteita, joiden siirtäminen osaksi hyvinvointialueen toimintaa on ollut sujuvaa. Hyvinvointialuestrategian valmistelu on käynnistynyt, ja työssä ovat perustellusti painottuneet ikääntyneiden palvelut. Hyvinvointialuestrategiasta ei ole vielä päätöstä.

Aluevaltuuston hyväksymä hallintosääntö on ohjannut organisaation valmistelua. Toimielinorganisaation maakunnallinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona ja tukee hyvin alueen toimijoiden yhteistyötä tavoitteiden saavuttamisessa. Henkilöstöorganisaatiossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut jakautuvat kahteen kokonaisuuteen. Johtamisjärjestelmään kuuluvat tulevaisuudessa tarkemmin määriteltävät poikkihallinnolliset, prosessijohtamisen vastuut. Nämä edesauttavat integroitujen palvelujen johtamista poikkihallinnollisesti perinteisen organisaatiolähtöisen johtamisen sijaan.

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkon kehittäminen on sidottu palvelustrategiaan ja investointisuunnitelmaan.

Henkilöstövajeet kasvaneet – lääkäreiden sekä ikääntyneiden palvelujen henkilöstön saatavuus kriittisintä

Covid-19-pandemia on vaikuttanut merkittäväällä tavalla Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän henkilöstöön. Henkilöstön työtyytyväisyys on kuitenkin osittain parantunut, samalla kun kuormittuneisuus on kasvanut. Henkilöstövajeet ja rekrytointihaasteet ovat kasvaneet lähes kaikissa palveluissa ja lisänneet ostopalveluja. Alueella pitkään jatkunut lääkäripula on pahentunut entisestään. Lasten ja nuorten palveluissa pulaa on ollut koulupsykologeista, muutoin henkilöstötilanne on säilynyt kohtalaisen hyvänä. Ikääntyneiden palveluissa henkilöstövaje on ollut merkittävin, ja tilanteen vakavuutta on lisännyt henkilöstön kuormittuminen lisähenkilöstön saatavuuden tyrehtyttyä lähes täysin. Eksoten heikentynyt taloustilanne on vuonna 2021 edennyt rekrytointiluvista ja -kiellosta yhteistoimintamenettelyyn. Toimenpiteitä riittävän henkilöstön turvaamiseksi on viety eteenpäin.

Integraatiota rakennettu jo vuosia – moniammatillisuutta pitää vielä vahvistaa

Hyvinvointialue on rakentanut palveluintegraatiota jo pitkään, ja alueelle on luotu lukuisia hoito- ja palveluketjuja sekä kattava terveys- ja hyvinvointikeskusten verkosto. Alueella on myös koottu palveluja suuremmiksi keskittymiksi elinkaarimallia mukaillen. Palvelujen integraation toteutumiselle ovat hyvän lähtökohdan antaneet myös yhdenmukaistetut asiakas- ja potilastietojärjestelmät. Kehittämistoimenpiteistä huolimatta palveluissa on vielä kohtia, joissa palveluintegraatio ei ole riittävää. Hyvinvointialueen peruspalveluissa on hyödynnettävä laajemmin moniammatillisuutta ja lisättävä verkostomaista työskentelyä. Alueella yhdyspinta tuottaa jo monialaisesti palveluja useille asiakasryhmille.

Asiakkaiden kokemukset palvelujen saavutettavuudesta keskimääräistä parempia – ikääntyneiden palvelujen saatavuudessa haasteita

Hyvinvointialueen asiakkaat pitivät palvelujen saavutettavuutta keskimääräistä parempana. Merkittävä palvelujen saavutettavuutta ja saatavuutta parantanut toimenpide oli asiakasneuvonnan ja -ohjauksen keskittäminen Kaiku24-yhtiölle. Vuonna 2021 palvelujen saatavuutta häiritsevästi Covid-19-pandemia. Hyvinvointialueella on ollut kuitenkin valmiuksia siirtää palveluja sähköisiksi, ja merkittävä vahvuus on ollut myös alueen hyvä mobiilipalvelujen peittävyys. Pandemia edellytti henkilöstösiirtoja palveluista koronanhoitotehtäviin. Henkilöstön saatavuuden vaikeudet ovat useassa palvelussa johtaneet saatavuuden heikkenemiseen ja jopa yksiköiden sulkemiseen. Hyvinvointialueella oli keskimääräistä vaikeampaa päästä lääkärin vastaanotolle, ja jonot erityisesti ikääntyneiden palveluihin kasvoivat.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelmalla vahvistetaan muuntojoustavaa palveluasumista

Etelä-Karjalan alueen kunnista kaikki saavuttivat ylijäämäisen tuloksen vuonna 2021 valtion koronatuikien ja myönteisen verotulokehityksen ansiosta. Eksoten tulos parani edellisvuodesta, ja kuntayhtymä saavutti ylijäämäisen tuloksen vuonna 2021. Taseessa on kuitenkin kumulatiivista alijäämää, jota vuoden 2022 tilinpäätöksen mukainen ylijäämä ei kata täysimääräisesti. Jäsenkunnat ovat pääosin varautuneet alijäämän kattamiseen vuoden 2021 tilinpäätöksessä.

Eksote on saanut päätökseen palkkaharmonisoinnin vuonna 2020 työntekijä- ja työnantajaliittojen sopimuksen pohjalta. Harmonisoinnista on aiheutunut henkilöstömenoihin noin 8 miljoonan euron vuotuinen kasvu.

Eksoten vuoden 2021 investointimenot olivat maltilliset ja jäivät hankkeiden viivästymisen vuoksi määrärahaa pienemmiksi. Merkittävimmät investoinnit kohdistuivat aineettomiin oikeuksiin ja rakennuksiin. Keskussairaalan A-rakennuksen peruskorjaus oli suurin rakentamisen investointi vuoden 2021 aikana.

Keskussairaalan A-rakennuksen korjaushankkeen vuosien 2021–2023 osuus on 16,6 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueen vuosien 2023–2027 investointisuunnitelma on yhteensä noin 222 miljoonaa euroa, ja pääpaino on keskussairaalan saneerauksessa sekä ravintokeskuksen ja välinehuollon uudisrakennuksessa. Hyvinvointialueen lainanottovaltuus 154 miljoonaa euroa riittää kattamaan alueen vuoden 2023 investointisuunnitelmat.

Alueen palvelutarpeeseen suhteutetut sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot olivat 10 prosenttia keskimääräistä suuremmat vuonna 2020. Alueen väestön palvelutarve oli kaksi prosenttia suurempi kuin maassa keskimäärin ja vastaavasti palvelutarpeeseen suhteutetut sote-menot kahdeksan prosenttia maan keskiarvoa suuremmat.

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2023 kokonaisrahoitus, johon kattaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen, on noin 543,2 miljoonaa euroa eli 4 307 euroa asukasta kohti. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen väestön arvioitu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve vuodelle 2023 on jonkin verran yli maan keskitason, mikä syyskuun 2022 rahoituslaskelmien mukaan vastaa myös alueen asukaskohtaista rahoitusta. Siirtyvät kustannukset ja lisääntyneisiin tehtäviin perustuva lisärahoitus ovat lähellä alueen laskennallista rahoitusta, joten siirtymätasauksen osuus on maltillinen.

Väestö ja palvelutarve

Etelä-Karjala on asukasluvultaan maan neljänneksi pienin hyvinvointialue. Alueella oli vuoden 2021 lopussa 126 107 asukasta. Alueen väestö on keskittynyt voimakkaasti Lappeenrannan ja Imatran alueille. Yli puolet väestöstä asuu keskuskaupungissa Lappeenrannassa. Vuoteen 2040 ulottuvassa väestöennusteessa alueen väkiluku vähenee runsaalla 13 000 asukkaalla eli noin 10 prosenttia.

Hyvinvointialueen väestö on rakenteeltaan maan ikääntyneimpiä. Alle 18-vuotiaiden osuus ja syntyvyys ovat maan toiseksi alhaisimmat. Lasten ja nuorten osuus väestöstä on koko maan tavoin edelleen vähenevässä. Yli 75-vuotiaiden väestöosuus on maan kolmanneksi suurin, ja sen odotetaan kasvavan vuoteen 2030 mennessä keskimääräistä nopeammin. Etelä-Karjalan hyvinvointialueella ruotsinkielisiä on vähän. Ulkomaalaistaustaisia alueella on keskimääräistä vähemmän, mutta osuus on kasvanut tasaisesti vuosien 2016–2021 tarkastelussa.

Etelä-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta on lähellä maan keskitasoa, ja pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta on alhainen. Pitkäaikaistyöttömyys on lähtenyt nousuun Covid-19-pandemiaa edeltävään aikaan verrattuna sekä koko maassa että Etelä-Karjalassa. Vaikeasti työllistyvien osuus on lähellä maan keskiarvoa, mutta nuorisotyöttömyys on hieman maan keskiarvoa yleisempää.

Pienituloisia kotitalouksia alueella on maan kolmanneksi eniten, ja asuntokuntien väliset tuloerot ovat hieman maan keskiarvoa pienemmät. Etelä-Karjalassa on yhden vanhemman perheitä kaikista lapsiperheistä vähän keskimääräistä enemmän. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden lapsiperheiden osuus kaikista lapsiperheistä on hieman maan keskiarvoa pienempi. Alueen väestötietoja on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Perustietoja alueen väestöstä

	Helsinki	Itä-Uusimaa	Keski-Uusimaa	Länsi-Uusimaa	Vantaa ja Kerava	Etelä-Karjala	Kymenlaakso	Päijät-Häme	Koko maa (vaihteluväli)
Väestörakenne									
Väestö 31.12.	658 457	99 073	201 854	478 919	276 438	126 107	161 391	205 124	5 548 241 (67 915–658 457)
Väestöennuste 2030	703 540	101 592	210 932	511 700	309 052	119 591	148 033	199 927	5 598 821 (65 348–703 540)
Väestöennuste 2040	730 098	104 072	219 729	535 363	330 131	113 074	136 233	193 194	5 588 011 (60 312–730 098)
Syntyvyys (yleinen hedelmällisyysluku) *	39,2	39,9	39,5	41,9	44,2	34,7	35,0	38,9	40,9 (34,5–51,7)
0–17-vuotiaat, % väestöstä	16,9	20,0	21,4	21,4	20,2	15,8	15,9	17,3	18,7 (15,1–22,5)
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	8,1	10,1	8,3	8,1	7,1	13,2	13,4	12,5	10,4 (7,1–14,8)
Väestöennuste 2030, 75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	10,0	14,1	12,3	11,0	9,2	17,9	18,9	17,7	14,1 (9,2–21,3)
Ruotsinkielinen väestö, % väestöstä 31.12.	5,6	28,2	1,1	12,0	2,2	0,2	0,8	0,4	5,2 (0,1–50,6)
Ulkomaalaistaustaiset / 1 000 asukasta	176,2	66,8	64,5	151,4	221,2	69,7	65,2	60,0	84,6 (26,9–221,2)
Väestön sosioekonominen asema									
Työttömät, % työvoimasta	13,1	11,0	9,7	10,3	13,7	11,9	12,6	14,3	11,4 (6,7–14,3)
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta	5,6	4,8	3,8	4,2	4,7	3,1	4,3	6,1	4,1 (1,7–6,1)
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista	6,3	5,3	4,4	4,8	6,1	5,6	6,4	7,2	5,3 (3,1–7,2)
Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta	12,5	14,6	13,3	11,8	16,0	15,1	17,2	19,1	14,0 (7,3–19,2)
Gini-kerroin, käytävissä olevat tulot *	33,9	26,4	25,1	31,4	24,9	25,1	24,3	25,4	27,7 (23,7–33,9)
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä *	28,0	21,8	21,8	22,0	27,0	24,8	26,5	26,3	23,3 (15,8–28,0)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä *	5,0	2,1	2,1	3,2	5,4	2,5	2,7	3,7	3,0 (1,2–5,4)
Kunnan yleinen pienituloisuusaste *	11,5	8,9	7,7	8,9	9,4	15,4	14,1	13,6	12,5 (7,7–17,8)
Väestön sairastavuus									
THL:n sairastavuusindeksi, ikävakioidaton **	73,9	85,0	90,3	75,8	76,0	106,5	116,5	115,0	100,0 (73,9–136,1)
Menetetyn elinvuoden (PYLL) ikävälillä 0–80 vuotta / 100 000 asukasta	5 756	4 945	5 311	5 004	5 858	6 206	7 013	6 284	5 685 (4 657–7 013)
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista	3,5	4,5	4,5	3,6	3,6	6,3	7,5	6,3	5,5 (3,5–8,7)

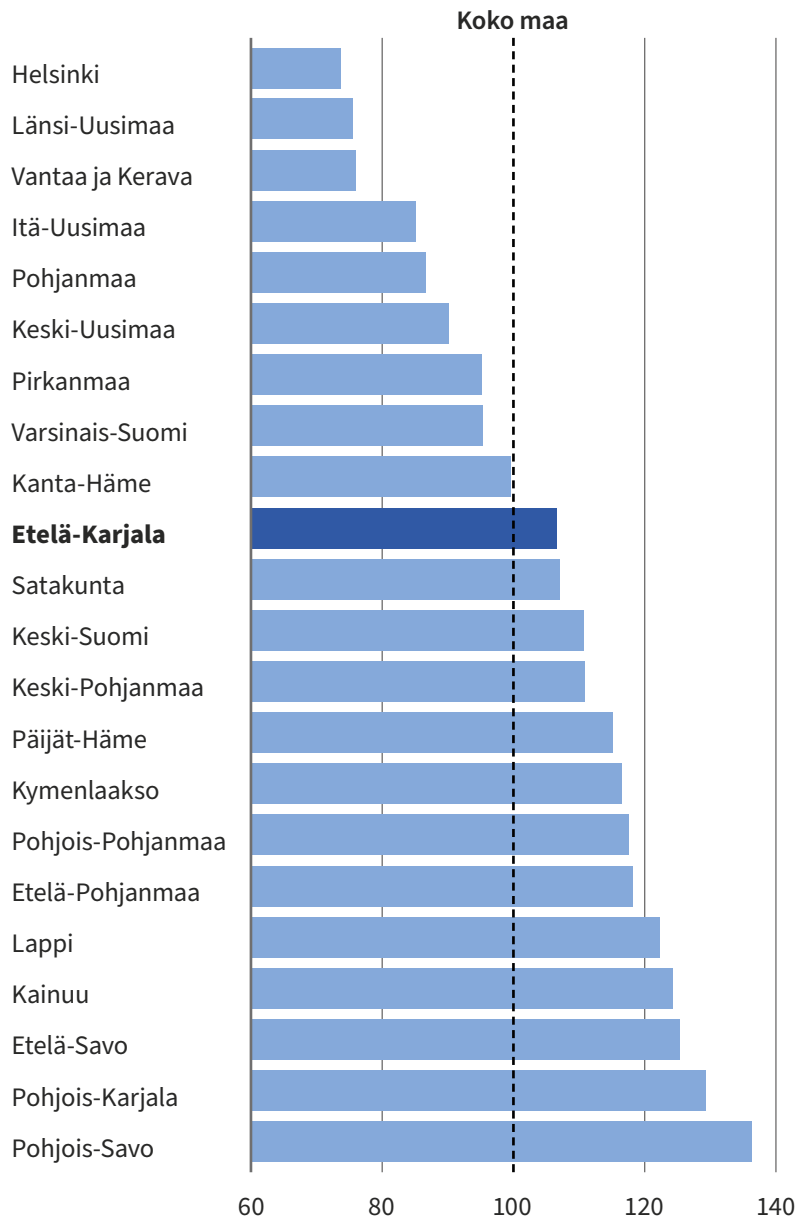
* 2020

**2017–2019

▲ Taulukossa esitetään väestörakennetta, väestön sosioekonomista asemaa ja väestön sairastavuutta kuvaavia indikaattoritietoja Etelä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungissa ja koko maassa. Indikaattoriarvot on saatu THL:n Sotokuva-palvelusta (sotokuva.fi), ja ne kuvaavat vuoden 2021 tilannetta. Poikkeukset on merkitty erikseen. Väestöennusteet on saatu THL:n Sotkanet-palvelusta (sotkanet.fi), ja Tilastokeskus on laskenut ne vuonna 2021.

THL:n ikävakioidun sairastavuusindeksin (2017–2019) mukaan sairastavuus on Etelä-Karjalassa jonkin verran keskimääräistä suurempaa (kuvio 1). Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus työikäisestä väestöstä on Etelä-Karjalassa suurempi kuin maassa keskimäärin. Myös menetettyjä elinvuosia kuvaava PYLL-indeksi ylittää maan keskiarvon.

Kuvio 1. THL:n ikävakioidun sairastavuusindeksi

◀ Kuviossa esitetään THL:n ikävakioidun sairastavuusindeksi hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungissa ajanjaksolla 2017–2019. Sairastavuusindeksi kuvaa väestön sairastavuutta suhteessa koko maahan, jonka vertailuluku on 100. Mitä pienempi alueen luku on, sitä terveempää väestö on.

Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

Hyvinvointialue rakentuu kahdesta organisaatiosta

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä Eksote on järjestänyt vuodesta 2010 alkaen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Lappeenrannan, Lemin, Luumäen, Parikkalan, Rautajärven, Ruokolahden, Savitaipaleen ja Taipalsaaren asukkaille sekä vuodesta 2016 myös Imatran kaupungin asukkaille. Hyvinvointialueelle siirtyvät vuoden 2023 alusta Eksoten ja Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen palvelut. Eksote on järjestänyt oppilashuollon kuntien puolesta vuodesta 2010 alkaen. Hyvinvointialue tuottaa palvelut noin 126 000 asukkaalle. Kuntayhtymä ja pelastuslaitos ovat rakentaneet Etelä-Karjalan hyvinvointialueen valmistelulle sekä toiminnalle vankan pohjan.

Hyvinvointialuestrategian valmistelussa kiinnitetty erityistä huomiota ikääntyneisiin

Etelä-Karjalan hyvinvointialuestrategian (2023–2026) painopisteinä ovat ihmislähtöiset, palvelutarpeeseen vastaavat palvelut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sekä onnettomuuksien ja vahinkojen määrän vähentäminen. Strategian linjaukset perustuvat kansallisten tavoitteiden lisäksi maakunnan nykytilaan ja voimassa oleviin strategioihin. Hyvinvointialueen joustavalla ja muuntautuvalla strategialla halutaan varmistaa myös ketterä mukautuminen toimintaympäristön muutoksiin.¹ Hyvinvointialuestrategiasta ei ole päätetty marraskuun 2022 loppuun mennessä.

Strategiatyöhön on keväällä 2022 osallistettu asukkaita, siirtyvä henkilöstö, aluevaltuutettuja ja yhteistyökumppaneita. Osallistaminen on varmistettu usean eri kanavan kautta. Henkilöstön näkemyksiä työhyvinvoinnista, johtamisesta ja palvelujen saavutettavuudesta on koottu, ja tietoa strategiatyön etenemisestä on välitetty henkilöstöinfoissa. Myös järjestöjen näkemyksiä on kuultu, ja järjestöjen roolista ja toiminnasta hyvinvointialueella on luotu yhteistä näkyä.

Etelä-Karjalan ikääntyvä väestö on näkynyt hyvin strategiavalmistelussa. Hyvinvointialue on selvittänyt ikääntyneiden palvelutarpeita ja palvelujen käyttöä sekä laatinut ennusteen palvelutarpeen ja kysynnän kehittymisestä. Alue on myös tarkistanut iäkkäiden palveluprosesseja sekä koonnut toimenpide-ehdotuksia ikääntyneiden palvelujen kehittämiseen.² Strategia ohjaa jatkossa myös paljon palveluja käyttävien toimintamallien kehittämistä.

Aluevaltuutetut ovat työstäneet strategisia kärkiä syksyllä 2022. Painopisteiksi ovat muodostumassa prosessien sujuvuus, hoidon porrastus ja henkilöstöön panostaminen. Strategiatyön yhteenveto ajoittuu marraskuulle 2022, ja hyvinvointialuestrategia valmistellaan aluevaltuuston päätettäväksi joulukuussa. Palvelustrategian valmistelu on edennyt hitaammin, ja siihen palataan hyvinvointialuestrategian hyväksymisen jälkeen. Palvelustrategia valmistellaan ja siitä päätetään alkuvuonna 2023.

Etelä-Karjalassa on valmistunut muutosviestintäsuunnitelma. Sen avulla on yhtenäistetty sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen viestintäkulttuureja ja luotu uutta brändiä ja identiteettiä uudistuksen päämäärien toteutumiseksi. Suunnitelmassa on huomioitu myös kunnat sekä alueen muut toimijat. Muutosviestintäsuunnitelma toimii jatkossa hyvinvointialueen viestintälinjauksien lähtökohtana.³

Hyvinvointialueen hallintosääntö hyväksytty jo keväällä 2022 – tarkennukset vielä mahdollisia

Väliaikainen toimielin käynnisti Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hallintosäännön valmistelut vuonna 2021. Valmistelussa tarkasteltiin vaihtoehtoisia johtamis- ja organisaatiomalleja sekä huomioitiin hyvinvointialueen tavoitteiden lisäksi strategisen sekä tiedolla johtamisen painotukset. Valmistelua tehtiin vuorovai-
kutuksessa poliittisen seurantaryhmän ja poliittisten ryhmien kanssa. Myös Kuntaliiton hallintosääntömal-
lia on hyödynnetty.^{4,5}

Aluevaltuusto hyväksyi hyvinvointialueen hallintosäännön keväällä 2022. Hallintosääntö määrittelee toi-
minnan ja johtamisen ylätasoa rakenteet ja raamit. Hallintosäännössä kuvattu johtamisjärjestelmä pai-
nottaa kokonaisjohtamista ja palvelujen integraatiota vahvana prosessimaisen ja poikkihallinnollisen joh-
tamisen perustana. Aluevaltuusto päivittää ja tarkentaa hallintosääntöä vuoden 2022 aikana valmistelujen
edettyä ja johtamisjärjestelmän käynnistyttyä.⁴

Toimielinorganisaation tuki alueelliselle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi on vahva

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen toimielinorganisaatio vastaa palvelujen järjestämiseen liittyvästä päätök-
senteosta, strategisten linjauksien, talouden ja muiden resurssien ohjauksesta sekä palveluverkosta. Toi-
mielinorganisaation ensimmäisinä rakenteina on kuvattu asukkaat sekä aluevaltuusto. Hyvinvointialueella
aluehallitus johtaa toimintaa, hallintoa ja taloutta. Se myös vastaa muun muassa hyvinvointialueen toimin-
nan yhteensovittamisesta, palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä henkilöstöpolitiikasta. Toi-
mielinorganisaatioon kuuluvat lisäksi muun muassa osallisuus- ja demokratiajohtokunta, turvallisuuslauta-
kunta, henkilöstöjaosto ja yksilöasiainjaosto. Aluehallituksen osallisuus- ja demokratiajohtokunnassa ovat
edustettuina myös henkilöstö, asiakkaat ja vaikuttamistoimielimet.⁴ Maakunnallinen hyvinvoinnin ja tervey-
den edistämisen johtoryhmä on osa toimielinorganisaatiota, ja se toimii hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja
terveyden edistämisen vastuutahona. Hyvinvointialueen toimielinorganisaatio on osa johtamisjärjestelmää,
johon lukeutuvat myös hyvinvointialuejohtaja ja tämän suorassa alaisuudessa olevat toiminnot⁶ (kuvio 2).

Kuvio 2. Etelä-karjalan hyvinvointialueen toimielinorganisaatio

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen toimielinorganisaatio 1.1.2023. Aluevaltuusto 24.3.2022. (Toimitettu THL:ään 10.11.2022.)

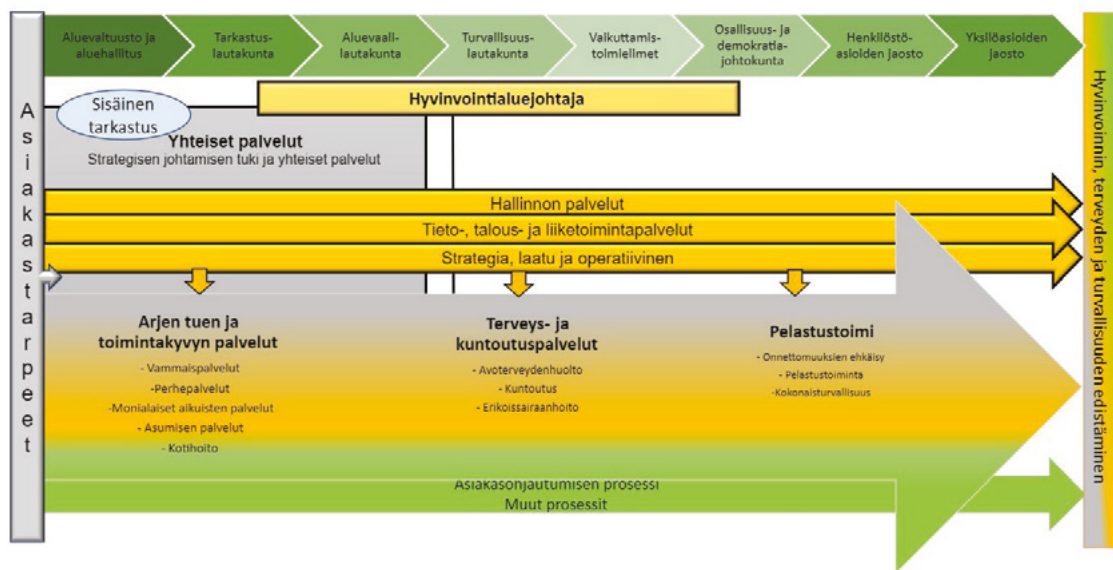
Henkilöstöorganisaatiolla vastataan asiakastarpeiden lisäksi hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän henkilöstöorganisaatiossa on vuoden 2021 alusta jaettu palvelut perhe- ja sosiaalipalvelujen, terveyspalvelujen, toimintakyky- ja hoivapalvelujen, kuntoutuksen sekä strategisten palvelujen vastuualueiksi. Vastuualueet jakautuvat edelleen tulosalueisiin ja tulosyksiköihin. Organisaatio vastaa elinkaarimallia.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue vastaa henkilöstöorganisaation avulla asiakastarpeisiin sekä alueen väestön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen. Henkilöstöorganisaatiossa palvelut jakautuvat arjen tuen ja toimintakyvyn palvelujen, terveys- ja kuntoutuspalvelujen sekä pelastustoimen palvelujen kokonaisuuksiksi. Arjen tuen ja toimintakyvyn palvelut käsittävät vammaispalvelut, perhepalvelut, monialaiset aikuisten palvelut, iäkkäiden ja kehitysvammaisten asumisen palvelut sekä kotihoidon. Terveys- ja kuntoutuspalvelut puolestaan koostuvat avoterveydenhuollon, kuntoutuksen ja erikoissairaanhoidon palveluista. Onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta ja kokonaisturvallisuus ovat pelastustoimen palveluja. Kaikkia palvelutoimintoja tukevat muun muassa strategisen johtamisen tukipalvelut, tieto-, talous- ja liiketoimintapalvelut sekä strategia-, laatu- ja operatiivisen tuen palvelut.⁶

Henkilöstöorganisaatiossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut jakautuvat kahdeksi eri organisaation osaksi. Johtamisjärjestelmään kuuluvat tulevaisuudessa tarkemmin määriteltävät poikkihallinnolliset prosessijohtamisen vastuut. Nämä edesauttavat integroitujen palvelujen johtamista poikkihallinnollisesti perinteisen organisaatiolähtöisen johtamisen sijaan (kuvio 3).

Kuvio 3. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen henkilöstöorganisaatio

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen henkilöstöorganisaatio 1.1.2023. Lähde: Aluevaltuusto 24.3.2022. (Toimitettu THL:ään 10.11.2022.)

Hyvinvointialueen toiminta käynnistyy vuoden 2022 palveluverkolla

Etelä-Karjalassa palveluverkon kehittämistarpeet ovat kuuluneet Eksoten vuosittaisiin kuntakeskusteluihin, ja kehittämistyötä on sidottu terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaan. Hyvinvointialueen palveluverkkovalmistelussa on hyödynnetty Eksoten strategiaa 2019–2023. Strategiset linjaukset painottavat maakunnallista palveluverkon uudistamista, jossa korostuvat väestörakenteen muutokset ja digitaalisten palvelujen lisääntyminen.⁷ Hyvinvointialueen palveluverkon valmistelu on osa hyvinvointialuestrategian, palvelustrategian ja investointisuunnitelman valmistelua. Alue on laatimassa palveluverkon nykytilan kuvausta sekä kartoittamassa palveluverkon muutostarpeita palvelutarpeiden kehittymisen pohjalta.

Palvelut ovat yhdenmukaistettuja – kriteerit varmistavat asiakkaiden yhdenvertaisuutta

Etelä-Karjalassa ovat palvelut olleet jo vuosien ajan yhdenmukaistettuja, ja samoin niiden myöntäminen on perustunut yhdenmukaistettuihin kriteereihin. Palvelukriteerejä on käsitelty viimeksi keväällä 2022, jolloin hallitus päätti ikääntyneiden asumispalvelujen myöntämisen perusteista. Tarkistuksella haluttiin varmistaa asumispalvelujen kohdentuminen oikealle asiakasryhmälle sekä asiakkaiden yhdenmukainen kohtelu palvelujen saajina.⁸ Vuoden 2021 aikana tarkistettiin myös omaishoidon tuen myöntämisperusteet kaikkien ikäryhmien osalta.⁹

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

Hakijamäärät vähenivät ja pandemia kuormitti henkilöstöä

Eksotessa oli vuoden 2021 lopussa 5 213 työntekijää. Henkilöstöstä 65 prosenttia oli hoitohenkilöstöä ja 13 prosenttia sosiaalihuollon henkilöstöä. Vakituisen henkilöstön määrä kasvoi edellisvuodesta 33 henkilöllä. Eläkkeelle jäi vuoden 2021 aikana 93 työntekijää.¹⁰

Työntekijöistä runsas viidennes oli määräaikaista, ja heidän osuutensa kasvoi vuoden 2021 aikana erityisesti Covid-19-pandemian vuoksi. Määräaikaista työntekijöitä tarvittiin koko vuoden rokotustoimintaan, näytteenottoon ja henkilöstövahvuuden turvaamiseen poissaolo- ja ylikuormitustilanteissa. Eksoten henkilöstö on lisäksi vastannut rajaturvallisuutta varmistavista pandemianhoitotehtävistä.¹⁰

Sairauspoissaolojen määrät pysyivät vähentämistavoitteesta huolimatta lähes vuoden 2020 tasolla. Merkittävimmät syyt sairauspoissaoloihin olivat mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt sekä pandemia. Eksote on hankkinut työterveyshuollon palvelut yksityiseltä palveluntuottajalta, ja sopimus on kattanut myös sairaudenhoitoa. Tavoitteena on kuitenkin siirtää työterveyshuollon painopistettä ennaltaehkäisyyn ja työkyvyn tukitoimiin.¹⁰

Vuoden 2021 aikana palveluissa oli avoimia tehtäviä haussa 731 (663 vuonna 2020), joihin oli hakijoita keskimäärin 5,8 tehtävää kohden (7,1 vuonna 2020). Hoitohenkilöstön tehtävien hakijamäärät vähenivät merkittävästi edellisvuodesta, ja hakijoita oli tehtävää kohden keskimäärin 1,8.¹⁰

Eksote vahvisti työhyvinvointiohjelmalla henkilöstön voimavaratekijöitä erityisesti yksiköissä, joissa kustannukset olivat lähteneet kasvamaan ja työkyvyn varmistamista tarvittiin. Työhyvinvointia arvioitiin Fiilismittarin avulla. Eksoten vuoden 2021 työhyvinvointikyselyyn vastasi 60 prosenttia työntekijöistä. Tulosten mukaan vahvuutena oli tyytyväisyys esimiestyöhön ja johtamiseen sekä työyhteisöjen toimivuuteen. Haasteita olivat kasvanut kuormittuneisuus ja epävarmuus työmäärän lisääntymisestä.¹⁰

Henkilöstöhaasteet kasvoivat entisestään – jopa viidennes terveyskeskuksen lääkärinviroista hoitamatta

Covid-19-pandemia kuormitti henkilöstöä erityisesti näytteenottojen, tartunnanjäljityksen ja rokotustoiminnan aiheuttamien lisätehtävien vuoksi. Resurssia jouduttiin siirtämään myös rajaturvallisuuden varmistamiseen.¹⁰

Avoterveydenhuollossa riittävien lääkäriresurssien turvaaminen oli haasteellista, ja tilanne vaihteli vuoden aikana. Lappeenrannan alueella lääkäriresurssi oli parempi kuin Imatralla ja pohjoisissa kunnissa, joissa puolet viroista oli hoitamatta. Lappeenrannan alueella lääketieteen opiskelijoiden määrät olivat merkittäviä, ja ne toivat lisäresurssia palveluihin. Pienten paikkakuntien lääkäriresurssin varmistaminen on ollut haasteellisinta, ja tilannetta paikattiin muiden terveysasemien resurssien lisäksi etälääkäri- ja ostopalveluilla.¹⁰ Sairaanhoidajien saatavuus vakituisiin päiväaikaisiin tehtäviin oli hyvä, mutta haasteita oli sijaisten saamisessa erityisesti vuorotyöhön.

Erikoissairaanhoidon lääkäritilanne oli perusterveydenhuollon tilannetta parempi, mutta puutteita oli erityisesti konservatiivisten alojen päivystäjistä. Osa näistä palveluista hoidettiin ostopalvelujen avulla. Erikoissairaanhoidossa oli vaikeuksia saada sijaisia sairaanhoidajien tehtäviin.

Lääkäriliiton vuoden 2021 selvityksen mukaan Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirin alueella perusterveydenhuollon lääkäriajavahe oli maan neljänneksi suurin. Perusterveydenhuollossa lääkäriajavaheista oli täyttämättä lähes 22 prosenttia; osuus kasvoi edellisvuodesta lähes 12 prosenttia. Lääkäriajavaheista hoidettiin ulkoistettuina noin viidesosa edellisvuoden tapaan.¹¹

Perhe- ja sosiaalipalvelujen haasteena vaje koulupsykologeista

Perhe- ja sosiaalipalveluissa suurin puute oli koulupsykologeista. Koulupsykologien virkoja lisättiin mitoitussuoritusvaatimusten mukaiseksi ja saatavuuden parantamiseksi. Koulupsykologien heikon saatavuuden vuoksi vajetta paikattiin kasvattamalla koulukuraattorien ja terveydenhoitajien määriä. Lisäresurssia koulupsykologien työhön jouduttiin hankkimaan myös ostopalveluna. Palveluissa oli hoitohenkilöstön lisäksi vajeita myös vuorotyötä tekevistä työntekijöistä.¹⁰

Lastensuojelun palveluissa sekä lasten- ja nuorisopsykiatriassa henkilöstötilanne oli hyvä. Lastensuojelun palveluissa sosiaalityöntekijöiden mitoitussuoritusvaatimus täyttyi ja hoito- ja palvelutakuu toteutui. Kotiin tuotettavilla palveluilla pystyttiin vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin kohtuullisen hyvin. Muuttuneet mitoitussuoritusvaatimukset ovat kasvattaneet psykologi- ja kuraattoritarvetta entisestään. Yhteistoimintamenettelyn käynnistyminen hidasti perhe- ja sosiaalipalvelujen rekrytointeja ja haastoi pysymistä palvelutakuussa erityisesti alkuvuodesta 2022.¹⁰ Sosiaalityöntekijöiden tehtäviä hakeneiden määrän vaihtelusta huolimatta työntekijöiden saatavuus oli kohtalaista.

Ikääntyneiden palvelujen tehtävissä hakijapulaa – henkilöstömitoitukset suurena haasteena

Toimintakyky- ja hoivapalveluissa kaikkiin avoinna olleisiin tehtäviin ei riittänyt hakijoita ja tehtäviä jäi täyttämättä. Henkilöstövaje kuormitti ja koetteli henkilöstön jaksamista. Tilannetta hankaloitti entisestään vanhuspalvelulain henkilöstömitoitussuoritusvaatimuksen kiristyminen. Tarpeisiin vastattiin muun muassa käynnistämällä lähihoitajien ja hoiva-avustajien oppisopimuskoulutus. Toimenpiteistä huolimatta kaikissa yksiköissä ei päästy mitoitussuoritusvaatimuksen tasolle.¹⁰

Vanhuspalvelulain mukainen tehostetun palveluasumisen yksiköiden henkilöstömitoitussuoritus oli vuonna 2021 vähintään 0,55 työntekijää asiakasta kohden, ja vuoden 2022 alusta mitoitussuoritus nousi 0,6 työntekijään. THL:n vuoden 2022 tietojen mukaan seitsemän tehostetun palveluasumisen yksikköä ei täyttänyt henkilöstömitoitusta.¹² Vanhuspalvelulain laskennallisen 0,7 työntekijän henkilöstömitoitussuorituksen saavuttaminen tarkoittaa Etelä-Karjalan hyvinvointialueella hieman alle sadan työntekijän lisäämistä. Henkilöstön riittävyttä haastaa lisäksi se, että toimintakyky- ja hoivapalveluista jää vuoteen 2030 mennessä eläkkeelle lähes 300 työntekijää.¹³

Talouden nopea heikkeneminen johti yhteistoimintamenettelyyn

Vuonna 2021 Eksoten taloustilanne kiristyi entisestään, ja se johti merkittäviin henkilöstöä koskeviin säästötoimenpiteisiin. Keväällä 2021 käyttöön otettu rekrytointilupakäytäntö koskee vakituisia tehtäviä sekä kuuden kuukauden ja tätä pidempiä määräaikaista tehtäviä. Lääkärirekrytoinnit ovat käytännön ulkopuolella.¹⁰ Yhteistoimintamenettelyssä päädyttiin lopulta luopumaan epätarkoituksenmukaisiksi arvioiduista lomautuksista. Henkilöstöön kohdistuneet sopeutustoimenpiteet rajoittuivat pääosin tukipalvelu- ja asian- tuntijatehtäviin.¹⁰

Henkilöstön pito- ja vetovoimaa on pyritty kasvattamaan

Ammattibarometri ennustaa, että Etelä-Karjalassa tarvitaan lisää muun muassa lähihoitajia, sairaanhoitajia, terveydenhoitajia ja hammaslääkäreitä. Samaan aikaan hakijapulan ennustetaan kasvavan useissa ammattiryhmissä.¹⁴ Kevan vuoteen 2030 ulottuvan kuntasektorin työvoimaennusteen mukaan Etelä-Karjalassa sote-ammattilaisten saatavuus heikkenee vuoteen 2030 mennessä muun maan tapaan. Keskimääräistä parempaa saatavuutta ennustetaan ensihoitajista ja terveydenhoitajista.¹⁵

Alue on panostanut markkinointiin erityisesti Kuopiossa ja Helsingissä lääkäreiden saatavuuden parantamiseksi. Yhteistyötä yliopistojen kanssa tiivistettiin, ja näkyvyyttä pyrittiin lisäämään opiskelijoiden keskuudessa. Etelä-Karjalasta kotoisin olevien opiskelijoiden sitoutumista alueelle pyrittiin vahvistamaan jo opiskelujen alkuvaiheessa. Myös lääkärintehtävien markkinointia eri kanavien kautta lisättiin. Monipuolisista toimenpiteistä huolimatta ei kaikkiin avoinna olleisiin lääkärintyöpaikoihin riittänyt hakijoita.¹⁰

Eksote on ollut merkittävä harjoittelupaikkojen järjestäjä ammattiopisto Sampon sekä LAB-ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille. Vuoden 2021 aikana hyvinvointialueen yksiköissä oli yli 1 500 harjoittelijaa.¹⁰ Ikääntyneiden palvelut käynnistivät yhteistyössä EduSampon kanssa oppisopimuskoulutuksen lähihoitajien ja hoiva-avustajien saatavuuden varmistamiseksi.¹⁶

Toimenpiteitä osaavan henkilöstön pitovoiman ja vetovoimaisen työnantajamaineen edistämiseksi on kehitetty. Vaikeasti rekrytoitavia ammattiryhmiä varten perustettiin syksyllä 2022 rekrytoinnin kehittämistyöryhmät. Hyvinvointialuetta varten linjattiin strategiset toimenpiteet sekä päätettiin resursseista. Varahenkilöstön toimintamallia on myös kehitetty syksyllä 2022 nykytilan tarvekyselyn perusteella.

Henkilöstön strateginen ohjaus rakentumassa vahvaksi

Hyvinvointialue on jatkossa Etelä-Karjalan suurin työnantaja. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymästä siirtyy hyvinvointialueen työntekijöiksi runsaat 5 200 työntekijää ja Etelä-Karjalan pelastuslaitokselta noin 120 työntekijän lisäksi 650 sopimushenkilöstön jäsentä.

Hyvinvointialueen henkilöstölinjausten suunnittelu käynnistyi vuonna 2021 osana VATE-valmisteluja. Työn tuloksena valmistui suunnitelma henkilöstöstrategiaksi, henkilöstö- ja koulutussuunnitelma vuodelle 2022 sekä työhyvinvointiohjelma vuodelle 2022. Nämä linjaukset tukevat henkilöstön siirtymää hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueen varsinaisella henkilöstöstrategialla vastataan henkilöstöön liittyviin haasteisiin, vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin. Tarkemmat strategiset toimenpiteet kuvataan työhyvinvointiohjelmassa, henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Henkilöstöä on osallistettu valmisteluihin.¹⁷ Hyvinvointialueen veto- ja pitovoimatoimenpideohjelman edellyttämät talousarviovaraukset on sisällytetty vuoden 2023 talousarvioon.

Palvelujen integraation nykytila ja kehittämistoimet

Kotihoidon ja terveyspalvelujen integraatiota hyvä vahvistaa

Kansallisten FinSote-tutkimustietojen mukaan Eksoten asiakkaat tunsivat itsellään olevan keskimääräistä enemmän haasteita terveyspalvelujen sujuvuudessa sekä useaan kertaan kysytyjen potilastietojen haitanneen hoidon saamista. Sosiaalipalveluissa asioivien kokemukset olivat hieman terveyspalveluissa asioivia parempia.

Eksotessa useita pitkäaikaissairauksia hoidetaan paljon sairaalan vuodeosastoilla. Sydämen vajaatoimintaa sairastavia hoidettiin sairaalan vuodeosastoilla selkeästi eniten koko maassa. Keskimääräistä enemmän sairaalahoidossa olivat myös alueen diabeetikot ja keuhkohtaumatautia sairastavat. Hyvinvointialueella kaksisuuntaista mielialahäiriötä sairastavien vuodeosastojaksot uusiutuivat maan eniten, sitä vastoin skitsofreniapotilailla hoitokaksot uusiutuivat keskimääräistä harvemmin.

Etelä-Karjalassa terveyskeskuslääkärin vastaanotolla yli kymmenen kertaa käyneiden osuudet olivat maan suurimmat ja perusterveydenhuollon päivystyskäyntejä oli maan viidenneksi eniten vuonna 2021. Alueella oli maan eniten kotihoidon asiakkaita, jotka on ohjattu osastohoitoon päivystyksestä. Sairaalahajakoilta kahden kuukauden sisällä kotihoitoon palanneiden osuudet vastasivat maan keskiarvoa. Tarkempia indikaattoritietoja esitetään taulukossa 2.

Useita integraatiota varmistavia toimenpiteitä käynnissä – päivystyksen käyttö edelleen suurta

Eksote on tiivistänyt perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välistä yhteistyötä. Terveystenhuollon palveluissa otettiin käyttöön yhdenmukainen hoidon tarpeen arviointi, ja asiakkaiden kotiutumisprosessia sairaalasta on valmisteltu eri palvelujen yhteistyönä. Kehittämistyötä ovat tehneet sairauskohtaiset ja hoitoa yhtenäistävät moniammatilliset työryhmät, ja avosairaanhoidon ja yhteispäivystyksen yhteisillä toimenpiteillä pyrittiin vähentämään perusterveydenhuollon päivystyksen käyttöä. Tästä huolimatta päivystyksessä hoidettujen ja sinne 48 tunnin sisällä palanneiden aikuispotilaiden osuus oli maan toiseksi suurin. Samoin ikääntyneiden perusterveydenhuollon päivystystä (myös yhteispäivystystä) käytettiin maan toiseksi eniten vuonna 2021. Kehittämistyön etenemistä on haitannut Covid-19-pandemian hoitamisen edellyttämät henkilöstösiirrot, mutta alueen edustajien mukaan tuloksia on saatu aikaiseksi. Alueella on lisäksi puututtu sairaalan kasvaneeseen ylipaikkatilanteeseen analysoimalla yleislääketieteen potilaiden hoidon järjestelyjä. Lisäksi on sovittu erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välisen konsultaatiotoiminnan lisäämisestä.¹⁸

Eksoten käytössä on yli 20 hoitoketjua. Vuosittain uusia hoitoketjuja on valmisteltu yhdestä kahteen, ja ketjuja on päivitetty tarpeen mukaan. Alue kehitti diabeetikkojen hoitopolkua sekä jatkoi syöpätautien ja hematologian poliklinikoiden projekteja. Kehityshäiriöisten lasten hoitamisen rakenteet vahvistuivat ortopedian, kehitysvammapoliklinikan ja perusterveydenhuollon välillä. Ortopedian erityisalalla käynnistyivät myös lonkkamurtumapotilaiden hoitopolun uudistaminen ja lonkkaliukumäen kehittäminen.¹⁸ Vuoden 2021 aikana hoitoketjuja päivitettiin myös Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmassa. Avosairaanhoidon ja erikoissairaanhoidon yhteistyönä päivitettiin sydänpotilaiden hoitoprosesseja.¹⁹

Taulukko 2. Indikaattoritietoja palvelujen integraatiosta

Indikaattori	Helsinki	Itä-Uusimaa	Keski-Uusimaa	Länsi-Uusimaa	Vantaa ja Kerava	Etelä-Karjala	Kymenlaakso	Päijät-Häme	Koko maa (vaihteluväli)
15 v täyttäneiden hoitojaksot vuodeosastolla astman vuoksi / 100 000 asukasta	17,7	25,2	18,6	17,3	20,6	22,0	15,1	13,2	25,1 (13,2–80,6)
15 v täyttäneiden hoitojaksot vuodeosastolla diabeteksen vuoksi / 100 000 asukasta	58,6	62,1	52,2	57,1	56,3	142,2	46,0	93,1	98,2 (46,0–159,9)
15 v täyttäneiden hoitojaksot vuodeosastolla keuhkohtaumataudin vuoksi / 100 000 asukasta	75,9	102,8	68,5	73,1	44,8	120,8	82,4	85,3	87,0 (44,8–166,5)
15 v täyttäneiden hoitojaksot vuodeosastolla sydämen vajaatoiminnan vuoksi / 100 000 asukasta	194,5	198,3	168,5	193,9	144,5	448,1	259,9	239,8	244,0 (144,5–448,1)
Kaksisuuntaista mielialahäiriötä sairastavan vuodeosastohoidon uusiutuminen 30 päivän kuluessa, % kotiutuneista	22,6	21,3	8,4	16,2	15,2	28,7	14,9	22,6	22,5 (8,4–28,7)
Skitsofreniapotilaan vuodeosastohoidon uusiutuminen 30 päivän kuluessa, % kotiutuneista, vakioitu	15,0	17,3	23,2	29,3	18,7	18,6	25,3	31,8	26,4 (15,0–37,9)
Koki palvelun sujuvaksi, % sosiaalipalveluita käyttäneistä *	43,4	48,2	45,6	56,1	43,6	52,3	53,6	53,0	51,6 (43,4–59,0)
Koki palvelun sujuvaksi, % terveyspalveluita käyttäneistä *	53,4	54,0	56,0	53,8	53,0	51,3	55,0	54,1	54,3 (49,5–60,8)
Kotihoidon asiakkaan tilanne 2 kk akuuttisairaanhoidon joutumisen jälkeen (takaisin kotihoidossa), % *	66,6	65,1	66,7	62,9	37,7	67,6	62,6	59,4	67,3 (37,7–77,8)
Kotihoidon 75 v täyttäneet asiakkaat, joilla päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja, % vastaavanikäisistä kotihoidon asiakkaista *	26,2	25,1	14,7	19,4	10,8	32,6	22,7	26,9	23,6 (10,8–32,6)
Päivystyskäynnit perusterveydenhuollossa (ml. yhteispäivystys) / 1 000 asukasta	158,9	374,6	360,1	388,6	170,1	726,6	849,3	148,9	448,9 (130,5–1082,4)
Terveyskeskuslääkärin vastaanotolla yli 10 kertaa vuodessa käyneet, % terveyskeskuslääkärin vastaanotolla käyneistä	0,4	0,2	0,6	0,3	0,5	1,3	0,2	0,3	0,6 (0,2–1,3)
Organisaatioiden välisen tiedonvaihdon toimivaksi kokeneet lääkärit, % vastanneista **									12,2

* 2020

** Potilastietojärjestelmät lääkärin työvälineenä -kyselytutkimus (THL) ajalta 2010-2021, tieto päivitetty 11.2.2022. Kohdejoukkona työikäiset, Suomessa asuvat ja potilastyötä tekevät lääkärit Lääkäriliiton rekisteristä. Käytettävissä vain koko maan tieto.

▲ Taulukossa esitetään palvelujen integraatiota kuvaavia indikaattoriarvoja Etelä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungissa ja koko maassa. Indikaattoriarvot on saatu THL:n Sotokuva-palvelusta (sotokuva.fi). Luvut kuvaavat vuoden 2021 tilannetta. Poikkeukset on merkitty erikseen.

Paljon palveluja käyttävien palveluintegraatiota vahvistetaan – nuorten aikuisten palveluja keskitetty

Aluehallintoviraston mukaan koko Etelä-Suomen alueella on ollut vaikeuksia paljon palveluja käyttävien asiakkaiden palvelujen koordinoimisessa. Koordinaatiota ovat heikentäneet erityisesti sosiaalihuollon palvelujen saatavuudessa ilmenneet haasteet sekä epäselvyydet vastuutahoissa. Etelä-Karjalassa omatyöntekijöitä ei ole nimetty riittävästi, mikä on heikentänyt asiakkaiden tarvitsemien palvelukokonaisuuksien toteutumista.²⁰ Eksote on vastannut aluehallintoviraston havaintoon ja nimennyt asiakkaille asiakasvastaavat sekä määritellyt omatyöntekijöiden nimeämisen ohessa palvelujen vastuutahoja. Alueella on myös keskitetty iäkkäiden palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko. Lisäksi on edetty asiakasvastaavamallin käyttöönottamisessa.

Nuorten aikuisten psykososiaalisia palveluja on alueella keskitetty vuodesta 2020 alkaen. Keskitämisellä on haettu monitoimijaista mallia hoidon, kuntoutuksen ja palvelujen vahvistamiseksi. Yksi kehittämisen painopisteistä on ollut sosiaalisen kuntoutuksen prosessin selkiyttäminen. Palveluissa on myös vahvistettu yhteistyötä muiden sosiaalipalvelujen ja terveyspalvelujen välillä.¹⁸ Asiakkuudenhallinnan sekä monialaisen arviointimallin uudistaminen on alueella vielä kesken.¹⁹

Yhdyspintatyö lisäsi integroitujen palvelujen määrää

Eksote on kehittänyt yhdyspinnan rakenteita Yhteispeli-hankkeessa ja vahvistanut yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Yhdyspinnalla on myös jo tunnustettu kehittämistavoitteet ja toimenpiteet sekä synkronoitu toimintaa päällekkäisen työn välttämiseksi.²¹ Oppilashuollon palveluketjut kuvattiin ja otettiin käyttöön monialaisessa yhteistyössä. Alueellisen kotouttamisohjelman valmistelusta vastaa laaja-alainen yhteistyöverkosto.²² Eksote järjesti yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa ikääntyneiden Iso apu -palvelukeskuksen sekä lasten ja nuorten talon toimintoja. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen prosessia rakennettiin yhdyspintatyönä, ja se otettiin käyttöön koko alueella. Yhdyspinnalla on toiminut myös monialainen korona-tilannekuvaryhmä. Aluehallintoviraston mukaan yhdyspinnat ovat Etelä-Karjalassa kehittyneet, mutta yhteistyö ei vielä kata kaikkia asiakasryhmiä.²⁰ Kuntaliiton tilannekuvatiedot vahvistavat alueen hyvät lähtökohdat yhdyspintatyölle.²³

Tietologistiikkaa kehitettiin

Etelä-Karjalassa asiakas- ja potilastietojen integraatio toteutui hyvin. Terveystieteiden palvelujen käytössä on yksi potilastietojärjestelmä (LifeCare), joka kattaa sekä potilashallinnon että kliinisen kirjaamisen myös mobiilipalveluissa. Sosiaalihuollon palvelujen käytössä on yksi asiakastietojärjestelmä.²⁴ Tietojärjestelmien käytettävyyttä on varmistettu mobiiliyksiköiden sekä myös potilaiden käyttöön tietologistiikan avulla. Tietologistiikalla varmistetaan myös hoitoketjujen toimivuutta aikaisempaa tehokkaammin ja taoudellisemmin.²²

Integraation vajeita on vielä useassa palvelussa – kehittämistyötä jatketaan

Eksoten edustajien mukaan useita palveluja pitää vielä integroida vahvemmin. Integraation kehittämisen tarpeita on sote-keskuksissa, joissa esimerkiksi moniammatillisen työn tavoitteita ei vielä ole saavutettu. Moniammatillisuus on edelleen kapea-alaista ja usein vain kahden ammattilaisen yhteistyötä. Integraatiota on syvennettävä edelleen sosiaali- ja terveyspalvelujen sisällä sekä palvelujen välillä. Palvelujen välillä heikkouksia on erityisesti tiedonvaihdossa ja konsultaatioissa. Kehittämistä ovat hidastaneet merkittävästi resurssien niukkuus sekä perustyön lisäksi tulleet muut tehtävät. Ikääntyneiden palvelujen integraatio terveydenhuollon palvelujen kanssa on kriittisen tärkeä, mutta tällä hetkellä se vielä ontuu esimerkiksi muistisairaiden hoidossa. Alue ei ole vielä käynnistänyt sosiaalipalveluja tarvitsevien asiakkaiden segmentointia.

Eksote on jatkanut kansallisten hankkeiden avulla moniammatillista ja -toimijaista palvelujen integraation kehittämistä. Kehittämistyötä on kohdistettu peruspalvelujen vahvistamiseen ja integroimiseen erityistason palvelujen kanssa myös digitalisaation avulla. Yhteinen tulevaisuus -hankkeessa kehitetty asiakasohjaus sitoo eri toimijat osaksi asiakaskeskeistä toimintamallia.¹⁹

Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

Organisaation tuki ikääntyneiden palvelujen järjestämiselle vahvistui – palveluverkkoa kehitetty pitkäjänteisesti

Etelä-Karjalan väestön ikääntyminen on aiheuttanut muutospaineita Eksoten organisaatioon. Keväällä 2021 organisaatiota vahvistettiin uudella toimintakyky- ja hoivapalvelujen vastuualueella. Vastuualueen keskeisenä tavoitteena on parantaa ikääntyneiden mahdollisuuksia asua kotona turvallisesti mahdollisimman pitkään. Eksote on myös pyrkinyt yhdessä alueen palveluntuottajien kanssa järjestämään entistä parempia ja monimuotoisempia asumispalveluja.²⁵ Väestönkehitys sekä sote-henkilöstön saatavuuden vaikeutuminen ovat edellyttäneet Eksotelta myös pitkäjänteistä palveluverkon uudistamista sekä palvelujen tuottamistapojen uudelleen muotoilua. Eksoten strategiassa (2019–2023) on huomioitu palvelujen yhdenvertaisuus ja maakunnallisen palveluverkon kehittäminen.²⁶

Eksoten palveluverkko koostuu yli sadasta toimipisteestä, joiden palvelut ovat kotikunnasta riippumatta kaikkien alueen asukkaiden käytettävissä. Ohjauksen ja neuvonnan palveluja alueella tarjotaan kaikille asukkaille matalan kynnyksen palvelukeskityksissä. Lasten ja nuorten taloihin on matalan kynnyksen palvelujen lisäksi keskitetty psykososiaaliset palvelut. Aikuisille vastaavat palvelut tarjotaan aikuisten keskuksissa. Vammais- ja vanhuspalveluiden neuvonnan sekä sosiaalipalvelujen keskittyminä toimivat Iso apu -palvelukeskukset. Mielenterveys- ja päihdepalveluja tarjotaan ilman lähetettä kaikkina päivinä ympäri vuorokauden. Alueen terveysasemat on muutettu kahta isointa terveysasemaa lukuun ottamatta hyvinvointiasemiksi, joissa sosiaali- ja terveyspalvelujen rinnalla järjestöt tarjoavat hyvinvointia edistävää toimintaa. Arkena kiireellistä hoitoa antavat hyvinvointiasemat ja muina aikoina Honkaharjun kiirevastaanotto tai Etelä-Karjalan keskussairaalan päivystys. Päivystyksessä toimii myös sosiaali- ja kriisipäivystys sekä kotiin vietävien palvelujen koordinaatio.²⁶ Vuoden 2023 aikana palveluasumista vahvistetaan Lappeenrannan alueella. Palveluverkko myös osittain tiivistyy, kun ikääntyneille tarkoitettuja palveluasumisen yksiköitä yhdistetään fyysisesti samoihin tiloihin.

Palvelujen saavutettavuutta pidettiin keskimääräistä parempana – asiakasmaksutarkistuksilla vaikutuksia saavutettavuuteen

Kansallisen FinSote-tutkimuksen mukaan Eksoten asiakkaat olivat keskimääräistä tyytyväisempiä terveys- ja sosiaalipalvelujen aukioloaikoihin sekä palvelujen etäisyyksiin. Asiakkaiden luottamus palvelujen oikeudenmukaisuuteen vastasi maan keskiarvoa.

Eksoten asiakkaiden mielestä sosiaalipalvelujen asiakasmaksut haittaavat palvelujen saavutettavuutta enemmän kuin terveyspalvelujen asiakasmaksut. Eksote linjasi vuoden 2021 asiakasmaksutarkistuksessa erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon puhelimitse annettavat lääkäripalvelut saman hintaisiksi. Samalla poistui maksu käyttämättä tai peruuttamatta jääneestä mielenterveyspalvelusta.²⁷ Vuonna 2022 Eksote on tehnyt muun muassa asiakasmaksujen indeksitarkistukset, tarkistanut maksukaton piiriin kuuluvat maksut sekä päättänyt tiettyjen asiakasmaksujen perimättä jättämisestä ja alentamisesta.²⁸

Henkilöstövajeet hankaloittivat palvelujen saatavuutta – yhteydenaanti terveyskeskukseen säilyi hyvänä

Aluehallintoviraston mukaan Covid-19-pandemia on aiheuttanut Eksotelle haasteita lakisääteisten sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteuttamiseen. Haasteena on ollut riittävien puheterapiapalvelujen järjestäminen, ja vaikeuksia on ollut myös neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastustoiminnan järjestämisessä. Tarkastustoiminnan hidastumista on selittänyt henkilöstösiirrot koronanhoitotehtäviin. Psykiatrian palveluihin on ollut haasteellista päästä myös akuuteissa tilanteissa. Eksote on kuitenkin mahdollistanut läheteettömän hoitoon pääsyn psykiatrian palveluihin. Ikääntyneiden asu- ja palveluyksiköissä henkilöstön riittämättömyys sekä hybridiyksiköiden toiminta ovat asettaneet asiakkaat eriarvoiseen asemaan palvelujen saajina. Yhteydenaanti terveyskeskukseen on kuitenkin pystytty varmistamaan haasteellisista ajoista huolimatta.²⁹

Alueella vaikeaa päästä lääkärin vastaanotolle – sosiaalipalvelut koettiin riittämättömiksi

Keväällä 2022 kiireettömän asian vuoksi perusterveydenhuollon lääkärinvastaanottoa odottaneista 26 prosenttia pääsi fyysiselle ja 28 prosenttia etävastaanotolle seitsemän vuorokauden sisällä yhteydenotosta; tilanne kuului maan heikoimpiin (taulukko 3). Alueen omien seurantatietojen mukaan hoitoon pääsi vuonna 2021 aikaisempaa paremmin lääkäriyövoiman saatavuushaasteista huolimatta. Hoitoon pääsyä paransivat asiakkaiden mahdollisuus valita hyvinvointi- ja terveysasema yksittäistä käyntiä varten sekä fysioterapian suoravastaanottojen kehittäminen. Lääkärivajetta kompensoitiin nuorten lääkärin rekrytoinneilla sekä etälääkäripalvelujen hankinnoilla.²⁵

Koulupsykologipalvelujen saatavuus haasteellista – ikääntyneiden palveluissa jonot kasvoivat

Alueen lapset ja nuoret olivat keskimääräistä tyytyväisempiä kouluterveydenhoitajan ja koulukuraattorin vastaanotolle pääsyyn. Alueen edustajien mukaan koulupsykologien palvelujen saatavuudessa oli erityisiä haasteita. Vuonna 2021 lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit aloitettiin ja saatiin valmiiksi määräajassa. Asiakkaat olivat tyytyväisempiä hoitajapalvelujen riittävyteen kuin lääkäri- ja hammaslääkäripalvelujen riittävyteen. Neljännes asiakkaista piti hammaslääkärin palveluja riittämättöminä, lääkäripalvelujen riittävyteen tyytymättömiä oli viidennes. Yli puolet sosiaalityön palveluja tarvinneista ja lähes puolet vammaispalveluja tarvinneista ilmoitti saaneensa palveluja riittämättömästi. Vanhusten kotihoidon palveluja ja lapsiperhepalveluja piti riittämättöminä yhtä moni kuin maassa keskimäärin (taulukko 4). Alueella sekä Kela että Eksote käsittelivät toimeentulotukihakemukset määräajassa.

Kotihoidon saatavuutta rajoittivat mittavat henkilöstövajeet. Ikääntyneiden palveluasumisen yksiköitä suljettiin henkilöstöpulan vuoksi, ja ympärivuorokautisen asumisen jonot kasvoivat. Geriatripula vaikeutti erityisesti muistisairaiden hoidon järjestämistä. Haasteita oli myös vaikeavammaisten tehostetun asumispalvelun järjestämisessä. Hyvinvointialue ei pystynyt saavuttamaan kaikissa yksiköissä henkilöstön mitoitusvaatimuksia. Palvelujen saatavuutta pyrittiin osittain parantamaan ostopalvelujen avulla.

Taulukko 3. Odotusaika perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin vastaanotolle (% kaikista kiireettömistä käynneistä)

	0-7 vuorokautta		8-14 vuorokautta		15-30 vuorokautta	
	Fyysiset asioinnit	Etäasioinnit	Fyysiset asioinnit	Etäasioinnit	Fyysiset asioinnit	Etäasioinnit
Kaikki palveluntuottajat	44	55	9	12	16	13
Helsinki	60	41	5	20	16	21
Itä-Uusimaa ^{1,2}	4-41	21-81	2-26	11-19	4-36	6-29
Keski-Uusimaa	60	78	12	7	11	5
Länsi-Uusimaa ¹	17-76	30-89	5-25	5-21	8-43	2-25
Vantaa ja Kerava ¹	43-71	62-73	4-12	11-15	10-24	10-15
Etelä-Karjala	26	28	19	11	23	13
Kymenlaakso	40	37	10	18	18	23
Päijät-Häme ²	22	16	6	7	11	7
Pohjois-Savo	38	59	16	20	27	18
Keski-Suomi ³	34	44	11	19	27	22
Etelä-Savo	42	31	9	14	15	13
Pohjois-Karjala	58	94	16	4	14	1
Pirkanmaa ³	43	57	9	14	21	19
Kanta-Häme	35	38	12	15	14	14
Etelä-Pohjanmaa	53	45	7	10	9	6
Varsinais-Suomi	42	57	10	13	18	18
Satakunta	57	57	11	15	13	12
Pohjanmaa ⁴	51	51	12	8	21	7
Pohjois-Pohjanmaa ⁵	36	43	8	11	15	12
Keski-Pohjanmaa ⁴	49	61	19	14	15	6
Kainuu	75	69	9	5	5	4
Lappi ⁵	43	61	12	9	17	7

¹ Tiedot kunnittain, taulukossa ilmoitettu suurin ja pienin arvo

² Myrskylän ja Pukkilan kuntien tiedot sisältyvät Päijät-Hämeen lukuihin

³ Kuhmoisten kunnan tiedot sisältyvät Keski-Suomen lukuihin

⁴ Kruunupyyn kunnan tiedot sisältyvät Keski-Pohjanmaan lukuihin

⁵ Simon kunnan tiedot sisältyvät Pohjois-Pohjanmaan lukuihin

▲ Taulukossa esitetään odotusajat perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin vastaanotolle prosenttiosuutena kaikista kiireettömistä käynneistä tammi-toukokuussa 2022. Odotusaika lasketaan varhaisimmasta kontaktista toteutuneeseen käyntiin. Fyysiset asioinnit ja etäasioinnit on jaoteltu erikseen. Tiedot esitetään hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja kaikkien palveluntuottajien tasolla. Tiedot perustuvat THL:n Perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitus -tietoihin (Avohilmo).

Taulukko 4: Palveluja riittämättömästi saaneiden osuus palveluja tarvinneista

	Ei ole päässyt yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana (%-osuus oppilaista tai opiskelijoista)				Vastaanottopalveluja riittämättömästi saaneiden osuus (%) palveluja tarvinneista			Palveluja riittämättömästi saaneiden osuus (%) palveluja tarvinneista			
	Koulu-kuraattorille	Kouluterveydenhoitajalle			Hoitaja-palvelut	Lääkäri-palvelut	Hammas-lääkäri-palvelut	Vanhusten kotihoito-palvelut	Vammais-palvelut	Lapsi-perhe-palvelut	Sosiaali-työn palvelut
		Yläkoulu 8. ja 9. lk	Yläkoulu 8. ja 9. lk	Ammatillinen oppilaitos 1. ja 2. vuosi							
Koko maa	10	5	5	4	14	20	24	37	48	35	47
Helsinki	13	7	5	7	17	24	33	52	63	38	60
Itä-Uusimaa	10	6	10	6	14	20	27	38	51	24	45
Keski-Uusimaa	10	7	6	3	14	20	24	42	64	26	47
Länsi-Uusimaa	11	7	5	6	16	19	28	44	40	40	39
Vantaa ja Kerava	13	8	4	4	20	25	24	51	44	33	45
Etelä-Karjala	8	4	3	2	13	21	25	35	48	35	56
Kymenlaakso	5	4	4	0	13	19	23	34	55	20	38
Päijät-Häme	11	6	5	4	16	23	22	42	32	21	45
Pohjois-Savo	10	6	3	3	10	14	19	38	52	27	47
Keski-Suomi	14	5	6	5	11	17	23	32	66	44	48
Etelä-Savo	7	4	3	2	10	18	19	30	36	32	42
Pohjois-Karjala	9	6	6	6	16	23	24	32	43	22	35
Pirkanmaa	9	6	5	5	14	19	24	35	38	49	54
Kanta-Häme	10	5	4	3	11	17	19	40	50	43	47
Etelä-Pohjanmaa	7	4	6	3	9	14	14	24	33	29	36
Varsinais-Suomi	9	5	4	5	11	19	20	36	47	29	63
Satakunta	7	5	3	2	14	21	24	23	44	37	44
Pohjanmaa	9	5	3	7	13	22	23	28	61	33	45
Pohjois-Pohjanmaa	9	5	8	4	13	19	22	39	42	33	32
Keski-Pohjanmaa	7	4	4	3	11	15	22	26	42	25	36
Kainuu	10	5	4	2	14	23	32	40	48	28	53
Lappi	10	4	4	5	12	19	19	43	40	20	42

Yli maan keskiarvon

Maan suurin osuus

▲ Taulukossa esitetään palvelujen saannin riittämättömäksi kokeneiden osuus palveluja tarvinneista hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungissa ja koko maassa. Tiedot perustuvat THL:n Kouluterveyskyselyyn vuodelta 2021 ja kansallisen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus FinSoten tutkimuskyselyyn vuodelta 2020.

Puhelin- ja asiakaspalvelujen ulkoistaminen paransi palvelujen saavutettavuutta – sähköisten palvelujen tarjonta laajentui

Eksoten puhelin- ja asiakaspalvelujen haasteiden vuoksi se perusti vuonna 2021 yhdessä Kymsoten ja 2M-IT Oy:n kanssa asiakaspalvelukeskus Kaiku24 oy:n. Yhtiölle siirrettiin asiakasneuvonnan ja -ohjauksen palvelujen tuottaminen. Muutoksella haettiin parempaa asiakaspalvelua ja saavutettavuutta sekä uusia toimintatapoja. Kaiku24:n sitominen hyvinvointialueen toimintaan on tarkoittanut mittavia muutoksia toimintatavoissa sekä uusien työskentelytapojen käyttöön ottamista.²⁵ Hyvinvointialueen ja Kaiku24:n yhteistyössä toteuttamalla Kerralla kuntoon -toimintamallilla asiakkaat ovat saaneet yhteyden palveluihin aikaisempaa paremmin, hoidon tarve on arvioitu tehokkaammin ja asiakas ohjattu kerralla oikeaan palveluun.

Covid-19-pandemian takia rajoitettua sähköistä ajanvarausta palautettiin käyttöön syksyllä 2021. Samassa yhteydessä koululaisille avattiin sähköinen ajanvaraus ja avoterveydenhuollossa paljon palveluja käyttävien asiakkaiden yhteydenpitoa palveluihin varmistettiin omahoitajapuhelimen avulla. Etävastaanottokäytännöt ovat kehittyneet käytön lisääntymisen myötä, ja käytännöt ovat vakiintuneet osaksi perustoimintaa. Psykiatriassa ovat etälääkäripalvelujen hankinnat lisääntyneet vastauksena vallinneeseen lääkäripulaan.¹ Uusi digitaalinen Ikäheräte-toimintamalli 55-vuotiaille otettiin käyttöön vuoden 2021 aikana.³⁰

Liikkuvilla ja etäpalveluilla varmistetaan palvelujen yhdenvertaista saavutettavuutta

Hyvinvointialue vahvisti liikkuvien palvelujen määrää parantaakseen palvelujen saavutettavuutta. Alueella kiertävästä Malla-autosta tarjotaan asukkaalle diagnostiikkapalveluja, ja Mallu-autojen avulla on jalkautettu sairaanhoitajan palvelujen lisäksi ennaltaehkäisevää suun terveydenhuollon palvelua. Aikuisväestölle on järjestetty mielenterveys- ja päihdepalveluja samoin liikkuvina palveluina. Hyvinvointialue vahvisti myös päivystys- ja akuuttihoidon palvelujen saavutettavuutta liikkuvan päivystysyksikön toiminnalla. Päivystysyksikön palvelu on vähentänyt erityisesti tarvetta siirtää ikääntyneitä päivystyspalveluun. Toiminta- ja fysioterapeutit ovat jalkauttaneet arkiympäristöihin kotikuntoutuksen palveluja.

Alueella lisääntyivät virtuaaliset kotikäynnit, joilla on korvattu ikääntyneiden kotikäynneistä 10 prosenttia. Valmisteltavaksi otettiin myös digitaalisten palvelujen koordinaatiokeskus, johon myöhemmin keskitetään kaikkien palvelujen digitaaliset palvelut. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen verkkosivuilta saa palvelutietoja englannin, venäjän ja ukrainan kielillä.

Asiakasohjausyksikön sekä moniammatillisen tiimimallin käyttöönotot vielä kesken

Eksote on Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman avulla kehittänyt palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Alueella otettiin vuoden 2021 aikana käyttöön toimintamalleja eri asiakasryhmien hoitoa varten sekä kehitettiin ryhmätoimintamalleja sidosryhmien kanssa. Hankkeessa määriteltiin lisäksi asiakassegmenttejä ja kehitettiin edelleen ensivaiheen neuvonnan ja ohjauksen kokonaisuuksia, asiakkuudenhallintaa sekä asiakasvastaavien työkaluja. Asiakasohjausyksikkö Sujuva vastaa jatkossa alueella monialaisesta palvelutarpeen arvioinnista, palvelujen suunnittelusta sekä sosiaalihuollon palvelujen päätöksenteosta ja koordinoinnista. Asiakasohjausyksikön toiminnan käynnistyminen viivästyi Eksoten yhteistoimintamennettelyn vuoksi. Moniammatillisen tiimimallin suunnittelu eteni, mutta toiminnan käynnistäminen siirtyi vuodelle 2022. Suun terveydenhuollossa valmisteltiin Suu kerralla kuntoon- sekä Walk in -malleja. Lasten ja nuorten palvelujen kehittämisen keskiössä olivat mielenterveyspalvelut. Ikääntyneiden palveluissa muun muassa etsittiin mallia geriatriresurssien tehokkaampaa hyödyntämistä varten.³⁰

Hyvinvointialue jatkaa kuntayhtymän strategista linjaa saatavuuden ja saavutettavuuden parantamisessa

Eksote on vuosien 2019–2023 strategian painopisteiden avulla varmistanut asiakkaille tarpeenmukaisia palveluja.²⁶ Tavoitteena on ollut laajentaa palvelukanavia niin, että ne varmistavat asiakkaiden yhteyden- saannin palveluihin aina. Aukioloaikojen laajentamiseen on yhteinen tahto. Hyvinvointialuestrategian avulla pyritään osoittamaan, millä tavoitteilla ja toimenpiteillä asukkaille järjestään yhdenvertaiset, saatavat ja saavutettavat palvelut – erityisesti perustasolla.³¹ Lupaus yhdenvertaisista palveluista sekä asenteesta, jolla palveluita tuotetaan, kiteytetään hyvinvointialueen brändissä. Lupaus lunastetaan ihmisten kohtaamis- sa.³²

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus

Valtion tukitoimet vahvistivat kuntien taloutta

Etelä-Karjalan alueella kaikki yhdeksän kuntaa saavutti ylijäämäisen tuloksen vuonna 2021. Tulorahoituksen riittävyttä kuvaava asukaskohtainen vuosikate oli positiivinen kaikissa kunnissa. Kuntien vuosikatteen riittivät kattamaan poistot ja arvonalentumiset. Asukaskohtainen vuosikate vaihteli Lemin 407 eurosta Lappeenrannan ja Taipalsaaren 776 euroon.

Kuntien tuloskehitykseen vaikuttivat merkittävästi valtion tukitoimet sekä verotulojen hyvä kehitys. Vuosina 2020–2021 valtio tuki kuntasektoria koronavirusepidemiasta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten ja tulonmenetysten vuoksi yhteensä yli 5 miljardilla eurolla. Kunnille on aiheutunut ylimääräisiä kustannuksia koronapotilaiden hoidon lisäksi muun muassa näyteenotosta, rokotuksista sekä suojavarusteista. Vastaavasti epidemia on kasvattanut hoito- ja palveluvelkaa kiireettömän hoidon resurssien ja toiminnan karsimisen vuoksi.

Vuonna 2020 valtio kohdisti koronatueta kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin ja korotti kuntien osuutta yhteisöverosta 10 prosentilla. Lisäksi valtio myönsi avustuksia sairaanhoitopiireille, joista osa kohdisti avustuksia myös kuntien maksuosuuksiin. Vuonna 2021 valtio tuki kuntia peruspalvelujen valtionosuuden kautta edellisvuotta vähemmän ja jatkoi yhteisöveron määräaikaista 10 prosentin korotusta. Vastaavasti sairaanhoitopiirien tukemista jatkettiin edelleen myöntämällä avustusta Covid-19-kustannuksiin sekä alijäämän kattamiseen. Valtion koronatuken painopiste siirtyi kuntien osalta valtionavustuksiin, minkä lisäksi korvauksia maksettiin myös rajojen terveysturvallisuudesta aiheutuvista kustannuksista.

Vuonna 2021 Etelä-Karjalan kunnille myönnetty korotukset peruspalveluiden valtionosuuteen ja yhteisöverosuuden korottamiseen olivat yhteensä lähes 18,4 miljoonaa euroa (40,5 miljoonaa euroa vuonna 2020). Etelä-Karjalan sairaanhoitopiirille myönnetty avustukset vuonna 2021 olivat 22,6 miljoonaa euroa (5,3 miljoonaa euroa vuonna 2020). Rajojen terveysturvallisuuteen Etelä-Karjalalle myönnettiin ensimmäisessä haussa korvauksia yhteensä lähes 254 000 euroa.^{33, 34}

Valtion tukitoimien painopisteen siirtyminen valtionosuuksista avustuksiin vaikuttaa osaltaan sosiaali- ja terveydenhuollon nettokäyttökustannuksiin ja siten myös palvelukokonaisuuksissa tapahtuneisiin kustannustason muutoksiin vuosien 2020 ja 2021 välillä.

Kuntataloustilaston raportointi uudistui vuoden 2021 alussa. Uudistus laajensi kuntien ja kuntayhtymien raportointivelvoitteita tarkentaen sosiaali- ja terveydenhuollon taloustietojen raportointia 17 tehtäväloukasta yli 60 palveluluokkaan. Palveluluokkakohtaisen raportoinnin aikataulua jouduttiin siirtämään kuntien raportoimissa tiedoissa havaittujen vakavien laatu- ja palveluonnetusten vuoksi, eivätkä nettokäyttökustannukset ole käytettävissä arvioinnin pohjana.

Kuntayhtymän tulos vahvistui edellisvuodesta – tilikauden 2022 ennuste ylijäämäinen

Vuonna 2021 kuntayhtymän tulos vahvistui ja toimintakate kasvoi positiiviseksi. Vuosikate nousi samoin positiiviseksi ja riitti kattamaan poistot ja arvonalentumiset. Kuntayhtymän tilikauden tulos oli 28,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Keskeisenä syynä hyvään taloudelliseen tulokseen oli jäsenkuntien maksuosuuksien kasvun lisäksi kasvu tuissa ja avustuksissa, sillä valtion korona-avustukset toteutuivat huomattavasti suunniteltua korkeampina.

Kuntayhtymän taseeseen kertyi vuoden 2021 tilinpäätöksessä kumulatiivista alijäämää noin 15,3 miljoonaa euroa, josta kattamatonta alijäämää poistoerot huomioiden oli 11,6 miljoonaa euroa. Kunnat varautuivat kattamaan kuntayhtymän alijäämän vuonna 2021 tilinpäätöksessä. Vuoden 2022 talousarvio laadittiin 7,4 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi, ja tammi-syyskuun talouskatsauksen mukaan se saavutetaan. Kuntayhtymä on kuitenkin etsinyt aktiivisesti lisää toimenpiteitä talouden tasapainottamiseen. Tasapainottamistartetta helpottaa vuoden 2021 talousarviota suurempi toteutunut ylijäämä.^{35, 36}

Vuoden 2022 ennustetta selittää muun muassa se, että avoterveydenhuollon henkilöstökulut ja työkuukaudet jäävät koronan hoitoon varattuja määrärahoja pienemmiksi. Sitä joudutaan kuitenkin kompensoimaan kasvavilla ostopalveluilla, minkä lisäksi palkkaratkaisu toteutunee oletettua korkeampana.³⁷

Vuoden 2021 maltilliset investoinnit jäivät määrärahaa pienemmiksi

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän investointimenot olivat vuonna 2021 yhteensä 6,1 miljoonaa euroa eli 3,7 miljoonaa euroa tarkistettua investointimäärärahaa pienemmät. Merkittävimmät investoinnit liittyivät aineettomiin oikeuksiin sekä rakennuksiin. Vuonna 2021 Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle myönnettiin poikkeuslupa Etelä-Karjalan keskussairaalan A-rakennuksen peruskorjauksen loppuun saattamista varten. Hankkeen kustannusarvio oli 18,7 miljoonaa euroa, josta noin 2,1 miljoonaa euroa käytettiin vuosien 2018–2020 aikana ja 16,6 miljoonaa euroa oli suunniteltu käytettäväksi vuosien 2021–2023 aikana. Peruskorjauksen loppuun saattaminen käynnistyi vuoden 2021 aikana, ja se oli yksi suurimmista rakentamisen investointikohteista vuoden 2021 aikana. UNA-yhteistyöstä irtautumiseen varauduttiin lisäämällä investointimäärärahaa LifeCare-kehittämiskumppanuuteen sekä muihin integraatioihin. Investointimenojen määräraha-alitus selittyi hankkeiden viivästymisellä koronan vuoksi.³⁵

Hyvinvointialueen investointisuunnitelman painotus ikääntyneiden palveluasumisessa

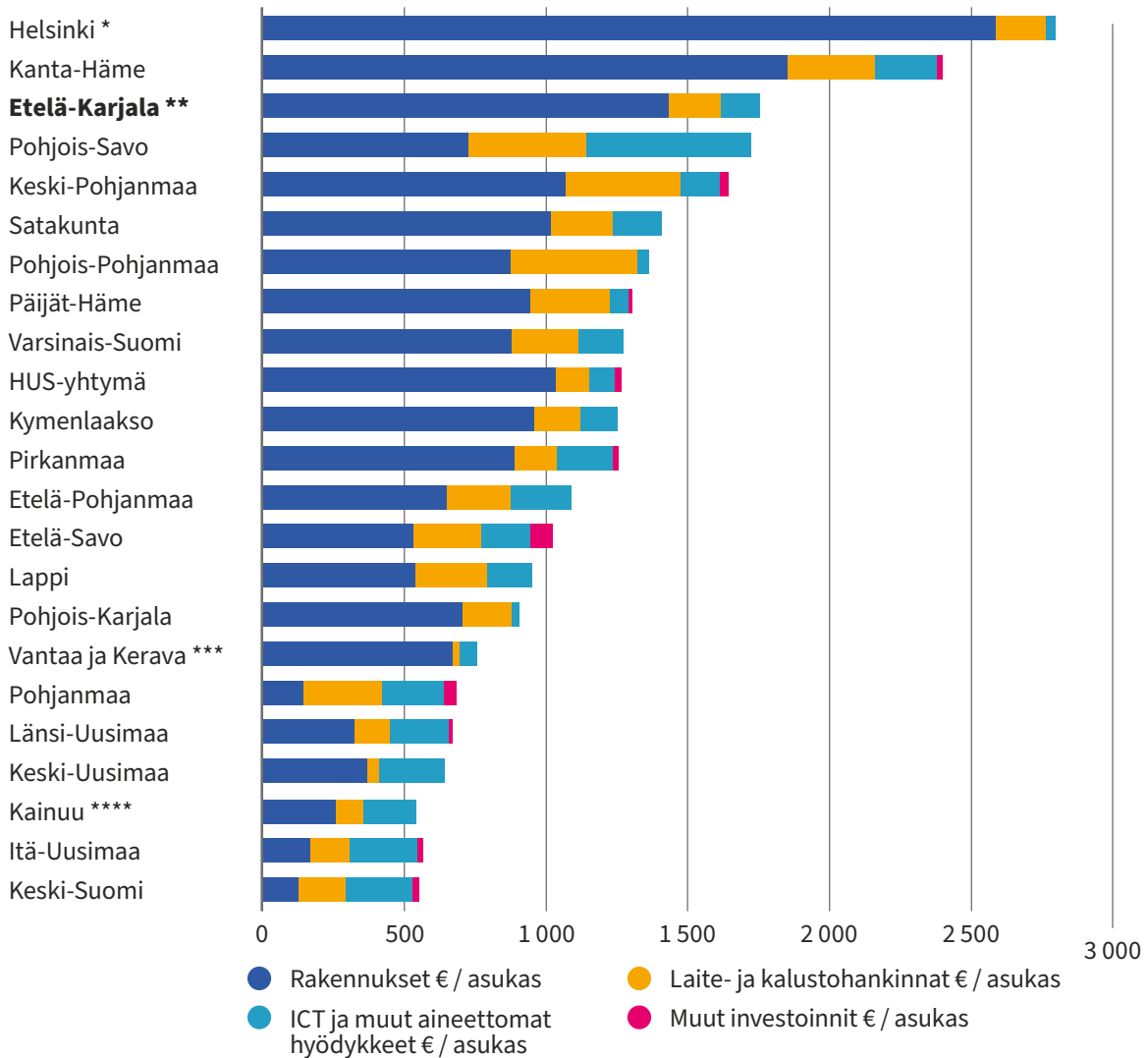
Etelä-Karjalan hyvinvointialueen aluehallituksessa syyskuussa esitetyn investointisuunnitelman kokonaisuus kaudelle 2023–2027 on yhteensä noin 222 miljoonaa euroa. Merkittävimmät omaan taseeseen toteutettavat, vuonna 2023 jatkuvat sekä aloitettavat rakennusinvestoinnit liittyvät keskussairaalan A-siiven saneerauksen loppuun saattamiseen sekä ravintokeskuksen ja välinehuollon uudisrakennukseen laite- ja kalustohankintoihin³⁸ (kuvio 4).

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen väestön ikääntymisen myötä kasvava palvelutarve on huomioitu myös alueen investointisuunnitelmassa. Iäkkäiden palvelujen kehittäminen on strategiakauden merkittävimpiä asioita, ja siinä on huomioitu nykyiset sekä tulevien vuosien tarpeet. Väestön ikääntymiseen on varauduttu useilla rakennushankkeilla, joissa asumispalveluiden muuntojoustavat tilat mukautuvat iäkkäiden palvelutarpeeseen ja voidaan tarvittaessa ottaa myös muuhun käyttöön. Lainanottovaltuutta sitovina kohteina investointisuunnitelmassa ovat ikääntyneiden osalta Pormestarinkadun ja Savitaipaleen palvelutalot, Imatran hybriditalot sekä Käskynkän palvelutalon saneeraus.³⁸

ICT-investoinnit keskittyvät erikoissairaanhoidon potilastietojärjestelmän sopimukseen perustuvaan yhteistyöhön, vuosijulkaisuiden käyttöönottoprojekteihin sekä kriittisten tietojärjestelmien versiopäivityksiin. Sosiaalihuollon muutokset liittyvät tietojärjestelmän ympäristön vaihtoon ja lakisääteisiin muutoksiin sekä kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon.³⁸

Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa Eteläisen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen kanssa. Yhteistyösopimusta ei alueella ole vielä laadittu.

Kuvio 4. Investointisuunnitelma 2023–2027, pysyvät vastaavat ja investointeja vastaavat sopimukset (euroa asukasta kohti)

▲ Kuviossa esitetään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen investointisuunnitelmien kokonaisuus vuosille 2023–2027 (euroa asukasta kohti); investointimenoihin sisältyvät pysyvät vastaavat sekä investointeja vastaavat sopimukset. Investointisuunnitelman vuosi 2023 on sitova, vuodet 2024–2026 ovat viitteellisiä. Vuoden 2027 luku sisältää investoinnit, joihin on sitouduttu vuoden 2023 aikana ja jotka jatkuvat suunnitelmakauden yli. HUS-yhtymä esitetään erillisenä organisaationa, eivätkä sen luvut sisälly Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin lukuihin. Hyvinvointialueesta annetun lain mukaiset investointisuunnitelmat laadittiin nyt ensimmäisen kerran, minkä vuoksi ohjeistusta on voitu tulkita eri tavoin. Erityisesti hajanaisen järjestämistä vastuun alueilla investointisuunnitelmat saattavat olla puutteellisia, sillä tietoja on koottu useilta järjestämistä vastuullisilta organisaatioilta.

* Alustava tieto: Helsingin kaupungin talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025, ehdotus 7.11.2022, liite 3. Kaupunginvaltuusto 16.11.2022, esityslista. Laakson sairaalan investoinnista huomioitu Helsingin osuus.

** Alustava tieto: Etelä-Karjalan hyvinvointialue, aluehallitus 15.9.2022

*** Alustava tieto: Vantaan ja Keravan hyvinvointialue, aluevaltuusto 22.11.2022, esityslista

**** Alustava tieto: Kainuun hyvinvointialue, aluehallitus 12.9.2022

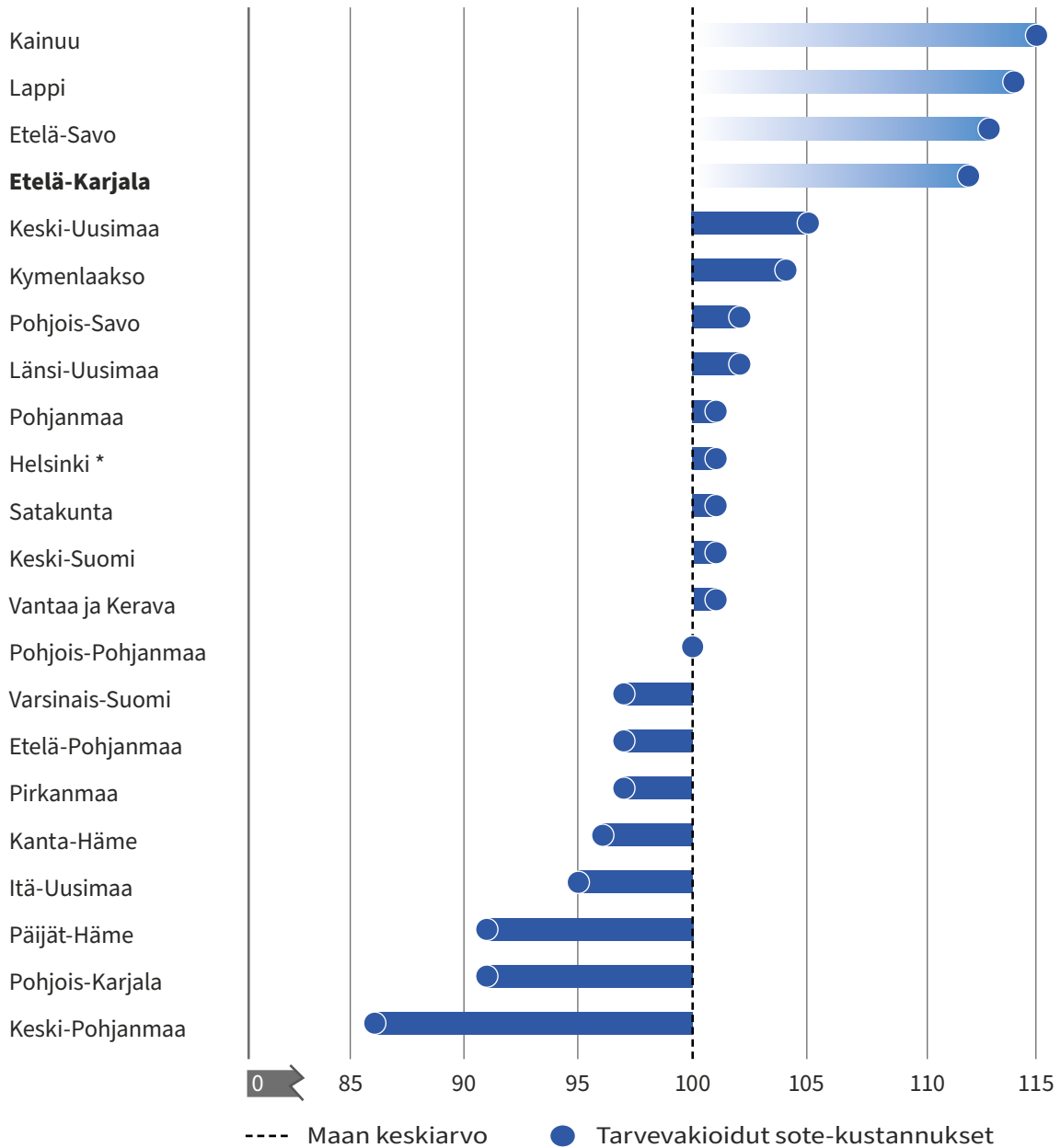
Hyvinvointialueen lainanottovaltuus riittää kattamaan alueen investointisuunnitelmat

Hyvinvointialueiden ensimmäinen lainanottovaltuus vuodelle 2023 on määritelty hyvinvointialueelle siirtyvien sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien vuoden 2021 tilinpäätöksen tietojen ja vuoden 2022 talousarvotietojen perusteella. HUS-yhtymän lainanottovaltuus on määritelty vastaavilla tiedoilla. Vuoden 2023 lainanottovaltuuden laskennassa on käytetty keskimääräistä vuosikateprosenttia (4,1 prosenttia) hyvinvointialueiden ennakoitun valtion rahoituksen sekä sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien myyntituotoista lasketun vuosikateprosentin perusteella. Toteutuva vuosikate voi kuitenkin poiketa keskimääräisestä, minkä vuoksi myös myöhempien vuosien lainanottovaltuus voi poiketa olennaisesti vuoden 2023 valtuudesta. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2023 on noin 154 miljoonaa euroa. Lainanottovaltuus riittää kattamaan alueen investointisuunnitelman sisältämät investoinnit vuodelle 2023.³⁹

Palvelutarpeeseen suhteutetut sosiaali- ja terveydenhuollon menot keskimääräistä suuremmat

THL:n vuonna 2022 julkaisemat tarvevakioidut menot vuodelle 2020 on laskettu päivitetyn tarvevakioinnin mukaisesti. Tarvevakioitujen menojen laskennassa käytetyt tarvekertoimet eroavat hyvinvointialueiden rahoituksen perusteena olevien tarvekertoimien laskennasta, sillä edeltävissä tarkastellaan tarvetekijöiden ja palvelukäytön suhdetta samana vuonna ja jälkimmäisissä tarvetekijöiden ja tulevan palvelukäytön suhdetta.⁴⁰ Vuonna 2020 sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot olivat keskimäärin 3 497 euroa asukasta kohti koko maassa. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot olivat 3 843 euroa asukasta kohti eli 10 prosenttia korkeammat kuin maassa keskimäärin. Etelä-Karjalan kuntien sote-nettomenoja kasvattivat Eksoten vuonna 2020 maksamat palkkaharmonisoinnin takautuvat kulut. Alueen väestön palvelutarve oli kaksi prosenttia suurempi kuin maassa keskimäärin ja vastaavasti palvelutarpeeseen suhteutetut sote-menot kahdeksan prosenttia suuremmat kuin maassa keskimäärin⁴¹ (kuvio 5).

Kuvio 5. Tarvevakioidut menot 2020, indeksi (Koko maa=100)

▲ Kuviossa esitetään hyvinvointialueittain tarvevakioidujen kustannusten poikkeama maan keskiarvosta (100). Mitä kauempana kustannuksia kuvaava palkkiviiva on keskiarvosta, sitä pienemmät tai suuremmat ovat alueen tarvevakioidut kustannukset. Tarvetekijöinä on huomioitu väestön ikä- ja sukupuolirakenne, sairastavuus ja sosioekonominen asema. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen Kuntatalous-tilaston vuoden 2020 tietoihin ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamiin kesällä 2022 julkaistuihin vuoden 2020 päivitettyihin tarvekertoimiin.

* Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi

Asukaskohtainen rahoituksen kasvu maan toiseksi pienintä – siirtymätasaus maltillinen

Valtiovarainministeriö on julkaissut syyskuussa 2022 hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat, jotka perustuvat vuoden 2021 alustaviin tilinpäätöstietoihin sekä vuoden 2022 talousarviotietoihin. Vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella tarkistetaan vielä lopullinen vuoden 2023 rahoitus, jonka perusteella hyvinvointialueiden rahoitukseen tehdään kertaluonteinen korjaus alkuvuonna 2024. Laskelmassa on huomioitu siirtyvien kustannusten lisäksi hyvinvointialueiden uudet tehtävät, hyvinvointialueindeksi sekä palvelutarve. Yliopistosairaалalisä huomioidaan vasta vuoden 2024 rahoituksessa. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2023 kokonaisrahoitus, joka kattaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen, on noin 543,2 miljoonaa euroa eli 4 307 euroa asukasta kohti. Alueen laskennallinen rajoitus on 535,3 miljoonaa euroa ja siirtymätasauksen osuus 7,9 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueen siirtyvät kustannukset ovat siis laskennallista rahoitusta korkeammat. Etelä-Karjalan asukaskohtainen rahoitus kasvaa 247 euroa vuoden 2022 rahoituksesta.⁴²

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen väestön arvioitu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve vuodelle 2023 on jonkin verran yli maan keskitason, mikä vastaa myös alueen asukaskohtaista rahoitusta. Siirtyvät kustannukset ja lisääntyneisiin tehtäviin perustuva lisärahoitus ovat lähellä alueen laskennallista rahoitusta, joten siirtymätasauksen osuus on maltillinen.⁴²

Eksote on vuonna 2020 saanut päätökseen palkkaharmonisoinnin työntekijä- ja työnantajaliittojen sopimuksen pohjalta. Harmonisoinnista aiheutuu henkilöstömenoihin noin 8 miljoonan euron vuotuinen kasvu.

Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) laatima asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin määrällisen tietopohjan perustan muodostaa kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuusmittaristo (KUVA). Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä myös muita indikaattoritietoja sekä dokumenttiaineistoja hyvinvointialueiden, kuntayhtymien ja kuntien hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on hyödynnetty lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran ja aluehallintovirastojen valvontahavaintoja sekä muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä. Hyvinvointialueiden tilannekuvan tulkintaa on syvennetty ja täydennetty keskusteluissa, joita on käyty hyvinvointialueiden valmistelusta vastaavien toimielinten edustajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista järjestämisvastuussa vuonna 2021 ja 2022 olleiden kuntayhtymien ja kuntien edustajien kanssa.

Kansallinen KUVA-mittaristo ja Sotokuva-verkkopalvelu

KUVA-mittaristo on sosiaali- ja terveysministeriön sekä laajan asiantuntijajoukon yhteistyönä muodostettu noin 500 indikaattorin kokonaisuus. Mittaristoa käytetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen seurannassa, arvioinnissa ja ohjauksessa. KUVA-mittariston tarkoituksena on varmistaa STM:n ohjauksessa ja THL:n asiantuntija-arvioinnissa käytettävien tietojen yhdenmukaisuus, mikä on edellytys yhteisen tilannekuvan synnylle. KUVA-mittariston indikaattorit on ryhmitelty tehtäväkokonaisuuksiin ja ulottuvuuksiin; se tarjoaa tietoa muun muassa väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilasta sekä palvelutarpeesta, mutta myös palvelujen saatavuudesta, laadusta ja kustannuksista. Mittariston ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaa STM, mittariston teknisestä tuottamisesta puolestaan THL.

Sotokuva (entinen Tietoikkuna) on THL:n kehittämä ja ylläpitämä verkkopalvelu, jossa esitetään KUVA-mittaristoon sisältyvät indikaattorit hyvinvointialueittain. Verkkopalvelu poimii mittaristoon kuuluvat indikaattorit THL:n tilastopalvelu- ja indikaattoripankki Sotkanetistä. Sotokuva on suunnattu erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän seuranta-, ohjaus- ja arviointityöhön osallistuville asiantuntijoille ja hyvinvointialueiden edustajille, mutta se on avoimesti käytettävissä kaikille KUVA-mittaristosta kiinnostuneille käyttäjille. Verkkopalvelussa KUVA-mittaristosta on käytettävissä kaksi eri tietopohjaa, päivittyvä ja kiinnitetty. Ne vastaavat kahteen eri käyttötarpeeseen. Päivittyvässä tietopohjassa indikaattorit päivittyvät vapaasti vuoden mittaan ja mittariston indikaattoreista näkyvät aina tuoreimmat saatavilla olevat luvut. Kiinnitettyssä tietopohjassa mittariston indikaattorien päivittyminen on keskeytetty Sotekuvassa niin, että se kuvaa THL:n asiantuntija-arvion laatimisen aloitusajankohdan tilannetta: indikaattoreista esitetään vuoden ajan ne luvut, jotka olivat käytettävissä tietopohjan kiinnittämisen hetkellä. Palvelu on saatavilla kolmella kielellä: suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen arviointi perustuu pääsääntöisesti julkisesti ja avoimesti saatavilla olevaan tietoon. Käytetyt indikaattoritiedot ovat puolestaan saatavissa THL:n Sotekuva-verkkopalvelusta (KUVA-mittaristo) ja Sotkanetistä (THL:n kaikki indikaattorit). Muut tilastotiedot on merkitty erillisin viittein. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot löytyvät lähdeluettelosta. Valviran ja aluehallintovirastojen valvontahavaintoraportit ovat avoimesti saatavissa arvioinnin verkkosivuilta. Muusta tietopohjasta poiketen alueiden edustajien kanssa käydyt keskustelut eivät ole julkisia. Yhteiset keskustelut tarjoavat arviointiin syventäviä näkökulmia kunkin alueen erityispiirteistä ja keskeisistä palvelujen järjestämiseen liittyvistä haasteista ja ratkaisuisista. Alueiden edustajilla on myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Tavoitteena on, että arvioinnissa käytetyt indikaattoritiedot ovat luotettavia ja ajantasaisia. KUVA-mittariston tietojen ajantasaisuutta seurataan THL:ssä ajantasaisuusmittarin avulla. Kesäkuussa 2022, kun tietopohja kiinnitettiin, noin 70 prosenttia indikaattorien tiedoista oli vuodelta 2021 tai 2022. Ajantasaisuutta seurattessa tulee huomioida, etteivät kaikki KUVA-indikaattorit päivitty vuosittain; useimmat kyselyaineistoihin perustuvat indikaattorit päivittyvät joka toinen vuosi. Vuosittain päivittyvien indikaattorien viivästyminen johtuu usein tietojen toimitusvaikeuksista.

Vuoden 2022 arvioinnissa kiinnitettiin erityistä huomiota käytettävien indikaattoritietojen laatuun ja laatu- puutoksia kuvaavien indikaattorikohtaisten lisätietojen saatavuuteen. Indikaattoreita, joissa on merkittäviä laatu- puutteita, ei ole käytetty alueen arvioinnissa. Kuntataloustilaston raportoinnin uudistumisesta johtuvien vakavien laatu- puutosten ja tietojen julkaisuaikataulun muutosten vuoksi nettokäyttökustannustietoja ei ole hyödynnetty vuoden 2022 asiantuntija- arvioinnissa. Puutteet ovat rajoittaneet hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden yhteistarkastelua.

Käynnissä oleva kehittämistyö

Tiedolla johtamista kehitetään ja tiedon tuotantoa uudistetaan käynnissä olevassa Toivo-ohjelmassa (Tiedolla johtaminen päätöksenteon ja palvelujen kehittämisen tukena). Ohjelman Virta-hankkeessa kehitetään hyvinvointialueiden tiedolla johtamista sekä määritellään alueellisen tilannekuvan yhdistävä ja kansallisesti vertailukelpoinen vähimmäistietosisältö. Valtava-hankkeessa kehitetään kansallisten viranomaisten tietotuotantoa. Vuosina 2021–2024 KUVA-mittaristokokonaisuutta kehitetään Valtava-hankkeessa vastaamaan aikaisempaa paremmin vaikuttavuusperusteisen ohjauksen ja arvioinnin tarpeisiin. Samalla KUVA-mittariston ja vähimmäistietosisällön tietoja yhteensovitetaan soveltuvin osin.

Lisätietoa arvioinnista ja tietopohjasta: thl.fi/arviointi

Käynnissä oleva kehittäminen (Toivo-ohjelma): <https://soteuudistus.fi/tiedolla-johtaminen>

Indikaattoriarvot Sotekuvassa: sotekuva.fi

Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet: sotkanet.fi

Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto

Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen

1. Etelä-Karjalan aluehallitus 10.5.2022 § 38. Hyvinvointialuestrategia valmistelun eteneminen. [Verkkolähde](#).
2. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hallitus 18.5.2022 § 104. Ikäihmisten palvelujen selvittämistyöryhmän raportti. [Verkkolähde](#).
3. Etelä-Karjalan aluehallitus 13.4.2022 § 19. Hyvinvointialueen muutosviestintäsuunnitelma. [Verkkolähde](#).
4. Etelä-Karjalan aluevaltuusto 24.3.2022 § 5. Hyvinvointialueen hallintosäännön hyväksyminen. [Verkkolähde](#).
5. Kuntaliitto. Hyvinvointialueen hallintosääntömalli. [Verkkolähde](#).
6. Etelä-Karjalan aluevaltuusto 24.3.2022 § 4. Hyvinvointialueen ylemmän johtamisjärjestelmän rakenne. [Verkkolähde](#).
7. THL. Sosiaali- ja terveyspalvelut Etelä-Karjalan hyvinvointialueella 2020. Päätösten tueksi 3/2021. [Verkkolähde](#).
8. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hallitus 16.2.2022 § 43 ja § 44. Ikääntyneille suunnattujen asumispalvelujen myöntämisperusteet 1.4.2022 alkaen. [Verkkolähde](#).
9. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hallitus 28.4.2021 § 87. Omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja toimintaohje 1.5.2021 alkaen. [Verkkolähde](#).

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

10. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).
11. Lääkäriliitto. Terveyskeskusten lääkäritilanne 2021. [Verkkolähde](#).
12. THL (2022). Lakisääteisen henkilöstömitoituksen allittaneet yksiköt, toukokuu 2022. [Verkkolähde](#).
13. THL (2022). Tutkimuksesta tiiviisti 26/2022. [Verkkolähde](#).
14. Ammattibarometri (2022). [Verkkolähde](#).
15. KEVA. Analyysi kuntien työvoimatarpeista. Etelä-Karjala. [Verkkolähde](#).
16. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Ikäihmisten palvelujen selvittämistyöryhmän raportti. [Verkkolähde](#).
17. Etelä-Karjalan aluevaltuusto 15.6.2022 § 45. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen tilinpäätös ja toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).

Palvelujen integraation nykytila ja kehittämistoimet

18. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).
19. Tulevaisuuden sote-keskus-ohjelma. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen oma-arviointi 2021–2022. [Verkkolähde](#).

20. Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontahavaintoraportti Etelä-Karjalan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta vuonna 2021. [Verkkolähde](#).
21. Etelä-Karjalan hyvinvointialue (2020). Joukkuepelinä-hankkeen loppuraportti. [Verkkolähde](#).
22. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän hallitus 9.6.2021 § 117. Terveydenhuollon järjestämissuunnitelman päivittäminen. [Verkkolähde](#).
23. Kuntaliitto (2022). Sote-tilannekuvakysely 2/2022 kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoista. [Verkkolähde](#).
24. THL (2021). Sosiaali- ja terveystaloudet Etelä-Karjalan hyvinvointialueella 2020. [Verkkolähde](#).

Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus

25. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).
26. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän valtuusto 16.6.2020 § 31. [Verkkolähde](#).
27. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hallitus 16.12.2020 § 293. [Verkkolähde](#).
28. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hallitus 15.12.2021 § 273. [Verkkolähde](#).
29. Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontahavaintoraportti Etelä-Karjalan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta vuonna 2021. [Verkkolähde](#).
30. Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma. Oma-arvioinnin raportointi, touko-lokakuu 2021. [Verkkolähde](#).
31. Etelä-Karjalan aluehallitus 10.5.2022 § 38. Strategiset linjaukset ja strategian toimeenpano 2019-2023. [Verkkolähde](#).
32. Etelä-Karjalan aluehallitus 7.6.2022 § 62. Hyvinvointialueen brändi. [Verkkolähde](#).

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, investoinnit ja rahoitus

33. Sosiaali- ja terveysministeriö. Koronavirusepidemian kustannusten korvaukset. [Verkkolähde](#).
34. Valtiovarainministeriö. Kunnille maksetut koronatuot. [Verkkolähde](#).
35. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Tilinpäätös ja toimintakertomus 2021. [Verkkolähde](#).
36. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Talousarvio 2022. [Verkkolähde](#).
37. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän hallitus 2.11.2022 § 171. Talouskatsaus 9/2022. [Verkkolähde](#).
38. Etelä-Karjalan aluehallitus 15.9.2022 § 116. Investointisuunnitelma 2023-2026 (-2027). [Verkkolähde](#).
39. Valtioneuvosto. Lainanottovaltuudet vuodelle 2023. [Verkkolähde](#).
40. THL. Sote-palvelujen rahoituksen ja tarvetekijöiden tutkimus. [Verkkolähde](#).
41. THL. Tarvekioidut menot. [Verkkolähde](#).
42. Sote-uudistus. Kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat. [Verkkolähde](#).

LUONNOS 31.10.2022

EI-JULKINEN

Julkl (621/1999) 6.1 §:n 5 k

Pelastustoimen palvelut Etelä- Karjalan pelastustoimen alueella 2021

Aluehallintoviraston asiantuntija-
arvio

Mira Leinonen
Eero Nyman

Tähän merkitään tarvittaessa vastualueen nimi

Xx/20xx

Aluehallintovirastojen julkaisuja

Regionförvaltningsverkens publikationer

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelut Etelä-Karjalan pelastustoimen alueella 2021

31.10.2022

Painos

Mira Leinonen

Eero Nyman

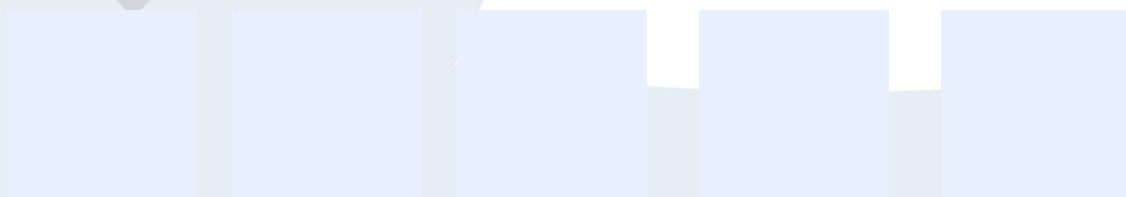
Aluehallintovirastojen julkaisuja xx/20xx

ISSN-tunnus

ISBN-tunnukset

Painopaikka

Vuosi

KUVAILULEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja xx/20xx

Tekijät Pelastusylitarkastaja Mira Leinonen Pelastusylitarkastaja Eero Nyman	Julkaisuaika Teksti...
--	---------------------------

Julkaisun nimi
Pelastustoimen palvelut Etelä-Karjalan pelastustoimen alueella 2021

Tiivistelmä

Pelastustoimen järjestämislaisissa (613/2021) aluehallintoviraston tehtäväksi on säädetty laatia vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti ja hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia. Aluehallintoviraston arviointi tarjoaa vuoteen 2021 painottuvan pelastustoimen tilannekuvan.

Pelastuslaitoksen valvontatoimintaan on kohdennettu resursseja 9 htv (100 000 asukasta kohden). Valtakunnallinen keskiarvo on 12 htv. Pelastuslaitoksen suunnitelmallisen valvonnan toteuma oli 86 %. Palontutkintaa suoritettiin II- ja III- tasolla valtakunnan keskiarvoa enemmän. Alueen pelastustoimi toi esille haasteita onnettomuuksien ehkäisyn parissa työskentelevän henkilöstön rekrytoinnissa sekä täydennyskoulutuksessa.

Toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita ja riskiruudut, joiden toimintavalmiusajat eivät täyty ovat lisääntyneet. Ruutujen määrää tarkastellen pelastustoiminnan toimintavalmius on kehittynyt huonompaan suuntaan.

Pelastustoimintaan osoitetut henkilöresurssit ovat valtakunnallisen vertailuarvon yläpuolella. Sopimuspalokuntien ja toimenpidepalkkaisten osalta Etelä-Karjalan pelastustoiminnan palvelut tukeutuvat vahvasti sopimuspalokuntatoimintaan ja resurssit ovat myös siltä osin valtakunnallisen vertailuarvon yläpuolella. Päätoimisen pelastushenkilöstön arvioitu henkilöstön lisäystarve lähitulevaisuudessa on huomattava.

Ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus vaatii pelastuslaitoksella kehittämisresursseja, jotta valmius nousee tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavuttaa siltä vaaditun minimitason. Pelastuslaitoksella on suunnitelma torjuntavalmiuden kehittämiseksi.

Aluehallintoviraston arvion mukaan Etelä-Karjalan pelastustoimen alueen ulkoisen pelastussuunnitelman vaativat kohteet ovat melko tavanomaisia tuotantolaitoksia ja VAK-ratapiha (pelastuslaki 48 §) verrattuna muihin erityistä vaaraa aiheuttaviin kohteisiin Suomessa. Resurssit ovat alimitoitettut ja alle valtakunnallisen vertailuarvon.

Pelastuslaitoksen nykyisillä käytössä olevilla resursseilla on haasteita täyttää kaikkia pelastuslaitokselle säädettyjä tehtäviä varautumisen ja väestönsuojelun osalta siinä laajuudessa ja syvyydessä kuin olisi tarkoituksenmukaista. Varautumisen ja väestönsuojelun resurssit Etelä-Karjalan pelastustoimen alueella ovat alimitoitettut ja alle valtakunnallisen vertailuarvon.

Valtakunnallinen pelastajapula sekä sopimushenkilöstön henkilöstön rekrytointi tuovat haasteita palvelutuotannolle. Rekrytoinnissa on haasteita myös muiden kuin operatiivisten

tehtävien osalta. Toimintaympäristön muuttuessa pelastustoimen palveluiden saatavuuden tason ylläpitäminen nykyisellä tasolla edellyttää lisäresursointia sekä toiminnan tehostamista.

Alueen pelastustoimen investointikustannuksia ja käyttömenojen kasvua aiheuttavat tulevina vuosina mm. ICT/TUVE-tietojärjestelmähankinnat, henkilöstökulujen kasvu, uusien paloasemien rakentaminen sekä Palosuojelurahaston ja Öljynsuojelurahaston avustusten poisjääminen. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan investointitarpeet ovat välttämättömiä pelastustoimen palvelutason ylläpitämiseksi riittävällä tasolla.

Asiasanat
Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue

ISSN (painettu) xxxx-xxxx	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkojulkaisu) xxxx-xxxx	ISBN (verkkojulkaisu) xxxx-xxxx
Kokonaissivumäärä Teksti...	Kieli Teksti...	Hinta Teksti...	
Julkaisija Teksti...	Paino Teksti...		

INFORMATIONSSIDA

Regionförvaltningsverkens publikationer xx/20xx

Sammanställd av Text...	Utgivningsdatum Text...		
	Uppdragsgivare Text...		
	Datum för tillsättandet av organet Text...		
Publikationens titel Text...			
Referat Text...			
Ämnesord Text...			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) xxxx-xxxx	ISBN (webbpublikation) xxxx-xxxx
Sidantal Text...	Spåk Text...	Pris Text...	
Utgivare Text...	Tryckeri Text...		

Sisällysluettelo

1	LUKIJALLE	6
2	ASiantuntija-arvio	7
2.1	Onnettomuuksien ehkäisyn palvelutason toteutuminen	7
2.1.1	Onnettomuuksien ehkäisytehtävien toteuttaminen	7
2.1.2	Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteiden vaikutukset	14
2.1.3	Onnettomuuksien ehkäisyn kehittämistarpeet	15
2.1.4	Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutumisesta	18
2.2	Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen	20
2.2.1	Toimintavalmiusajat	20
2.2.2	Ulkoiset pelastussuunnitelmat	21
2.2.3	Pelastustoiminnan toteutunut palvelutaso	21
2.3	Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen	26
2.3.1	Uhka-arvio ja poikkeusolojen riskianalyysi	26
2.3.2	Jatkuvuuden hallinta	27
2.3.3	Väestönsuojelun organisaatio ja henkilöstö	27
2.3.4	Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta	28
2.4	Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys	29
2.5	Investointien tarve 2023–2027	30
2.6	Arviointia tukevat tiedot	30
2.6.1	Kustannukset	30
2.6.2	Henkilöstö	31
2.6.3	Pelastustoiminnan seurantamittarit	33
2.6.4	Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma	34
3	MENETELMÄT JA LAATUSELOSTE	35
4	LÄHTEET JA LIITTEET	37

1 Lukijalle

Aluehallintovirasto arvioi sisäministeriön toimeksiannosta pelastustoimen palvelujen järjestämistä pelastustoimen eri alueilla vuonna 2021. Arviointi perustuu sisäministeriön 7.3.2022 antamaan tietopyyntöön. Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on alueen pelastustoimen tietopyyntöön antama vastaus. Muut lähteet on merkitty tähän asiantuntija-arvioon kunkin tiedon kohdalle. Alueen pelastustoimen antama vastaus on kokonaisuudessaan tämän arvion liitteenä.

29.6.2021 voimaan tulleessa pelastustoimen järjestämislaissa (613/2021) aluehallintoviraston tehtäväksi on säädetty laatia vuosittain pelastustoimen järjestämistä koskeva asiantuntija-arvio valtakunnallisesti ja hyvinvointialueittain. Vaikka laki tulee voimaan vasta 1.1.2023, tässä arvioinnissa sisäministeriön tietopyyntö on toteutettu pitkälti tulevan lain mukaisena.

Tämä aluehallintoviraston arviointi tarjoaa vuoteen 2021 painottuvan pelastustoimen tilannekuvan. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden sekä laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä, investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Arviointi on suunnattu tukemaan kansallisia ja alueellisia päättäjiä, viranhaltijoita ja asiantuntijoita. Arviointi tukee myös hyvinvointialueiden toimeenpanon valmistelua sekä käynnistämistä tarjoamalla tietoa keskeisistä palvelujen järjestämistä koskevista näkökohdista maan eri alueilla.

2 Asiantuntija-arvio

2.1 Onnettomuuksien ehkäisyn palvelutason toteutuminen

2.1.1 Onnettomuuksien ehkäisytehtävien toteuttaminen

Ohjaus ja neuvonta

Ohjattu pelastustoimen asiantuntijana maankäytön suunnittelua ja rakentamista sekä toimittu kemikaali- ja ympäristöturvallisuuden tehtävissä. Tehtäviin varattu 1+1 henkilöä eli 1,59htv/100 000 asukasta.

Todellinen toteuma jää kuitenkin tämän alle, koska päätoimiset viranhaltijat (2 kpl palotarkastusinsinööriä) tekevät laaja-alaisesti myös muita pelastuslaitoksen tehtäviä mm. valvontaa, esimiestehtäviä jne.

Palveluita on kohdennettu pelastustoimen alueen palvelukysynnän perusteella niihin tehtäviin, joihin asiantuntemusta tarvitaan. Palvelut on toteutettu myös poikkeusoloissa (Pandemia).

Vaarallisia kemikaaleja käsittelevien tai varastoivien tuotantolaitosten (SEVESO – kohteet) ulkoisten pelastussuunnitelmien ylläpitoon on osallistuttu tarvittaessa

Tehtäviä on yhteensä 461 kpl/vuosi jakaantuen seuraavasti:

- Maankäytön ja rakentamisen ohjaus 295 kpl
- Kemikaali- ja ympäristöturvallisuus 165 kpl.

Neuvontapalvelu (sisältyy toiminnallisesti ohjaaviin asiantuntijapalveluihin):

Pelastuslaitoksen virka-aikana palvelevalle neuvontapäivystäjälle tuli vuoden aikana yhteensä 1857 yhteydenottoa, joista 549 oli puheluja ja 1306 sähköpostia. Käsiteltäviä asioita neuvontapalvelussa on keskimäärin n. 10 kpl/työpäivä.

Palvelu hoidettiin osana muita työtehtäviä, eikä siihen ole erityisesti varattua resurssia kuin ennakolta tunnistettuina palvelukysynnän kuormitushuippuina esim. paloturvallisuuden itsearviointien aikaan. Tuolloin on esimerkiksi varattu yksi puhelinnumero asiakkailta tuleviin yhteydenottoihin. Arvioiden perusteella neuvontapäivystykseen käytettävä työpanos on n. 0,5 htv = 0,4 htv/100 000 asukasta. Kysyntä on kasvanut vuosittain, kun asiakkaiden tietämys palvelusta on lisääntynyt.

Neuvontapalvelujen määrä vuoden 2021 aikana:

Neuvontapalveluissa on siirrytty käyttämään toiminnanohjausjärjestelmää 10/2021 alkaen. Neuvontapalvelujen toimenpiteiden määrä pysyi melko samana edelliseen vuoteen verrattuna.

Neuvontapalvelujen olemassaolo on osa pelastuslaitoksen toimintaa. Suuri määrä koko pelastuslaitosta koskevasta asioinnista tapahtuu neuvontapalvelun kautta. Neuvontapalvelun kautta voi saada ohjeita, neuvontaa ja opastusta paloturvalliseen rakentamiseen, pelastussuunnitelmien laadintaan ja muihin onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvissä kysymyksissä. Asiakirjojen vastaanotto ja niiden valvonta on keskitetty viime vuosina neuvontapalvelujen tehtäviin palvelun yhdenmukaisuuden ja oikea-aikaisuuden vahvistamiseksi. Neuvontapalveluun toimitetaan pelastuslain mukaisia sähköisiä asiakirjoja niin kansalaisilta kuin yhteistyöviranomaisiltakin.

Neuvontapäivystäjä ottaa vastaan pelastuslaitokselle tulevat paloriski-ilmoitukset ja käynnistää ennalta suunnitellut toimenpiteet ilmoituksen pohjalta.

Tarkempia tietoja neuvontapalvelusta löytyy liitteenä olevasta pelastustoimen vastauksesta.

Turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestintätyön tehokas ja vaikuttava toteutuminen edellyttää riittävien resurssien varmistamista palvelun tuottamiseen. Palvelutasopäätöksen mukaisen turvallisuuskoulutuksen tuottamisen tarve on 6,0 henkilötyövuotta. Nykyinen henkilöstömitoitus on 4,5 henkilötyövuotta (3,57 HTV/100 000 asukasta).

Turvallisuusviestintää päätoimisesti toteuttava henkilöstö osallistuu laajasti myös muihin pelastuslaitoksen tehtäviin, kuten valvontatoimintaan ja hyvinvointialuevalmisteluun. Henkilöstöä on ollut virkavapaalla. Tarkastelujakson aikana (korona-aikana) henkilöstön käyttäminen turvallisuusviestintään on ollut vielä rajoitetumpaa pelastustoiminnan valmiuden ylläpitämiseksi (vuorojen käyttö).

Turvallisuusviestintä eli onnettomuuksien ehkäisyyn keskittyvä viestintää toteutettiin sovelletusti turvallisuusviestintäsuunnitelman (vuosikellon) mukaisesti. Koronapandemiasta johtuvat yhteiskunnan asettamat rajoitustoimet vaikeuttivat turvallisuusviestinnän toteuttamista perinteisissä muodoissa. Esikoululaisten ja nelosluokkalaisten turvallisuuskoulutuksia ei pystytty toteuttamaan perinteisessä muodossa fyysisinä koulutuksina ja poistumisharjoituksia toteutettiin murto-osa ns. normaaliolojen tasosta. Pelastuslaitos joutui perumaan osallistumistaan isoihin yleisötapahtumiin. Myös asiakkaat peruivat runsaasti suunniteltuja koulutuksia. Turvallisuusviestinnässä toimivien henkilöstöä käytettiin myös koronatilannekeskuksen viestinnässä ja tukitoiminnoissa. Turvallisuusviestinnässä painopiste siirtyi sosiaalisen median kanaviin sekä osin etäkoulutuksiin. Ryhmät olivat pieniä. Pelastuslaitos tuotti omaa turvallisuusviestintää itsenäisesti, pelastuslaitosten kumppanuusverkoston, SM:n viestinnän sekä EKTURVA-viestinnän kanssa yhdessä. Toteutuneet turvallisuusviestintäpalvelut tuotettiin lähipalveluna sekä etäkoulutuksina asiakastarpeet huomioiden joustavasti ja laadukkaasti. Määrällisesti tavoitettiin 6 % alueen väestöstä (tavoite 20 %) perinteisin menetelmin. Ryhmät olivat pienempiä koronarajoitusten takia. Turvallisuusviestintätapahtumia tilastoitiin Pronto-tilastointijärjestelmään vuoden aikana 136 kpl.

Aluehallintoviraston hakema Pronto-tilasto vastaa Etelä-Karjalan pelastustoimen ilmoittamaa turvallisuusviestinnän määrällistä toteumaa.¹

Turvallisuusviestinnässä painotuttiin eri sosiaalisen median kanavien kautta tehtävään kansalaisten valistamiseen. Turvallisuuskouluttajat kehittivät koulutusmateriaalia, päivittivät kalustoa sekä toteuttivat koulutuksia Teamsin kautta. Luentoja tallennettiin ja jaettiin YouTube-kanavan kautta.

Turvallisuuskoulutusten järjestämisessä ja kohderyhmien valinnassa seurattiin toimintaympäristön muutoksia ja valtakunnallista riski- ja onnettomuuskehitystä sekä elinkaarimallia. Erityisesti koronapandemian takia ihmiset olivat enemmän kotona ja vapaa-ajan asunnoilla, joka huomioitiin myös turvallisuusviestinnän toteutuksessa. Eteläkarjalaisina kohderyhminä olivat vuonna 2021 omakotitaloissa asuvat, vapaa-ajan asukkaat, nuoret, ikäihmiset, hoitolaitosten henkilökunta ja eri järjestöjen toimihenkilöt ja jäsenet. Turvallisuusviestintää kohdennettiin vapaa-ajan viettämiseen turvallisesti harrastusten parissa sekä maalla että vesillä liikuttaessa.

Monet valtakunnalliset kampanjat toteutettiin kokonaan tai osin virtuaalisina, kuten Päivä palo-asemalla, Nouhätä -alue- ja loppukilpailu sekä Asunnottomien yö. Kahdeksaluokkalaisille ehdittiin järjestämään Nouhätä-kampanjaan liittyvät turvallisuusluennot koko maakunnassa sekä alkusammutuskoulutukset osassa maakuntaa. Turvallisuusviestintää on toteutettu turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti toisen asteen oppilaitoksista Saimaan ammattioppilaitoksen vaarallisten aineiden ajolupaa (ADR) suorittaville ja lähihoitajaopiskelijoille, joille on omat räätälöidyt turvallisuuskoulutuspaketit. LUT- yliopiston opiskelijoille järjestettiin eri kursseihin liittyvää alkusammutuskoulutusta.

Ikäihmisten ja maahanmuuttajien kanssa työskenteleville ammattilaisille ja järjestöjen edustajille järjestettiin turvallisuuskoulutusta Lappeenrannassa sekä Imatralla. Koulutuksissa hyödynnettiin KAT- eli Kotona Asumisen Turvallisuus -hankkeessa kehitettyä asumisturvallisuustestiä. Myös suoria maahanmuuttajille arjen turvallisuuteen liittyviä koulutuksia järjestettiin. Kuluvan vuoden aikana yhteistyö turvallisuuskoulutuksen osalta oppilaitosten sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa on vakiintunut. Tavoitteena on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuskulttuurin jatkuva vahvistaminen.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin (Eksote) kanssa toteutettiin turvallisuusviestintää yhteisen suunnitelman mukaisesti. Vuonna 2021 suurimpia koulutuskohderyhmiä oli hoitolaitosten henkilökunta. KAT-toiminnassa keskityttiin kouluttamaan toimijaverkostomallin mukaisesti yhteistyökumppaneita, joilla on pääsy yksinasuvien, syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten koteihin. Kesän aikana pandemiatilanne oli väliaikaisesti helpottunut sen verran, että oli terveysturvallista osallistua järjestöjen kanssa yhteiselle kesätorikiertueelle. Pelastuslaitos oli mukana kaikkien kuntien kesätoreilla Arjen turvallisuus -teemalla. Suurista yleisötilaisuuksista toteutuivat juhannuksen ajan vesi- ja metsäpaloturvallisuuskampanja (pilotointi), Greenreality-karnevaali,

---

¹ Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

Kesäkivaa Marjolassa ja Muikku ja Pottu -kalamarkkinat, joissa kaikissa pelastuslaitoksella oli omat osastot.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin kanssa ryhdyttiin kehittämään maakunnallisen hyvinvointityön kautta myös muuta suunnitelmallista koulutusyhteistyötä. Tavoitteena oli mm. yhteiskoulutuksien järjestäminen, mutta niiden pilottikokeilut siirtyivät toteutettavaksi vuodelle 2022. Kohderyhmien ja toimintamuotojen valinta tarkentuu hyvinvointialueuudistusvalmistelujen edetessä. Turvallisuusviestintää aloitettiin kehittämään huomioiden yhdyspinnoissa toteutettavaa palvelutuotantoa tulevalle hyvinvointialueelle.

Alkusammutus- ja AS1- alkusammutuskorttikoulutusta järjestettiin koko alueella kysynnän mukaisesti pienille kohderyhmille.

Turvallisuusviestintää kehitettiin ja testattiin pitkäkestoisia häiriötilanteita varten. Turvallisuuskouluttajia osallistui Savitaipaleen valmiuskeskusharjoitusta valmistelemaan toimijoiden koulustilaisuuden toteuttamiseen. Pandemiatilanne on siirtänyt fyysisen harjoituksen järjestämistä. Kehitimme valmiuskeskusmallia viranomaisten, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa.

Sosiaalisen median (Facebook, Twitter, Instagram) avulla saavutettiin yli 800 000 kohtaamista verkossa eri kanavissa. Pelastuslaitos toteutti itsenäisesti tai oli mukana toteuttamassa muiden kanssa noin 20 videota. Pelastuslaitos oli mukana EKTURVAN viestinnän ja valtioneuvoston viestinnän yhteispilotissa. Pilotissa toteutettiin videoita ja muita kampanjoita EKTURVA-viestinnän koordinoimana.

Valvontatehtävät

Valvontatehtäviin on kohdistettu 11,33 HTV työpanos, joka vastaa 9 HTV/100 000 asukasta.

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi alueella tehtiin yhteensä 7 696 erilaista palotarkastusta ja muuta valvontatehtävää jakautuen seuraavasti:

- Määrävälein valvottaviin ympärivuorokautisiin, opetus- ja päiväkotien-, liike-, teollisuus- ja julkisiin rakennuksiin (A1-A6-kohdetyypit), suoritettiin yhteensä 581 määräaikaista palotarkastusta (toteutuminen 95 %).
- Asuin- ja vapaa-ajan rakennuksiin suoritettiin 646 määräaikaista palotarkastusta. Tarkastukset kohdistuivat pääasiassa edellisen vuoden paloturvallisuuden itsearviointialueen rakennuksiin, joista ei palautettu itsearviointilomakkeita. Lisäksi pistokoeluonteisesti tarkastettiin myös kohteita, joista lomake palautettiin (toteutuminen 80 %).
- Asuinrakennusten ja vapaa-ajanrakennusten paloturvallisuuden itsearviointilomakkeita käsiteltiin yhteensä 5145 kpl, joka on 78 % lähetetyistä lomakkeista.
- Muita epäsäännöllisiä valvontakäyntejä toteutui yhteensä 353 kpl (pitää sisällään jälki-, erityiset -, ylimääräiset-, yleisötilaisuuksien palotarkastukset ja muut palotarkastukset).

- Asiakirjavalvontaa suoritettiin yhteensä 806 kpl (pitää sisällään seuraavien asiakirjojen käsittelyn: palotarkastuskohteiden – ja yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmat, poistumisturvallisuus selvitykset, paloteknisten laitteiden tarkastuspöytäkirjat ja muun asiakirjavalvonnan).
- Kemikaalilainsäädännön mukaisia valvontatehtäviä oli yhteensä 165 kpl.

Vahvistetun valvontaohjeen / -suunnitelman mukaiset valvontatehtävät toteutuivat 86 %:sti (tavoite 100 %). Aluehallintoviraston hakema Pronto-tilasto vastaa tältä osin Etelä-Karjalan pelastustoimen ilmoittamaa. Pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan merkittävin syy tavoitteista jäämiselle oli koronapandemia.²

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella tehtiin 581 erityiskohteen palotarkastusta vuonna 2021. Pelastuslaitoksella tehtiin vuonna 2021 jälkivalvontaa asiakirjaperusteisesti 128 kohteeseen ja jälkipalotarkastus kahdeksaan kohteeseen. Yksinkertaistettuna 23 % valvontakohteista on jälkivalvottu, jollain tasolla ja ainakin niihin kohteisiin on annettu korjausmääräyksiä. Tuloksessa pitää ottaa huomioon, että asiakirjavalvonnan puolelle rekisteröityy kaikkien valvontatoimenpiteiden jälkivalvontamerkinnot – ei pelkästään erityiskohteet. Lukua voidaan analysoida monella tavalla:

1. Joko kohteissa ei ole ollut korjausmääräyksiä ja siten jälkivalvontaa ei ole tarpeen tehdä
2. Jälkivalvontatoimenpidettä ei ole tehty, vaikka korjausmääräyksiä on annettu, koska
  - a. ei ole osattu
  - b. ei ole ymmärretty

Jälkivalvonnan tärkeyttä on painotettu eri koulutustilaisuuksissa ja sitä on myös tarkoitettu käydä läpi vuoden 2022 aikana pidettävissä koulutuksissa. Hyvin hoidetun jälkivalvonnan avulla saadaan uskottavuutta valvontatoimintaan ja sitä kautta valvonnan vaikuttavuus parantuu. Suurin ongelma tällä hetkellä jälkivalvonnan suorittamisessa on osaamisen puute sekä teknologisten ratkaisujen heikko tuki prosessin suorittamisessa.

Tällä hetkellä seurataan määräaikaisen valvonnan toteutumista kvartaaleittain. Seurantaan ja raportointiin on parin viime vuoden aikana panostettu ja pyritty jalkauttamaan suunnitelmallisuutta valvonnan toteuttamisessa koko henkilöstön pariin. Tämä toimii Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella kohtuullisen hyvin. Pelastuslaitoksella tunnustetaan laadullisen seurannan tarpeellisuus, mutta siihen ei ole ollut osoittaa resursseja. Toisaalta myös valvontatyön laadullisten mittareiden puuttuminen valtakunnallisesti vaikuttaa myös tähän.

Paloturvallisuuden itsearviointiin palautusprosentti 78 % ylitti pelastuslaitoksen tavoitteet (tavoite 75 %). Pientalojen itsearviointiin yhteydessä postin palauttamia kirjeitä tuli pelastuslaitokselle takaisin 435 kappaletta. Tämä johtuu siitä, että kohteessa ei ole postilaatikkoa. Oletettavasti nämä ovat sellaisia kohteita, joissa asuinrakennus on enää vapaa-ajan käytössä tai ne ovat muuten

² Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvioluonnoksesta. 20.10.2022.

tyhjillään/hylättyjä. Edellämainittu määrä vaikuttaa itsearviointien palautusprosenttiin sekä myös seuraavan vuoden valvontatehtäviin. Mikäli postin palauttama kirjemäärä vähennetään lähetyssaldosta, niin tällöin paloturvallisuuden itsearviointien määrä nousee 83 %:iin.

Vuonna 2021 pelastuslaitos aloitti käyttämään postituspalvelua paloturvallisuuden itsearviointien toteuttamisessa. Postituspalvelu tarjoaa itsearviointien tekijälle sähköisen palautusmahdollisuuden paperisen lomakkeen lisäksi. Noin 38 % kaikista itsearviointien palauttajista oli käyttänyt sähköistä lomaketta. Postituspalvelun toimittama koontitaulukko palautuneista lomakkeista helpottaa asianhallintaa pelastuslaitoksen puolella ja tiedot saadaan vietyä sähköisesti pelastuslaitoksen valvontarekisteriin helpommin. Pientalon itsearviointikohteisiin tehtiin syksyllä muistutuskierrös, joka paransi hieman palautusmäärää. Itsearviointia on täydennetty riskiperusteisilla valvontakäynneillä tai muulla asiakkaan kontaktoimisella.

Pelastuslaitoksella on käytössä itsearviointiin suunnattu puhelinpalvelu, johon tuli asiakkailta kuluneen vuoden aikana puheluita 318 ja sähköposteja 49 kappaletta. Paloturvallisuuden itsearviointi toteutettiin vapaa-ajan rakennuksiin toukokuusta 2021 alkaen ja asuinrakennuksiin syyskuusta 2021 alkaen. Suurin määrä pelastuslaitokselle tulleita yhteydenottoja koski vapaa-ajanasuntojen omistussuhteiden vaihdoksia ja lomakkeen palauttamiseen liittyviä tiedusteluja.

Paloturvallisuuden itsearviointiaiheet vapaa-ajan rakennukset

Pelastuslaitoksen valvontarekisterissä olevat tiedot eivät täysin pidä paikkaansa rakennuksien omistussuhteissa ja tämä aiheuttaa kyselyjä sekä lisätyötä pelastuslaitokselle rekisterien ylläpitämiseen. Asuinrakennusten osalta yhteydenotot koskivat suurimmalta osaltaan lomakkeen palautusta.

Paloturvallisuuden itsearviointiaiheet asuinrakennukset

Luumäki ja Lappeenranta nousivat yhteydenottomääriltään suurimmiksi kunniksi. Luumäen suuri yhteydenottomäärä johtunee tavallista suuremmasta valvottavien vapaa-ajan asuntojen määrästä. Tämä määrä nostikin paloturvallisuuden itsearviointimäärän edellisvuosia suuremmaksi.

Havainnot paloturvallisuuden itsearviointista 2021

Itsearviointia suoritettiin vuonna 2021 yhteensä yli 6600 kiinteistöön koko Etelä-Karjalan alueella. Näistä lähetetyistä itsearviointilomakkeista palautui 4985 kappaletta pelastuslaitokselle. Itsearviointia suoritettiin pientaloihin, vapaa-ajan asuntoihin sekä kerros- ja rivitaloihin.

Lisätietoa itsearviointien analysointiin liittyen löytyy alueen pelastustoimen tuottamasta vastauksesta.

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitos toimii seutukunnittain (Lpr ja Imatra) turvallisuussuunnittelua koordinoivissa työryhmissä. Pelastuslaitos tukee ja yhteen sovittaa kuntien turvallisuus- ja valmiussuunnittelua.³

Yhteistyö kohdentuu onnettomuuksien ehkäisyssä erityisesti ilmeisten palo- ja onnettomuusriskien tunnistamiseen, niihin liittyvään ilmoitusmenettelyyn ja tarvittavan osaamisen kehittämiseen. Toiminnalla varmistetaan, että pelastuslaitoksen palvelukyky vastaa toimintaympäristön riski- ja vaikuttavuusvaatimuksia.⁴

Pelastuslaitos on valvontasuunnitelmassaan esitellyt tarkemmin keskeiset onnettomuuksien ehkäisyn yhteistyötahot.⁵

Palontutkinta

Palontutkintavelvoitteen toteuttamiseksi pelastuslaitoksella on nimetty palontutkintaryhmä, jossa toimii seitsemän (7) "tuhotyörikosten tutkintakurssin suorittanutta palontutkijaa (1+6) = 5,5 kpl ns. tutkinnan johtaja -tasolla, jotka pystyvät toimimaan myös tason 3 palontutkijoina. Palontutkintaryhmä suunnittelee, ohjaa, toteuttaa, kouluttaa, arvioi ja kehittää palontutkintaa pelastuslaitoksessa.

Tason 1 palontutkinnasta vastaa päivystävä palomestari tai tilannepaikan johtajana toimiva pelastusviranomaisena. Tason 2 ja 3 palontutkinnoista vastaa palontutkintaryhmä.

Palontutkintaryhmä vastaa virka-aikana yllä pidettävän päivystävän palontutkijan tehtävästä. Näin varmistetaan palontutkinnan käynnistyminen eri tasoilla läpi vuoden. Päivystävä palontutkija toimii yhteyshenkilönä pelastuslaitoksen sisällä sekä yhteistoimintaviranomaisten suuntaan esim. poliisi. Päivystävä palontutkija seuraa Prontoa, tason 1 toteutumista ja hänelle tehdään ilmoitukset pelastuslaitoksessa P31/P20 toimesta tason 2 ja 3 kriteerit ylittävistä tapahtumista. Päivystävä palontutkija -toimintamallin myötä palvelun saatavuus ja laatu on parantunut, samoin yhteyshenkilönä toimimisesta on tullut positiivista palautetta.

Palontutkintaryhmällä on käytössä tarvittavat suojarusteet ja välineet työn laadukkaaseen ja tehokkaaseen toteutukseen sekä palontutkinta-auto, joka mahdollistaa turvallisen ja sääsuojatun työpisteen viemisen palokohteeseen. Palontutkinta-autossa voidaan käsitellä tietoja tietoturvallisesti esim. poliisin kanssa.

Vuonna 2021 palontutkintoja toteutui seuraavasti: taso 1 n. 300kpl, taso 2 18kpl ja taso 3 0kpl.

---

³ Palvelutasopäätös 2021-2025

⁴ Palvelutasopäätös 2021-2025

⁵ Valvontasuunnitelma 2021

Pelastuslaitos osallistuu pelastuslaitosten palontutkinnan asiantuntijaverkoston toimintaan.

Tulipalojen sytymisessä on saatu selville 94 % tulipaloista. Koko maan keskiarvo oli 89 %. Syttymiskohdastaan levinneissä rakennuspaloissa tehtiin tarkempi palontutkinta (tasolla II tai III) 33 % (15 kpl) tapauksista. Koko maan keskiarvo on 16 % tapauksista. Keskenäisiä tutkintoja ei ole huomioitu.⁶

Paloriski-ilmoitukset

Pelastuslaitoksilla on kehitetty kansallinen paloriski-ilmoitusmenettely, mikä on otettu käyttöön myös Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella. Menettelyllä turvataan yhdenmukainen toiminta ilmeisiin palo- ja onnettomuusriskeihin vastaamiseksi.⁷

2.1.2 Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteiden vaikutukset

Määräaikaisvalvonnan kohteissa puutteita esiintyi erityisesti laitteiden kunnossapidossa, alkusammutuskalustossa, omatoimisessa varautumisessa, uloskäytävien esteettömyydessä, merkitsemisessä ja valaisemisessa sekä pelastussuunnitelmissa ja pelastustoiminnan helpottamisessa. Vuonna 2021 puutteita kirjattiin yli 300 kohteessa, joista 70 %:ssa puutteet todettiin jälkivalvonnassa korjatuiksi.

Pientalojen paloturvallisuuden itsearviointilomakkeen palautusprosentti oli vuonna 2021 90 %. Palauttaneista 20 % ilmoitti havainneensa puutteita kiinteistössään. Palautettujen lomakkeiden perusteella eniten puutteita oli kiinteistöjen osoitmerkinnöissä, nuohouksessa, palovaroittimien määrässä ja testauksessa, turvallisessa katolle kulussa, varauloskäynneissä, sekä syttyvän materiaalin ja jäteastioiden turvallisessa sijoittelussa.

Turvallisuuskoulutusten kautta olemme jakaneet tietoisuutta pelastuslain 42 § ilmoitusvelvollisuudesta ja paloriskien tunnistamisesta esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimen kotikäyntejä tekeville, jolla on ollut vaikutusta tätä kautta tulevien ilmoitusten määrään. Myös palautteen perusteella tietoisuus tästä velvoitteesta on lisääntynyt.

Näkyvyytemme sosiaalisessa mediassa kasvoi vuonna 2021 merkittävästi ja tätä kautta kansalaisten tavoitettavuus parani.

Kaikista pelastustoimen alueella sattuneista rakennuspaloista ja rakennuspalovaaroista suoritettiin tason yksi palontutkinta. Laajempia tason kaksi palontutkintoja suoritettiin vuoden 2021 aikana 13 kappaletta. Merkittävinä tapauksina esiin nousi keväällä 2021 sattuneet HUS:n Ohkolan sairaalassa sattuneet tupakointiasemien tulipalot. Palontutkinnan havaintojen perusteella pelastuslaitos kehotti laitetoimittajaa parantamaan tupakointiasemien huolto- ja kunnossapitokäytänteitä. Kyseisen laitetoimittajan tupakointiasemia on

---

⁶ Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

⁷ Palvelutasopäätös 2021-2025

Suomessa satoja, niin vankiloissa kuin sairaaloissa. Palontutkinnan perusteella tehdyt parannukset vaikuttivat siis paloturvallisuuteen ympäri Suomen. Toinen merkittävä tutkittu tapaus sattui toukokuussa Hyvinkäällä, kun kattotulitöistä lähtenyt tulipalo tuhosi Koneen toimistorakennuksen katon. Palontutkinnan havaintojen perusteella pelastuslaitos on kehittänyt mm. omaa kohdesuunnitteluaan. Kattotulitöihin liittyvistä tulipaloista on viestitty yhteistyössä Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa Pelastustietolehdessä.

Pelastuslaitos vastaanotti vuonna 2021 ilmoituksia ilmeisestä palonvaarasta tai onnettomuusriskistä 87 kpl. Yleisin ilmoituksen syy oli suuri tavaramäärä. Vuonna 2021 tulleista ilmoituksista saatiin loppuun käsitellyksi saman vuoden aikana 77 kpl. Tämän lisäksi saatettiin loppuun 17 kpl keskeneräisiä prosesseja, joista ilmoitus oli tullut ennen vuotta 2021. Käsittelyn yhteydessä asennettiin palovaroitin 23 kohteeseen.

2.1.3 Onnettomuuksien ehkäisyn kehittämistarpeet

Palvelutuotannon resurssien turvaaminen on tärkeää toiminnan mahdollistamiseksi. Selkeitä haasteita on esimerkiksi rakentamisen asiantuntijoiden rekrytoinnissa. Tämä osaaminen on ensiarvoisen tärkeää pelastuslaitoksen valvonta- ja asiantuntijatyössä. Myös pelastustoiminnan osaajien rekrytoiminen OE:n pariin on haastavaa.

Kehittämistarpeita on selkeästi resursoinnissa toiminnan kehittämiseen ja arviointiin sekä tietoperustan vahvistamiseen. Ilman selkeää panostusta suunnitteluun sekä tiedon analysointiin ja arviointiin, resurssien tarkoituksenmukainen kohdentaminen ei täysimääräisesti tule toteutumaan.

Asiantuntijaverkostoissa tehdään paljon työtä yhdenmukaisten toimintamallien ja -periaatteiden eteen. Tehdyt työtunnit tilastoidaan verkostojen kirjanpitoon ja Etelä-Karjalan pelastuslaitos on ollut varsin aktiivinen verrattuna muihin pelastuslaitoksiin. Sinne annettu työpanos saadaan näkymään käytännön tasolla esimerkiksi valtakunnallisten sähköisten lomakkeiden ja valvontaprosessin käyttöönoton myötä. Tämä työ tulee jatkumaan niin kauan kuin se katsotaan tarpeelliseksi. Tämän verkostotoiminnan hyvänä puolena on niiden kokoonpano. Verkostojen kokoonpanot koostuvat pelastuslaitosten esimies- ja käytännön edustajista. Tällöin saadaan esille monipuolisesti työntekijöiden mielipiteet ja näkökulmat, jotka voidaan ottaa huomioon yhteistä työtä tehdessä. Tulee kuitenkin ymmärtää, että tämä työ ei tule ilmaiseksi millekään pelastuslaitokselle. Se vaatii verkostoon osallistujalta paljon aktiivisuutta ja osaamista sekä resursseja.

Päätoimisesti turvallisuusviestintää toteuttavan henkilöstön osaaminen on korkealla tasolla silloin, kun toteutetaan turvallisuuskoulutusta perinteisellä tavalla kohteessa. Etäkoulutus ei kaikilta onnistu, vaikka teknistä perehdytystäkin on pyritty antamaan pelastuslaitostasolla. Ydinongelma on näytölle puhuminen vailla vuorovaikutusta kohderyhmän kanssa. Jokainen työntekijä haluaa kehittyä omassa tehtävässään. Valitettavasti onnettomuuksien ehkäisytehtävissä Pelastusopiston resurssihaasteet toteuttaa täydennyskoulutuksia ovat jo useamman vuoden ajan vaikuttaneet osaamisen

ylläpitämiseen. Myös pitkään jatkunut kansallisen tason osaamistarpeiden määrittelyn kehittäminen on aiheuttanut epävarmuutta henkilöstössä. Samaan aikaan Pelastusopiston täydennyskoulutukset perutaan. Vaikka toteutamme sisäistä perehdytystä, tarvitaan myös ulkopuolista koulutusta sekä sen tuomaa verkostoitumista. Täydennyskoulutustarjonnassa olevia puutteita on kompensoitu osittain pelastuslaitosten Kumppanuusverkostossa tehtävällä koulutusyhteistyöllä.⁸

Turvallisuusviestinnän kehittämistarpeita on materiaalien tavoittavuuteen liittyvät haasteet. Niitä on lähdetty ratkaisemaan Itä-Suomen alueen pelastuslaitosten viestintäverkoston sekä Paloturvallisuutta taiteen, kulttuurin ja tieteen keinoin -hankkeessa (TAKUTI). AMK-opinnäytetyön tuotoksena pelastuslaitoksen henkilöstö saa lyhyitä video-opetustuokioita saavutettavien materiaalien tuottamiseen. TAKUTI-hankkeessa etsitään uusia väyliä eri kulttuuri- ja kokemustaustoista tulevien ihmisten laadukkaaseen kohtaamiseen turvallisuusviestinnällä, ja tuloksena on syntynyt ja on kehitteillä täysin uudentyyppisiä tapoja tuottaa turvallisuusviestintää esim. nonverbaalisen turvallisuusviestintämateriaalin kautta. Henkilökuntaa on osallistettu pilotointeihin. Hankekonsortiossa ovat mukana Kulttuuritila Nuijamies ja LUT-yliopisto.

Pelastuslaitoksen tiloissa korona-aikana ei ole voitu toteuttaa turvallisuusviestintää. Pelastuslaitoksen toimintavalmiudesta johtuen paloasemien vuorossa työskentelevät palomiehet eivät ole päässeet osallistumaan turvallisuuskoulutusten toteuttamiseen.

Sopimuspalokunnat ovat merkityksellinen onnettomuuksien ehkäisy- ja palveluiden tuottaja. Etelä-Karjalan alueen sopimuspalokunnat ovat osallistuneet turvallisuusviestinnän, koulutuksen sekä sosiaalisen median kautta toteutettuun viestintään aktiivisesti koronarajoitukset huomioiden. Yhteistyötä kehitetään yhteisen toimintamallin tuottamiseksi, jota koskevat käyttökokemukset kerätään pilotoimalla.

Asiantuntijatoiminta on pääosin ennakoimattomia tehtäviä, joiden laajuuteen, sisällön vaatimuksiin, ajalliseen keston tai etenemisnopeuteen ei voida itsenäisesti juurikaan vaikuttaa. Tilanne asettaa haasteen henkilöstövoimavarojen oikeaan kohdentamiseen ja osaamisen hallintaan. Muutokset riskienhallinnan vastuualueen henkilöstöresursseissa, muun muassa virkavapaiden ja henkilöstön uusiin toimiin siirtymisien takia, on osaltaan heijastunut tehtäviin ja asiakkaille annettavaan palveluun.

Vaativien asiantuntijatehtävien toteutus ei saisi olla henkilöitynyt vain yhden henkilön varaan, jolloin palvelun tuottaminen on hyvin haavoittuvainen poissaolojen ilmaantuessa.

Edellä kuvattujen haasteiden kanssa toimimiseen on kuluneen vuoden aikana löydetty edelleen kehitettävä ratkaisu lisäämällä Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella tiimimäistä toimintaa sekä rakentamisen ohjaamisen ja maankäytön tehtävissä, että kemikaali- ja ympäristöalan tehtävissä. Lisäksi

---

⁸ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvioluonnoksesta. 20.10.2022.

nämä kaksi vastuuryhmää ovat lisänneet yhteistyötä merkittävässä määrin myös keskenään.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa on tehty hyvää työtä pelastuslaitosten toimintojen yhdenmukaistamiseksi mm. yhteiset ohjeet, kemikaalipäätösten yhdenmukaistaminen ja kemikaalivalvonnan maksut. Kemikaali ATV:ssa on laitokselta toiminut yksi henkilö aktiivisesti osallistuen mm. ohjeiden ja päätösmallipohjien laatimiseen. Lisäksi toinen nimetty henkilö on ollut ahkerasti mukana ATV-kokouksissa sekä muu henkilöstö on osallistunut mielenkiinnon mukaisesti mahdollisiin etäyhteyksin pidettyihin koulutuksiin/seminaareihin. Etelä-Karjalassa on nähty järkevänä, että asiantuntijaverkostoihin osallistutaan useammalla jäsenellä, koska näin mahdollistetaan henkilöstön osaamisen laaja-alaisempi kehittäminen.

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella on panostettu koulutuksiin talon sisällä, jotta toimintatavat ja asiakkaiden käsittely yhdenmukaistuisivat. Tarvetta olisi kuitenkin edelleen lisätä pelastuslaitoksen sisäistä koulutusta, koska resurssien monipuoliseen käyttöön sisältyy myös osaamisvaatimuksia. Samalla alueella eri viranhaltijat eivät voi kohdella asiakkaita eri tavalla.

Alueen ympäristöviranomaisen kanssa yhteistyö on tiivistä ja sitä parannetaan edelleen. Kemikaalivalvonnan ja ympäristönsuojelun osalta toiminnoissa on paljon yhtymäkohtia esimerkiksi toimittaessa tärkeällä pohjavesialueella tai maatilojen yhteydessä olevien vaarallisten kemikaalien varastointia koskevissa kysymyksissä.

Palontutkinnassa käytettävän palontutkinta-auton uudistaminen on tarpeellista. Nykyinen on käytöstä poistettu ambulanssi, joka on muokattu palontutkintakäyttöön.

Neuvontapalvelu: Neuvontapalveluita tulee kehittää monimuotoisemmaksi, jotta asiakkaita kyetään palvelemaan tehokkaasti eri yhteydenottokeinoja monipuolisesti hyödyntäen siten että asiakysymykset tulevat ratkaistuksi tehokkaasti ja sujuvasti. Lisäksi neuvontapalveluun tulee lisätä asiakaskokemuksen tiedon kerääminen. Palvelun tuottamisen laadullinen kyvykyys tulee varmistaa kaikkiin eri turvallisuustilanteeseen eli normaali-, häiriö- ja poikkeusoloihin.

Valvonta:

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen hyväksytyssä palvelutasopäätöksessä mainitaan, että pelastuslain asettaman valvontavelvoitteen asianmukainen toteuttaminen edellyttää neljäntoista ja puolen (14,5) henkilötyövuoden panosta tämän hetken tilanteen perusteella. Puuttuva henkilötyövuositarve tulee saavuttaa edelleen henkilöstön sisäistä työnjakoa muuttamalla sekä päätoimisen valvontahenkilöstön määrän lisäämisellä. Tällä hetkellä laskennallisesti on noin kolmen henkilötyövuoden puute.

Osaaminen

Valvontatoimintaa on pyritty toteuttamaan osaamisperusteisesti ja maantieteellisen jaon perusteella. Toisinsanottuna valvontakohteiden jakamisessa ja toteuttamisessa on pyritty ottamaan huomioon henkilöstön

osaamistaso ja sen mukaan jakamaan jokaiselle osaamistasoon soveltuvia kohteita. Esimerkiksi palotarkastajien ja palotarkastusinsinöörien valvontakohteet ovat pääsääntöisesti haastavampia kohteita kuin palomestareiden ja paloiesimiehien kohteet. Erityiskohteet ovat pääsääntöisesti jaoteltu ja suunniteltu kolmen eri taitotason perusteella:

- OE-toiminnan kohteet
- muut päällystökohteet
- alipäällystökohteet

Joissakin tapauksissa on järkevämpää työajan käytön ja paikallistuntemuksen perusteella paikallisen pelastusviranomaisen käydä tekemässä palotarkastus lähellä olevaan helpohkoon kohteeseen, kuin osoittaa kohde kauempaa oikealla osaamistasolla olevalle pelastusviranomaiselle.

Kohteiden jakaminen osaamistason ja maantieteellisen tason perusteella on pääsääntöisesti onnistunut hyvin. Henkilöstön puolella on valvonnan näkökulmasta ollut viime vuosina paljon vaihtuvuutta eläköitymisten ja työnantajan vaihdosten sekä hanketöiden myötä. Tähän henkilöstövajaukseen on vastattu palkkaamalla sijaisia erilaisilla taustoilla. Henkilöstöä on perehdytetty pelastuslaitoksen toimesta parhaan osaamisen ja resurssien puolesta sekä pyritty hankkimaan ulkopuolista koulutusta heille. Yhdeksi haasteeksi on tunnistettu täydennyskoulutuksen heikko saatavuus (Pelastusopisto) ja siten henkilöstön optimaalinen käyttö nimikkeen mukaisten valvontakohteiden suorittamiseen on ollut hieman haastavaa. Jos peilataan henkilöstön osaamista luonnostasolla olevaan valvonnan osaamiskriteereihin, niin töitä on luvassa vielä paljon jokaisella osa-alueella.

Jos palotarkastuksen teknisen suorittamisen puolella on henkilöstöllä haasteita, tulee ottaa huomioon myös toimintaympäristön ja työnteon kulttuurin muutokset. Teknisten apuvälineiden ja ohjelmistojen muutos sekä hyvän hallinnon noudattamiseen liittyvät valvontaprosessin muutokset tulevat tuottamaan haasteita valvontatyöhön osallistuvalla pelastuslaitoksen henkilökunnalle. Päätyönään valvontaa tekeville henkilöstölle nämä tuskin ovat ongelmia, mutta harvakseltaan töitä tekeville kyllä on. Nykyään myös asiakas- ja vuorovaikutustaidot nousevat usein esiin teknisen osaamisen lisäksi. Valvontatyö mitä suuremmissa määrin on asiakaspalvelua ja ”myyntityötä”. Nämä ”pehmeät” osaamisalueet ovat vaikuttavan onnettomuuksien ehkäisytyön edellytyksiä nyt ja tulevaisuudessa.

2.1.4 Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytöiden palvelutason toteutumisesta

Pääsääntöisesti vuoden 2021 tavoitteet toteutuivat. Turvallisuuskoulutusten osalta koronapandemia rajoitti edelleen koulutustoimintaa ja koulutuksia toteutettiin etäkoulutuksina. Osalle asiakkaista etäkoulutus oli kuitenkin este koulutuksen toteuttamiselle.

Palvelutuotannon resurssien osalta suurin haaste on rakentamisen asiantuntijoiden rekrytoinnissa pelastusalalle.

Kehittämistarpeita on toiminnan tietopohjan vahvistamisessa sekä tietojärjestelmien ja tiedon hyödyntämisen sekä toimenpiteiden sisällön kehittämisessä. Myös riskiperusteisen suunnittelun kehittäminen toimenpiteiden tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi ja toiminnan vaikuttavuuden arvioimiseksi vaatisi sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla lisäresursointia.

Ohjaavat asiantuntijapalvelut:

Palvelutasopäätöksen mukaiset tehtävät on saatu hoidettua, mutta ajoittaista jonoutumista ja siitä johtuvaa viivettä on ilmennyt asiakkaiden suuntaan. Syynä tähän ovat käytettävissä olevat resurssit, erityisesti osaamisvaatimusten täyttymisen suhteen. Tehtävien hoito vaatii monipuolista ja laaja-alaista tulkintaa ja osaamista.

Neuvontapalvelu on tiivis osa pelastuslaitoksen palvelukokonaisuutta ja tällä toiminnallisuudella hallitaan ennakoimatonta palvelukysyntää. Tämä selkeyttää yksittäisten viranhaltijoiden työtä, kun tehtävien hoito ei sirpaloidu.

Turvallisuusviestintä:

Turvallisuusviestinnälle on palvelutasopäätöksessä asetettu selkeät tavoitteet. Niiden saavuttaminen on ollut haastavaa korona-pandemian aikana, kun kontakteja on jouduttu rajoittamaan, ja toteuma on jäänyt vajaaksi. Resurssimittaus vastaa pääosin ns. normaalin päivittäistekemisen tarvetta. Häiriö- ja poikkeusolojen toiminnan osalta on tunnistettu puutteet, kun palvelukysyntään tulee ennakoimattomia kysyntäpiikkejä.

Valvonta:

Valvonnan osalta palvelutasopäätöksessä on määritetty toiminnan tavoitteet, toteutus ja resurssitarve. Määritetystä henkilötyövuositarpeesta ollaan jäljessä. Erityisesti vaje näkyy laajempaa ja korkeampaa osaamista vaativissa tehtävissä. Valvonnan perustyöhön esim. asumisen valvontaan on henkilötyövuosia ja työpanosta kohdennettavissa.

Yhteenveto:

Pelastuslain mukaisen vaikuttavuustavoitteen eli parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia kaikissa turvallisuustilanteissa, myös poikkeusoloissa, saavuttaminen vaatii systemaattisia ja pitkäjänteisiä toimenpiteitä. Kansallisten suunnittelu- ja mitoituserusteiden määrittely etenkin häiriö- ja poikkeusolojen toimintaa varten on tarpeellista. Nyt toimintamalleja on jouduttu muokkaamaan lyhyellä varoajalla tilannemuuttujien, kuten koronapandemian, muuttaessa merkittävästi toimintaympäristöä.

Aluehallintoviraston arvio onnettomuuksien ehkäisyn palvelutason toteutumisesta:

Pelastuslaitoksen valvontatoimintaan on kohdennettu resursseja 9 htv (100 000 asukasta kohden). Valtakunnallisen keskiarvo on 12 htv.

Pelastuslaitoksen suunnitelmallisen valvonnan toteuma oli 86 %.

Jälkivalvontaa toteutetaan 23 % kaikista valvontatoimista, mikä kertoo, että sen toteuttamisessa on kehitettävää. Pelastuslaitos on reagoinut kehitystarpeeseen oikealla tavalla, lisäämällä henkilöstönsä koulutusta aiheesta ja valvomalla sen toteutumista.

Palontutkinta suoritetaan II- ja III- tasolla valtakunnan keskiarvoa enemmän. Palontutkintaan käytettävistä kokonaisresursseista ei ole tietoa. Palontutkintatoimintaa on kehitetty määrätietoisesti oikeaan suuntaan.

Alueen pelastustoimi toi esille haasteita onnettomuuksien ehkäisyn parissa työskentelevän henkilöstön rekrytoinnissa. Alueen pelastustoimi toi ilmi vastauksessaan kolmen henkilötyövuoden puutteen valvontatoiminnassaan.

Pelastusopiston onnettomuuksien ehkäisyn täydennyskoulustarjonnassa on ollut merkittäviä puutteita, minkä vuoksi pelastuslaitos ei ole voinut täydennyskouluttaa omaa henkilöstöään onnettomuuksien ehkäisyssä.

2.2 Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen

2.2.1 Toimintavalmiusajat

Riskiluokka 1	4
Riskiluokka 2	97
Riskiluokka 3	108
Riskiluokka 4	0

Toimintavalmiusaikoja ei ole saavutettu vuonna 2021 ensimmäisen yksikön osalta 12 riskiruudussa. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei ole saavutettu 13 riskiruudussa vuonna 2021. Vuosien 2017-2021 välisenä aikana ensimmäisen yksikön osalta ei ole saavutettu 2 ruudussa. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika saavutettiin vuosien 2017-2021 välisenä aikana kaikissa riskiruuduissa.

Viiden vuoden 2017-2021 tarkastelujaksolla kaikkia riskiruutuja koskeva 1. yksikön, pelastustoiminnan ja pelastusjoukkueen TVA mediaani on parantunut. Nopean pelastustoiminnan avun tuottamisen kyky on näiden mittareiden perusteella tulkittuna kehittynyt oikeasuuntaisesti.⁹

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan (TVA) mediaani vuonna 2021	7:57
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan (TVA) mediaani vuosina 2017-2020	7:53
Pelastustoiminnan TVA mediaani vuonna 2021	13:31
Pelastustoiminnan TVA mediaani vuosina 2017-2020	13:56
Pelastusjoukkueen TVA mediaani vuonna 2021	14:29
Pelastusjoukkueen TVA mediaani vuosina 2017-2020	15:22

2.2.2 Ulkoiset pelastussuunnitelmat

Etelä-Karjalan pelastustoimen alueella on 6 ulkoisen pelastussuunnitelman vaativaa kohdetta. Resursseja tähän on osoitettu 0,83 htv.

2.2.3 Pelastustoiminnan toteutunut palvelutaso

Päätoimisen henkilöstön määrä ja laatu

Päätoimisesti miehitettyjen paloasemien lisäksi päiväpaloasemilla valmiutta toteutettu palokuntasopimusten ja ryhmänjohtajien palvelujen turvin. Jatkossa on selkeä tarve vahvistaa pelastustoiminnan suorituskykyä lisäämällä henkilöstöä painotettuihin toimipisteisiin, joita on arvioita tällä hetkellä olevan viisi kappaletta. Ensisijaisina keinoina voi tulla kyseeseen yhteistyön tiivistäminen eksoten kanssa ja muodostaa moniammatillisia yksiköitä (ulkopuolinen selvitystyö tehty). Toisena tarkasteluna tulee huomioida myös henkilöstön lisääminen painotettuihin ja pidennettyihin työaikoihin edellä mainituilla toimipisteillä. Taustalla suorituskyvyn uudelleen mitoituksessa on varallaolon loppuminen. Molemmassa vaihtoehdoissa on kuitenkin haasteena rahoituksen

⁹ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvioluonnoksesta. 20.10.2022.

puute. Lisäksi Joutsenon paloaseman työvuorovahvuus on saatava jatkossa kasvatettua nykyisestä kahden henkilön vuorovahvuudesta neljään henkilöön. Tällä taataan myös pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteutuminen Joutsenon alueella. Päätoimisen henkilöstön lisäystarpeet pelastustoiminnan osalta lähitulevaisuuteen on yhteensä 30 htv:tä.

Päätoimisen henkilöstön kokonaismäärä pyritään pitämään vuoden 2020 tasolla. Pelastuslaitoksella tarvittava erityisosaaminen huomioidaan vapautuvien virkojen ja toimien täytössä. Pelastustoimintaan on osoitettu resursseja 90 htv/100 000 asukasta eli yhteensä 116 htv.¹⁰

Sivutoimisen sekä sopimuspalokuntaan kuuluvan henkilöstön määrä ja laatu

Sopimuspalokuntien toiminnan tukemista on jatkettava yhtä tiiviinä kuin tähänkin saakka, jotta varmistetaan pelastustoiminnan kannalta riittävä kokonaissuorituskyky huomioiden koko toiminta-alue.

Etelä-Karjalan alueella toimii 26 sopimuspalokuntaa. Hälytysosastojen henkilöstömäärä on yhteensä 639 (498 / 100 000 asukasta). Sopimuspalokunnista 18:lla on toimiva nuoriso-osasto, joissa jäseniä on yhteensä 290 (226 / 100 000 asukasta). Osalla sopimuspalokunnista on nais-, tuki- ja veteraaniosastoja. Osa sopimuspalokunnista on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen muonituksen järjestämisestä. Alueella on maantieteellisesti kattava sopimuspalokuntajärjestelmä. Sitä ylläpidetään ja kehitetään yhteistyössä palokuntien kanssa siten, että riskien ja onnettomuusuhkien arvioinnin perusteella muodostettaviin vasteisiin saadaan toimintakykyiset ja tarvittavat pelastusmuodostelmat.¹¹

Kaluston määrä ja laatu

Pelastustoiminnan osalta investointimäärärahojen suuruutta on kasvatettava, jotta pystytään uusimaan ja kierrättämään tehokkaasti raskasajoneuvokalustoa ja pienajoneuvokalustoa. Nykyisellään esimerkiksi sammutusautojen keski-ikä on yli 18-vuotta ja mikäli rahoitus pysyy samana, niin se tulee kasvamaan tulevaisuudessa.

Pelastuslaitos pystyy hankkimaan uutta raskasta ajoneuvokalustoa yhden tai kaksi autoa vuodessa. Kalustoa on lukumääräisesti riittävästi, mutta vanha kalusto nostaa huolto- ja korjauskustannuksia. Kaluston hankintavaiheen suunnittelussa on huomioitava kaupunki- ja maaseutu ympäristön erilaisuudesta muodostuva monikäyttöisyysvaatimus sekä sijoittelussa tarve kierrättää kalustoa eri paloasemilla koko käyttöiän ajan. Pelastuslaitos hankkii monikäyttöisiä säiliösammutusautoja, koska hankinta vähentää kalliin kaluston määrää, kun

---

¹⁰ Palvelutasopäätös 2021-2025.

¹¹ Palvelutasopäätös 2021-2025.

erillisiä sammutus- ja säiliöautoja ei tarvita kaikilla paloasemilla ja koska C-kortillisia kuljettajia tarvitaan vähemmän.¹²

Pelastustoiminnan osalta on saatava lähivuosina käyntiin useampien toimipisteiden uudisrakennushankkeet (Joutsenon ja Ruokolahden paloasemat), jotta henkilöstölle saadaan ensinnäkin terveysturvalliset ja toimivat tilat sekä lisäksi niillä tavoitellaan myös toimintavalmiusaikojen parantumisesta. Lisäksi on otettava huomioon Imatran alueelle toisen toimipisteen perustaminen Korvenkankaan alueelle, jolla erityisesti parannetaan Imatran toimialueen toimintavalmiusaikoja eteläisille alueille tai toisena vaihtoehtona on Imatralla uudispaloasemarakennushanke keskeisemmällä sijoituspaikalla.

Toiminnalliset suunnitelmat

Suunnitelmien laatua ja määrää kehitetään jatkuvasti. Palvelutasopäätöksessä on päätetty, että pelastustoimen alueelle on laadittu ja päivitetty pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat palvelutasopäätöskauden aikana. Lisäksi pelastuslaitoksella on laadittu ja päivitetty pelastuslain 47 §:n mukaiset suunnitelmat palvelutasopäätöskauden aikana.¹³

Johtamisen organisointi

Pelastustoiminnan johtamisen osalta pelastustoimen alueella varaudutaan keskeisten pelastusmuodostelmien (pelastusryhmä, -joukkue, -komppania ja -yhtymä) johtamiseen eri vuorokauden ja vuoden aikoina. Muodostelmien johtajilla on kyky johtaa seuraavaksi suurempaa pelastusmuodostelmaa. Tilannepaikan johtaja määräytyy pelastuslaitoksen johtamisohjeen mukaisesti. Pelastustoiminnan ja pelastusjoukkueen johtajavalmius järjestetään siten, että pelastustoimen alueella on välittömässä valmiudessa yksi päällystöviranhaltija (päivystävä palomestari). Pelastuskomppanian ja sitä suurempien muodostelmien johtamisvalmiuden varmistamiseksi järjestetään tarkoituksenmukainen päällikköpäivystys. Päällikköpäivystys voidaan järjestää yhteistyössä useamman pelastuslaitoksen kanssa. Pelastuskomppaniaa tai sitä suurempia muodostelmia käytettäessä tai muissa vaativissa tilanteissa pelastuslaitoksella on valmiudet perustaa päällikköpäivystäjän johdolla johtokeskus ja esikunta johtamistoiminnan tukemiseen kahden tunnin kuluessa ensimmäisen yksikön hälytyksestä. Pelastusmuodostelmien johtajat täyttävät johtamisohjeessa määritellyt kelpoisuusvaatimukset. Tehokasta pelastustoiminnan johtamista tukee tilannekeskus. Tilannekeskustoiminta voidaan järjestää yhteistyössä useamman pelastuslaitoksen kanssa.¹⁴

Tilannekeskus ylläpitää tilannekuvaa pelastustoiminnan tehtävistä ja valmiudesta. Tilannekeskus toimii myös osana johtokeskusta ja tukee tarvittaessa pelastustoiminnan johtamista. Ympäri vuorokautisena palveluna

---

¹² Palvelutasopäätös 2021-2025.

¹³ Palvelutasopäätös 2021-2025.

¹⁴ Palvelutasopäätös 2021-2025.

tilannekeskuksella on mahdollisuus palvella monipuolisesti alueen kuntia ja muita yhteistyötahoja erilaisissa häiriö- ja onnettomuustilanteissa. Pelastuslaitoksen johtamisvalmiutta voidaan korottaa päivystävän päällikön, pelastuspäällikön tai pelastusjohtajan päätöksellä. Palvelutasopäätöksen aikana rakennetaan alueelle uuden paloaseman yhteyteen suojattuihin tiloihin vaatimukset täyttävä pelastustoimen johtokeskus, jossa johtaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa.¹⁵

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella on tunnistettu omaehtoisesti kehittämistarpeena johtamisen organisointi, jonka osalta olisi toivottavaa että työvuorossa olisi jatkossa kaksi päällystötehtäviin kykenevää ja muodollisesti pätevää henkilöä nykyisen yhden päivystävän palomestarin toimintamallin tilalla. Kehittämisellä turvataan johtamiskyvykkyys pelastustoiminnassa.¹⁶

Pelastustoiminta kokonaisuutena

Edellisen palvelutasopäätöskauden ja voimassa olevan mukaisesti kokonaisuudessaan pelastustoiminnan palvelutaso on toteutunut suunnitellun mukaisesti.

Ympäristövahinkojen torjunnan arvioinnissa Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen torjuntavalmiuden taso tavoittelee tasoa A (59 %), mikä on minimivaatimustaso pelastuslaitoksille, joiden varautumista määrittelee päivittäisiä pelastustoiminnan tehtäviä vaativammat vahingot. Kuitenkin alueellisessa riskinarviossa on tunnistettu alusöljyriski, mikä nostaa valmiustason vaatimukset B-tasolle. Kansainväliseen suunnitelmien laadinnassa ja päivityksessä on pyritty huomioimaan SM:n asetuksessa esitetty pelastustoimen suunnitelmien rakenne.¹⁷ Kansainväliseen pelastustoimintaan alueen pelastustoimi arvioi käyttävänsä resursseja 2,65 htv. ¹⁸

---

¹⁵ Palvelutasopäätös 2021-2025.

¹⁶ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvioluonnoksesta. 20.10.2022.

¹⁷ YVT -arviointitaulukko 29.4.2022.

¹⁸ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arviointiluonnoksesta 12.10.2022.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan toteutuneesta palvelutasosta:

Toteutuneet toimintavalmiusajat eivät kaikilta osin vastaa riskinarvion perusteella asetettuja vähimmäistavoitteita ja riskiruudut, joiden toimintavalmiusajat eivät täyty ovat lisääntyneet. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan vähimmäistavoitteet eivät toteutuneet 12 ruudussa. Näistä 2 oli sellaisia, joissa tavoitteita ei saavutettu minään vuosista 2017–2021. Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan vähimmäistavoitteet eivät toteutuneet 13 ruudussa. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika saavutettiin vuosien 2017-2021 välisenä aikana kaikissa riskiruuduissa. Ruutujen määrää tarkastellen pelastustoiminnan toimintavalmius on kehittynyt huonompaan suuntaan.

Pelastustoimintaan osoitetut henkilöresurssit ovat 90 htv 100 000 asukasta kohden, mikä on valtakunnallisen vertailuarvon (78 htv) yläpuolella. Sopimuspalokuntien ja toimenpidepalkkaisten osalta Etelä-Karjalan pelastustoiminnan palvelut tukeutuvat vahvasti sopimuspalokuntatoimintaan. Resurssit ovat myös siltä osin valtakunnallisen vertailuarvon (423 htv) yläpuolella 504 henkilöllä 100 000 asukasta kohden.

Ympäristövahinkojen torjunnan kokonaisuus vaatii pelastuslaitoksella kehittämisresursseja, jotta valmius nousee tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavuttaa siltä vaaditun minimitason. Pelastuslaitos on tunnistanut riskiarviossaan alusöljyvahingon mahdollisuuden ja sen tulisi siten asettua tasolle B. Pelastuslaitoksella on olemassa suunnitelma torjuntavalmiuden kehittämiseksi.

Aluehallintoviraston arvion mukaan Etelä-Karjalan pelastustoimen alueen ulkoisen pelastussuunnitelman vaativat kohteet ovat melko tavanomaisia tuotantolaitoksia ja VAK-ratapiha (pelastuslaki 48 §). Alueen pelastustoimen on kohdentanut kokonaisuuteen 0,83 htv. Resurssit ovat alimitoitettut, mutta alueen pelastustoimi on selviytynyt lakisääteisistä velvoitteistaan.

Suunnitellut paloasemien uudisrakennushankkeet (Joutsenon ja Ruokolahden) tulevat osaltaan parantamaan toimintavalmiutta.

Päätoimisen pelastushenkilöstön arvioitu henkilöstön lisäystarve lähitulevaisuudessa on huomattava (30 htv).

Tarve johtamisvalmiuden parantamiseksi on tunnistettu. Työvuorossa olisi tulevaisuudessa tarve kahdelle päivystävälle palomestarille nykyisen yhden sijaan.

2.3 Varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutuminen

2.3.1 Uhka-arvio ja poikkeusolojen riskianalyysi

Pelastuslaitoksen ja maakunnan uhkien arviointi perustuu pitkälti kansalliseen riskiarvioon sekä alueelliseen riskiarvioon. Kansalliseen riskinarvioon perustuva alueellinen riskiarvio on päivitetty vuoden 2021 aikana yhteistyössä yhteistoimintaviranomaisten kanssa valmiuslain, turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon, yhteiskunnan turvallisuusstrategian ja pelastustoimen alueen riskien arvioinnin linjausten pohjalta.

Etelä-Karjalan alueellista riskinarviota on kehitetty ja päivitetty Etelä-Karjalan turvallisuus- ja valmiustoimikunnan EKTURVA viranomaisverkostoa hyödyntämällä. Kaikki EKTURVA-toiminnassa mukana olevat ovat päässeet vaikuttamaan alueellisen riskiarvion laadintaan. Alueellinen riskiarvio antaa perustan maakunnan uhkien arviointiin, jota jokainen hyödyntää oman valmiussuunnittelun yhteydessä. Vuoden 2021 päivitysprosessi noudattaa pitkälti alueellisen riskiarvion kehittämishankkeen tuloksena syntyneitä prosessia.

Edellä mainitut asiat on tuotu esiin palvelutasopäätöksessä sekä huomioitu pelastustoimen omassa varautumisessa.

Palvelutasopäätöksessä on otettu poikkeusolot huomioon varsinkin valmiuslain 3 §:n kohtien 1, 2 sekä 4 ja 5 kohtien toimesta. Väestönsuojeluun liittyvä organisaatio on tavoitteena selvittää uhkakuvan mukaisesti osana pelastuslaitoksen poikkeusolojen suunnittelua. Pelastustoimelle kuuluvat väestönsuojelutehtävät on määritetty ja suunniteltu osana poikkeusolojen suunnittelua ja varautumista.

Pelastuslaitos yhteensovittaa väestönsuojeluun liittyvää suunnittelua muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi poikkeusolojen tehtävissä hyödynnetään sopimuspalokuntien henkilöstöä ja henkilövaraukset ovat ajan tasalla. Pelastuslaitos hankkii perustamisvastuullaan olevien väestönsuojelumuodostelmien tarvitsemien erityisen tärkeän materiaalin. Materiaalin hankintasuunnitelma sisältyy pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaan.

Valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdan sotilaalliseen uhkaan liittyvää riskianalyysiä ei ole saatu valmiiksi. Pelastusosastolta saadun sodan ajan riskianalyysiprojektin raportin pohjalta sekä aikaisempien alueellisten selvityksien kautta on tavoitteena Ik@ros-alueen kanssa alkaa laatimaan sodan ajan riskianalyysiä yhteistyössä, huomioiden kuitenkin alueiden toimintaympäristöjen tarpeet.

Suuronnettomuuksia varten on olemassa useita erilaisia onnettomuustyyppikohtaisia suunnitelmia, jotka auttavat johtamistilanteessa sekä jotka ovat tuoneet veloitteet esimerkiksi materiaallisen varautumiseen tai harjoitteluun liittyen.

Pandemiaan liittyvät asiat on huomioitu koronapandemian suunnitelmassa, jonka ohjeistukset ovat sovellettavissa myös muihin vaaralliseksi luokiteltavan tartuntataudin tilanteisiin.

2.3.2 Jatkuvuuden hallinta

Pelastuslaitoksen jatkuvuudenhallinta on varmistettu esimerkiksi seuraavilla toimenpiteillä:

- Kalustostrategian laadinnalla (kaluston laadinta ja kaluston kierto)
- Henkilöstöä varaamalla
- Ajoneuvokalustoa varaamalla
- Yhteistoimintasopimukset eri viranomaisten ja toimijoiden kanssa
- Paloasemien varustamista varavoimakoneilla tai varavoiman syöttöpistokkeilla
- Hankkimalla pelastuslaitoksen käyttöön varavoimakoneita (kaksi isompaa siirrettävää)
- Polttoaineen huollon turvaamista, eli omat polttoainevarastot ja sopimukset
- Viestintäjärjestelmää kahdentamalla (IP-puhelimet, satelliittipuhelimet, TUVE)
- Erilaisilla johtamista tukevilla suunnitelmilla, ennen kaikkea johtamissuunnitelma, esikuntatyöskentelyohje sekä erityissuunnitelmat
- Palokuntien välillä olevilla muonitus sopimuksilla
- Tunnistamalla toimintaan liittyvät suurimmat uhkat (riskianalyysi ja uhkarviot)
- Suojavarusteiden hankinta (esimerkiksi pandemiatilanne)
- Toimintojen kahdentaminen (henkilöstön tai tilojen osalta)
- Oman kaluston huoltotoiminnan ylläpitämisellä sekä huoltosopimuksilla
- Eri toimijoihin, kuntiin ja viranomaisien suuntaan muodostettavien verkostojen avulla
- Kriisiviestinnän ennakkosuunnittelulla
- Sopimuspalokunta toimintaa tukemalla
- Vapepa yhteistyöllä
- Tilojen turvallisuuden varmistamisen kautta (tilaturvallisuus, väestönsuojat, johtamistilat)
- Materiaalisella varautumisella (palokalusto, öljyntorjunta, CBRNE, ICT, suojaimet jne.)
- Toimintoja priorisoimalla tai hajauttamalla

2.3.3 Väestönsuojelun organisaatio ja henkilöstö

Pelastuslaitoksen väestönsuojelutilanteisiin ei ole suunniteltu toistaiseksi erillistä organisaatiomallia, vaan toiminta on suunniteltu toteutettavan normaaliolojen organisaatiomallilla. Evakuointia varten olisi tarvittaessa tarkoitus perustaa evakuoinnin suunnitteluryhmä, joka toimisi pelastustoiminnan johtajan alaisuudessa.

Kuntien osalta häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa on päädytty alueellisten valmiuskeskusten perustamiseen. Tätä on harjoiteltu kuntien ja SOTE-toimialan kanssa. Valmiuskeskukset toimisivat kaikissa tilanteissa kansalaisten suoja- sekä informaation saantipaikkana. Tavoitteena on, että jokaisessa kunnassa olisi vähintään yksi alueellinen valmiuskeskus, johon tarjottaisiin palvelut häiriötilasta tai poikkeusoloista riippumatta. Näin ollen esimerkiksi sähkönsyöttö tiloihin olisi turvattu myös laajamittaisten sähkökatkojen yhteydessä.

Pelastuslaitos on tehnyt henkilövaraukset puolustusvoimilta vuoden 2021 aikana. Varaukset ovat voimassa 3-5 vuotta, riippuen onko varattu henkilö käynyt varusmiespalveluksen vai siviilipalveluksen. Varattujen henkilöiden kokonaisvahvuus on noin 360 henkilöä. Tähän lukumäärään lisätään vielä henkilöt, jotka ovat yli 60-vuotiaita, varusmiespalvelusta/kutsuntoja käymättömät miehet sekä naiset, jotka eivät ole käyneet naisten vapaaehtoista asepalvelusta. Vuoden 2022 aikana on tarkoitus vielä kartoittaa sopimuspalokuntatoiminnan lopettaneiden henkilöiden osalta, olisiko heillä kiinnostusta toimia VSS-tehtävissä poikkeusolojen aikana. Jos henkilöt ovat alle 60-vuotiaita, niin silloin heidät varattaisiin pelastuslaitoksen käyttöön.

Pelastustoimi on osoittanut resursseja varautumiseen ja väestönsuojeluun 0,79 htv/100 000 asukasta. Syksyn 2022 aikana kokonaisuuteen on tehty lisäresursointia 1 htv.¹⁹

2.3.4 Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta

Pelastuslaitos ei tietoturvaluussyistä vastaa tähän kysymykseen muuta kuin että valtakunnallisesta ohjauksesta olisi hyötyä: poikkeusolojen riskianalyysin tuottamisessa valmiuslain mukaisen väestön siirtämisen suunnittelun ohjauksessa kansallisen varaviestiverkon toteuttamisessa materiaalisessa varautumisessa.

---

¹⁹ Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arvioluonnoksesta. 20.10.2022.

Aluehallintoviraston arvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta:

Pelastuslaitoksen nykyisillä käytössä olevilla resursseilla on haasteita täyttää kaikkia pelastuslaitokselle säädettyjä tehtäviä varautumisen ja väestönsuojelun osalta siinä laajuudessa ja syvyydessä kuin olisi tarkoituksenmukaista. Varautumisen ja väestönsuojelun resurssit Etelä-Karjalan pelastustoimen alueella on alimitoitettut. Henkilöresursseja on käytettävissä 0,79 htv/100 000 asukasta. Valtakunnallinen resurssien vertailuarvo on 1,1 thv.

Aluehallintoviraston tiedossa ei ole varautumisen ja väestönsuojelun osalta puutteita.

2.4 Palvelujen saatavuuden sekä laadun arvioitu tuleva kehitys

Alueen pelastustoimen mukaan tuottavuuden kehittämismahdollisuuksia on ainakin:

1. Pelastuslaitosten välisen yhteistyön kehittäminen
2. Synergian hyödyntäminen hyvinvointialueen sisällä
3. Palvelujen prosessien tehostaminen (esim. toiminnanohjausjärjestelmän kautta)

Aluehallintoviraston arvio palvelujen saatavuuden ja laadun tulevasta kehityksestä:

Valtakunnallinen pelastajapula sekä sopimushenkilöstön henkilöstön rekrytointi tuovat haasteita palvelutuotannolle. Rekrytoinnissa on haasteita myös muiden kuin operatiivisten tehtävien osalta. Toimintaympäristön muuttuessa pelastustoimen palveluiden saatavuuden tason ylläpitäminen nykyisellä tasolla edellyttää lisäresursointia sekä toiminnan tehostamista.

Alueen pelastustoimen palvelujen tasoa kehitetään tietoon perustuen.

2.5 Investointien tarve 2023–2027

Laite- ja kalustohankintojen investointitarpeet ovat vuosittain seuraavat:

2023: 762 000 €

2024: 945 000 €

2025: 889 000 €

2026: 1 009 000 €

2027: 889 000 €

Paloasemat:

Joutsenon paloasema vuosille 2023-2025: 5,1 M €

Ruokolahden paloasema vuosille 2023-2025: 3,98 M €

Huom! Investoinnit vahvistetaan palvelutasopäätöksessä vuosille 2024-2025 vuoden 2023 aikana.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta:

Ympäristövahinkojen torjunnan valmiuden kehittäminen alueen riskejä vastaavalla tasolle edellyttää resursseja tulevina vuosina.

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan investointitarpeet ovat välttämättömiä pelastustoimen palvelutason ylläpitämiseksi riittävällä tasolla.

Alueen pelastustoimen investointikustannuksia aiheuttaa tulevina vuosina mm. ICT/TUVE-tietojärjestelmähankinnat, henkilöstökulujen kasvu, uusien paloasemien rakentaminen sekä Palosuojelurahaston ja Öljynsuojelurahaston avustusten poisjääminen.

2.6 Arviointia tukevat tiedot

2.6.1 Kustannukset

NETTOKUSTANNUKSET €	13 134 717
..... Poistojen osuus nettokustannuksista	518 000
Investointituotot yhteensä	0

Investointikulut yhteensä	580 000
NETTOINVESTOINNIT	580 000
Bruttokustannukset, € / pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius	12 744 779
Bruttokustannukset, € / tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen	1 408 480
Bruttokustannukset, € / vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	0
Bruttokustannukset, € / öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta	186 922

Pelastuslaitoksen arvio kustannusten tulevasta kehityksestä

Tunnistettuja lisäkustannustarpeita ovat leasingrahoitusvastuut, ICT/TUVE-kustannukset, paloasemien tilavuokrat, henkilöstökulujen kasvu, sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpito, palveluiden ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, yhteistoiminta-alueiden yhteiset tehtävät. Tulopuolella on Palosuojelurahaston ja Öljynsuojelurahaston avustusten poisjääminen.

2.6.2 Henkilöstö

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut)

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV	15
.....Onnettomuuksien ehkäisyn osuus ilman vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa HTV	14,75
.....Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan osuus tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisystä HTV	0,25
Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV / 100 000 as	9
Vertailuarvo: Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy koko maassa yhteensä HTV / 100 000 asukasta	12

Pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius (sis hallinto- ja tukipalvelut)

Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito) HTV	115
....Pelastustoiminnan osuus ilman öljyvahinkoja (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	114,5
.....Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan osuus (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	0,5
.....UPS-työn osuus HTV (sis. ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisen, päivittämisen, yleisötiedotteiden laatimisen ja jakelun sekä UPS-harjoitukseen kuluneen suunnittelun, itse harjoituksen ja kehittämisen)	0,83
.....Kansallisen pelastustoiminnan kehittämisen ja kv-pelastustoiminnan osuus HTV (kehittämistyötä on lähtökohtaisesti vain hankkeistettu kehittämistyö)	3,65 (2 kans. + 1,5 kv-muodostelma+ 0,15 raja-alueyhteistyö)
Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä HTV/ 100 000 as (ei sis. ensivaste tai ensihoito)	90
Vertailuarvo: Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen koko maassa yhteensä HTV/ 100 000 asukasta	78

Sivutoiminen sekä sopimuspalokuntaan kuuluva henkilöstö

Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm.	936
Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm. / 100 000 as.	739
Vertailuarvo: Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö koko maassa yhteensä, henkilöiden lukumäärä / 100 000 asukasta	423
Pelastustoiminta. Hälytysosastojen henkilöiden lkm	527
Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevien henkilöiden lkm	0

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu (sis. hallinto- ja tukipalvelut)

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV	1
Oman poikkeusoloihin varautumisen osuus koko htv:stä	0,8
Kuntien varautumisen tukemisen osuus koko htv:stä	0,2
Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV/ 100 000 as.	0,79
Vertailuarvo: Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu koko maassa yhteensä HTV / 100 000 asukasta	1,1

Pelastustoimen päätoiminen henkilöstö

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella on päätoimista henkilöstöä (ei sisällä ensivastetta ja ensihoitoa) 92 htv/100 000 asukasta.

Ensihoitopalvelun henkilöstö

Ensihoitopalvelujen henkilöstö (sisältäen ensivasteen sekä hallinto- ja tukipalvelut) on 1 htv/100 000 asukasta.

Henkilöstön sukupuolijakauma

Etelä-Karjalan pelastustoimen päätoimisista työntekijöistä (ei sisällä EVY tai ensihoito) naisten osuus on 7 %. Sopimushenkilöstön osalta (sisältää kaikkien osastojen henkilöt) naisten osuus 15 %.

2.6.3 Pelastustoiminnan seurantamittarit

Pelastustehtävät (ei sis. ensivastetehtäviä ellei erikseen mainittu)

Pelastustehtävien lukumäärä 2021	148
Pelastustehtävien lukumäärä % 2017-2021 keskiarvosta	24
Pelastustehtävät / 1000 asukasta	1,2
Kiireelliset tehtävät (A ja B) lkm	1697

Kiireettömät tehtävät (C ja D) lkm	1078
Tulipalot yhteensä lkm	356
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat yhteensä lkm.	155
Maastopalot lkm	54
Liikenneonnettomuustehtävät lkm. (sis. kaikki liikenneonnettomuusluokat)	378
Vahingontorjuntatehtävät lkm.	200
Ensivastetehtävät lkm.	645
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa sattuneet vakavat loukkaantumiset yht. (henkilöiden lkm.)	18
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa kuolleet yht. (henkilöiden lkm.)	0
Tulipalojen (pl. maastopalot) omaisuusvahingot yht. (euroa)	2464427

2.6.4 Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma

Noudatetaan vastuukunnan eli Lappeenrannan kaupungin ohjelmaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen tavoitteista ja toimintatapojen kehittämisestä. Hyvinvointialueen valmistelun yhteydessä tullaan edistämään hyvinvointialueen yhteisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelman tuottamista.

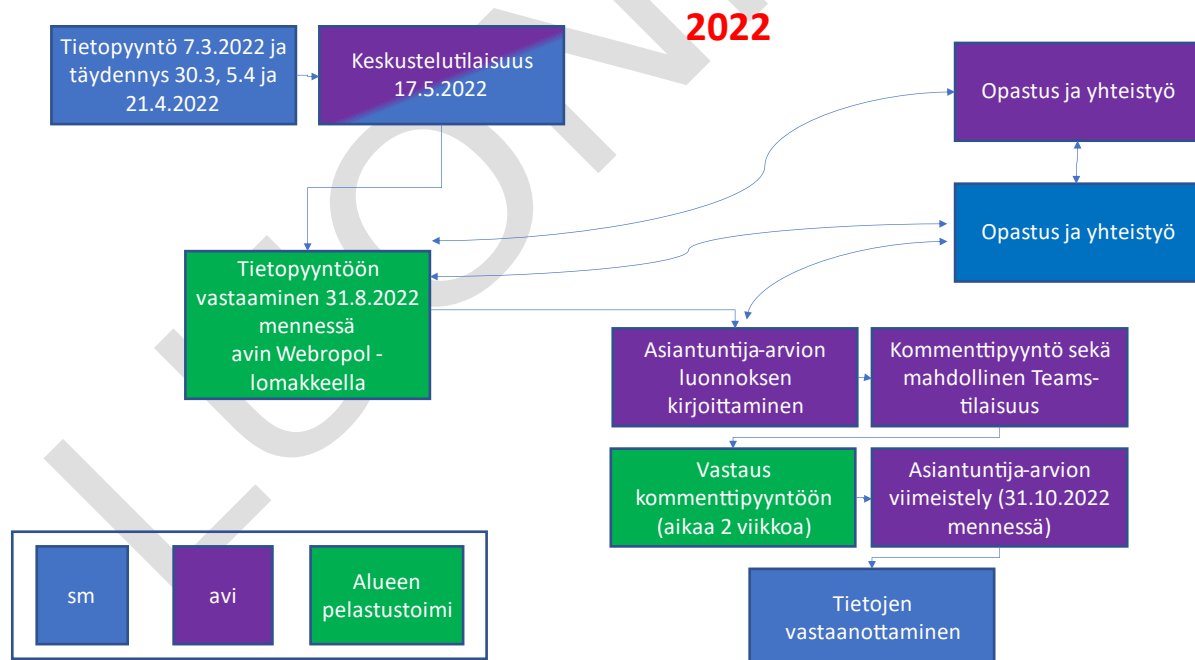
3 Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Aluehallintoviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa sisäministeriön 7.3.2022 pelastuslaitoksille antaman ja 30.3., 5.4. sekä 21.4.2022 täydennetyt tietopyynnön vastaukset. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmä Prontosta haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty aluehallintovirastojen valvontahavaintoja sekä muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Keskeisenä tietopohjana asiantuntija-arviossa on myös arvion luonnosvaiheessa alueen pelastustoimelta saadut kommentit sekä keskustelut. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi on kuvassa 1.

Kuva 1, Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Arviointi perustuu pääsääntöisesti julkisesti ja avoimesti saatavilla olevaan tietoon. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot löytyvät lähdeluettelosta. Tilastotiedot on merkitty erillisin viittein. Aluehallintovirastojen valvontahavaintoraportit ovat avoimesti saatavissa arvioinnin verkkosivuilta. Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käydyt keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

LUONNOS

4 Lähteet ja liitteet

Alueen pelastustoimen vastaus tietopyyntöön. 24.8.2022.

Pelastuslaitoksen kommentit asiantuntija-arviointiluonnoksesta 20.10.2022.

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto Pronto. Tiedot haettu 6.9.2022.

Valvontasuunnitelma 2021. Etelä-Karjalan pelastuslaitos.

Etelä-Karjalan alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2021–2025.

Ympäristövahinkojen torjunnan arviointitaulukko. 29.4.2022.

LUONNOS

Xx aluehallintovirasto

Päätoimipaikka

Vuosi

Asiantuntija-arvio 2022

Vastaaja:

-

Vastaus:

16.06.2022, 12.41 - 24.08.2022, 18.56

1. Pelastustoimen alue *

Etelä-Karjala

2. Vastaaja/ lisätietojen antaja *

Etunimi	Heidi
Sukunimi	Huuskonen
Matkapuhelin	+358403580168
Sähköposti	heidi.huuskonen@ekpelastuslaitos.fi

3. Aluehallintovirasto *

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

4. Resurssien kohdentaminen (esimerkiksi kuvaus siitä, mitä on tehty, kenelle on tarjottu palveluja, kohderyhmittäin tai toimenpiteiden mukaisesti jaoteltuna) *

Ohjaavat asiantuntijapalvelut: ☐

Ohjattu pelastustoimen asiantuntijana maankäytön suunnittelua ja rakentamista sekä toimittu kemikaali- ja ympäristöturvallisuuden tehtävissä. Tehtäviin varattu 1+1 henkilöä eli 1,59htv/100 000 asukasta. ☐

Todellinen toteuma jää kuitenkin tämän alle, koska päätoimiset viranhaltijat (2 kpl palotarkastusinsinööriä) tekevät laaja-alaisesti myös muita pelastuslaitoksen tehtäviä mm. valvontaa, esimiestehtäviä jne. ☐

Palveluita on kohdennettu pelastustoimen alueen palvelukysynnän perusteella niihin tehtäviin, joihin asiantuntemusta tarvitaan. Palvelut on toteutettu myös poikkeusoloissa (Pandemia). ☐

Vaarallisia kemikaaleja käsittelevien tai varastoitujen tuotantolaitosten (SEVESO – kohteet) ulkoisten pelastussuunnitelmien ylläpitoon on osallistuttu tarvittaessa.

Tehtäviä on yhteensä 461 kpl/vuosi jakaantuen seuraavasti: ☐

☐ Maankäytön ja rakentamisen ohjaus 295 kpl

☐ Kemikaali- ja ympäristöturvallisuus 165 kpl.

Neuvontapalvelu (sisältyy toiminnallisesti ohjaaviin asiantuntijapalveluihin) ☐

Pelastuslaitoksen virka-aikana palvelevalle neuvontapäivystäjälle tuli vuoden aikana yhteensä 1857 yhteydenottoa, joista 549 oli puheluja ja 1306 sähköpostia (kuva Neuvontapalvelujen määrä vuoden 2021 aikana). Käsiteltäviä asioita neuvontapalvelussa on keskimäärin n. 10 kpl/työpäivä. ☐

Palvelu hoidettiin osana muita työtehtäviä, eikä siihen ole erityisesti varattua resurssia kuin ennakolta tunnistettuina palvelukysynnän kuormitushuippuina esim. paloturvallisuuden itsearvioinnin aikaan. Tuolloin on esimerkiksi varattu yksi puhelinumero asiakkailta tuleviin yhteydenottoihin. ☐

Arvioiden perusteella neuvontapäivystykseen käytettävä työpanos on n. 0,5 htv = 0,4 htv/100 000 asukasta.

Kysyntä on kasvanut vuosittain, kun asiakkaiden tietämys palvelusta on lisääntynyt. ☐

Neuvontapalvelujen määrä vuoden 2021 aikana ☐

Neuvontapalveluissa on siirrytty käyttämään toiminnanohjausjärjestelmää 10/2021 alkaen. Neuvontapalvelujen

toimenpiteiden määrä pysyi melko samana edelliseen vuoteen verrattuna. Yhteydenotot kunnittain 2021 -kuvasta voidaan päätellä, että yli puolet neuvontapalvelujen yhteydenotoista tulee Lappeenrannan kaupungin alueelta ja noin 30 % yhteydenotoista Imatran kaupungista. Loput yhteydenotot jakautuvat melko tasaisesti maakunnan muiden kuntien kesken. □

□
Yhteydenotot kunnittain 2021 □

Neuvontapalvelujen olemassaolo on osa pelastuslaitoksen toimintaa. Suuri määrä koko pelastuslaitosta koskevasta asiointista tapahtuu neuvontapalvelun kautta. Neuvontapalvelun kautta voi saada ohjeita, neuvontaa ja opastusta paloturvalliseen rakentamiseen, pelastussuunnitelmien laadintaan ja muihin onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvissä kysymyksissä. Asiakirjojen vastaanotto ja niiden valvonta on keskitetty viime vuosina neuvontapalvelujen tehtäviin palvelun yhdenmukaisuuden ja oikea-aikaisuuden vahvistamiseksi. Neuvontapalveluun toimitetaan pelastuslain mukaisia sähköisiä asiakirjoja niin kansalaisilta kuin yhteistyöviranomaisiltakin. □

Neuvontapäivystäjä ottaa vastaan pelastuslaitokselle tulevat paloriski-ilmoitukset ja käynnistää ennalta suunnitellut toimenpiteet ilmoituksen pohjalta. □

Yhteydenoton aiheita neuvontapalveluissa esittävässä kuvassa voidaan päätellä asiakirjavalvonnan olevan suurin yksittäinen yhteydenoton aihe. Seuraavina toimenpiteinä ovat asiakasohjaus puhelimitse, suunnittelun ohjaus ja yleisötapahtumia koskevat kysymykset ja tehtävät. Muut asiat -kategoria kattaa muut yhteydenoton aihealueet kuvassa esitetyn lisäksi. □

Neuvontapalvelu on suunniteltu toimimaan normaaliaikoina, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Palvelun toteuttamiseksi palvelukysyntää vastaavasti on käytössä puhelinnumeroita 1-3 kpl ja sähköposti neuvonta@ekpelastuslaitos.fi. □

Yhteydenoton aiheet neuvontapalveluissa □

Palontutkinta (sisältyy toiminnallisesti ohjaavat asiantuntijapalveluihin) □

Palontutkintavelvoitteen toteuttamiseksi pelastuslaitoksella on nimetty palontutkintaryhmä, jossa toimii seitsemän (7) tuhtoyörikosten tutkintakurssin suorittanutta palontutkijaa (1+6) = 5,5kpl ns. tutkinnan johtaja -tasolla, jotka pystyvät toimimaan myös tason 3 palontutkijoina. Palontutkintaryhmä suunnittelee, ohjaa, toteuttaa, kouluttaa, arvioi ja kehittää palontutkintaa pelastuslaitoksessa. □

Tason 1 palontutkinnasta vastaa meillä päivystävä palomestari tai tilannepaikan johtajana toimiva pelastusviranomainen. Tason 2 ja 3 palontutkinnoista vastaa palontutkintaryhmä. □

Palontutkintaryhmä vastaa virka-aikana yllä pidettävän päivystävän palontutkijan tehtävästä. Näin varmistetaan palontutkinnan käynnistyminen eri tasoilla läpi vuoden. Päivystävä palontutkija toimii yhteyshenkilönä pelastuslaitoksen sisällä sekä yhteistoimintaviranomaisten suuntaan esim. poliisi. Päivystävä palontutkija seuraa Prontoa, tason 1 toteutumista ja hänelle tehdään ilmoitukset pelastuslaitoksessa P31/P20 toimesta tason 2 ja 3 kriteerit ylittävistä tapahtumista. Päivystävä palontutkija -toimintamallin myötä palvelun saatavuus ja laatu on parantunut, samoin yhteyshenkilönä toimimisesta on tullut positiivista palautetta. □

Palontutkintaryhmällä on käytössä tarvittavat suojavarusteet ja välineet työn laadukkaaseen ja tehokkaaseen toteutukseen sekä palontutkinta-auto, joka mahdollistaa turvallisen ja sääsuojatun työpisteen viemisen palokohteeseen. Palontutkinta-autossa voidaan käsitellä tietoja tietoturvallisesti esim. poliisin kanssa. □

Vuonna 2021 palontutkintoja toteutui seuraavasti: □

- taso 1 n. 300kpl
- taso 2 18kpl
- taso 3 0kpl.

Pelastuslaitos osallistuu pelastuslaitosten palontutkinnan asiantuntijaverkoston toimintaan aktiivisesti. □

Turvallisuusviestintä: □

Turvallisuusviestintätöön tehokas ja vaikuttava toteutuminen edellyttää riittävien resurssien varmistamista palvelun tuottamiseen. Palvelutasopäätöksen mukaisen turvallisuuskoulutuksen tuottamisen tarve on 6,0 henkilötyövuotta.

Nykyinen henkilöstömitoitus on 4,5 henkilötyövuotta (3,57 HTV/100 000 asukasta). Turvallisuusviestintää päätoimisesti toteuttava henkilöstö osallistuu laajasti myös muihin pelastuslaitoksen tehtäviin, kuten valvontatoimintaan ja hyvinvointialuevalmisteluun. Henkilöstöä on ollut virkavapaalla. Tarkastelujakson aikana (korona-aikana) henkilöstön käyttäminen turvallisuusviestintään on ollut vielä rajoitetumpaa pelastustoiminnan valmiuden ylläpitämiseksi (vuorojen käyttö). □

Turvallisuusviestintä eli onnettomuuksien ehkäisyyn keskittyvä viestintää toteutettiin sovelletusti turvallisuusviestintäsuunnitelman (vuosikellon) mukaisesti. Koronapandemiasta johtuvat yhteiskunnan asettamat rajoitustoimet vaikeuttivat turvallisuusviestinnän toteuttamista perinteisissä muodoissa. Esikoululaisten ja nelosluokkalaisten turvallisuuskoulutuksia ei pystytty toteuttamaan perinteisessä muodossa fyysisinä koulutuksina ja poistumisharjoituksia toteutettiin murto-osa ns. normaaliolojen tasosta. Pelastuslaitos joutui perumaan osallistumistaan isoihin yleisötapahtumiin. Myös asiakkaat peruivat runsaasti suunniteltuja koulutuksia. Turvallisuusviestinnässä toimivien henkilöstöä käytettiin myös koronatilannekeskuksen viestinnässä ja tukitoiminoissa. Turvallisuusviestinnässä painopiste siirtyi sosiaalisen median kanaviin sekä osin etäkoulutuksiin. Ryhmät olivat pieniä. Pelastuslaitos tuotti omaa turvallisuusviestintää itsenäisesti, pelastuslaitosten kumppanuusverkoston, SM:n viestinnän sekä EKTURVA-viestinnän kanssa yhdessä. Toteutuneet turvallisuusviestintäpalvelut tuotettiin lähipalveluna sekä etäkoulutuksina asiakastarpeet huomioiden joustavasti ja laadukkaasti. Määrällisesti tavoitettiin 6 % alueen väestöstä (tavoite 20 %) perinteisin menetelmin. Ryhmät olivat pienempiä koronarajoitusten takia. Turvallisuusviestintätapahtumia tilastoitiin Pronto-tilastointijärjestelmään vuoden aikana 136 kpl. □

Taulukko: Turvallisuusviestintä aihealueittain. □

Turvallisuusviestinnässä painotuttiin eri sosiaalisen median kanavien kautta tehtävään kansalaisten valistamiseen. Turvallisuuskouluttajat kehittivät koulutusmateriaalia, päivittivät kalustoa sekä toteuttivat koulutuksia Teamsin kautta. Luentoja tallennettiin ja jaettiin YouTube-kanavan kautta. □

Turvallisuuskoulutusten järjestämisessä ja kohderyhmien valinnassa seurattiin toimintaympäristön muutoksia ja valtakunnallista riski- ja onnettomuuskehitystä sekä elinkaarimallia. Erityisesti koropandemian takia ihmiset olivat enemmän kotona ja vapaa-ajan asunnoilla, joka huomioitiin myös turvallisuusviestinnän toteutuksessa. Eteläkarjalaisina kohderyhminä olivat vuonna 2021 omakotitaloissa asuvat, vapaa-ajan asukkaat, nuoret, ikäihmiset, hoitolaitosten henkilökunta ja eri järjestöjen toimihenkilöt ja jäsenet. Turvallisuusviestintää kohdennettiin vapaa-ajan viettämiseen turvallisesti harrastusten parissa sekä maalla että vesillä liikuttaessa. □
Monet valtakunnalliset kampanjat toteutettiin kokonaan tai osin virtuaalisina, kuten Päivä palo-asemalla, Nouhätä -alue- ja loppukilpailu sekä Asunnottomien yö. Kahdeksaslukkalaisille ehdittiin järjestämään Nouhätä-kampanjaan liittyvät turvallisuusluennot koko maakunnassa sekä alkusammutuskoulutukset osassa maakuntaa. Turvallisuusviestintää on toteutettu turvallisuus-viestintäsuunnitelman mukaisesti toisen asteen oppilaitoksista Saimaan ammattioppilaitoksen vaarallisten aineiden ajolupaa (ADR) suorittaville ja lähihoitajaopiskelijoille, joille on omat rääätälöidyt turvallisuuskoulutuspaketit. LUT- yliopiston opiskelijoille järjestettiin eri kursseihin liittyvää alkusammutuskoulutusta. □

Ikäihmisten ja maahanmuuttajien kanssa työskenteleville ammattilaisille ja järjestöjen edustajille järjestettiin turvallisuuskoulutusta Lappeenrannassa sekä Imatralla. Koulutuksissa hyödynnettiin KAT- eli Kotona Asumisen Turvallisuus -hankkeessa kehitettyä asumisturvallisuustestiä. Myös suoria maahanmuuttajille arjen turvallisuuteen liittyviä koulutuksia järjestettiin. Kuluvan vuoden aikana yhteistyö turvallisuuskoulutuksen osalta oppilaitosten sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa on vakiintunut. Tavoitteena on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuskulttuurin jatkuva vahvistaminen. □

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimintaan (Eksote) kanssa toteutettiin turvallisuusviestintää yhteisen suunnitelman mukaisesti. Vuonna 2021 suurimpia koulutuskohderyhmiä oli hoitolaitosten henkilökunta. KAT-toiminnassa keskityttiin kouluttamaan toimijaverkostomallin mukaisesti yhteistyökumppaneita, joilla on pääsy yksinasuvien, syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten koteihin. Kesän aikana pandemiatilanne oli väliaikaisesti helpottunut sen verran, että oli terveysturvallista osallistua järjestöjen kanssa yhteiselle kesätorikiertueelle. Pelastuslaitos oli mukana kaikkien kuntien kesätoreilla Arjen turvallisuus -teemalla. Suurista yleisötilaisuuksista toteutuivat juhannuksen ajan vesi- ja metsäpaloturvallisuuskampanja (pilotointi), Greenreality-karnevaali, Kesäkiiva Marjolassa ja Muikku ja Pottu -kalamarkkinat, joissa kaikissa pelastuslaitoksella oli omat osastot. □

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin kanssa ryhdyttiin kehittämään maakunnallisen hyvinvointityön kautta myös muuta suunnitelmallista koulutusyhteistyötä. Tavoitteena oli mm. yhteiskoulutuksien järjestäminen, mutta niiden pilottikokeilut siirtyivät toteutettavaksi vuodelle 2022. Koh-deryhmien ja toimintamuotojen valinta tarkentuu hyvinvointialueuudistusvalmistelujen edetessä. Turvallisuusviestintää aloitettiin kehittämään huomioiden yhdyspinnoissa toteutettavaa palvelutuotantoa tulevalle hyvinvointialueelle. ☐

Alkusammutus- ja AS1- alkusammutuskorttikoulutusta järjestettiin koko alueella kysynnän mukaisesti pienille kohderyhmille. ☐

Turvallisuusviestintää kehitettiin ja testattiin pitkäkestoisia häiriötilanteita varten. Turvallisuuskouluttajia osallistui Savitaipaleen valmiuskeskusharjoitusta valmistelemaan toimijoiden koulutustilaisuuden toteuttamiseen. Pandemiatilanne on siirtänyt fyysisen harjoituksen järjestämistä. Kehitimme valmiuskeskusmallia viranomaisten, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa. ☐

Sosiaalisen median (Facebook, Twitter, Instagram) avulla saavutettiin yli 800 000 kohtaamista verkossa eri kanavissa. Pelastuslaitos toteutti itsenäisesti tai oli mukana toteuttamassa muiden kanssa noin 20 videota. Pelastuslaitos oli mukana EKTURVAN viestinnän ja valtioneuvoston viestinnän yhteispilotissa. Pilotissa toteutettiin videoita ja muita kampanjoita EKTURVA-viestinnän koordinoimana. ☐

Valvonta: ☐

Valvontatehtäviin on kohdistettu 11,33 HTV työpanos, joka vastaa 9 HTV/100 000 asukasta. ☐

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi alueella tehtiin yhteensä 7 696 erilaista palotarkastusta ja muuta valvontatehtävää jakautuen seuraavasti: ☐

- Määrävälein valvottaviin ympärivuorokautisiin, opetus- ja päiväkot-, liike-, teollisuus- ja julkisiin rakennuksiin (A1-A6-kohdetyypit), suoritettiin yhteensä 581 määräaikaista palotarkastusta (toteutuminen 95 %). ☐

- Asuin- ja vapaa-ajan rakennuksiin suoritettiin 646 määräaikaista palotarkastusta. Tarkastukset kohdistuivat pääasiassa edellisen vuoden paloturvallisuuden itsearviointialueen rakennuksiin, joista ei palautettu itsearviointilomakkeita. Lisäksi pistokoeluonteisesti tarkastettiin myös kohteita, joista lomake palautettiin (toteutuminen 80 %) ☐

- Asuinrakennusten ja vapaa-ajanrakennusten paloturvallisuuden itsearviointilomakkeita käsiteltiin yhteensä 5145 kpl, joka on 78 % lähetetyistä lomakkeista. ☐

- Muita epäsäännöllisiä valvontakäyntejä toteutui yhteensä 353 kpl (pitää sisällään jälki-, erityiset -, ylimääräiset-, yleisötilaisuuksien palotarkastukset ja muut palotarkastukset). ☐

- Asiakirjavalvontaa suoritettiin yhteensä 806 kpl (pitää sisällään seuraavien asiakirjojen käsittelyn: palotarkastuskohteiden – ja yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmat, poistumisturvallisuusselvitykset, paloteknisten laitteiden tarkastuspöytäkirjat ja muun asiakirjavalvonnan). ☐

- Kemikaalilainsäädännön mukaisia valvontatehtäviä oli yhteensä 165 kpl. ☐

Vahvistetun valvontaohjeen / -suunnitelman mukaiset valvontatehtävät toteutuivat 86 %:sti (tavoite 100 %). ☐

Paloturvallisuuden itsearviointi ☐

Paloturvallisuuden itsearvioinnin palautusprosentti 78 % ylitti pelastuslaitoksen tavoitteet (tavoite 75 %). Pientalojen itsearvioinnin yhteydessä postin palauttamia kirjeitä tuli pelastuslaitokselle takaisin 435 kappaletta. Tämä johtuu siitä, että kohteessa ei ole postilaatikkoa. Oletettavasti nämä ovat sellaisia kohteita, joissa asuinrakennus on enää vapaa-ajan käytössä tai ne ovat muuten tyhjiillään/hylättyjä. Edellä mainittu määrä vaikuttaa itsearvioinnin palautusprosenttiin sekä myös seuraavan vuoden valvontatehtäviin. Mikäli postin palauttama kirjemäärä vähennetään lähetyssaldosta, niin tällöin paloturvallisuuden itsearviointien määrä nousee 83 %:iin. ☐

Vuonna 2021 pelastuslaitos aloitti käyttämään postituspalvelua paloturvallisuuden itsearvioinnin toteuttamisessa. Postituspalvelu tarjoaa itsearvioinnin tekijälle sähköisen palautusmahdollisuuden paperisen lomakkeen lisäksi. Noin 38 % kaikista itsearvioinnin palauttajista oli käyttänyt sähköistä lomaketta. Postituspalvelun toimittama koontitaulukko palautuneista lomakkeista helpottaa asianhallintaa pelastuslaitoksen puolella ja tiedot saadaan vietyä sähköisesti pelastuslaitoksen valvontarekisteriin helpommin. Pientalon itsearviointikohteisiin tehtiin syksyllä muistutuskierron, joka paransi hieman palautusmäärää. Itsearviointia on täydennetty riskiperusteisilla valvontakäynneillä tai muulla asiakkaan kontaktoimisella. ☐

☐
Pelastuslaitoksella on käytössä itsearviointiin suunnattu puhelinalue, johon tuli asiakkailta kuluneen vuoden aikana puheluita 318 ja sähköposteja 49 kappaletta. Paloturvallisuuden itsearviointi toteutettiin vapaa-ajan

rakennuksiin toukokuusta 2021 alkaen ja asuinrakennuksiin syyskuusta 2021 alkaen. Suurin määrä pelastuslaitokselle tulleita yhteydenottoja koski vapaa-ajanasuntojen omistussuhteiden vaihdoksia ja lomakkeen palauttamiseen liittyviä tiedusteluja (kuva Paloturvallisuuden itsearviointiaiheet vapaa-ajan rakennukset).

Paloturvallisuuden itsearviointiaiheet vapaa-ajan rakennukset

Pelastuslaitoksen valvontarekisterissä olevat tiedot eivät täysin pidä paikkaansa rakennuksien omistussuhteissa ja tämä aiheuttaa kyselyjä sekä lisätyötä pelastuslaitokselle rekisterien ylläpitämiseen. Asuinrakennusten osalta yhteydenotot koskivat suurimmalta osaltaan lomakkeen palautusta (kuva Paloturvallisuuden itsearviointiaiheet asuinrakennukset).

Paloturvallisuuden itsearviointiaiheet asuinrakennukset

Seuraavasta kuvasta voidaan päätellä paloturvallisuuden itsearvioinnin aloittaminen ja selkeä palvelutarve kiinteistön omistajille:

Paloturvallisuuden itsearvioinnin yhteydenotot kuukausittain

Luumäki ja Lappeenranta nousivat yhteydenottomääriltään suurimmiksi kunniksi (kuva Paloturvallisuuden itsearvioinnin yhteydenotot kunnittain). Luumäen suuri yhteydenottomäärä johtunee tavallista suuremmasta valvottavien vapaa-ajan asuntojen määrästä. Tämä määrä nostikin paloturvallisuuden itsearviointimäärän edellisvuosia suuremmaksi.

Paloturvallisuuden itsearvioinnin yhteydenotot kunnittain

Havainnot paloturvallisuuden itsearvioinnista 2021

Itsearviointia suoritettiin vuonna 2021 yhteensä yli 6600 kiinteistöön koko Etelä-Karjalan alueella. Näistä lähetetyistä itsearviointilomakkeista palautui 4985 kappaletta pelastuslaitokselle. Itsearviointia suoritettiin pientaloihin, vapaa-ajan asuntoihin sekä kerros- ja rivitaloihin.

Puutteellisten kohteiden määrä suhteutettuna kaikkiin palautuneisiin:

	kaikki puutteelliset	kaikki palautuneet	suh-teutettu
Pientalot	529	222	2/23,
Vapaa-ajan asunnot	7051	250	6/28,
Kerrostalot	1209	197	16,
Rivitalot	40	37	1/56,

Määrällisesti eniten lomakkeita lähti ja palautui pientaloista ja vapaa-ajan asunnoista. Tämä näkyy puutteellisten kiinteistöjen määrässä, myös kun suhteutetaan puutteelliset palautuneisiin. Lisäksi suurempi lähetysmäärä mahdollistaa myös suuremman määrän sellaisia kiinteistöjä, joissa kaikki on kunnossa.

Kaikkien kiinteistömuotojen puutteellisten kohteiden määrä suhteutettuna kaikkiin palautuneisiin

	kaikki puutteelliset	kaikki palautuneet	suh-teutettu
Imatra	136	53	4/21,
Lappeenranta	401	140	0/33,
Lemi	74	24	2/30,
Luumäki	360	126	3/28,
Parikkala	80	53	2/26,
Rautjärvi	74	32	1/26,
Ruokolahti	1074	477	2/22,
Savitaipale	64	8	2/24,
Taipalsaari	98	9	3/39/28,

Puutteita oli jokaisessa kunnassa suhteellisen tasaisesti. Hieman nousua näkyy Lappeenrannan, Lemmin, Taipalsaaren sekä Luumäen kunnissa. Tarkemmin kuntakohtaisia puutteita on havainnoitu alempana.

Pientalot

Kohteita, joissa vähintään yksi puute oli 529 kpl, eli 23,8 prosentissa palautuneista pientaloista oli puutteita.

Puutteet eriteltyinä:

Palovaroittimet	77
Palovaroittimen testaus	55
Sähkölaitteiden turvallisuus	12
Saunan turvallisuus	15
Rakennuksesta poistuminen	71
Varatieikkunat	102
Kattolaitteet	85
Nuohous	92
Tulisijan etäisyydet	14
Palavat nesteet ja kaasut	10
Öljysäiliöt pohjavesialueilla	19
Jäteastioiden sijoitus	44
Helposti syttyvä materiaali ulkona	23
Kiinteistön osoitenumero	240
Kattilahuoneen osastointi	27

Puutteet kunnittain suhteutettuna palautuneiden määrään

	palautuneet puutteelliset	kaikki palautuneet	suhteutettu
Imatra	127	812	20,
Lappeenranta	2009	743	26,
Lemi	16	266	24,
Luumäki	55	516	25,
Parikkala	16	571	22,
Rautjärvi	15	852	28,
Ruokolahti	39	5211	18,
Savitaipale	30	7132	22,
Taipalsaari	31	1119	26,

Napataan muutama puute erilliseen käsittelyyn kunnittain. Nämä ovat sellaisia, jotka pitäisi löytyä ja tehdä joka kiinteistössä, ja jotka vaikuttavat turvallisuuteen ja avun saamiseen oikea-aikaisesti. Suhteutettu prosentti on laskettu tiettyjen puutteiden osuus kaikista ilmoitetuista puutteista kunnittain. Jos tietyt puutteet olisi suhteutettu kaikkiin palautuneisiin lomakkeisiin per kunta, suhteutetut prosentit olisivat olleet niin pieniä, ettei niiden tutkiskelu olisi ollut mielekäästä.

Palovaroittimet

Puutteita palovaroitinten määrässä ja oikein sijoittelussa oli 77 kiinteistössä. Huomioitavaa on, että näistä 13 kiinteistöä oli asumattomia tai tyhjiillään.

Määrällisesti eniten puutteita palovaroittimissa oli Lappeenrannassa. Kuitenkin kun suhteutetaan määrät kaikkiin muihin puutteisiin kunnittain, huomataan että Lemillä ja Luumäellä oli suhteessa lähes saman verran puutteita palovaroittimissa. Lisätietoihin kirjattujen selvitysten mukaan usein puuttui tarpeellinen määrä varoittimia kiinteistön kokoon nähden. Osalla varoittimia oli tarpeeksi, mutta niiden sijoittelu ei ollut asianmukaista, tai palovaroittimet eivät olleet katossa lainkaan.

puutteita palovaroitinten sijoittelussa kaikki puutteet yhteensä suhteutettu

Imatra	8	3127	6,
Lappeenranta	37	5200	18,
Lemi	3	816	18,
Luumäki	10	255	18,
Parikkala	2	516	12,
Rautjärvi	2	315	13,
Ruokolahti	6	439	15,
Savitaipale	5	730	16,
Taipalsaari	4	931	12,

Palovarointimien testaus

Puutteita palovarointien säännöllisessä testauksessa oli 55 kiinteistössä, joista 12 oli asumattomia tai tyhjiä. Määrällisesti eniten puutteita oli taas Lappeenrannassa, mutta suhteutettuna isoimmat puutteet löytyvät Ruokolahdelta ja Luumäeltä.

Lisätietojen perusteella monen mukaan palovarointien testaus unohtuu usein. Lisätiedoista selviää myös, että on kiinteistöjä, jotka ovat asumiskäytön sijaan vapaa-ajan käytössä, joka varmasti vaikuttaa palovarointien sijoittamiseen ja testaukseen, koska kiinteistössä ei vietetä aikaa jatkuvasti. Tällöin kuukausittain tapahtuva testaus ei edes ole mahdollista.

puutteita palovarointien testauksessa kaikki puutteet yhteensä suhteutettu

Imatra	7	5	127	5,
Lappeenranta	160	200	8,	
Lemi	1	3	16	6,
Luumäki	12	85	5	21,
Parikkala	1	3	16	6,
Rautjärvi	4	71	5	26,
Ruokolahti	5	8	39	12,
Savitaipale	5	7	30	16,
Taipalsaari	4	9	31	12,

Kiinteistöjen osoitenumerointi

Kiinteistöjen osoitenumeroinnin näkyvyydessä oli selvästi eniten puutteita kaikista kohdista. Osaltaan asiaa selittää se, että asukkaat voivat lomakkeen ja oppaan perusteella saada käsityksen, että kaikkien osoitenumeroitten tulee olla valaistuja. Kunnissa, joissa yli puolet puutteista koskivat kiinteistönumeroitua, valvonta-alue oli taajama-alueen ulkopuolella. Osoitenumeron valaisun epäselvyys voi osittain selittää asiaa, kun tienvarressa olevat kyltit harvoin ovat valaistuja tai mahdollista valaista, mutta herättää myös huolta siitä, onko harva-asutusalueella kiinteistöjen numerointi vajavaista? Taajamissa voi hieman päätellä kiinteistöjen numeroita verrattaessa niitä viereisiin kiinteistönumeroihin, taajaman ulkopuolella tämä vaikeutuu.

puutteita kiinteistönumeroinnissa kaikki puutteet yhteensä suhteutettu

Imatra	59	5127	46,
Lappeenranta	840	200	42,
Lemi	4	016	25,
Luumäki	26	355	47,
Parikkala	6	516	37,
Rautjärvi	9	015	60,
Ruokolahti	22	439	56,
Savitaipale	11	730	36,
Taipalsaari	19	331	61,

Nuohous

Katsotaan myös nuohouksen puutteet kunnittain. On huomioitava, ettei kaikissa kiinteistöissä nuohoukselle ole tarvetta. Osa on jo laittanut raksin 'ei koske rakennusta', mutta voi olla, että osa, joilla tulisijaa ei ole, on merkannut asian olevan 'kunnossa'. Nuohouksessa oli suhteellisen tasaisesti puutteita joka kunnassa, kun suhteutetaan kaikkiin puutteisiin kunnassa. Moni oli kirjannut lisätietoihin tilanneensa nuohoojan saman tien, ja että asia hoidetaan ensi tilassa kuntoon. Useat olivat myös merkanneet kohdan korjattavaksi, vaikka lisätiedoissa selventivät, että nuohooja käy vuosittain mutta vasta syksymmällä, eli tämän vuoden nuohous oli vielä hoitamatta, kuitenkin tulossa.

puutteita nuohouksessa kaikki puutteet yhteensä suhteutettu

Imatra	16	6127	12,
Lappeenranta	380	200	19,
Lemi	3	816	18,
Luumäki	9	455	16,
Parikkala	3	816	18,
Rautjärvi	3	015	20,
Ruokolahti	8	539	20,
Savitaipale	5	730	16,
Taipalsaari	7	631	22,

Vapaa-ajan asunnot

Kohteita, joissa esiintyi vähintään yksi puute, oli 705 kpl, eli 28,1 prosentissa vapaa-ajan asunnoista oli puutteita.

Puutteet eriteltyinä:

Palovaroittimet	76
Palovaroittimen testaus	78
Sähkölaitteiden turvallisuus	12
Saunan turvallisuus	9
Rakennuksesta poistuminen	59
Varatieikkunat	86
Kattolaitteet	141
Nuohous	174
Tulisijan etäisyydet	15
Palavat nesteet ja kaasut	10
Öljysäiliöt pohjavesialueilla	3
Jäteastioiden sijoitus	18
Helposti syttyvä materiaali ulkona	30
Kiinteistön osoitenumero	421
Kattilahuoneen osastointi	6

Vapaa-ajan asunnoissa puutteet jakautuvat samantyyppisesti kuin pientaloissakin, eniten puutteita esiintyi kiinteistönumeroissa, sekä nuohouksessa ja kattolaitteissa. Palovaroittimien puutteet olivat myös lähes samalla tasolla.

Puutteet kunnittain suhteutettuna palautuneiden määrään:

	kaikki puutteelliset	kaikki palautuneet	suhteutettu
Imatra	0	0	10,
Lappeenranta	52	4 213	24,
Lemi	58	0176	33,
Luumäki	304	104	6 29,
Parikkala	64	7231	27,
Rautjärvi	59	8229	25,
Ruokolahti	68	7 265	25,
Savitaipale	34	0 126	27,
Taipalsaari	66	1 219	30,

Kunnittain puutteet ovat jakautuneet suhteellisen tasaisesti, lukuun ottamatta Imatraa, jonne lähetettiin vain yksi lomake, joka palautui kaikki kunnossa -merkinnöillä.

Pureudutaan tarkemmin samoihin puutteisiin kuin pientaloissa, eli palovaroittimiin ja niiden testaukseen, nuohoukseen ja kiinteistön osoitenumerointiin.

Palovaroittimet

Palovaroittimissa ja niiden sijoittelussa oli vaihtelevasti puutteita. Niitä ei ole ehkä koettu tarpeellisiksi mökeillä, joissa yövytään satunnaisesti, ja jotka ovat talvet tyhjiään. Yhteydenottojen perusteella monet kiinteistöistä ovat pieniä, ja tuvassa on mahdollisesti tulisija, ja asiakkaat ovat kokeneet palovaroittimen ja tulisijan hankalaksi yhdistelmäksi pienessä tilassa.

puutteita palovaroittinten sijoittelussa kaikki puutteet yhteensä suhteutettu

Imatra	0	0	0
Lappeenranta	11	2 5 2	21,
Lemi	6	35 8	10,
Luumäki	32	5304	10,
Parikkala	3	7 6 4	4,
Rautjärvi	3	1 5 9	5,

Ruokolahti	12	6	6	8	17,
Savitaipale	5	7	3	4	14,
Taipalsaari	4	1	6	6	16,

□

Palovaroitinten testaus □

Useissa kiinteistöissä, joissa palovaroitinten testauksessa oli puutteita, lisätietokenttään oli kirjoitettu, että kiinteistö on asumaton, tyhjiillään tai purkukuntoinen. Niissä kohteissa, joissa ei ollut tällaista selvitystä, palovaroittimen testaus on otettu tehtäväksi, kun seuraavan kerran kiinteistölle mennään, ja osa hankkii palovaroittimet koska niitä ei ole ollut laisinkaan. □

Vapaa-ajan asunnoissa palovaroitinten testaus voi unohtua helpommin kuin asuinkiinteistöissä, koska kiinteistö ei välttämättä ole käytössä kaikkina vuodenaikoina, ja aikaa vietetään kiinteistössä enemmän sesonkiluontoisesti kuin pitkäaikaisesti. □

puutteita palovaroitinten testauksessa kaikki puutteet yhteensä □suhteutettu

Imatra	0	0	0	0	□
Lappeenranta	7	5	5	2	13,
Lemi	4	9	5	8	16,
Luumäki	29	5	3	4	19,
Parikkala	7	9	6	4	10,
Rautjärvi	4	8	5	9	16,
Ruokolahti	16	5	6	8	23,
Savitaipale	5	7	3	4	14,
Taipalsaari	6	1	6	6	19,

□

Nuohous □

Nuohouksessa on tasaisesti puutteita ympäri maakunnan. Lisätietojen perusteella monet ovat tilanneet nuohoojan tulevaksi kesäksi käymään. Ensimmäiset lomakkeet olivat asiakkailta toukokuun alussa, jonka voidaan katsoa olevan hyvä aika tavoittaa vapaa-ajan asuntojen omistajat niin, että korjaustarpeet ovat tuoreena mielessä, kun lähdetään mökille kesällä. □

Monet pohtivat nuohouksen tarpeellisuutta niin yhteydenotoissa kuin lisätietokentässä, kun käyttävät tulisijaa vain kerran tai pari vuodessa. Tämä voi olla osasy syy korkeisiin määriin puutteita nuohouksessa. Myös monen kiinteistön sijainti saarella on aiheuttanut puutteita nuohouksessa asiakkaiden vastausten mukaan, nuohoojaa on vaikeampi saada tulemaan venematkan päähän. □

puutteita nuohouksessa kaikki puutteet yhteensä □suhteutettu

Imatra	0	0	0	0	□
Lappeenranta	12	1	5	2	23,
Lemi	11	0	5	8	19,
Luumäki	83	3	3	4	27,
Parikkala	14	9	6	4	21,
Rautjärvi	12	3	5	9	20,
Ruokolahti	15	1	6	8	22,
Savitaipale	10	4	3	4	29,
Taipalsaari	17	8	6	6	25,

□

Kiinteistön osoitenumerointi □

Lähes kaikissa kunnissa yli puolet puutteista koski kiinteistöjen osoitenumeroita. Syitä pohdittaessa yksi voi olla, että usein vapaa-ajan asunnolle ei tule postia, ja tämän vuoksi osoitenumeroa ei ole koettu tarpeellisenä. Kuitenkin pelastustoimen ja ensihoidon perille löytämisessä osoitenumerointi on olennainen, varsinkin kun vapaa-ajan asunnot yleensä sijaitsevat syrjemmässä ja mahdollisesti kauempana tiestä. □

Kiinteistön osoitenumeroitien suureen määrään korjattavia vaikuttaa varmasti myös se, että useat kiinteistöt vuoden 2021 valvonnassa sijaitsivat saarella. Tällöin kiinteistölle on hankala sijoittaa numerointia asianmukaisesti, ja osalla kiinteistöistä ei ole edes osoitenumeroa. □

Lisätietokentän perusteella monet ovat ottaneet asian hoitoon, ja lisäävät kiinteistön osoitenumeroinnin näkyvälle paikalle. □

puutteita kiinteistönumeroinnissa kaikki puutteet yhteensä □suhteutettu

Imatra	0	0	0	59,
Lappeenranta	31	6	5	2
Lemi	38	55	8	65,
Luumäki	181	53	04	59,
Parikkala	30	96	4	46,
Rautjärvi	40	85	9	67,
Ruokolahti	32	1	6	8
Savitaipale	22	7	3	4
Taipalsaari	47	2	6	6

Kerrostalot ja rivitalot

Tutustutaan kerrostalojen ja rivitalojen vastauksiin rinnakkain. Taloyhtiöitä koskevat monet samat asiat riippumatta siitä, onko kiinteistö kerros- vai rivitalo.

Kerrostaloikohteita, joissa esiintyi vähintään yksi puute, oli 120 kpl, eli 60,9 prosentissa palautuneista kerrostalojen itsearviointeista oli puutteita. Huomioitavaa on, että vuonna 2021 kerrostaloyhtiöitä valvottiin vain Lappeenrannassa ja Imatralla. Muissa kunnissa valvonta-alueella ei ollut lainkaan kerrostaloja.

Rivitaloikohteita, joissa oli vähintään yksi puute, oli 40 kpl, eli 56,3 prosentissa palautuneista rivitalojen itsearviointeista oli puutteita. Rivitaloyhtiöitä oli valvonnassa vuonna 2021 Imatralla, Lappeenrannasta, Luumäeltä, Parikkalasta, Ruokolahdelta ja Taipalsaareltä. Lemillä, Rautjärvellä ja Savitaipaleella valvonta-alueelle ei osunut lainkaan rivitaloja. Parikkalassa oli valvonnassa kaksi taloyhtiötä, mutta kummastakaan ei palautunut lomaketta.

Kerros- ja rivitalojen puutteet eriteltyinä (kerrostalot vasemmalla, rivitalot oikealla):

Pelastussuunnitelma	29	Pelastussuunnitelma	9
Vastuu palovaroittimista	9	Vastuu palovaroittimista	18
Osaaminen onnettomuustilanteissa	18	Osaaminen onnettomuustilanteissa	11
Alkusammutuskalusto	11	Alkusammutuskalusto	4
Kiinteistön osoitenumerointi	4	Kiinteistön osoitenumerointi	17
Opastetaulu	17	Opastetaulu	57
Veden pääsulun, sähköpääkeskuksen ja väestönsuojan opastus	57	Veden pääsulun, sähköpääkeskuksen ja väestönsuojan opastus	14
Pelastustie	11	Pelastustie	9
Porraskäytävien tavarat	9	Väestönsuojan tarkastukset	7
Savunpoisto	7	Autosuoja	74
Väestönsuojan tarkastukset	74	Jäteastia	5
Autosuojat	6	Ullakkotilaan kulku	6
Jäteastiat	5	Väestönsuojan tarkastukset	5
Ilmanvaihto	15	Talotietikka	15
Ulkoiluvälinevarastot	4	Ulkoiluvälinevarasto	4
Irtaimistovarastoissa palavia nesteitä tai kaasuja	1	Irtaimistovarastoissa palavia nesteitä tai kaasuja	1
Yhteiset saunatilat	1	Yhteiset saunatilat	1
Teknisten tilojen palokuorma	26	Teknisten tilojen palokuorma	26
Lämmityskattilan nuohous	0	Lämmityskattilan nuohous	0
Kattilahuoneen palo-osastointi	5	Kattilahuoneen palo-osastointi	5
Öljysäiliön tarkastus	0	Öljysäiliön tarkastus	0
Tulisijojen nuohous	1	Tulisijojen nuohous	1

Kerrostalojen puutteet kunnittain suhteutettuna palautuneiden määrään:

palautuneet puutteelliset	kaikki palautuneet suhteutettu
Imatra	6
Lappeenranta	1146

Rivitalojen puutteet kunnittain suhteutettuna palautuneiden määrään:

palautuneet puutteelliset	kaikki palautuneet suhteutettu
Imatra	3
Lappeenranta	35
Luumäki	1

Parikkala 0 0 0 0,
Ruokolahti 0 0 1 0,
Taipalsaari 1 0 1 100,

□

Tutkitaan seuraavaksi tarkemmin rivitaloista vain Imatran ja Lappeenrannan palautuneet lomakkeet puutteineen, koska muissa kunnissa määrät ovat turhan pieniä tarkempaan tutkiskeluun. □

□

Otetaan tarkempaan käsittelyyn puutteet pelastussuunnitelmissa, opasteissa, väestönsuojan tarkastuksissa ja teknisten tilojen palokuormassa. □

Pelastussuunnitelmat □

Puutteita pelastussuunnitelmissa löytyi jonkin verran. Useilla taloyhtiöillä pelastussuunnitelma oli, mutta sitä ei ollut päivitetty asianmukaisesti. Osassa pelastussuunnitelma puuttui kokonaan. Lisätietoja -kenttään useat olivat selventäneet, että pelastussuunnitelma on päivityksessä tai tullaan päivittämään lähiaikoina. □

Pelastussuunnitelmat tulisi päivittää vuosittain tai useammin tarpeen mukaan, mutta esimerkiksi joillakin taloyhtiöillä pelastussuunnitelma oli päivitetty viimeksi vuonna 2014. Pelastussuunnitelmien ajan tasalla pitäminen ja asukkailla tiedottaminen ovat tärkeitä asukkaiden onnettomuustilanteissa osaamisen kannalta. Kun asukkailla on tieto toimintatavoista onnettomuustilanteissa koskien niin henkilö- kuin materiaalivahinkoja, oikea-aikainen toiminta on avainasemassa vahinkojen minimoimiseksi. □

Pelastuslaitoksen sisällä voisi pohtia tapoja, joilla taloyhtiöitä saisi muistutettua vastuistaan, esimerkiksi postauksilla sosiaaliseen mediaan. Näin voitaisiin herätellä taloyhtiöitä useammin kuin vain paloturvallisuuden itsearviointien yhteydessä 10 vuoden välein. Suurimmalta osin vastausten mukaan pelastussuunnitelmat olivat kunnossa taloyhtiöissä, niin kerros- kuin rivitaloissa. □

□

Kerrostalot: □

puutteita pelastussuunnitelmissa kaikki puutteellisesti suhteutettu
Imatra 1 7 6 16,
Lappeenranta 28 6 11 4 24,

□

Rivitalot: □

puutteita pelastussuunnitelmissa kaikki puutteellisesti suhteutettu
Imatra 1 3 3 33,
Lappeenranta 17 6 3 5 48,

□

Veden pääsulun, sähköpääkeskuksen ja väestönsuojan opasteet □

Pelastustoiminnan opasteissa löytyi suhteellisesti paljon puutteita, kun verrataan kaikkiin puutteellisiin palautettuihin lomakkeisiin. Veden pääsulun ja sähköpääkeskuksen sijaintien tietäminen helpottaa pelastustoimea löytämään tarvittavat tekniset tilat onnettomuustilanteessa, mutta ne auttavat myös taloyhtiön asukkaita toimimaan. Esimerkiksi putkirikon sattuessa veden pääsulun sijainnin tietäminen ja näin veden tulon aikainen katkaiseminen voi vähentää vesivahinkoja kiinteistössä. Erityisesti kerrostaloissa on voinut olla tilanne, jossa sähköpääkeskus on merkitty vain sen oveen, mutta keskukseen ei ole opastettu ulkoa saakka. □

□

Kerrostalot: □

puutteita opasteissa kaikki puutteellisesti suhteutettu
Imatra 3 0 6 50,
Lappeenranta 54 4 11 4 47,

□

Rivitalot: □

puutteita opasteissa kaikki puutteellisesti suhteutettu
Imatra 1 3 3 33,
Lappeenranta 11 4 3 5 31,

□

Väestönsuojan tarkastus □

Tarkastellaan väestönsuojia vain kerrostaloista, koska valvonnassa olleissa rivitaloissa ei väestönsuojia ollut vastausten perusteella kuin yhdessä kiinteistössä. □

Väestönsuojan tarkastukset ovat olleet asia, johon taloyhtiöt eivät ole välttämättä kiinnittäneet paljoa huomiota ja

varoja. Lomakkeet on lähetetty asiakkaille syksyllä 2021, ja otettu vastaan vuoden loppuun mennessä, joten nykyinen Ukrainan tilanne ei ole vaikuttanut näihin vastauksiin. Yli puolet Lappeenrannan valvonnassa olleista kerrostaloyhtiöistä ilmoitti, että väestönsuojien tarkastuksessa on puutteita. Tähän varmasti vaikuttaa se, että tiiveyskoe ohjeistetaan tehtäväksi 10 vuoden välein. Tämä on sen verran harvoin, että se ehtii unohtua, ja vastuuhenkilöt vaihtua monesti, jolloin tieto tarkastuksen tarpeesta ei välttämättä siirry eteenpäin. Lisätietokentän mukaan monet, joilla puutteita oli, ovat ottaneet yhteyttä tarkastuksia tekeviin yrityksiin, ja järjestävät tarkastuksen heti kun mahdollista.

puutteita väestönsuojissa kaikki puutteellisesti suhteutettu

Imatra 2 3 6 33,

Lappeenranta 72 2 114 63,

Teknisten tilojen palokuorma

Tekniset tilat voivat toimia usein myös varastoina, vaikka tilaa ei olekaan siihen tarkoitettu, jonka vuoksi nostetaan nekin tutkailuun. Useiden lisätietokenttään tehtyjen kirjausten mukaan tekniset tilat toimivat huoltoyhtiön varastona, mutta tilanne pyritään korjaamaan. Taloyhtiöissä voi välillä olla vaikeuksia löytää tiloja esimerkiksi huoltovälineiden ja työkalujen säilytykseen, mikäli erillistä talovarastoa ei ole tehty.

Kerrostalot:

puutteita teknisissä tiloissa kaikki puutteellisesti suhteutettu

Imatra 2 3 6 33,

Lappeenranta 24 1 114 21,

Rivitalot:

puutteita teknisissä tiloissa kaikki puutteellisesti suhteutettu

Imatra 0 0 3 0,

Lappeenranta 5 3 3 5 14,

Paloriski-ilmoitukset

Paloriski-ilmoitusten määrä (92 kpl) kasvoi viidellä verrattuna vuoteen 2020 (kuva Paloriski-ilmoitukset 2018-2021).

Paloriski-ilmoitusten määrä on kasvanut tasaisesti muutaman viime vuoden ajan.

Paloriski-ilmoitukset 2018-2021

Suurin osa paloriski-ilmoituksista tulee Lappeenrannan kaupungin alueelta (kuva Paloriski-ilmoitukset kunnittain 2021).

Paloriski-ilmoitukset kunnittain 2021

Selvästi eniten paloriski-ilmoituksia pelastuslaitokselle tekevät koti- ja ensihoito sekä sosiaalityöntekijät (kuva Paloriski-ilmoittajat 2021).

Paloriski-ilmoittajat 2021

Asunnon sisällä oleva tavaran määrä nousee suurimmaksi yksittäiseksi syyksi paloriski-ilmoituksen tekoon (kuva Syyt paloriski-ilmoituksiin).

Syyt paloriski-ilmoituksiin

Pelastuslaitos on kouluttanut kuluvan vuoden aikana Eksoten liikkuvan toiminnan henkilöstöä Joukkuepeliä-hankkeen myötä paloriski-ilmoituksiin liittyen. Tarkoituksena oli parantaa tietoisuutta oman toiminnan tärkeydestä ja saada entistä informatiivisempia ilmoituksia yhteistyöviranomaisilta. Yleisenä huomiona voitaneen todeta, että pelastuslaitokselle tehdyt ilmoitukset ovat olleet yleisluonteeltaan entistä osuvampia. Toisaalta välillä tulee hieman heppoisin perustein ilmoituksia paloriskeistä, mutta tähän ilmiöön pyritään vaikuttamaan ohjaavan palautteen avulla.

Hankkeen myötä pelastuslaitoksella on otettu käyttöön ilmoitusmenettelyä sujuvoittava toiminnanohjausjärjestelmä, johon kirjataan paloriski-ilmoitukset. Osa Eksoten henkilöstöstä voi tehdä toiminnanohjausjärjestelmän kautta paloriski-ilmoituksen suoraan pelastuslaitokselle. Toiminnanohjausjärjestelmä tukee ja ohjaa pelastusviranomaista omassa työssään, jotta varmistutaan ilmoitusmenettelyprosessin sujuvuudesta (tehokas ilmoitusmenettely ja prosessin kulun seuranta) ja palvelun laadukkuudesta (tehokas paloriskien havainnointi ja korjaavien toimien

tuottaminen). □

5. Tehtyjen toimenpiteiden vaikutukset.

Esimerkiksi kuvaus

- valvonnan
- palontutkinnan
- paloriskikohteiden
- paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden
- turvallisuusviestinnän
- annetun ohjauksen

onnistumisesta, ajantasaisuudesta sekä kerätystä asiakaspalautteesta *

Ohjaavat asiantuntijapalvelut: □

Tarvetta ohjaukselle on, koska kyselyjä pelastuslaitokselle tulee paljon. Esimerkiksi uudiskohteen rakentamiseen liittyen pelastusviranomaisen ohjausta on pyydetty jo ennen rakennusluvan hakemista sekä täten on osallistuttu erilaisiin hankepalavereihin. Ohjaus on merkittävää juuri tässä vaiheessa, kun toteutusratkaisuihin voidaan vielä vaikuttaa ennakoivasti. □

Uudenlaisia ohjaustarpeita on tullut mm. öljylämmityslaitteiston luopumisesta ja vaihtamisesta muuhun lämmitysmuotoon, aurinkopaneelien asentamisesta, erilaisten akkukäyttöisten välineiden, kuten sähköautojen ja sähköisten apuvälineiden latauspaikoista. Kirjavuutta on etenkin aurinkopaneelien ja ladattavien akkujen paloturvallisuusohjeistuksessa. □

Asiakaspalautetta on saatu tehtäväkohtaisesti, sitä ei ole kerätty systemaattisesti. □

Neuvontapalvelu: □

Neuvontapalveluun ohjautuu merkittävä määrä pelastuslaitokselle kuuluvaa pelastuslain mukaista asiakaskysyntää ja yhteydenotot edellyttävät poikkeuksetta viranomaistoimenpiteitä ja kokonaiskäsitystä ja -tuntemusta pelastuslaitoksen palveluiden tuottamisesta ja kohdentamisesta. □

Palontutkinta: □

Syttymissyiden ja tapahtumien kulun selvitysten pohjalta on annettu ohjausta muille viranomaisille ja sidosryhmille. Tutkintatuloksia on hyödynnetty mm. turvallisuusviestinnässä ja valvontatoiminnassa sekä pelastustoiminnan kehittämisessä. □

Turvallisuusviestintä: □

Turvallisuusviestintää ja -koulutusta halutaan jatkossa kehittää entistä enemmän kohdentumaan onnettomuuskehityksen eri vaiheisiin (ennen onnettomuustilanteiden syntymistä, onnettomuustilanteiden aikana ja onnettomuuden jälkeen). Suunnittelussa otetaan huomioon oman maakunnan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, valtakunnalliset pelastuslaitosta koskevat strategiat sekä verkostomainen yhteistyö eri toimijoiden kanssa. □

Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutuspalveluille on kysyntää. Useiden toimijoiden kanssa yhteistyö on vakioitunutta, eikä kohderyhmiä tarvitse etsiä. Monet pelastuslaitoksen keskeiset kohderyhmät ovat halunneet pelastuslaitoksen kouluttamaan fyysisesti paikan päälle, eivätkä ole ottaneet etäkoulutusvaihtoehtoa vastaan. Tämä on aiheuttanut kahden vuoden aikana koronakoulutuskuormaa, jonka johdosta vuosikellon mukaista toteutusta tulee soveltaa. Toisaalta etäkoulutusvaihtoehto on tullut jäädäkseen. Erityisen hyvin se soveltuu useiden yksiköiden samanaikaiseen kouluttamiseen. Myös webinaarit on tunnistettu tehokkaaksi ja edulliseksi turvallisuusviestinnän toteuttamismuodoksi. □

Pelastuslaitos on tunnistettu vahvaksi verkostoitujaksi, jonka johdosta yhteistyömahdollisuuksia turvallisuusviestinnän toteuttamiseen ja entistä vaikuttavampaan onnettomuuksien ehkäisyyn on löydetty. Hyvinvointialuevalmisteluun liittyen on tunnistettu yhdyspintatyöryhmätyöskentelyssä yhteisiä kohderyhmiä kansalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden parantamiseksi onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta.

Kolmannen sektorin kanssa tehty yhteistyö on kantanut myös koronan aikana. Turvallisuusviestintää on toteutettu KAT-toiminnan viitekehyksessä. Ryhmät ovat olleet pieniä, niiden avulla olemme pitäneet yllä asiakastarvelähtöistä KAT-toimijaverkostomallia. ☐

Valvonta: ☐

Itsearviointi on parantanut kansalaisten oman turvallisuustyön toteutumista ja lisännyt turvallisuustietoutta. ☐

Paloriskitehtävien tekemisen myötä asiakkaiden ja sidosryhmien riskiymmärrys on parantunut. Jonkun verran on ollut havaittavissa toistuvia ilmoituksia samoista kohteista ja tällöin asiaan on kyetty puuttumaan tehokkaammin. ☐

A1-A6 osalta on toteutettu valvontavälin tarkennusta saatujen kokemusten ja havaintojen perusteella, mikä tarkoittaa riskiperusteisuuden kehittymistä. Sama koskee myös asuin kohteita ja niihin rinnastettavia paikkoja. ☐

6. Tunnistetut kehittämistarpeet (esimerkiksi kuvaus henkilöstön osaamisesta, resurssien riittävydestä, toimintojen yhdenmukaistamistarpeista, toimintojen maksullisuudesta. Mitä haasteita kehittämiseen lähitulevaisuudessa liittyy?)

*

Ohjaavat asiantuntijapalvelut: ☐

Asiantuntijatoiminta on pääosin ennakoimattomia tehtäviä, joiden laajuuteen, sisällön vaatimuksiin, ajalliseen kestoon tai etenemisnopeuteen ei voida itsenäisesti juurikaan vaikuttaa. Tilanne asettaa haasteen henkilöstövoimavarojen oikeaan kohdentamiseen ja osaamisen hallintaan. Muutokset riskienhallinnan vastuualueen henkilöstöresursseissa, muun muassa virkavapaiden ja henkilöstön uusiin toimiin siirtymisien takia, on osaltaan heijastunut tehtäviin ja asiakkaille annettavaan palveluun. ☐

Vaativien asiantuntijatehtävien toteutus ei saisi olla henkilöitynyt vain yhden henkilön varaan, jolloin palvelun tuottaminen on hyvin haavoittuvainen poissaolojen ilmaantuessa. ☐

Edellä kuvattujen haasteiden kanssa toimimiseen on kuluneen vuoden aikana löydetty edelleen kehitettävä ratkaisu lisäämällä Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella tiimimäistä toimintaa sekä rakentamisen ohjaamisen ja maankäytön tehtävissä, että kemikaali- ja ympäristöalan tehtävissä. Lisäksi nämä kaksi vastuuryhmää ovat lisänneet yhteistyötä merkittävässä määrin myös keskenään.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa on tehty hyvää työtä pelastuslaitosten toimintojen yhdenmukaistamiseksi mm. yhteiset ohjeet, kemikaalipäätösten yhdenmukaistaminen ja kemikaalivalvonnan maksut. Kemikaali ATV:ssa on laitokselta toiminut yksi henkilö aktiivisesti osallistuen mm. ohjeiden ja päätösmallipohjien laatimiseen. Lisäksi toinen nimetty henkilö on ollut ahkerasti mukana ATV-kokouksissa sekä muu henkilöstö on osallistunut mielenkiinnon mukaisesti mahdollisiin etäyhteyksiin pidettyihin koulutuksiin/seminaareihin. Etelä-Karjalassa on nähty järkevänä, että asiantuntijaverkostoihin osallistutaan useammalla jäsenellä, koska näin mahdollistetaan henkilöstön osaamisen laaja-alaisempi kehittäminen. ☐

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella on panostettu koulutuksiin talon sisällä, jotta toimintatavat ja asiakkaiden käsittely yhdenmukaistuisivat. Tarvetta olisi kuitenkin edelleen lisätä pelastuslaitoksen sisäistä koulutusta, koska resurssien monipuoliseen käyttöön sisältyy myös osaamisvaatimuksia. Samalla alueella eri viranhaltijat eivät voi kohdella asiakkaita eri tavalla. ☐

Alueen ympäristöviranomaisen kanssa yhteistyö on tiivistä ja sitä parannetaan edelleen. Kemikaalivalvonnan ja ympäristönsuojelun osalta toiminnoissa on paljon yhtymäkohtia esimerkiksi toimittaessa tärkeällä pohjavesialueella tai maatilojen yhteydessä olevien vaarallisten kemikaalien varastointia koskevissa kysymyksissä. ☐

Palontutkinnassa käytettävän palontutkinta-auton uudistaminen on tarpeellista. Nykyinen on käytöstä poistettu ambulanssi, joka on muokattu palontutkintakäyttöön. Autolla on ajettu n. 500 000km. ☐

Neuvontapalvelu: Neuvontapalveluita tulee kehittää monimuotoisemmaksi, jotta asiakkaita kyetään palvelemaan tehokkaasti eri yhteydenottokanavia monipuolisesti hyödyntäen siten että asiakysymykset tulevat ratkaistuksi tehokkaasti ja sujuvasti. Lisäksi neuvontapalveluun tulee lisätä asiakaskokemuksen tiedon kerääminen. Palvelun tuottamisen laadullinen kyvykkyys tulee varmistaa kaikkiin eri turvallisuustilanteeseen eli normaali-, häiriö- ja

poikkeusoloihin. ☐

Turvallisuusviestintä: ☐

Päätoimisesti turvallisuusviestintää toteuttavan henkilöstön osaaminen on korkealla tasolla silloin kun toteutetaan turvallisuuskoulutusta perinteisellä tavalla kohteessa. Etäkoulutus ei kaikilta onnistu, vaikka teknistä perehdytystäkin on pyritty antamaan pelastuslaitostasolla. Ydinongelma on näytölle puhuminen vailla vuorovaikutusta kohderyhmän kanssa. Jokainen työntekijä haluaa kehittyä omassa tehtävässään. Valitettavasti onnettomuuksien ehkäisytehtävissä Pelastusopiston resurssihaasteet toteuttaa täydennyskoulutuksia ovat jo useamman vuoden ajan vaikuttaneet osaamisen ylläpitämiseen. Myös pitkään jatkunut kansallisen tason osaamistarpeiden määrittelyn kehittäminen on aiheuttanut epävarmuutta henkilöstössä. Samaan aikaan Pelastusopiston täydennyskoulutukset perutaan. Vaikka toteutamme sisäistä perehdytystä, tarvitaan myös ulkopuolista koulutusta sekä sen tuomaa verkostoitumista. ☐

Turvallisuusviestinnän kehittämistarpeita on materiaalien tavoittavuuteen liittyvät haasteet. Niitä on lähdetty ratkaisemaan Itä-Suomen alueen pelastuslaitosten viestintäverkoston sekä Paloturvallisuutta taiteen, kulttuurin ja tieteen keinoin -hankkeessa (TAKUTI). AMK-opinnäytetyön tuotoksena pelastuslaitoksen henkilöstö saa lyhyitä video-opetustuokioita saavutettavien materiaalien tuottamiseen. TAKUTI-hankkeessa etsitään uusia väyliä eri kulttuuri- ja kokemustaustoista tulevien ihmisten laadukkaaseen kohtaamiseen turvallisuusviestinnällä, ja tuloksena on syntynyt ja on kehitteillä täysin uudentyypisiä tapoja tuottaa turvallisuusviestintää esim. non-verbaalisen turvallisuusviestintämateriaalin kautta. Henkilökuntaa on osallistettu pilotointeihin. Hankekonsortiossa ovat mukana Kulttuuritila Nuijamies ja LUT-yliopisto. ☐

Pelastuslaitoksen tiloissa korona-aikana ei ole voitu toteuttaa turvallisuusviestintää. Pelastuslaitoksen toimintavalmiudesta johtuen paloasemien vuorossa työskentelevät palomiehet eivät ole päässeet osallistumaan turvallisuuskoulutusten toteuttamiseen. ☐

Sopimuspalokunnat ovat merkityksellinen onnettomuuksien ehkäisypalveluiden tuottaja. Etelä-Karjalan alueen sopimuspalokunnat ovat osallistuneet turvallisuusviestinnän, koulutuksen sekä sosiaalisen median kautta toteutettuun viestintään aktiivisesti koronarajoitukset huomioiden. Yhteistyötä kehitetään yhteisen toimintamallin tuottamiseksi, jota koskevat käyttökokemukset kerätään pilotoimalla. ☐

Valvonta: ☐

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen hyväksytyssä palvelutasopäätöksessä mainitaan, että pelastuslain asettaman valvontavelvoitteen asianmukainen toteuttaminen edellyttää neljäntoista ja puolen (14,5) henkilötyövuoden panosta tämän hetken tilanteen perusteella. Puuttuva henkilötyövuositarve tulee saavuttaa edelleen henkilöstön sisäistä työnjakoa muuttamalla sekä päätoimisen valvontahenkilöstön määrän lisäämisellä. Tällä hetkellä laskennallisesti on noin kolmen henkilötyövuoden puute. ☐

Osaaminen ☐

Valvontatoimintaa on pyritty toteuttamaan osaamisperusteisesti ja maantieteellisen jaon perusteella. Toisinsanottuna valvontakohteiden jakamisessa ja toteuttamisessa on pyritty ottamaan huomioon henkilöstön osaamistaso ja sen mukaan jakamaan jokaiselle osaamistasoon soveltuvia kohteita. Esimerkiksi palotarkastajien ja palotarkastusinsinöörien valvontakohteet ovat pääsääntöisesti haastavampia kohteita kuin palomestareiden ja paloiesimiehien kohteet. Erityiskohteet ovat pääsääntöisesti jaoteltu ja suunniteltu kolmen eri taitotason perusteella:

- ☐ OE-toiminnan kohteet
- ☐ muut päällystökohteet
- ☐ alipäällystö kohteet

Joissakin tapauksissa on järkevämpää työajan käytön ja paikallistuntemuksen perusteella paikallisen pelastusviranomaisen käydä tekemässä palotarkastus lähellä olevaan helpohkoon kohteeseen, kuin osoittaa kohde kauempaa oikealla osaamistasolla olevalle pelastusviranomaiselle. ☐

Kohteiden jakaminen osaamistaso ja maantieteellisen tason perusteella on pääsääntöisesti onnistunut hyvin. Henkilöstön puolella on valvonnan näkökulmasta ollut viime vuosina paljon vaihtuvuutta eläköitymisten ja työnantajan vaihdosten sekä hanketöiden myötä. Tähän henkilöstövajaukseen on vastattu palkkaamalla sijaisia erilaisilla taustoilla. Henkilöstöä on perehdytetty pelastuslaitoksen toimesta parhaan osaamisen ja resurssien puolesta sekä pyritty hankkimaan ulkopuolista koulutusta heille. Yhdeksi haasteeksi on tunnistettu

täydennyskoulutuksen heikko saatavuus (Pelastusopisto) ja siten henkilöstön optimaalinen käyttö nimikkeen mukaisten valvontakohteiden suorittamiseen on ollut hieman haastavaa. Jos peilataan henkilöstön osaamista luonnostasolla olevaan valvonnan osaamiskriteereihin, niin töitä on luvassa vielä paljon jokaisella osa-alueella. ☐

Jos palotarkastuksen teknisen suorittamisen puolella on henkilöstöllä haasteita, tulee ottaa huomioon myös toimintaympäristön ja työnteon kulttuurin muutokset. Teknisten apuvälineiden ja ohjelmistojen muutos sekä hyvän hallinnon noudattamiseen liittyvät valvontaprosessin muutokset tulevat tuottamaan haasteita valvontatyöhön osallistuvalla pelastuslaitoksen henkilökunnalle. Päätyönään valvontaa tekeville henkilöstölle nämä tuskin ovat ongelmia, mutta harvakseltaan töitä tekeville kyllä on. Nykyään myös asiakas- ja vuorovaikutustaidot nousevat usein esiin teknisen osaamisen lisäksi. Valvontatyö mitä suuremmissa määrin on asiakaspalvelua ja ”myyntityötä”. Nämä ”pehmeät” osaamisalueet ovat vaikuttavan onnettomuuksien ehkäisytyön edellytyksiä nyt ja tulevaisuudessa. ☐

Jälkivalvonta ☐

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella tehtiin 581 erityiskohteen palotarkastusta vuonna 2021. Pelastuslaitoksella tehtiin vuonna 2021 jälkivalvontaa asiakirjaperusteisesti 128 kohteeseen ja jälkipalotarkastus kahdeksaan kohteeseen. Yksinkertaistettuna 23 % valvontakohteista on jälkivalvottu, jollain tasolla ja ainakin niihin kohteisiin on annettu korjausmääräyksiä. Tuloksessa pitää ottaa huomioon, että asiakirjavalvonnan puolelle rekisteröityy kaikkien valvontatoimenpiteiden jälkivalvontamerkinnot – ei pelkästään erityiskohteet. Lukua voidaan analysoida monella tavalla: ☐

1. ☐ Joko kohteissa ei ole ollut korjausmääräyksiä ja siten jälkivalvontaa ei ole tarpeen tehdä
2. ☐ Jälkivalvontatoimenpidettä ei ole tehty, vaikka korjausmääräyksiä on annettu, koska
  - a. ☐ ei ole osattu
  - b. ☐ ei ole ymmärretty

Jälkivalvonnan tärkeyttä on painotettu eri koulutusilaisuuksissa ja sitä on myös tarkoitus käydä läpi vuoden 2022 aikana pidettävissä koulutuksissa. Hyvin hoidetun jälkivalvonnan avulla saadaan uskottavuutta valvontatoimintaan ja sitä kautta valvonnan vaikuttavuus parantuu. Suurin ongelma tällä hetkellä jälkivalvonnan suorittamisessa on osaamisen puute sekä teknologisten ratkaisujen heikko tuki prosessin suorittamisessa. ☐

Laadun parantaminen ja -valvonta ☐

Tällä hetkellä seurataan määräaikaisen valvonnan toteutumista kvartaaleittain. Seurantaan ja raportointiin on parin viime vuoden aikana panostettu ja pyritty jalkauttamaan suunnitelmallisuutta valvonnan toteuttamisessa koko henkilöstön pariin. Tämä toimii Etelä-Karjalan pelastuslaitoksella kohtuullisen hyvin. Pelastuslaitoksella tunnustetaan laadullisen seurannan tarpeellisuus, mutta siihen ei ole ollut osoittaa resursseja. Toisaalta myös valvontatyön laadullisten mittareiden puuttuminen valtakunnallisesti vaikuttaa myös tähän. ☐

Yhdenmukaistamistarpeet ☐

Asiantuntijaverkostoissa tehdään paljon työtä yhdenmukaisten toimintamallien ja -periaatteiden eteen. Tehdyt työtunnit tilastoidaan verkostojen kirjanpitoon ja Etelä-Karjalan pelastuslaitos on ollut varsin aktiivinen verrattuna moniin pelastuslaitoksiin. Sinne annettu työpanos saadaan näkymään käytännön tasolla esimerkiksi valtakunnallisten sähköisten lomakkeiden ja valvontaprosessin käyttöönoton myötä. Tämä työ tulee jatkumaan niin kauan kuin se katsotaan tarpeelliseksi. Tämän verkostotoiminnan hyvänä puolena on niiden kokoonpano. Verkostojen kokoonpanot koostuvat pelastuslaitosten esimies- ja käytännön edustajista. Tällöin saadaan esille monipuolisesti työntekijöiden mielipiteet ja näkökulmat, jotka voidaan ottaa huomioon yhteistä työtä tehdessä. Tulee kuitenkin ymmärtää, että tämä työ ei tule ilmaiseksi millekään pelastuslaitokselle. Se vaatii verkostoon osallistujalta paljon aktiivisuutta ja osaamista sekä resursseja. ☐

7. Kokonaisarvio onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutumisesta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle. *

Ohjaavat asiantuntijapalvelut: ☐

Palvelutasopäätöksen mukaiset tehtävät on saatu hoidettua, mutta ajoittaista jonoutumista ja siitä johtuvaa viivettä on ilmennyt asiakkaiden suuntaan. Syynä tähän ovat käytettävissä olevat resurssit, erityisesti osaamisvaatimusten

täyttymisen suhteen. Tehtävien hoito vaatii monipuolista ja laaja-alaista tulkintaa ja osaamista. □

Neuvontapalvelu on tiivis osa pelastuslaitoksen palvelukokonaisuutta ja tällä toiminnallisuudella hallitaan ennakoimatonta palvelukysyntää. Tämä selkeyttää yksittäisten viranhaltijoiden työtä, kun tehtävien hoito ei sirpaloidu. □

Turvallisuusviestintä: □

Turvallisuusviestinnälle on palvelutasopäätöksessä asetettu selkeät tavoitteet. Niiden saavuttaminen on ollut haastavaa korona-pandemian aikana, kun kontakteja on jouduttu rajoittamaan, ja toteuma on jäänyt vajaaksi. Resurssimittaus vastaa pääosin ns. normaalin päivittäis-tekemisen tarvetta. Häiriö- ja poikkeusolojen toiminnan osalta on tunnistettu puutteet, kun palvelukysyntään tulee ennakoimattomia kysyntäpiikkejä. □

Valvonta: □

Valvonnan osalta palvelutasopäätöksessä on määritetty toiminnan tavoitteet, toteutus ja resurssitarve. Määritetystä henkilötövuositarpeesta ollaan jäljessä. Erityisesti vaje näkyy laajempaa ja korkeampaa osaamista vaativissa tehtävissä. Valvonnan perustyöhön esim. asumisen valvontaan on henkilötövuosia ja työpanosta kohdennettavissa. □

Yhteenveto: □

Pelastuslain mukaisen vaikuttavuustavoitteen eli parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia kaikissa turvallisuustilanteissa, myös poikkeusoloissa, saavuttaminen vaatii systemaattisia ja pitkäjänteisiä toimenpiteitä. Kansallisten suunnittelu- ja mittausperusteiden määrittely etenkin häiriö- ja poikkeusolojen toimintaa varten on tarpeellista. Nyt toimintamalleja on jouduttu muokkaamaan lyhyellä varoajalla tilannemuuttujien, kuten korona-pandemian, muuttaessa merkittävästi toimintaympäristöä. □

8. Riskiruutujen lkm. riskiluokittain

Riskiluokka 1	4
Riskiluokka 2	97
Riskiluokka 3	108
Riskiluokka 4	0

9. Ruutujen lukumäärä, jossa TVA tavoitteita ei saavutettu vuonna 2021. Kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA	12
Pelastustoiminnan TVA	13

10. Niiden ruutujen lukumäärä, joissa jokaisena vuotena 2017-2021 TVA tavoitteita ei saavutettu. Kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA	2
Pelastustoiminnan TVA	0

11. Toimintavalmiusajat (TVA):

TVA mediaani 2021 sekä vuodet 2017-2020 yhteensä (mm:ss) kaikki kiireelliset (A ja B) pelastustoimen tehtävät huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön TVA mediaani 2021	7:57
Ensimmäisen yksikön TVA mediaani 2017-2020	8:08
Pelastustoiminnan TVA mediaani 2021	13:31
Pelastustoiminnan TVA mediaani 2017-2020	13:56
Pelastusjoukkueen TVA mediaani 2021	14:29
Pelastusjoukkueen TVA mediaani 2017-2020	15:22

12. Ulkoiset pelastussuunnitelmat (UPS)

UPS-kohteiden määrä 2021	6
--------------------------	---

13. Seurantamittareita:

Pelastustehtävät (ei sis. ensivastetehtäviä ellei erikseen mainittu)

Pelastustehtävien lukumäärä 2021	148
Pelastustehtävien lukumäärä % 2017-2021 keskiarvosta	24
Pelastustehtävät / 1000 asukasta	1
Kiireelliset tehtävät (A ja B) lkm	1697
Kiireettömät tehtävät (C ja D) lkm	1078
Tulipalot yhteensä lkm.	356
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat yhteensä lkm.	155
Maastopalot lkm.	54
Liikenneonnettomuustehtävät lkm. (sis. kaikki liikenneonnettomuusluokat)	378
Vahingontorjuntatehtävät lkm.	200
Ensivastetehtävät lkm.	645
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa sattuneet vakavat loukkaantumiset yht. (henkilöiden lkm.)	18
Onnettomuuksissa ja pelastustoiminnassa kuolleet yht. (henkilöiden lkm.)	14
Tulipalojen (pl. maastopalot) omaisuusvahingot yht. (euroa)	2464427

14. Kokonaisarvio pelastustoiminnan toteutuneesta palvelutasosta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle, esim. henkilöstön määrä ja laatu (päätoiminen ja sivutoiminen sekä sopimuspalokuntaan kuuluva henkilöstö eroteltuna), kaluston määrä ja laatu, toiminnalliset suunnitelmat, johtamisen organisointi sekä toimintavalmiusaika. *

Edellisen palvelutasopäätöskauden ja voimassa olevan mukaisesti kokonaisuudessaan pelastustoiminnan palvelutaso on toteutunut suunnitellun mukaisesti. Päätoimisesti miehitettyjen paloasemien lisäksi päiväpaloasemilla valmiutta toteutettu palokuntasopimusten ja ryhmänjohtajien palvelujen turvin. Jatkossa on selkeä tarve vahvistaa pelastustoiminnan suorituskykyä lisäämällä henkilöstöä painotettuihin toimipisteisiin, joita on arvioita tällä hetkellä olevan viisi kappaletta. Ensisijaisina keinoina voi tulla kyseeseen yhteistyön tiivistäminen eksoten kanssa ja muodostaa moniammatillisia yksiköitä (ulkopuolinen selvitystyö tehty). Toisena tarkasteluna tulee huomioida myös henkilöstön lisääminen painotettuihin ja pidennettyihin työaikoihin edellä mainituilla toimipisteillä. Taustalla suorituskyvyn uudelleen mitoituksessa on varallaolon loppuminen. Molemmassa vaihtoehdoissa on kuitenkin haasteena rahoituksen puute. Lisäksi Joutsenon paloaseman työvuorovahvuus on saatava jatkossa

kasvatettua nykyisestä kahden henkilön vuorovahvuudesta neljään henkilöön. Tällä taataan myös pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteutuminen Joutsenon alueella. Päätoimisen henkilöstön lisäystarpeet pelastustoiminnan osalta lähitulevaisuuteen on yhteensä 30 htv:tä. ☐

Pelastustoiminnan osalta investointimäärärahojen suuruutta on kasvatettava, jotta pystytään uusimaan ja kierrättämään tehokkaasti raskasajoneuvokalustoa ja pienajoneuvokalustoa. Nykyisellään esimerkiksi sammutusautojen keski-ikä on yli 18-vuotta ja mikäli rahoitus pysyy samana, niin se tulee kasvamaan tulevaisuudessa. ☐

Pelastustoiminnan osalta on saatava lähivuosina käyntiin useampien toimipisteiden uudisrakennushankkeet (Joutsenon ja Ruokolahden paloasemat), jotta henkilöstölle saadaan ensinnäkin terveysturvalliset ja toimivat tilat sekä lisäksi niillä tavoitellaan myös toimintavalmiusaikojen parantumisesta. Lisäksi on otettava huomioon Imatran alueelle toisen toimipisteen perustaminen Korvenkankaan alueelle, jolla erityisesti parannetaan Imatran toimialueen toimintavalmiusaikoja eteläisille alueille tai toisena vaihtoehtona on Imatralle uudispaloasemarakennushanke keskeisemmällä sijoituspaikalla. ☐

Sopimuspalokuntien toiminnan tukemista on jatkettava yhtä tiiviinä kuin tähänkin saakka, jotta varmistetaan pelastustoiminnan kannalta riittävä kokonaissuorituskyky huomioiden koko toiminta-alue. ☐

Suunnitelmien laatua ja määrää kehitetään jatkuvasti. ☐

Johtamisen organisointia kehitettävä tulevaisuudessa siten, että työvuorossa olisi jatkossa kaksi päällystötehtäviin kykenevää ja muodollisesti pätevää henkilöä nykyisen yhden päivystävän palomestarin toimintamallin tilalla.

15. Miten väestönsuojelutehtävien edellyttämä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointi on toteutettu ja miten se on otettu huomioon palvelutasopäätöksessä sekä palvelutuotannossa? *

Pelastuslaitoksen ja maakunnan uhkien arviointi perustuu pitkälti kansalliseen riskiarvioon sekä alueelliseen riskiarvioon. Kansalliseen riskinarvioon perustuva alueellinen riskiarvio on päivitetty vuoden 2021 aikana yhteistyössä yhteistoimintaviranomaisten kanssa valmiuslain, turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon, yhteiskunnan turvallisuusstrategian ja pelastustoimen alueen riskien arvioinnin linjausten pohjalta. ☐

Etelä-Karjalan alueellista riskinarviota on kehitetty ja päivitetty Etelä-Karjalan turvallisuus- ja valmiustoimikunnan EKTURVA viranomaisverkostoa hyödyntämällä. Kaikki EKTURVA-toiminnassa mukana olevat ovat päässeet vaikuttamaan alueellisen riskiarvion laadintaan. Alueellinen riskiarvio antaa perustan maakunnan uhkien arviointiin, jota jokainen hyödyntää oman valmiussuunnittelun yhteydessä. Vuoden 2021 päivitysprosessi noudattaa pitkälti alueellisen riskiarvion kehittämishankkeen tuloksena syntynyttä prosessia. ☐

Edellä mainitut asiat on tuotu esiin palvelutasopäätöksessä sekä huomioitu pelastustoimen omassa varautumisessa.

16. Miten poikkeusolojen riskianalyysi on otettu huomioon palvelutasopäätöksessä sekä palvelutuotannossa? *

Palvelutasopäätöksessä on otettu poikkeusolot huomioon varsinkin valmiuslain 3 §:n kohtien 1, 2 sekä 4 ja 5 kohtien toimesta. Väestönsuojeluun liittyvä organisaatio on tavoitteena selvittää uhkakuvan mukaisesti osana pelastuslaitoksen poikkeusolojen suunnittelua. Pelastustoimelle kuuluvat väestönsuojelutehtävät on määritetty ja suunniteltu osana poikkeusolojen suunnittelua ja varautumista. ☐

Pelastuslaitos yhteensovittaa väestönsuojeluun liittyvää suunnittelua muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi poikkeusolojen tehtävissä hyödynnetään sopimuspalokuntien henkilöstöä ja henkilövaraukset ovat ajan tasalla. Pelastuslaitos hankkii perustamisvastuullaan olevien väestönsuojelumuodostelmien tarvitsemien erityisen tärkeän materiaalin. Materiaalin hankintasuunnitelma sisältyy pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaan. ☐

Valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdan sotilaalliseen uhkaan liittyvää riskianalyysia ei ole saatu valmiiksi.

Pelastusosastolta saadun sodan ajan riskianalyysiprojektin raportin pohjalta sekä aikaisempien alueellisten selvityksien kautta on tavoitteena lk@ros-alueen kanssa alkaa laatimaan sodan ajan riskianalyysia yhteistyössä,

huomioiden kuitenkin alueiden toimintaympäristöjen tarpeet.

Suuronnettomuuksia varten on olemassa useita erilaisia onnettomuustyyppikohtaisia suunnitelmia, jotka auttavat johtamistilanteessa sekä jotka ovat tuoneet velvoitteet esimerkiksi materiaalsen varautumiseen tai harjoitteluun liittyen.

Pandemiaan liittyvät asiat on huomioitu koronapandemian suunnitelmassa, jonka ohjeistukset ovat sovellettavissa myös muihin vaaralliseksi luokiteltavan tartuntataudin tilanteisiin.

17. Millaisilla etukäteisjärjestelyillä pelastuslaitoksen oma jatkuvuudenhallinta on varmistettu? (suunnitelmat, sopimukset ja muut etukäteisjärjestelyt) *

Kysymys on kovin laaja, jonka vuoksi esitetään vastaukset luettelomaisesti. Pelastuslaitoksen jatkuvuudenhallinta on varmistettu esimerkiksi seuraavilla toimenpiteillä:

Kalustostrategian laadinnalla (kaluston laadinta ja kaluston kierto)

Henkilöstöä varaamalla

Ajoneuvokalustoa varaamalla

Yhteistoimintasopimukset eri viranomaisten ja toimijoiden kanssa

Paloasemien varustamista varavoimakoneilla tai varavoiman syöttöpistokkeilla

Hankkimalla pelastuslaitoksen käyttöön varavoimakoneita (kaksi isompaa siirrettävää)

Polttoaineen huollon turvaamista, eli omat polttoainevarastot ja sopimukset

Viestintäjärjestelmää kahdentamalla (IP-puhelimet, satelliittipuhelimet, TUVE)

Erlaisilla johtamista tukevilla suunnitelmissa, ennen kaikkea johtamissuunnitelma, esikuntatyöskentelyohje sekä erityissuunnitelmat

Palokuntien välillä olevilla muonitus sopimuksilla

Tunnistamalla toimintaan liittyvät suurimmat uhkat (riskianalyysi ja uhka-arviot)

Suojavarusteiden hankinta (esimerkiksi pandemiatilanne)

Toimintojen kahdentaminen (henkilöstön tai tilojen osalta)

Oman kaluston huoltotoiminnan ylläpitämisellä sekä huoltosopimuksilla

Eri toimijoihin, kuntiin ja viranomaisien suuntaan muodostettavien verkostojen avulla

Kriisiviestinnän ennakkosuunnittelulla

Sopimuspalokunta toimintaa tukemalla

Vapepa yhteistyöllä

Tilojen turvallisuuden varmistamisen kautta (tilaturvallisuus, väestönsuojat, johtamistilat)

Materiaalisella varautumisella (palokalusto, öljyntorjunta, CBRNE, ICT, suojaimet jne.)

Toimintoja priorisoimalla tai hajauttamalla

18. Onko väestönsuojelutilanteisiin suunniteltu organisaatiomalli (millainen?) ja mikä on väestönsuojelutilanteeseen varattujen henkilöiden lukumäärä ja päivitysjankkohta? *

Pelastuslaitoksen väestönsuojelutilanteisiin ei ole suunniteltu toistaiseksi erillistä organisaatiomallia, vaan toiminta on suunniteltu toteutettavan normaaliolojen organisaatiomallilla. Evakuointia varten olisi tarvittaessa tarkoitus perustaa evakuoinnin suunnitteluryhmä, joka toimisi pelastustoiminnan johtajan alaisuudessa. □

Kuntien osalta häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa on päädytty alueellisten valmiuskeskusten perustamiseen. Tätä on harjoiteltu kuntien ja SOTE-toimialan kanssa. Valmiuskeskukset toimisivat kaikissa tilanteissa kansalaisten suoja- sekä informaation saantipaikkana. Tavoitteena on, että jokaisessa kunnassa olisi vähintään yksi alueellinen valmiuskeskus, johon tarjottaisiin palvelut häiriötilasta tai poikkeusoloista riippumatta. Näin ollen esimerkiksi sähkönsyöttö tiloihin olisi turvattu myös laajamittaisten sähkökatkojen yhteydessä. □

Pelastuslaitos on tehnyt henkilövaraukset puolustusvoimilta vuoden 2021 aikana. Varaukset ovat voi-massa 3-5 vuotta, riippuen onko varattu henkilö käynyt varusmiespalveluksen vai siviilipalveluksen. Varattujen henkilöiden kokonaisvahvuus on noin 360 henkilöä. Tähän lukumäärään lisätään vielä henkilöt, jotka ovat yli 60-vuotiaita, varusmiespalvelusta/kutsuntoja käymättömät miehet sekä naiset, jotka eivät ole käyneet naisten vapaaehtoista asepalvelusta. Vuoden 2022 aikana on tarkoitus vielä kartoittaa sopimuspalokuntatoiminnan lopettaneiden henkilöiden osalta, olisiko heillä kiinnostusta toimia VSS-tehtävissä poikkeusolojen aikana. Jos henkilöt ovat alle 60-vuotiaita, niin silloin heidät varattaisiin pelastuslaitoksen käyttöön. □

19. Mikä on väestönsuojapaikkojen lukumäärä alueella? Mikä on niiden käyttökunto? *

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen väestönsuojien tilanne on esitetty taulukossa 1. On huomioitava, että kyseessä ei ole väestönsuojien reaaliaikainen tilanne, koska rakennuksien purkaminen ei päivity tietokantaan välttämättä edes vuoden ajanjaksolla. Esimerkiksi Imatran ja Lappeenrannan kaupunkien alueilta puretaan vuosittain useita rakennuksia, joissa on väestönsuoja. Uudet rakennukset, joihin rakennetaan väestönsuoja, tarkastetaan yleensä pelastusviranomaisen toimesta ennen käyttöönottoa, jolloin suojien ja suojapaikkojen määrät tallentuvat järjestelmään nopeammin. □

Merlot tietokannan perusteella vuoden 2020 aikana on pelastuslaitokselle toimitettu 91 väestönsuojan tarkastuspöytäkirjaa. Sama luku vuoden 2021 aikana oli 51. Väestönsuojia maakunnan alueella tulisi tarkastaa noin 130 kpl, jos kaikki suojat tarkastettaisiin 10 vuoden välein. Tulos siis kertoo, että suojia tulisi tarkastaa useammin ammattilaisten toimesta. Pelastuslaitos valvoo väestönsuojien kuntoa yleisten palotarkastuksien yhteydessä. Määräaikainen tarkastuksen puute on yleinen kirjaus palotarkastuspöytäkirjassa. Väestönsuojista arviolta noin 2% (25 kpl) voidaan sanoa olevan huonossa kunnossa. Tällä tarkoitetaan sitä, että suojissa on pahoja kosteusvaurioita, korroosion aiheuttamia vikoja tai rakenteellisia muita vikoja. Etupäässä väestönsuojien rakenteellinen kunto on tyydyttävä tai hyvä. Yleisimmät puutteet ovat laitteiden koekäynnistyksissä, epäsiisteydessä, tiivisteviat sekä väestönsuojan suojelumateriaalien tai työkalujen puutteissa. Suurin ongelma väestönsuojissa on kuitenkin se, että harvaan suojaan on tehty tarkkaa suunnitelmaa siitä, miten se laitetaan käyttökuntoon. Lisäksi esimerkiksi asuinkerrostalon väestönsuojan hoitaja on kouluttamatta tehtäväänsä. □

Väestönsuojat Etelä-Karjalassa on eritelty kunnittain Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen tuottamassa vastauspdf-liitteessä.

20. Kokonaisarvio varautumisen ja väestönsuojelun palvelutason toteutumisesta. Huomioi erityisesti puutteet, joissa on resurssitarvetta tai tarvetta valtakunnalliselle ohjaukselle. *

Palvelutasopäätöskaudella laaditaan pelastustoiminnan strategiaa myös varautumisen näkökulmasta, joissa huomioidaan resurssit, kiireellinen pelastustoiminta, pelastustoiminnan johtaminen, väestönsuojelu, pelastustoiminnan suunnitelmat ja kehittäminen. Väestönsuojeluun liittyvä ohjaus ontuu valtakunnallisesti. On olemassa useita toimintamalleja, miten asiat maakunnissa voidaan hoitaa, mutta mikä on paras ja tarkoituksen mukaisin, niin se on hyvä kysymys. Kansallista suunnittelun ohjausta asiaan tulisi ehdottomasti saada. Samalla

tulisi tarkastella väestönsuojeluun ja varautumiseen liittyvää koulutus-suunnittelua uudelleen. □

Väestön varoittamisessa tulisi nopeasti saada aikaan mahdollisuus tekstiviestillä tapahtuvaan varoittamiseen. Näin ollen voitaisiin kansalaisia kohdella tasapuolisesti ja tehokkaasti. Suomessa on jääty jälkeen pahasti väestönvaroittamisjärjestelyissä, vaikka esimerkiksi tekstiviesteihin liittyvä teknologiakehitys on saanut alkunsa Suomesta. Monessa maassa tekstiviestipalvelu on käytössä ja siitä on hyviä kokemuksia. □

Eryteisesti valtakunnallista linjausta tarvitaan pelastustoimen valmiussuunnittelun yhdenmukaistamisessa. Valmiussuunnittelun yhtenä osana on maakunnallisten evakuointisuunnitelmien päivittäminen. Edellinen evakuointisuunnitelman ohjeistus on vuodelta 2003 ja valmiussuunnitelman ohjeistus 2007. Näiden osalta tulisi tehdä pikaisesti päivitystä, jolloin pelastuslaitoksilla tehtäisiin yhdenmukaista suunnittelua. Tämä varmistaisi myös sen, että varautumisen tason valvonta ja arviointi onnistuisivat helpommin. □

Pelastuslaitoksien, aluehallintovirastojen sekä sisäministeriön pelastusosaston kanssa tulisi perustaa eri VSS-tehtävien ympärille omia työryhmiä, jotka valmistelisivat kerralla toimintamallit asioiden toteuttamiseksi tulevaisuudessa siten, että toiminta olisi yhdenmukaista, mitattavissa sekä helposti arvioitavissa.

21. Arvio palveluiden saatavuuden ja laadun tulevasta kehityksestä *

Väestön keskittyminen kasvukeskuksiin asettaa haasteita turvallisuuspalveluille. Samanaikaisesti tulee varmistaa sekä kasvukeskusten että harvaan asuttujen alueiden palvelut. Nopean avun saatavuus on turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen kannalta keskeistä. Harvaan asutuilla alueilla palvelujen tuottaminen vaatii yhä enemmän laajempaa yhteistyötä ja uusia toimintamalleja yli organisaatorajojen eri viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Etelä-Karjalan väestörakenteessa tapahtuvat muutokset vaikuttavat myös sopimuspalokuntien toimintaan. Työelämän vaatimukset ja työsidonaisuus sekä käyntialueiden laajeneminen vaikeuttavat myös henkilöstön saantia sopimuspalokuntiin. □

Vapaaehtoisen toiminnan järjestäminen vaikeutuu tulevaisuudessa etenkin väestökatoalueilla, mikäli siellä ei enää asu riittävästi nuoria. Pelastustoimen palvelutason kannalta on olennaista, että vapaaehtoisen pelastustoimintajärjestelmän toimintaedellytykset säilyvät tulevaisuudessakin. Etelä-Karjalassa on jo nyt haasteena saada osissa aluetta riittävästi sopimuspalokuntalaisia hälytystehtäviin ja turvata riittävä suorituskyky kiireellisissä pelastustehtävissä. Alkaneet muutokset vaikuttavat jo nyt nopean avun saannin turvaamiseen eri vuoden- ja vuorokauden aikoina. Tuomioistuinten varallaoloa koskevien tuomioiden johdosta pelastustoiminnan toimintavalmiuden turvaaminen joudutaan uusimaan. Arkipäivisin, jolloin hälytystehtäviä on tilastollisesti eniten ja sopimuspalokuntalaisten käyttö rajallisempaa, tulee käytettävissä olla enemmän päätoimista henkilöstöä. Harva-alueiden turvallisuuspalveluja ei enää voi heikentää. Tämän johdosta jatkossa on kasvava tarve ennakkoluulottomalle yhteistyön syventämiselle, jolla voidaan hakea ratkaisuja myös harvaan asuttujen alueiden turvallisuuspalvelujen varmistamisessa. Hyvinvointialueen on pelastustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen järjestämisvastuullaan lisättävä resurssituottavuutta, jolla voidaan parhaiten turvata harva-alueiden turvallisuuspalvelut.

22. Arvio investointien tarpeesta 2023-2027 *

Investointitarpeet ovat vuosittain seuraavat: □

2023: 762 000 € □

2024: 945 000 € □

2025: 889 000 € □

2026: 1 009 000 € □

2027: 889 000 € □

Paloasemat: □

Joutsenon paloasema vuosille 2023-2025: 4,5 M € □

Ruokolahden paloasema vuosille 2023-2025: 3,5 M € □

Huom! Investoinnit vahvistetaan palvelutasopäätöksessä vuosille 2024-2027 vuoden 2023 aikana.

23. Tuottavuuden kehittämismahdollisuudet *

1. Pelastuslaitosten välisen yhteistyön kehittäminen ☐
2. Synergian hyödyntäminen hyvinvointialueen sisällä ☐
3. Palvelujen prosessien tehostaminen (esim. toiminnanohjausjärjestelmän kautta)

24. Kustannukset

Bruttokustannuksilla tarkoitetaan kokonaiskustannuksia eli pelastustoimen lakisääteisten palveluiden käyttötalouden menoja ja poistoja.

Nettokustannukset = bruttokustannukset – saadut tuotot (myynti- ja maksutuotot, avustukset jne.) eli se osuus, joka jää kuntien maksettavaksi.

NETTOKUSTANNUKSET (€)	13 134 717
..... Poistojen osuus nettokustannuksista (€)	518 000
Investointituotot yhteensä (€)	0
Investointikulut yhteensä (€)	580 000
NETTOINVESTOINNIT (€)	580 000
Bruttokustannukset, € / pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius	12 744 779
Bruttokustannukset, € / tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen	1 408 480
Bruttokustannukset, € / vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonta	0
Bruttokustannukset, € / öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta	186 922

25. Arvio kustannusten tulevasta kehityksestä *

Tunnistettuja lisäkustannustarpeita ovat leasingrahoitusvastuut, ICT/TUVE-kustannukset, paloasemien tilavuokrat, henkilöstökulujen kasvu, sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpito, palveluiden ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, yhteistoiminta-alueiden yhteiset tehtävät. Tulopuolella on Palosuojelurahaston ja Öljynsuojelurahaston avustusten poisjääminen.

26. Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäiseminen (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV	15
.....Onnettomuuksien ehkäisyn osuus ilman vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvontaa HTV	14.75
.....Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valvonnan osuus tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisystä HTV	0.25
Tulipalojen ja onnettomuuksien ehkäisy yhteensä HTV / 100 000 as	0.00015

27. Pelastustoiminta ja muu pelastustoimen valmius (sis ko palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito) HTV	115
.....Pelastustoiminnan osuus ilman öljyvahinkoja (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	114.5
.....Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan osuus (hälytyksen vastaanottamisesta pelastustehtävän päättymiseen) HTV	0.5
.....UPS-työn osuus HTV (sis. ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisen, päivittämisen, yleisötiedotteiden laatimisen ja jakelun sekä UPS-harjoitukseen kuluneen suunnittelun, itse harjoituksen ja kehittämisen)	0
.....Kansallisen pelastustoiminnan kehittämisen ja kv-pelastustoiminnan osuus HTV (kehittämistyötä on lähtökohtaisesti vain hankkeistettu kehittämistyö)	0
Pelastustoiminta sekä normaalioloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen yhteensä HTV/ 100 000 as (ei sis. ensivaste tai ensihoito)	0.00115

28. Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu (sis. ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV	1
.....Oman poikkeusoloihin varautumisen osuus	0
.....Kuntien varautumisen tukemisen osuus	0
Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu yhteensä HTV/ 100 000 as.	0.00001

29. Päätoiminen henkilöstö yhteensä (ei sis. ensivaste tai ensihoito)

Päätoimiset HTV/ 100 000 as.	0.0013
------------------------------	--------

30. Ensihoitopalvelu (sis. ensivasteen ja ko. palveluluokan hallinto- ja tukipalvelut) *

Ensihoitopalvelu (sis. ensivaste) HTV	1.3
Ensihoitopalvelu (sis. ensivaste) HTV / 100 000 as.	0.000013

31. Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö *

Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm.	582
Sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastojen) henkilöiden lkm. / 100 000 as.	0.00582
Pelastustoiminta. Hälytysosastojen henkilöiden lkm	582
Onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevien henkilöiden lkm	0

32. Henkilöstön sukupuolijakauma *

Päätoimiset (ei sis. EVY tai ensihoito), naisten osuus %	7
Sopimushenkilöstö yhteensä (sis. kaikkien osastojen henkilöt, mm. tuki- ja nuoriso-osastot), naisten osuus %	15

33. Pelastusalan tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden toimintaohjelma (otettu käyttöön / suunnitteluvaihe / ei

toimenpiteitä) *

Noudatetaan vastuukunnan eli Lappeenrannan kaupungin ohjelmaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen tavoitteista ja toimintatapojen kehittämisestä. Hyvinvointialueen valmistelun yhteydessä tullaan edistämään hyvinvointialueen yhteisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelman tuottamista.